Kosta Danaos

Magul din Java

Editura For You

Kosta Danaos

MAGUL DIN JAVA

Învăţăturile unui Nemuritor Toaist Autentic

Traducere Laura Cristina
EDITURA FOR YOU

INTRODUCERE

Imaginaţi-vă o lume în care mintea şi sufletul omului surit libere să îşi atingă potenţialul suprem, în care puteri odată considerate supranaturale sau paranormale sunt întâmplări obişnuite ale vieţii. Imaginaţi-vă un loc în care bolile considerate până acum ca fiind incurabile se pot trata prin simpla administrare a energiei vitale abundente a însuşi vindecătorului, un loc în care omenirea poate comunica uşor cu spiritele legate de pământ, în care yoghinii puternici pot vorbi cu însuşi Dumnezeul Creator. Nu ar fi minunat să locuim într-un astfel de spaţiu, de domeniul poveştilor cu zâne, al miturilor şi al legendelor, al cărţilor de poveşti şi al peliculelor de la Hollywood? Dacă astfel de lucruri chiar ar fi adevărate, oare viaţa n-ar avea o aromă distinctă, o savoare pură?

Bun venit în lumea mea. Eu trăiesc într-un astfel de loc, în care toate lucrurile extraordinare pe care le-am sugerat sunt reale şi de necontestat. În lumea mea, ştiinţa Occidentală şi misticismul Oriental merg mână în mână, îmbrăţişate şi de neseparat, aspecte în oglindă ale aceleiaşi realităţi, la fel de întemeiată pe fapte şi la fel de valabilă. Şansa de a evolua există în orice clipă – darul măreţului nostru potenţial.

Aţi putea presupune că un astfel de destin este departe, dar în realitate el ne aşteaptă chiar în prag. Nu poate exista nicio îndoială că omenirea se află – încă o dată – într-un proces de schimbare. Tradiţiile evoluează într-un context în care barierele inter-culturale continuă să se năruie. Valorile, idealurile, conceptele vechi nu mai sunt acceptate orbeşte, oamenii de toate credinţele, rasele şi naţionalităţile nu mai ezită să se îndoiască, să întrebe *de ce.*

Mintea omului este cuprinsă de o frenezie ce nu a mai existat niciodată, iar tehnologia evoluează exponenţial, în salturi uriaşe. Am pus piciorul pe lună şi am atins fundul oceanului. Ne-am deplasat cu viteze ce depăşeau de câteva ori viteza sunetului şi am văzut faţa planetelor din jurul nostru. Controlăm puterea atomului şi putem înlocui o inimă umană bolnavă, cu cea a unui donator corespunzător (şi dispus să o doneze.) Suntem la un pas de crearea unei inteligenţe artificiale pe bază de siliciu. Am invadat chiar şi sanctitatea sistemului genetic şi am creat clone.

În căutarea cunoaşterii, se pare că suntem limitaţi doar de energie, timp şi bani.

Progresul social pe care l-am făcut este uriaş. În ciuda distribuţiei discriminatorii, nivelul de educaţie este cel mai înalt pe care l-a cunoscut rasa umană până acum. Fenomenul de sclavie şi subjugare a omului de către om este pe cale de dispariţie; răzvrătirea este evidentă în toată lumea. Oamenii sunt conştienţi de drepturile lor şi sunt dispuşi să lupte – poate chiar să moară – pentru acestea. (Asta nu e un lucru de nimic, dacă ne gândim că economia tuturor imperiilor istorice a fost întemeiată pe sclavie.) Chiar şi mai mişcător este faptul că multe persoane sunt acum dispuse să lupte şi să moară pentru drepturile *altor* oameni – poate mai mult decât în orice altă perioadă din istoria noastră. Un alt lucru la fel de important este că sacrificiul de sine al acestor eroi nu se bazează pe nicio credinţă sau practică religioasă anume – ci, mai degrabă, pe convingerea simplă că drepturile omului merită să fie apărate.

Există, desigur şi un revers la toate astea. Fanatismul etnic şi religios este în creştere. Fascismul ne tulbură încă o dată. Corporaţiile multinaţionale fac abuz de puterea pe care o au pentru a obţine profituri mai mari, mituind guverne corupte ca să-şi profaneze patriile şi să îşi manipuleze propriii cetăţeni. Echilibrul ecologic al planetei a fost distrus – pentru totdeauna, susţin unii. Flora şi faima noastră sunt pe moarte, planeta este în suferinţă.

Atotputernicul Dolar face legea, iar economia de consum este crezul zilei.

Se pare că, deşi avem putere – căci suntem puternici – încă mai avem de răspuns la întrebările fundamentale ale vieţii. *Cine suntem? Unde mergem? De ce suntem aici? Care sunt capacităţile noastre inerente, care este potenţialul nostru final? Continuăm să trăim după moarte, aşa cum se crede? Ce este fericirea adevărată şi cum putem să o avem? Există într-adevăr un Dumnezeu Creator?* Lista este nesfârşită, la fel de veche ca şi omenirea însăşi.

Răspunsul la aceste întrebări este*: posibil.* Însă pentru a găsi răspunsurile, secretul unei rezolvări a acestor întrebări esenţiale constă în necesitatea unui efort angajat al nostru ca *specie* – nu

ca naţiuni sau ca grupuri de oameni. Metoda necesară nu este nici mai simplă, nici mai complicată decât atât.

Omenirea s-a dezvoltat pe multe linii diferite. Există tot atâtea abordări culturale ale vieţii, pe câţi stimuli naturali şi senzoriali. Unele culturi sunt vizuale, altele sunt auditive, altele olfactive, iar altele sunt intuitive. Este greu să cuantificăm cu precizie cultura umană – şi o astfel de analiză depăşeşte cu mult intenţia acestei cărţi. Putem spune, însă (vorbind *în general)* că o tendinţă dominantă a ştiinţei Occidentale a fost preocuparea către exterior, intenţia acesteia fiind să cuantifice şi să modifice mediul uman, pentru a corespunde dorinţelor omului. Pe de altă parte, ştiinţa Orientală s-a concentrat pe interior, încercând să cuantifice şi să dezvolte capacităţile înnăscute ale speciei umane şi să înţeleagă rolul acesteia în planul lucrurilor. Deşi este foarte periculos şi neştiinţific să faci afirmaţii de acest fel, pentru moment este important să adopt acest punct de vedere – dacă nu din alt motiv, atunci pentru a clarifica scopul acestui text.

Daţi-mi voie să revin la expresia *un efort angajat al nostru, ca specie.* Această declaraţie afirmă că noi, fiinţele umane, trebuie să străpungem barierele etnice şi naţionale şi să lucrăm împreună. Istoria ne spune că ori de câte ori am fost capabili să depăşim graniţele pe care ni le-am impus singuri, lucruri incredibile s-au petrecut. Perioada Elenă, de exemplu, ne arată clar ce se poate realiza prin interacţiune culturală; în secolul al patrulea înainte de Christos, Grecia antică s-a întâlnit cu India antică – şi astfel, destinul lumii a fost schimbat pentru totdeauna şi chiar destul de radical. {1}

Faptele împăratului Alexandru şi ale oamenilor lui nu au însă legătură directă cu această carte. Ideea este că nu există niciun motiv pentru care noi, astăzi, să nu putem repeta ceea ce au reuşit strămoşii în acele vremuri – şi anume, să învăţăm unii de la alţii pentru a evolua, pentru a supravieţui, poate chiar pentru a prospera. În secolul al nouăsprezecelea, Kipling scria, „Estul este Est şi Vestul este Vest, iar cele două nu se vor întâlni niciodată!” *

S-a înşelat. Estul *se întâlneşte* cu Vestul astăzi – şi va continua să o facă, dacă reuşim să hrănim această unire a lor.

Pentru a realiza acest lucru, trebuie să ne asigurăm că cele două culturi se abordează una pe cealaltă cu respect reciproc, se deschid complet una către cealaltă şi îşi împărtăşesc concluziile. Nu e o sarcină uşoară.

Cultura chineză, mai exact cea Taoistă, a ajuns în Occident ca o furtună. Acupunctura se practică peste tot. Restaurantele chinezeşti sunt omniprezente. Emisiunile TV şi filmele cu kung fu sunt populare în toată lumea. Meditaţia a fost recunoscută de medicina Occidentală ca stare bio-comportamentală. ** Studenţii din toată lumea citesc Tao Te Ching şi mulţi oameni de afaceri occidentali folosesc I. Ching şi Feng Shui (metode de divinaţie chinezeşti) în procesele lor decizionale zilnice.

Şi totuşi, în ciuda atracţiei pe care cultura Taoistă chineză o reprezintă la nivel popular, fuziunea fină între Orient şi Occident a început abia recent. În cea mai mare parte, occidentalii fie resping total abordarea orientală ca fiind o gogoriţă, fie o îmbrăţişează cu fervoare religioasă, ca fiind mai veche şi mai spirituală decât ştiinţa occidentală. Ambele atitudini sunt greşite. Prima respinge cu îngâmfare valoarea învăţăturilor chinezeşti, iar a doua ia tehnicile bio-fizice testate, dovedite şi elaborate de-a lungul mileniilor şi le transformă în dogmă. Această problemă este potenţată şi de faptul că mulţi occidentali, dar şi mulţi chinezi sunt nerăbdători să bage pe gâtul consumatorilor puţinul de cunoaştere pe care îl au, într-o goană disperată după bani.

Pentru asta sunt răspunzători, în mare parte, chiar chinezii. Din păcate, nu există ceva ce s-ar putea numi ştiinţă *chineză.* Există, în schimb, ştiinţe şi arte ale *familiilor* sau *clanurilor,* dezvoltate de oamenii din China, milenii de-a rândul. Cunoaşterea dezvoltată de chinezi nu s-a răspândit *niciodată* la scară largă, nici măcar în China. Ea era prerogativul şi baza de putere a celor puţini şi privilegiaţi şi ale familiilor acestora.

În trecut, un maestru chinez nu preda niciodată ucenicilor săi 100% din cunoaşterea pe care o deţinea. Păstra, să zicem, 10%, ce era mai important, doar pentru sine. Poate că scria restul într-un document pe care elevul său favorit urma să-l deschidă după moartea sa. Rezultatul acestei abordări a fost că suma învăţăturilor fiecărui clan scădea cu 10 procente la fiecare

generaţie, până ce vreun student carismatic era în stare să descifreze misterul şi să revină la poziţia învăţătorului iniţial – şi, la acest punct, ciclul continua cu studenţii studentului... şi aşa mai departe. Capacităţile şi faptele Maeştrilor au devenit material de legendă şi, ulterior, scenariul operelor chinezeşti. Astăzi ele sunt esenţa tuturor filmelor cu kung fu.

Pentru a înrăutăţi lucrurile şi mai mult, maeştrii nu lucrau aproape niciodată împreună. Conceptul de universitate occidentală – cel în care cunoaşterea este împărtăşită şi experienţele sunt comparate – le era complet străin. Puterea era menită a fi folosită pentru profit – material şi spiritual. Maeştrii de arte marţiale se provocau adesea la luptă – şi astfel, mare parte din cunoaştere s-a pierdut, căci maestrul învins îşi pierdea, de obicei şi viaţa. Pentru cultura noastră occidentală, o astfel de abordare pare şocantă – ca să nu spunem mai mult. Răspândirea informaţiei este evidentă peste tot; într-adevăr, în societatea actuală este foarte greu – poate chiar de nedorit – să păstrezi secretul sau proprietatea asupra cunoaşterii.[2]

Şi totuşi, există un mod în care se poate realiza o unire completă între aceste două culturi – pur şi simplu prin crearea unei *noi* ştiinţe, care nu este nici orientală, nici occidentală, ci o uniune a celor două. Vizionari curajoşi ai generaţiilor trecute au prevăzut o astfel de disciplină. Eu cred că destinul omenirii este să se unească în acest fel – şi că o astfel de ştiinţă, ce combină abordarea ortologică {2} a Occidentului, cu disciplina mistică a Orientului, se creează chiar în zilele noastre. În esenţă, această poveste reprezintă direcţia viitoare, aleasă de dorinţa de trezire a omenirii către o viaţă mai bună şi un adevăr mai înalt. Veţi găsi aici multe paralele cu texte deja existente şi la îndemână. Dar principala diferenţă între această carte şi oricare alta este că ea e reprezentativă pentru un sistem ce există în prezent şi care funcţionează, nu pentru o descriere istorică a ceva ce a existat cândva. Este vorba de lucruri evidente, nu de presupuneri sau de un sistem dogmatic de credinţe.

Există un om în Indonezia, care e maestru în vechea artă chineză *Nei Kung* a „puterii interioare.” Numele său este John Chang şi este învăţătorul meu.

Domnul Chane a fost prezentat pentru prima dată lumii în

seria documentară premiată *Inelul de foc {3},* filmată de fraţii Lorne şi Lawrence Blair; identitatea sa era protejată sub pseudonimul, mai degrabă umilitor, de *Dynamo Jack.* În acest documentar, maestrul Chang şoca lumea, demonstrând imposibilul. Mai întâi, a generat un curent electric de intensitate ridicată *în interiorul propriului său corp,* pentru a-l vindeca pe Lorne de o infecţie la ochi, iar apoi i-a „curentat” pe Lawrence şi pe sunetistul lor, folosind aceeaşi energie. Într-un sfârşit apoteotic, Maestrul Chang a folosit această bioenergie pentru a aprinde o foaie de ziar mototolită, atenţionându-i pe cercetători că aceeaşi putere care îl vindecase pe Lorne putea fi folosită şi pentru a ucide un om.

Aceasta a fost prima demonstraţie de Nei Kung documentată pentru lumea occidentală. Ceea ce e şi mai uimitor este că zeci de mii de oameni din toată lumea (inclusiv eu) am crezut imediat în acel documentar – şi că cei doi fraţi nu aveau nicio idee ce anume filmau la acea vreme.

Pentru a înţelege pe deplin ce implică termenul *Nei Kung,* va trebui să vă croiţi drum prin textul de faţă. La acest moment este important că, pentru prima oară în dezvoltarea omenirii, un om care, conform culturii chineze, este un *hsien,* un nemuritor Taoist, doreşte să facă un pas în faţă şi să dezvăluie Occidentului adevărul din spatele învăţăturilor sale. John Chang este unic în analele omenirii. Ca şi Cavalerii Jedi din saga *Războiul Stelelor,* el are capacităţi supranaturale uimitoare: telekinezie, pirogeneză, electrogeneză, telepatie, levitaţie, viziune la distanţă, chiar şi proiecţie astrală (în lipsa unui termen mai potrivit.) Mii de oameni au asistat la demonstrarea acestor capacităţi. Puterea învăţătorului meu este de neconceput pentru mintea occidentală; un mic procent din energia sa acumulată poate copleşi – sau vindeca – instantaneu o fiinţă umană sau un animal mai mare. Şi cu toate acestea, domnul Chang *este* occidental. Locuieşte în zona urbană a insulei Java, vizitează adesea Europa şi Statele Unite. A căutat alţii ca el în China, cu intenţia de a învăţa şi de a împărtăşi cunoaştere – o trăsătură unică pentru cineva ca el, după cum veţi descoperi. S-ar putea spune că domnul Chang este combinaţia supremă a Orientului cu Occidentul – sau, mai poetic, că el este unul din pilonii care

susţin puntea dintre Orient şi Occident.

Acest text va acoperi, în principal, povestea vieţii şi învăţăturile preliminare ale lui John Chang. Am încercat să urmez metoda sugerată de Jedi şi să prezint conceptele orientale, într-o manieră în care ele să poată fi înţelese de toţi occidentalii. Ca atare, nădăjduiesc ca acest volum să fie la înălţimea sarcinii sale şi să îl onoreze pe John Chang şi învăţăturile sale.

Poate că suntem într-adevăr norocoşi că trăim în acest moment al dezvoltării noastre, în care Dumnezeu a decretat ca ramurile separate ale ştiinţei omeneşti să fie puse laolaltă. Poate că noi, cei din Occident, avem nevoie de Orient pentru a ne salva lumea de noi înşine.

Atena, Grecia

Capitolul I
PRIVIND PRIN OGLINDĂ

PRIMUL CONTACT

Eu sunt de formaţie om de ştiinţă şi am diplome în două domenii ale ingineriei. Printre altele, am lucrat ca inginer şef de proiect la una dintre cele mai mari corporaţii ale lumii. Logica şi stereotipia socială ar spune că nu sunt genul de persoană care crede imediat ceea ce aude sau vede într-un film, că lucrurile ar trebui să îmi fie dovedite în mod repetat pentru ca eu să-mi pun la îndoială modelele de credinţe deja stabilite. Însă când am văzut documentarul, nu m-am îndoit nicio secundă de credibilitatea sa. Ştiam că ceea ce vedeam era real, că nu era vorba nici de efecte speciale şi nici de înşelătorie. Eram sigur de asta. Poate că venirea noului mileniu face lucrurile să fie astfel – un om şcolit în gândirea şi în ştiinţa Occidentală să poată privi o deviaţie de la legile acceptate ale naturii şi să spună: „Asta e real”

Aşa cum am spus mai devreme, documentarul bine făcut al fraţilor Lorne şi Lawrence Blair, numit *Inelul de foc,* arată un oriental greu de definit, care face ceva imposibil din punct de vedere al ramurii noastre occidentale de cunoaştere medicală şi

de fizică: îşi foloseşte propria sa bioenergie internă pentru a da foc unui ziar. Acest lucru a fost realizat fără efort, aproape cu nonşalanţă. Omul a aşteptat până ce echipa de filmare a fost gata, a privit în sus pentru o verificare a cameramanului şi-a fixat palma dreaptă deasupra unui ziar mototolit şi-a tensionat corpul şi a dat foc ziarului. Era evident pentru spectator că din palma deschisă a omului se genera un soi de energie foarte puternică – într-atât încât ziarul a luat foc, cu o flacără puternică.

Există cel puţin două moduri în care se putea face acest lucru ca iluzie. Unul – cameramanii colaborau cu omul şi, prin efecte speciale, realizau o înşelătorie. Alt mod era că omul însuşi păcălea cercetătorii şi dădea drumul unei bucăţi de fosfor sau unui alt obiect inflamabil în bucata mototolită de ziar, temporizându-şi prestaţia, pentru a coincide cu oxidarea substanţelor chimice. Dar ştiam că nu era vorba de asta; ştiam că îl aveam în faţă pe adevăratul Mecoy, ca să spun aşa.

Existau şi motive în acest sens – cel mai important fiind omul însuşi. Era un oriental bine făcut, dar mic, zâmbitor şi modest. Părea de o vârstă nedeterminată, cu o claie de păr negru şi des şi cu pielea unui tânăr, dar ochii erau ai unui vârstnic, din care strălucea sinceritatea. Vocea sa era grijulie şi plină de compasiune, fără şiretenie. Avea chiar trac în faţa camerei! Mai important e faptul că omul părea a nu avea nimic de câştigat din această prestaţie; cercetătorii nu-i dezvăluiseră nici numele, nici locaţia – şi e sigur că nu cerea bani.

Dar atunci nu m-am gândit la niciunul dintre lucrurile acestea. În acel moment, când am văzut caseta prima dată, am ştiut un singur lucru: că, în sfârşit, după douăzeci şi cinci de ani de căutări, îmi întâlnisem maestrul. Era şocant; mă uitam la el, îl cunoşteam – şi nimic nu mă putea întoarce din hotărârea de a mă duce la el.

Ca şi mulţi din generaţia mea, studiasem multă vreme artele marţiale. Începusem la vârsta de zece ani şi alunecasem printr-o serie de arte de luptă orientale, pentru a mă opri, în final, la arta japoneză *Jujutsu,* la douăzeci şi ceva de ani. Ceea ce căutam era simplu: voiam ceea ce actorul David Carradine personaliza atât de elocvent,. În deja clasicul serial *Kung Fu.* Îmi doream o artă ai

cărei maeştri erau filosofi înţelepţi şi iluminaţi, care puteau ucide tigrul cu pumnul dacă erau nevoiţi să o facă, dar detestau violenţa pentru care se pregăteau. Voiam o artă ai cărei practicanţi să devină de fapt *mai puternici* pe măsură ce înaintează în vârstă, nu mai slabi. Voiam o artă prin care învăţătorul meu să mă înveţe într-adevăr ceva despre mine şi despre lumea din jurul meu. Voiam *să fiu* Kwai Chang Câine.

Am căutat în toată lumea un astfel de mentor, iar ceea ce am găsit în general se încadra în trei categorii: filosofi luminaţi, care nu puteau să dea cu pumnul într-un sac de hârtie pentru a ieşi din el; animale perfecte, care erau luptători minunaţi, dar pe care un om civilizat nu le putea invita la el acasă; şi persoane care păreau a fi exact ceea ce căutam, dar se dovedeau nepotrivite pentru această sarcină – în final afişând fie lipsă de judecată, fie slăbiciune inerentă, motive frauduloase sau instabilitate emoţională. Mai era destul de posibil şi ca eu să fi fost, la rândul meu, nedemn de ei şi că îi părăsisem înainte de a fi reuşit să-i înţeleg.

În trecut respinsesem în repetate rânduri artele marţiale chinezeşti, din cauza rarităţii notabile a cunoaşterii autentice, inerentă răspândirii acestora în societatea Occidentală, în anii ’70 şi ’80, artele chinezeşti erau faimoase pentru lipsa de profesori credibili care să le predea. Instructorii demni de încredere erau, în general, mult mai greu de găsit decât impostorii care făceau bani de pe urma popularităţii filmelor cu kung fu. De asemenea, din cauza profesiei mele, până în 1992 nu am putut pătrunde în China comunistă, pentru a căuta un maestru adevărat. Şi totuşi, ca orice practicant sârguincios al artelor marţiale, am citit toate cărţile scrise de cercetători şi profesori de încredere. Ştiam teoria care stătea în spatele artelor marţiale chinezeşti şi ştiam că şi omul pe care îl văzusem în acel film era chinez. Mai ştiam şi că ceea ce văzusem se numea Nei Kung – utilizarea puterii interioare.

Trebuia să îl găsesc.

Ştiam că nu avea să fie uşor. Nu cunoşteam numele omului. Documentarul spunea că trăia undeva în Java sau în Bali, dar nu puteam şti în niciun fel dacă măcar această indicaţie eră adevărată – ar fi putut să îl filmeze la fel de bine şi în San

Francisco, din punctul meu de vedere. Pe deasupra, nu vorbeam nici chineză şi nici malaeziană.

Zece zile mai târziu mă aflam în avion, zburând înspre capitala Indoneziei, Jakarta. După o călătorie de optsprezece ore, m-am cazat la cel mai curat dintre motelurile murdare din Jalan Jaksa şi m-am odihnit în restul zilei. Ştiam că urma o perioadă solicitantă.

În ziua următoare mi-am luat în buzunar maldărul de fotografii pe care le făcusem de pe versiunea video a *Inelului de foc şi* am pornit spre Cartierul Chinezesc din Jakarta – un sector numit Glodok. Planul meu era să merg la toate farmaciile şi clinicile de acupunctura chinezeşti din Glodok şi să întreb dacă îl cunoştea cineva pe omul din fotografii. La acel moment părea o idee bună.

M-au crezut nebun. Trebuie ca i-am amuzat pentru toată săptămâna. Era prima mea călătorie în Indonezia, mă aşteptam la ce era mai rău şi eram îmbrăcat ca un turist occidental, într-un safari. Nişte buticari chiar mi-au râs în faţă; alţii mi-au spus politicos să mă car. Unul din ei chiar m-a dat afară! După şase sau şapte ore de respingeri constante, mergând printre cerşetori şi leproşi şi urmărit de o hoardă de copii ai străzii, am zărit, în mijlocul acestui haos, un templu chinezesc străvechi, în care am păşit imediat. Zgomotul s-a stins numaidecât şi am rămas singur.

Îngrijitorii templului m-au interogat curioşi. Ce făceam acolo? Eram prea timid şi prea stânjenit ca să le spun. Mi-au adus ceva de mâncare, mi-au dat să beau apă şi m-au trimis să îmi continui calea.

Am revenit la Glodok în ziua următoare, încă şi mai hotărât şi înarmat cu un bilet pe care mi-l scrisese recepţionistul de la motel. Ulterior am aflat că pe bilet erau scrise următoarele:

Stimate domn sau doamnă,

Sunt un străin foarte prost care a fost păcălit să vină aici tocmai din Grecia. Acestea sunt pozele unui om pe care l-am văzut pe o caseta video; pe el îl caut. Nu ştiu cum îl cheamă sau unde locuieşte. Îl cunoaşteţi?

Mulţumesc.

Acesta este, probabil, motivul pentru care oamenii au

început să fie mai politicoşi şi pentru care, în a doua zi, am avut parte de mai multe zâmbete. După câteva ore de respingeri diplomate, mi-am făcut drum înapoi la templu, gândindu-mă că o să mă întâlnesc cu prietenii mei de ieri.

Au fost încântaţi să mă vadă şi de două ori mai curioşi ca înainte. De data aceasta, eu am fost cel care am adus prânzul pentru toţi; am stat împreună o vreme, râzând şi comunicând într-o engleză stricată şi în limbajul semnelor. Prietenia se stabilea între noi, iar ei deveniră suficient de curioşi pentru a mă presa să le dau detalii.

„Kosta, spune-ne, ce faci aici?”

„Nu, e o prostie, nu vreţi să ştiţi.”

Într-un final, au fost atât de insistenţi încât am cedat şi, decât să le explic, le-am dat bileţelul.

Brusc m-am aflat în faţa unui grup de statui; zâmbetelor lor le-a luat locul neîncrederea. Un fior rece mi s-a ridicat pe şira spinării. Unul din ei şopti ceva unui băiat, care o luă la fugă. Împreună, toţi noii mei prieteni se ridicară în picioare.

„Stai aici”, spuse un om voinic.

După vreo zece minute apăru un chinez vânos, de o vârstă nedeterminată, pe o bicicletă. Îmi dădu mâna şi se aşeză.

„Numele meu este Aking”, spuse. „Sunt elev al omului pe care îl cauţi.”

Aking mă prăji vreme de aproape o săptămână, punându-mi întrebări de genul: „Cine te-a trimis?” şi „De ce ai venit în locul acesta?” Pentru el era absurd ca eu să fi găsit atâta de uşor un fir care să mă ducă la maestrul lui, având în vedere că veneam din Grecia – de niciunde altundeva – fără a avea vreo idee despre obiceiurile sau geografia locului. Era sigur că eram spionul vreunui serviciu de informaţii; chiar m-a pus să-i dau paşaportul! În sfârşit, după o săptămână, Aking mi-a dat o adresă într-un oraş din Java de est şi mi-a spus să iau avionul într-acolo, în dimineaţa următoare; mi-a mai spus că omul pe care îl văzusem în documentar mă va aştepta acolo.

Ei bine, nu l-am crezut.

Ar fi fost prea uşor, prea incredibil de uşor. Credeam că aceşti chinezii rânjiţi îi joacă o festă unui străin, trimiţându-l la vânătoare de ciori şi râzând pe seama lui. M-am îmbarcat în

avion, ezitând; simţeam că eram un prost când am aterizat, apoi am simţim chiar *şi mai mult* că eram un prost, când am luat un taxi la adresa ce-mi fusese dată şi, ajuns acolo, m-i s-a spus că omul nu era acasă. *Reveniţi la ora două,* mi-au spus. Cel puţin vorbeau englezeşte.

Am petrecut câteva ore transpirând în camera mea, la motelul murdar la care stăteam. Am jurat răzbunare eternă celor care mă trimiseseră aici. Îi voi învăţa să se ferească de greci. Aha! De războiul troian aţi auzit, prieteni? O să vă păcăliţi! Mă simţeam ridicol, un idiot, un prost; îmi spuneam mereu că întreaga afacere era o festă, că deja cheltuisem mult prea mulţi bani ca să vin încoace, că eram un idiot şi un prost şi credul şi naiv şi…

M-am întors la ora două. Omul era acolo.

Nu pot să vă descriu în întregime şocul, bucuria şi uşurarea pe care le-am simţit, găsindu-l pe Dynamo Jack stând în faţa casei sale. Fusesem un imbecil să mă las astfel pradă furiei mele mereu gata să izbucnească. Nimeni nu-mi jucase vreo festă; elevul pe care îl întâlnisem chiar încercase să mă ajute, trimiţându-mă la profesorul său.

Ne-am strâns mâinile şi m-a invitat înăuntru. Spuse simplu că numele lui e John. Numele de familie scris deasupra soneriei era CHANG cu caractere latine, un nume destul de obişnuit pentru un chinez. *John Chang* era echivalentul lui *John Smith* în Statele Unite, un nume pe care l-ar fi putut avea oricine.

M-am prezentat cu un aer oficial.

„Kosta”, zise el, învârtind cuvântul pe limbă. Numele trebuie ca i-a sunat ciudat.” Cum m-ai găsit? „Engleza lui era simplă şi cu un accent uşor.”

„V-am văzut pe o casetă… într-un documentar”, am răspuns.

„Ah! Asta a fost acum câţiva ani. Mi-au spus că este pentru un proiect de cercetare ştiinţifică; altfel nu aş fi făcut niciodată o demonstraţie pentru ei.”

„De ce nu?”

„Pentru că i-am promis Maestrului meu că nu o voi face. Ce pot să fac pentru tine? Ai vreo problemă?”

John era vindecător. El folosea acupunctura în punctele tradiţionale, dar îi potenţa mult efectul trecându-şi *chi-ul,*

bioenergia sa, dacă vreţi, prin ace. Vindecase sute de oameni pe care medicina occidentală nu îi putuse ajuta – un lucru pe care nu îl ştiam la acel moment. Am prins mingea.

„Ei bine, două lucruri.” Exersasem asta de multe ori. „Am o problemă cu încheieturile, după atâţia ani de forţare în antrenamentele de arte marţiale... hm, ceva gen osteoartrită. Ciocuri la oase şi altele asemenea.”

Zâmbi. „Prea mulţi ani de antrenament necorespunzător, aş zice. Cred că te pot ajuta. Va trebui să te examinez mai întâi.”

„Bine.”

„Va trebui să te ating. Nu te îngrijora de ceea ce vei simţi.”

Mi-am dat cămaşa jos şi el şi-a pus mâinile pe pieptul meu şi pe partea superioară a spatelui.

Imaginaţi-vă un curent electric puternic şi continuu, care vă trece prin corp. Imaginaţi-vă că, în ciuda impactului său, sunteţi cumva conştienţi că acest curent este binevoitor, nu dăunător. Imaginaţi-vă acest flux funcţionând ca un radar, căutând, cântărind, simţind. Mi s-a tăiat respiraţia şi aproape am căzut.

„Inima e foarte bine”, zise el.

Am dat din cap şi am înghiţit în gol. Trebuie ca arătam ciudat, dar el era probabil obişnuit cu asta. Fluxul de bioenergie pe care îl trimitea prin mine îmi făcea muşchii să tremure incontrolabil.

„Plămânii sunt în regulă. Rinichii sunt bine. Ficatul este bine.” În timp ce vorbea, mă simţeam ca şi cum aş fi trecut printr-un fel de ultrasunet de mare intensitate. Îi puteam simţi puterea în mine – energia acumulându-se, pe măsură ce el conştientiza din ce în ce mai mult starea mea fizică.

„O”, spuse. „Am găsit. Este în sânge. Compoziţia chimică a sângelui tău îţi dă o tendinţă pentru dezvoltarea de depuneri de calciu.”

„Poţi să faci ceva pentru asta?”

„Nu sunt sigur. Putem încerca. Unde stai?”

I-am spus numele motelului.

Dădu din cap. „îţi vom găsi un loc mai bun. Ce mai voiai?”

„Voiam să mă acceptaţi ca elevul dumneavoastră!”, am izbucnit. Cuvintele ieşiră în grabă şi am fost imediat dezamăgit de mine. Îmi pregătisem un discurs atât de elocvent pentru acel

moment – şi altele alternative – planul B, dacă eşuează planul A şi aşa mai departe.

Aveam treizeci şi cinci de ani pe atunci şi trecusem prin multe; nu eram chiar un fricos, dar în faţa acestui om mă simţeam copil, deşi ar fi trebuit să fiu matur. Mai exact, mă simţeam ca o loază de copil.

„Nu”, spuse. „O, nu, nu. Nu mai accept elevi. Dar poţi să revii mâine dimineaţă, dacă vrei să începem tratamentul.”

Eram distrus. Voiam să zbor înapoi acasă, să mă transform în mod magic într-un copil de cinci ani, să mă târăsc în braţele mamei şi să plâng. În loc de asta, m-am întors în camera mea de motel, ieftină şi murdară – şi am aşteptat.

MAGUL DIN JAVA

TAOISMUL PRACTIC

Taoismul este un sistem de credinţe vechi de milenii care, împreună cu rivalul şi opusul său, confucianismul, a modelat cursul culturii chineze. Ca să citez din *enciclopedia Britannica.* „Taoismul [este] o tradiţie religioasă şi filosofică; împreună cu confucianismul, ea a modelat stilul de viaţă chinez, vreme de peste 2000 de ani. Moştenirea Taoistă, care pune accent pe libertatea individuală şi pe spontaneitate, pe guvernare nu foarte implicată şi pe primitivism social, pe experienţe mistice şi pe tehnici de transformare, reprezintă în multe feluri antiteza preocupării confucianiste pentru obligaţiile morale individuale, standarde comunitare şi responsabilităţi guvernamentale.” *

Multe lucruri considerate în occident ca fiind chineze sunt, de fapt, Taoiste şi s-au răspândit – chiar şi în China – abia din secolul trecut. Printre acestea se numără şi multe practici ce au devenit „nume de marcă” în societatea occidentală, cum ar fi acupunctura, Tai Chi Chuan, Feng Shui şi I. Ching. Adevărul e că acum este imposibil să separi Taoismul de cultura chineză. În epoca noastră, cele două au devenit unul şi acelaşi lucru.

Taoismul a fost clasificat de sinologi ca având atât o tradiţie filosofică, cât şi una religioasă, completate cu o doctrină oficializată şi cu o ierarhie religioasă. În ultimii douăzeci de ani, Occidentul a fost invadat de cărţi care se pretind a fi texte de autoritate în Taoism. Multe dintre aceste cărţi sunt valabile,

altele mai puţin, iar altele sunt pur şi simplu o adunătură de teorii ridicole.

Mai frustrant este faptul că multe sunt traduceri excelente ale unor texte chinezeşti medievale care induc în eroare, pur şi simplu, întrucât, fiind traduceri, ele sunt supuse interpretării personale a fiecărui traducător.

Discrepanţele de sens care se pot identifica printre rânduri în textele traduse, atunci când compari un autor cu altul, sunt şocante.

John Chang, profesorul a cărui viaţă şi ale cărui teorii fac obiectul principal al acestei cărţi, este Maestrul Superior al unei linii de kung fu, ale cărei rădăcini merg până în urmă cu două mii patru sute de ani. Însuşi John neagă apelativul de *Taoist,* poate pe bună dreptate, deoarece Taoismul a ajuns să fie considerat de lume, o religie. Dar, având în vedere că profesorii din linia Maestrului Chang au trăit efectiv între zidurile unor castele Taoiste istorice şi că substantivul *Taoism* a devenit un termen generic în occident, care denumeşte „filosofia chinezilor", voi continua să-mi numesc profesorul un Taoist. Poate că un apelativ mai bun pentru învăţăturile sale ar fi „Taoism practic", pentru a-l diferenţia de Taoismul din alte surse sau curente. John numeşte Taoismul o „ştiinţă filosofică", simpla studiere a legii naturale, din motive pe care le voi prezenta mai jos.

Dintre toate disciplinele spirituale, Taoismul este, probabil, cea mai tulburătoare şi cea mai dificil de definit, prin aceea că a început să se dezvolte ca o şcoală filosofică, s-a transformat în religie şi s-a propagat ca o serie de credinţe populare. Totuşi, există multe moduri în care putem diferenţia o religie de o filosofie şi, cu atât mai mult, de o ştiinţă.

În cazul nostru anume, argumentele cele mai clare sunt două. Primul este acela că o religie se bazează pe credinţe ce *nu se pot dovedi şi* care sunt o chestiune ce ţine de credinţa fiecărui individ. Noi, ca Taoişti practici, considerăm învăţătura noastră ca fiind o ştiinţă ce face mărturia fenomenelor naturale pe care atât elevii generaţiilor noastre, cât şi Maeştrii din trecut ai liniei noastre, le-au trăit nemijlocit *şi care pot fi reproduse şi experimentate de alţii, la orice moment* Aceasta este distincţia

cea mai importantă şi pe care o subliniez îndeosebi. Pentru a prezenta lucrurile mai simplu, un elev de liceu care studiază fizica şi algebra, va ajunge inevitabil la anumite concluzii şi îşi va dezvolta anumite capacităţi, duplicând experienţele şi logica profesorilor săi şi pe cele ale generaţiilor dinainte, care au asigurat continuitatea acestor ştiinţe. Nu există nimic „religios" în experienţa fizicii şi a algebrei; ele sunt instrumente de cunoaştere şi de putere, fără vreo doctrină sau vreun sistem de credinţe. Algebra şi fizica oferă, cu alte cuvinte, ceea ce a devenit termenul cheie al ştiinţei occidentale: *rezultate ce pot fi reproduse. Ele nu transmit nimic ce nu poate fi dovedit* Această abordare este exact ceea ce va experimenta cineva care se antrenează cu John Chang; el va păşi pe urmele celor care au fost înaintea lui, va întâlni aceleaşi fenomene, va ajunge la aceleaşi concluzii.

Al doilea motiv pentru care afirm că „Taoismul practic" e o ştiinţă a naturii, este că termenul *religie* a ajuns să implice o prăpastie între om şi Divin – una pe care doctrina respectivă o poate reconcilia, acţionând ca intermediar. Nu avem nicio dovadă că omul a căzut vreodată din graţia lui Dumnezeu, presupunând că *există* un Dumnezeu; însă există dovezi considerabile că omul evoluează şi devine ceea ce Dumnezeu a intenţionat ca el să devină. Ca „Taoişti practici", noi nu oferim mijloace speciale de mântuire, eliberare, sau vreun morcov legat de sfoară, după care să alerge măgarul. Mai degrabă, noi oferim o metodă de a îmbogăţi existenţa, de a face din fiecare individ mai mult decât ceea ce el este deja şi de a-l îndrepta către ceea ce el poate spera să devină, în cuvinte simple, noi reprezentăm o ştiinţă filosofică.

Poate veţi înţelege distincţia puţin mai bine, dacă fac analiza termenului chinez *kung fu.* Mulţi oameni cred că înseamnă „arte marţiale", dar nu acesta este cazul. (Termenii chinezeşti pentru tehnică marţială şi arte marţiale sunt acum *wu shu* şi respectiv *wu yi.)* Cele două cuvinte, *kung fu,* sunt foarte greu de tradus; într-adevăr, trebuie să studiem neapărat scrierea chineză, pentru a putea surprinde înţelesul lor. Să facem o încercare.

*Kung fu*este compus din următoarele ideograme:

Ceea ce implica este un bărbat adult matur, deschis,

responsabil, sau o figură paternă; caracterul mai este folosit şi în alte contexte pentru a denota soţul cuiva. Cu alte cuvinte, termenul *kung fu* înseamnă de fapt: „construirea şi dezvoltarea energiei în timp, prin efort zilnic, astfel încât, în final, să se obţină putere matură şi dezvoltarea spirituală a unui Maestru.”

Kung fu, cu alte cuvinte, este o cale de disciplină şi antrenament continuu, de creştere permanentă de-a lungul întregii vieţi. Aceasta este exact calea aleasă şi reprezentată de John Chang. 3

Capitolul al II-lea
FORŢA VITALĂ

O CĂLĂTORIE CU MAŞINA

„În după-amiaza asta trebuie să merg la ferma mea de creveţi. Poţi veni cu mine, dacă vrei.”

Îl cunoşteam de vreo două săptămâni pe omul care avea să îmi devină profesor. Vreme de două săptămâni, îmi înfipsese ace de acupunctură în coate, în genunchi şi în articulaţii, trimiţându-mi un curent constant de *chi* (energie vitală) prin corp. Pe măsură ce avansam, mă puteam relaxa din ce în ce mai mult în timpul tratamentului, iar de fiecare dată John mărea metodic intensitatea. Descoperisem, spre surprinderea mea, că folosise un curent de o intensitate nu mai mare de 0,5% din puterea sa totală cu care îşi trata pacienţii. Era uimitor. Un om normal, chiar şi cel mai puternic, ar fi putut fi pus la pământ numai cu 2%.

Vreme de două săptămâni i-am cerut în fiecare zi să mă accepte ca elev. De fiecare dată m-a refuzat ferm, dar niciodată nu a insinuat că ar trebui să „mă car” (ca să o spun pe şleau) şi întotdeauna m-a invitat să revin la tratament în ziua următoare. Am făcut chiar asta, fără să las să-mi scape şansa vreunei şedinţe, scrâşnind din dinţi la durere şi încercând să mă retrag în meditaţie, când John „mărea curentul”, crescând intensitatea pe care o trimitea prin mine, până la cele mai ridicate niveluri pe care le puteam suporta. Era într-adevăr dureros dar, ce era mai important, *avea* efect.

Părea că la fiecare sesiune încheieturile mele se simţeau mai bine; depunerile de calciu de la braţul drept nu s-au remediat (erau acolo de doisprezece ani), însă cele de la braţul stâng (care se formaseră de vreun an) au dispărut complet. John mi-a arătat şi un set de „exerciţii”, cum le numea el, pentru a grăbi procesul de vindecare – şi pe care le practicam în mod riguros, în fiecare zi.

Mă uimise în prima săptămână de când ne cunoscusem, când luase un beţişor şi îl împinsese cu nonşalanţă printr-o placă groasă de trei cm (am aflat ulterior că putea să facă asta când voia, cu o placă de lemn groasă de 15 sau 20 cm; grosimea nu conta.) Trebuie să înţelegeţi că nu bătuse băţul cu pumnul ca să intre – sau altceva de genul acesta. Pur şi simplu şi-a pus palma la un capăt al beţişorului, iar acesta *a curs* prin placă. John mi-a dat placa şi am încercat să împing mai departe băţul din ea; nu s-a mişcat, dar când l-am tras afară, a ieşit destul de uşor. Motivul era forma conică a băţului, care se îngusta de la bază înspre vârf. Ca să îl împing mai departe, ar fi trebuit să sparg lemnul în jurul băţului, aşa cum făcuse John; când l-am scos, nu era decât aerul care să se opună mişcării.

„Înţelegi conceptele de yang şi yin?”, mă întrebă. Am dat din cap afirmativ. Puţini sunt în ziua de azi occidentalii care nu au auzit despre aceste două forţe universale opuse, „în interiorul corpului nostru, ambele curg în cantităţi egale”, continuă el.” Aceste energii sunt opuse; ele nu se pot întâlni niciodată. În mod normal, yin şi yang curg în paralel, niciodată despărţindu-se. Eu îmi folosesc yin-ul şi yang-ul împreună, ca una, de asta pot să fac ceea ce fac. De la sine, *chi-ul* yang nu poate depăşi limitele corpului.” 4

„Nei Kung”, am spus.

„Da.” Păru mulţumit că ştiam cuvântul.

Când mi-a cerut să merg cu el la ferma sa, m-am grăbit să profit de şansa de a-l cunoaşte mai bine. Dacă voiam să merg? Ce întrebare?

John era un om de afaceri de succes şi destul de bogat. Era comerciant şi exportator de produse şi de bunuri perisabile. Chinezii expatriaţi, dacă îi putem numi aşa, sunt adesea numiţi „evreii din Asia” – şi asta pe bună dreptate. Ca şi echivalenţii lor

occidentali, ei controlează arterele principale ale dezvoltării economice în Asia de Sud-Est. John era un astfel de om. Urma să aflu că, de fapt, se născuse într-o sărăcie lucie şi devenise milionar prin propriile-i forţe.

Am mers la ferma de creveţi, cu maşina. John conducea – destul de repede, dar nu neatent. Când am ajuns la 150 de kilometri pe oră m-am îngrijorat puţin, deoarece nici legile şi nici condiţiile de trafic din ţara în care trăia nu permiteau o astfel de viteză. (Şi nu uitaţi că eu sunt grec şi, ca atare, sunt obişnuit şi cu viteze mari şi cu străzi deplorabile.) Traficul era foarte intens şi, după o vreme, se întâmplă inevitabilul.

Telefonul mobil al lui John sună, iar apelul era important; începu să vorbească la aparat cu fraze scurte, rapide, cuibărind telefonul sub bărbie şi conducând efectiv cu o singură mână, nu cu două. Pentru a complica lucrurile şi mai mult, se angajă în depăşirea unui şir de maşini – destul de ilegal, căci era o linie dublă de separare pe mijlocul şoselei. Banda sa era liberă dincolo de acele maşini, iar el se grăbea.

John îşi încheie manevra şi reintră pe banda sa când, brusc, un camion care intenţiona să depăşească un vehicul la fel de lent din faţa sa, trecu pe banda noastră – venirea în viteză a lui John fiind mascată de vehiculul respectiv. Maşinile pe care le depăşisem se aflau la mai puţin de nouăzeci de metri în spate – o distanţă foarte mică, la viteza noastră.

M-am apucat de bord şi m-am simţit brusc foarte mulţumit că îmi pusesem centura de siguranţă. Mergeam cu vreo 150 km pe oră; camionul din faţă mergea cu cel puţin 100, iar John conducea cu o singură mână şi vorbea la telefon. Am fost sigur că ne aştepta un accident de proporţii şi am fost recunoscător că maşina noastră era mare şi puternică. Scrâşnind din dinţi, am arătat către maşina care venea înspre noi şi m-am pregătit de impact.

John abia s-a uitat. Fără să se întrerupă, fără să facă vreo pauză în conversaţie, se strecură pe marginea şoselei, trecu de camion şi reveni pe banda lui. Se uită în oglinda retrovizoare, ca să se asigure că şoferul camionului reuşise să evite maşinile care se aflau în spatele nostru şi ne continuarăm drumul. După un minut şi ceva, îşi încheie conversaţia şi închise telefonul.

„Încă am ochi buni”, îmi spuse sec. Avea cincizeci şi şapte de ani la acea vreme – şi arăta de patruzeci.

„Întotdeauna conduci cu viteză?”, a fost singura replică la care m-am putut gândi.

„Când sunt singur, de obicei conduc mai repede, 180 – 200 de km pe oră, cam aşa ceva. Vezi tu, îmi place viteza. Când mai e şi altcineva în maşină, de obicei o ţin sub 150, căci altfel, dacă se întâmplă ceva, nu îi pot proteja.”

„Ai avut vreodată un accident?”

„Doar o dată. Am lovit un camion în flanc cu 160 la oră.”

„Şi ce s-a întâmplat?”

„Nu s-a întâmplat nimic. Mi-am folosit puterea ca să absorb impactul asupra corpului meu. A trebuit să mă scoată afară cu fierăstrăul. Martorii au crezut că e un miracol, că mă protejase Dumnezeu sau vreun sfânt.”

Eram stupefiat. Corpul lui, îmi spunea el, întărit de puterile pe care i le dăduseră antrenamentele sale de Nei Kung, rezistase la o presiune mai mare decât presiunea maleabilă a oţelului. Am încercat să-mi imaginez aşchiile de metal şi de sticlă plutind în jurul corpului său, incapabile să străpungă carnea omenească. Desigur, deformaţia plastică prevăzută de proiectanţii maşinii permitea multe, dar nu puteam nega faptul că impactul pe care îl absorbise fusese fenomenal.

Să fi fost adevărat? Putea o fiinţă umană să ajungă într-o stare în care să fie infailibilă la răniri din exterior? Părea prea mult ca să pot înghiţi.

„Ştii”, a continuat el, „când eram mai tânăr am vrut să mă fac cascador la Hollywood, căci datorită puterii mele chiar nu puteam fi rănit în accidente. Dar după aceea m-am gândit, mai bine nu – dacă faci asta de prea multe ori, oamenii încep să îşi pună întrebări; pe deasupra, îi promisesem Maestrului meu că nu-mi voi folosi puterea pentru a face bani.”

Continuă să şofeze o vreme în tăcere. Începu să mă întrebe despre Grecia. Înţelese situaţia Balcanilor. Fusese născut sărac lipit – şi mai era şi chinez.

„Tatăl meu a murit când aveam patru ani”, spuse.” Am crescut foarte sărac. Eram, de fapt, un copil al străzii. Deşi mama muncea din greu, nu avea bani să mă trimită la şcoală.

Am terminat liceul mai târziu, dar nu am fost niciodată la colegiu sau la universitate.”

„Desigur”, am glumit eu.” Tu eşti doar doctor în cum să devii superman.”

„Nu”, replică el cu seriozitate, „nu trebuie să mă vezi ca pe un superman. Eu sunt ca un pilot de luptă, sau ca un atlet de olimpiadă. Nu oricine poate deveni ca mine – există anumite calificări de care este nevoie – dar *unii* oameni pot. Eu sunt un produs al disciplinei şi al antrenamentului, în aceeaşi măsură ca şi al talentului natural.”

„Soţia mea mi-a fost de mare ajutor”, continuă el.” I-am explicat, când ne-am căsătorit, că nu puteam face nimic altceva decât asta, că trebuia să îmi petrec tot timpul liber antrenându-mă. Ea a fost de acord.”

Se căsătorise la optsprezece ani şi avusese şapte copii.

„Am lucrat ca şofer aproape douăzeci de ani, să ştii.” Zâmbi. „Aşa că, vezi, nu trebuie să te preocupe felul cum conduc. Cunosc şoselele astea.”

Am mers în tăcere o vreme. „Chiar înţelegi”, mă întrebă el în sfârşit, „la ce ne referim când vorbim despre *chi?”*

„Cred că da”, am răspuns. Credeam că înţelesesem conceptul elementar; la urma urmei, citisem tot ce era de citit – şi studiasem arte marţiale vreme de douăzeci şi cinci de ani.

Chi, sau bioenergia, este un fenomen mult discutat în ultimii ani în Occident. Odată cu apariţia noilor episoade ale serialului *Kung Fu,* David Carradine a contribuit din nou la modul în care îl înţeleg occidentalii, rostind cuvântul *chi la,* televizor, cel puţin o dată pe săptămână. Acupunctura reprezintă şi ea ceva obişnuit acum – şi cu greu găseşti un doctor pe undeva care să nu fi petrecut *măcar* ceva timp studiind-o. Ca urmare, fenomenul numit bioenergie se află sub investigaţii medicale şi fizice intense. {4}

Ideograma chineză originală pentru *chi e*ste redată în engleză cel mai bine ca „abur.” Ea a mai fost transpusă şi ca „vitalitate”, dar *chi* este asociat foarte îndeaproape cu respiraţia (deşi ar fi mai bine să spunem că respiraţia conţine *chi.)* Alte culturi i-au dat alte denumiri. Hinduşii o numesc *prana,* tibetanii *rlung* (care înseamnă „vânt”), evreii *ruach* (vânt), iar băştinaşii

din Insulele Pacificului o numesc *mana;* vechii greci o numeau *pneuma* (spirit, vânt.) *Chi este* ca şi curentul electric ce curge printr-un cablu; el poate genera căldură, lucru mecanic sau energie – dar niciunul din aceste produse ale sale nu identifică *chi-ul* ca atare.

„Atunci ştii că în corpurile noastre avem atât *chi yin,* cât şi chi yang?”, continuă el.

„Hm”, am zâmbit, „am citit despre asta în Tao Te Ching.” „Ah! Taoistul Lao-Tzu”, spuse el. „A fost un om înţelept. Şi ce spune el despre *chi?”*

Atunci am crezut că mă testa. Ulterior aveam să descopăr că John nu citise niciodată Tao Te Ching. „Ei bine”, am răspuns,” spune că *chi-ul* are ambele componente, yin şi yang – şi că interacţiunea între cele două este cea care face ca viaţa să fie posibilă.” 5

Acest feedback între polii negativi şi pozitivi ai existenţei era principala componentă a forţei noastre vitale; când noi, ca specie, vom începe să înţelegem acest fenomen dintr-un punct de vedere tehnic, vom începe să înţelegem viaţa în sine. (Corpurile noastre, însă – aveam să descopăr ulterior – sunt capabile să stocheze atât *chi* yang pur, cât şi *chi* yin pur în diferite zone ale lor, pentru o perioadă scurtă, deşi această stare de non-echilibru este supusă entropiei.)

„Interacţiunea.” John rostogoli cuvântul cu limba. „Ca şi electricitatea, pozitiv şi negativ?”

„Cred că da.”

„Nu e chiar corect.” Se opri. „Dar ştii, odată am lăsat un elev de-al meu să mă lege la un voltmetru şi la un ampermetru. Nu a înregistrat nicio tensiune, dar ampermetrul a sărit din scală. I-am ars maşinăria!”

„Adică, îmi spui că *chi-ul* are intensitate, dar nu are tensiune?”

„Cred că da. De exemplu, pot să rezist la curentul electric casnic la nesfârşit, fără durere, dar nu pot să aprind un bec. Am încercat de mai multe ori.”

Am reflectat la asta. Investigaţiile clinice făcute în laboratoare medicale par a arăta că rezistenţa electrică a pielii se schimbă semnificativ în punctele de acupunctură. Există

„maşini de acupunctură, electrice”, care folosesc acest fenomen pentru a localiza punctele pentru novici. Acesta este un indiciu că *chi-ul* şi tensiunea sunt cumva într-o legătură inversă (deşi nu s-au avansat alte explicaţii.) Dar aveam să aflu, cu ani mai târziu, că John nu avea dreptate. *Chi-ul* său, de fapt, nu afişa nici tensiune, nici intensitate; era mai degrabă un cu totul alt fenomen, care se baza pe forţe foarte diferite.

„Şi în afară de faptul că este mai puternic, *chi-ul* tău este diferit de cel al unui om obişnuit?”

John zâmbi modest, dar nu răspunse.

Ajunserăm la fermă. Era de dimensiuni medii; lucrau acolo cam douăzeci de oameni. Am bântuit prin jur, până ce şi-a terminat treaba. O fată aduse un castron cu fructe şi o carafă plină cu cafea, pentru mine; fructele tropicale erau delicioase – cafeaua mediocră.

John urcă şi se aşeză, servindu-se cu cafea. „Oamenii sunt aşa de proşti”, spuse. „Transportul meu este reţinut la vamă pentru că nu ştiu ce autoritate locală vrea o şpagă. Ştii, noi aşa lucrăm aici.”

„E la fel în toată lumea”, am spus. „Trebuie să ungi rotile, dacă vrei să se învârtă.”

A fost încântat de clişeul englezesc şi şi-a propus să-l ţină minte. „Avem şi noi o expresie similară aici. Este adevărat că adesea oamenii fac abuz de poziţia lor în societate, pentru profitul lor personal. În final, totul se reduce la putere”, spuse el. Păru să se gândească la ultimul cuvânt pentru o clipă, apoi se întoarse brusc înspre mine. „Care este diferenţa între *Chi Kung şi Nei Kung?”,* mă întrebă.

„Ei bine, *Chi Kung* înseamnă, dezvoltarea energiei corpului…”

„În tot corpul, da. Şi Nei Kung?”

…Nei Kung înseamnă putere interioară’ „.

„Da, dar interioară în raport cu ce?”, întrebă.

Am ezitat şi John desenă trei ideograme pe un şerveţel:

„Asta este *Nei Kung.* Prima ideogramă, *Nei,* înseamnă *un om care intră în casă. Pe Kung* îl cunoşti.” *

„Da.”

„Deci, când practicăm Nei Kung, punem *chi-ul înăuntru* – dar

înăuntrul a ce?”

„Âăă... *dantien?* Oase? Chakre?” Mă agăţam ca înecatul de paie.

John zâmbi. „Da, da. Văd că toate cărţile pe care le-ai citit au făcut *măcar* ceva bine. Ce este *dantien?”*

Dantien, sau „câmpul de elixir”, este depozitul principal de bioenergie al corpului uman. Aflat la patru degete sub ombilic, în mijlocul trunchiului, acest centru are capacitatea de a stoca mari cantităţi de *chi.* Din acest motiv este cunoscut şi ca *chi hai* (oceanul de *chi.)* Dar este greşit să credem că dantien-ul în sine generează *chi,* aşa cum este prezentat în multe texte. Mai degrabă, acolo se poate stoca *chi-ul* pe care practicantul îl absoarbe din universul dimprejur. Practica şi perseverenţa duc la „puterea *dantienului”;* această putere nu este însă o caracteristică implicită a corpului uman. Aş putea explica asta mai bine, prin ceva similar. Să spunem că un anume tânăr are un talent excepţional pentru un anume sport. Chiar şi aşa, va trebui să se antreneze şi să muncească foarte mult – să-şi lucreze aptitudinile şi mintea în fiecare zi, pentru a putea deveni un atlet de campionat. *Dantien-ul* este ca şi acest tânăr. Da, poate stoca, se pare, cantităţi nelimitate de energie, dar *acea energie trebuie pusă acolo pentru ca dantien-ul să funcţioneze. Dantien-ul* nu va absorbi şi nici nu va genera putere, de la sine.

Atâta am ştiut să-i spun lui John.

Dădu din cap, oarecum mulţumit. „Bine”, spuse. „O să-ţi mai arăt un lucru astăzi. Dă-mi o banană.”

Am băgat mâna în coş şi am luat o banană la întâmplare, din unul dintre cele două mănunchiuri din coş. Deja mâncasem trei (imaginaţi-vă fructul mai mic, care creşte în Asia, nu bananele supradimensionate şi coapte artificial, care ajung pe masa noastră în Occident); erau delicioase şi complet naturale. John luă fructul şi îl ţinu în dreptul ochilor, cu mâna stângă. Întinse degetul arătător şi pe cel mijlociu de la mâna dreaptă, unindu-le pe celelalte două cu degetul mare. Contractând uşor, îşi trecu mâna într-o mişcare de tăiere, la aproximativ opt cm distanţă de banană; s-a auzit clar un *clic* şi jumătate din fruct căzu pe podea.

De-acum depăşisem de mult faza de uimire; toată treaba mi

s-a părut ca un fel de *aşa-stau-lucrurile.* Mi-a dat cealaltă jumătate de fruct. Era strălucitoare, ca şi cum ar fi fost tăiată de un cuţit fierbinte care ar fi topit suprafaţa bananei într-o masă sticloasă.

John arătă înspre centrul palmei sale. „Ăsta”, spuse el, „e ca o puşcă. „îşi întinse din nou cele două degete şi arătă înspre vârfurile lor. „Astea”, continuă, „sunt ca un laser.”

ARTELE MARŢIALE ŞI *CHI-UL*

Nu există îndoială că artele marţiale sunt la fel de vechi ca şi omenirea. Au început, probabil, ca o derivaţie a aptitudinilor de vânătoare la triburile primitive şi s-au dezvoltat ca arte marţiale, pe măsură ce oamenii se luptau între ei. O dată cu apariţia imperiilor şi instaurarea guvernelor de stat, aceste arte s-au dezvoltat într-o asemenea măsură, încât se apropiau de – şi poate chiar depăşeau – artele de luptă din zilele noastre. Există în Beni Hasan în Egipt picturi rupestre ce datează din anul 2000 înainte de Christos, care amintesc de judo-ul modem – şi dacă dovada arheologică lăsată în urmă serveşte drept indiciu, atunci putem spune că vechea artă marţială grecească numită *pankration* (ce datează cel puţin din 1450 î. Ch.) era mult mai cuprinzătoare decât a devenit astăzi karate-ul.

Un aspect neglijat adesea de hoplologi {5} şi istorici ai artelor marţiale este că, dintr-un motiv anume, artele marţiale au fost întotdeauna strâns legate şi aliniate cu religia sau cu spiritualitatea. Încă de la începutul timpurilor, zidurile templelor din toată lumea – atât în Orient, cât şi în Occident – au fost decorate cu scene de luptă. Povestirile istorice ale tuturor naţiunilor au două teme comune: o serie de conflicte în care eroul iese triumfător, pe de o parte şi interacţiunea eroului cu zeii sau cu Dumnezeu în aceste fapte, pe de altă parte.

Vechiul Testament, spre exemplu, este fără îndoială o poveste marţială, ceva gen *Ramayana* indienilor şi *Iliada* grecilor. În China, acest precept este adevărat, atât în tradiţia budistă, cât şi în cea taoistă.

Boxul chinezesc *wu shu* este, fără îndoială, arta de a lupta. Poate că, la început, ea implica doar forţă musculară şi aptitudine strategică. Însă, în timp, artele marţiale chinezeşti au

ajuns să fie influenţate de tehnici meditativ-respiratorii taoiste şi yoghine, care probabil au fost aplicate iniţial pentru sănătate, dar care, ulterior, s-au dovedit a avea aplicaţii marţiale. Există multe indicii că toate aspectele medicinei şi divinaţiei chinezeşti existau şi erau complete înainte de anul 1000 î. Ch.; nu ar fi o extrapolare strigătoare la cer să spunem că artele marţiale Taoiste, sau cel puţin artele marţiale influenţate de Taoism, erau şi ele complete până la acel moment. Maestrul John Chang deţine documente despre specialişti în arte marţiale ca şi el, care au trăit în China cu aproape două mii de ani în urmă. Există un alt lucru interesant de remarcat – în istoria lor, chinezii au folosit armuri metalice cu mult mai puţin decât ar fi fost de aşteptat, având în vedere nivelul lor de dezvoltare tehnologică. Înainte de a fi înţeles adevăratele capacităţi pe care Chi Kung le conferea practicanţilor, obişnuiam să mă întreb de ce.

În orice caz, artele marţiale erau deja bine dezvoltate în China, cu mult înainte de apariţia budismului.

Conform literaturii populare, în China, artele marţiale trebuie să fi fost legate de sosirea prinţului indian Bodhidharma la templul Shaolin din provincia Honan. Dar această informaţie este inexactă – ca să nu spunem mai mult. Este adevărat, China e o ţară mare, locuită de multe grupuri etnice, ale căror documente istorice sunt adesea destul de sărace. Să încerci să urmăreşti istoria artelor marţiale, în această învălmăşeală de înscrisuri, e o sarcină solicitantă. Literatura referitoare la boxul chinezesc este plină de lacune şi, în multe locuri, sufocată de ambiguităţi. Totuşi, putem urmări originea artelor marţiale cu siguranţă până la dinastia Chou (1122255 î. Ch) *Analele de primăvară şi toamnă* (722–481 î. Ch.) ale acestei dinastii, precum şi literatura din perioada Statelor Războinice (403–221 î. Ch.), menţionează fapte legate de tragerea cu arcul, scrimă şi luptă ale nobililor.

Am discutat deja cum a evoluat filosofia în această perioadă; este evident în literatură că practicile respiratorii şi psihofiziologe se foloseau deja înainte de secolul al şaselea î. Ch. Operele lui *Lao Tzu* şi *Chuang Tzu* sunt pline de referiri la energia vitală şi la practica Taoistă.

Meng-zu (Mencius), organizatorul confucianismului şi

contemporan cu Chuang-tzu, printre altele, a fost foarte priceput în cultivarea *chi*ului, lucru care, în concepţia populară, ar fi fost greu de aşteptat de la un confucianist moralist. El a promovat perspectiva prin care „dacă intenţia *(yi){6}* este concentrată, atunci energia vitală *(chi)* o va urma şi se va activa. „Mencius a mai scris: „Intenţia *(yi)* este cea mai importantă; vitalitatea *(chi)* este pe locul doi.” Am auzit acelaşi comentariu de la un alt elev al lui John Chang.

Conform gândirii chineze, există practic două tipuri de antrenament care implică energia vitală: *Chi Kung* şi *Nei Kung.* Este dificil să decelăm unde se sfârşeşte unul şi unde începe celălalt – dar, în esenţă, Chi Kung se concentrează pe dezvoltarea şi controlul chiului yang (numit şi *chi-ul* „foc”, sau *Îi),* iar Nei Kung implică utilizarea împreună a chiului yang şi a chiului yin (numit *chi-ul* „apă” sau *kan.)* în realitate, energiile yin şi yang curg paralel una faţă de cealaltă în corpurile noastre; ambele simt vitale pentru o stare continuă de sănătate. Ca şi în cazul yinului şi yangului, nu se poate separa Chi Kung-ul de Nei Kung; într-adevăr, acesta din urmă este o formă superioară a aceleiaşi arte. Poate că distincţia s-a creat pur şi simplu pentru a putea defini abilităţile ucenicului. *Chi-ul* yang nu poate depăşi limitele corpului fizic, pe când *chi-ul* yin poate să o facă – şi astfel îi poate conferi practicantului capacităţi supranaturale ca şi cele demonstrate de Maestrul Chang.

În al doilea secol d. Ch, în China au început să vină călugări budişti. Apoi, aproximativ în anul 500 d. Ch, a sosit patriarhul Zen Bodhidharma (Tamo) şi secta Ch’arn (Zen.)

Tamo venise la templul Shaolin ca să le predice călugărilor budişti şi, ulterior, să rămână cu aceştia; el le-a transferat două metode – Yi Gin Ching, care este în esenţă Chi Kung şi Shi Sui Ching, care este în esenţă Nei Kung. Din aceste două forme s-a dezvoltat şcoala shaolin. Se pare că tehnicile Nei Kung s-au pierdut în câteva generaţii şi s-au păstrat doar cele Yi Gin Ching. Multe dintre artele marţiale de astăzi – mai ales cele din afara Chinei – descind din şcoala shaolin, cu o abordare strict a Chi Kungului.

Artele marţiale Taoiste s-au păstrat destul de vii în China – şi anume în locuri precum muntele Wu Tang şi în alte fortăreţe

Taoiste. Vorbind pe larg, se poate spune că abordarea lor este mai degrabă ghidată de interdependenţa dintre yin şi yang, decât de generarea de putere care e evidentă în artele marţiale budiste, cum ar fi formele shaolin de stil dur. Am remarcat în artele taoiste o tendinţă de a muta greutatea complet de pe un picior pe altul – în multe locuri atât în stilul interior, cât şi în cel exterior, spre deosebire de posturile solide ale artelor budiste. În plus, se pare că în primul tip de arte se lucrează mult mai mult cu o curgere şi îndoire a coloanei vertebrale decât în cel din urmă tip. Iarăşi, aceste comparaţii sunt foarte generale şi, de fapt, au existat atâtea interacţiuni între tehnicile şi filosofiile budiste şi cele taoiste, încât ele sunt greu de separat.

Am văzut, de exemplu, în literatură, referiri la „respiraţia Taoistă" şi la „respiraţia Budistă", dar o astfel de distincţie este inexactă. O cercetare atentă arată că nu este o sarcină foarte uşoară să separi cele două filosofii în această privinţă – cel puţin, nu în China.

Oricare ar fi calea, specialiştii în arte marţiale au observat rapid că, prin aplicarea în căutările lor a tehnicilor ezoterice folosite de cei ce urmăreau iluminarea şi nemurirea, puteau dezvolta o bază şi o abilitate de putere mult mai vastă decât cea realizabilă doar prin forţa musculară.

Practicanţii de Chi Kung au căpătat o putere extraordinară; puteau să-şi susţină întreaga greutate pe un deget, spre exemplu. Practicanţii de Nei Kung au descoperit că existau modalităţi de a scăpa de limitările planului fizic al existenţei. Pirokinezia, telekinezia, telepatia, levitaţia – aceste capacităţi, alături de altele, au devenit recompensa lor pentru o viaţă de dedicare şi disciplină.

Vom vedea în capitolele ce urmează ce a însemnat această căutare şi unde îl putea duce ea pe practicant… şi unde îl mai poate duce încă şi astăzi.

Capitolul al III-lea
ÎNCEPUTURI

În ultima zi în care mă aflam în ţară, John avea de văzut peste o duzină de pacienţi. Niciodată nu cerea nimănui un bănuţ

pentru tratament şi întotdeauna îşi făcea timp pentru oricine venea să-l vadă – adesea fără să fi aranjat o întâlnire în prealabil. În luna cât am fost acolo, am văzut lucruri miraculoase. Victima unui infarct îşi recâştigase capacitatea de a-şi folosi un membru paralizat; o femeie care suferise de dureri cronice de coloană, se vindecase brusc. Specialitatea lui John era tratarea bolilor neurologice, deşi se ocupa şi de afecţiuni ortopedice şi de infecţii cronice. Adesea l-am asistat când avea pacienţi – un proces care implica, în esenţă, să stau acolo, să ating pacientul şi să acţionez ca împământare pentru bio-electricitatea lui John.

Făcusem o lună de tratament. Cu excepţia a două depuneri de calciu foarte vechi la braţul drept, încheieturile mele erau în regulă. Niciodată nu am ratat şansa de a-l întreba pe John dacă mă acceptă ca ucenic; întotdeauna, răspunsul lui a fost negativ. Respectul meu de sine se afla la cel mai jos punct posibil şi nu aveam nicio idee ce să fac. Banii mi se terminau, dar nu voiam să părăsesc ţara fără ca John să fi acceptat măcar să mă trimită la unul dintre elevii elevilor săi. Orice, numai nu mă alunga, te rog…

În acea zi mi-am aşteptat rândul la tratament, ajutându-l pe John în munca cu ceilalţi pacienţi; pe mine mă lăsase la urma. Ştia că urma să plec în dimineaţa următoare. Eram singuri în clinica lui, când i-am cerut, pentru ceea ce credeam eu a fi ultima oară, fie să mă accepte ca elev al său, fie să-mi dea un nume şi o adresă la care puteam să cer să învăţ. Nu-mi păsa dacă mă trimitea la omul cel mai de jos de pe listă; voiam doar să învăţ ceea ce avea el de predat.

Stăteam culcat cu faţa în sus pe una din canapelele lui de tratament, cu genunchii şi coatele pline cu ace de acupunctură. Nu era chip să-mi schimb poziţia, nici dacă voiam; orice mişcări bruşte erau periculoase. M-am întors încet să fiu cu faţa la John, care tăcuse. Mă studia cu atenţie, iar ochii săi blânzi mă priveau în faţă şi dincolo de ea, cu un mic zâmbet jucându-i pe buze.

Acesta este omul cel mai periculos din lumea Occidentală, m-am gândit. Eram cu un cap şi jumătate mai înalt decât el şi cu treizeci de kilograme mai greu şi totuşi nu era chip să rezist la măcar doi la sută din puterea lui.

Bine măcar că era un om binevoitor.

„De fapt”, spuse el, „ţi-am arătat deja metoda de antrenament pentru Nivelul întâi. Acum, când termini cu asta, îţi pot arăta şi Nivelul Doi.”

„Asta înseamnă...?”

„Da.”

Mă luase complet prin surprindere. Am înghiţit un val de lacrimi ce mă copleşise; părerea mea pe atunci era că nu se cade să te apuce plânsul în situaţia în care eşti prins de masă cu ace, ca o muscă de o hârtie. În orice caz, nu am ştiut ce să-i mai spun în acel moment. Deja îi promisesem ascultarea şi sârguinţă mea pentru tot restul vieţii mele, dacă mă va accepta ca ucenic – şi chiar fusesem serios în privinţa fiecărui cuvânt pe care îl rostisem.

În mod tradiţional, în astfel de circumstanţe, ucenicul trebuia să îngenuncheze în faţa Maestrului şi să îi declare, încă o dată, că va fi un elev loial şi silitor. În cazul meu, acest lucru era imposibil, deoarece îmi puteam întoarce doar capul. *Ce naiba,* m-am gândit, *John e un occidental şi un Maestru de Nei Kung, în acelaşi timp!*

Am tăcut o vreme şi el a respectat acea tăcere. John aprinse o ţigară, trase câteva fumuri şi o rezemă în scrumieră. Îşi şterse mâinile cu alcool şi începu să scoată acele, ştergând fiecare zonă cu alcool, pe măsură ce termina.

„Mulţumesc”, am spus în final şi m-am ridicat pe marginea canapelei. John dădu din cap şi ridică din umeri. Continua să zâmbească.

„Nu ştiu ce să spun”, am continuat.

„Nu contează”, spuse el. „îţi doresc o călătorie plăcută înapoi acasă.”

Doi ani mai târziu, stând pe balconul casei lui, cu prietena mea, am dezvoltat povestea de mai sus, pentru ea. John stătea şi fuma în tăcere pe când eu treceam prin imagini, iar Doris, care auzise totul de o sută de ori în trecut, pur şi simplu aştepta politicos să termin.

„Crezi că *ţie* ţi-a fost greu?”, întrebă John când am terminat. „Cazul tău nu a fost nimic! Există oameni care m-au căutat nouă ani, înainte să mă găsească în sfârşit – şi atunci nu exista nicio

garanţie că îi voi primi ca elevi.”

„Întotdeauna ai trimis oamenii la plimbare?”, întrebai.

„De multe ori.” *Ce occidental răsfăţat,* părea să spună privirea lui – şi m-am simţit prost ca noaptea. În sfârşit, mi-am lăsat ochii în pământ, incapabil să-i susţin privirea.

„Te-am văzut venind, într-un vis”, spuse blând, „cu trei luni înainte să-mi apari în prag. În ziua în care ai sosit, te aşteptam.”

„Serios?”

„Da.” Se opri. „Vreţi să auziţi prin ce am trecut eu ca să fiu acceptat ca elev de învăţătorul *meu?”,* întrebă într-un sfârşit.

Amândoi ne-am bucurat de ocazie şi John începu povestea uceniciei lui. Am descoperit că scăpasem *foarte* uşor. Până să termine, Doris şi cu mine ne tăvăleam pe jos de râs; John era un povestitor foarte bun, cu o faţă expresivă – şi avea totul foarte viu în amintire.

„Numele maestrului meu era Liao Tsu Tong”, spuse cu engleza lui cu accent plăcut „şi era din zona centrală a Chinei. L-am întâlnit prima oară când aveam zece ani. Îmi plăcuse kung fu de la început şi mă antrenasem cu diverşi profesori, aproape din momentul în care am învăţat să merg, dar aveam un prieten – îl chema Chan Tien Sun – care îmi tot spunea că el învaţă un sistem de kung fu foarte puternic, de la un bătrân din cartierul său. Chan îmi spunea mereu că bătrânul era un mare vindecător şi un eminent Maestru de arte marţiale. Eram curios, aşa că m-am dus cu el la casa bătrânului…

Ucenicul

Când tânărul l-a văzut prima oară pe bătrân, nu a fost prea impresionat. Venise doar la insistenţele prietenului său din copilărie. Bătrânul îşi câştiga existenţa vânzând banane; vecinii îl strigau „Domnul Banană. „Unii îl strigau chiar „Domnul Banană Ciudată”, pentru că se spunea că bătrânul era foarte ciudat şi greu de înţeles.

Chan declarase că bătrânul era un mare Maestru şi că vindecase mulţi oameni grav bolnavi. Tânărul auzise poveştile, la rândul lui, dar se părea că bătrânul era foarte selectiv cu cei pe care îi trata. Pe unii îi ţinea să aştepte zile în şir în faţa casei lui şi apoi îi trimitea înapoi nevindecaţi; dimpotrivă, pe alţii, care nu voiau ajutorul lui, îi vindeca chiar împotriva voinţei lor, uneori

chiar alergându-i până la ei acasă! (Ulterior băiatul avea să înveţe că Maestrul putea să vadă karma fiecărui individ şi că îşi baza decizia de a vindeca sau nu pe cineva, în funcţie de această observaţie.) În orice caz, nu era deloc nerăbdător să studieze cu bătrânul, dar, mă rog, Tien Sun era prietenul lui cel mai bun şi insistase ca ei să se antreneze împreună.

„Ce vrei aici, băiete?”, îl întrebă bătrânul pe micul băiat pe care îl găsi pe scările din faţa casei lui. Maestrul Liao îl studie pe copil cu atenţie. Băiatul era în esenţă un copil al străzii din Asia de Sud-Est, îmbrăcat în haine simple şi destul de necioplit. Probabil că se bătea încă din momentul în care începuse să meargă. Bătrânul Maestru văzu că, de curând, soarta băiatului se schimbase în bine, dar semnele malnutriţiei din trecut încă mai erau acolo. Văzu multă durere – să fi fost orfan? Ce tip de educaţie primise băiatul?

Mai văzu încă ceva – ceva ce îl incită considerabil, deşi nu arătă acest lucru, desigur.

Băiatul avea darul.

Niciun om dintr-o mie nu putea să devină cum era el. Aptitudinile sale erau asemănătoare cu ale celor mai mari atleţi olimpici; nu numai că trebuia să ai darul moştenit de la Dumnezeu, dar trebuia şi să suferi decenii de disciplină dură ca să ajungi la premiul final. Nu era treabă uşoară.

Maestrul Liao avea aproape şaptezeci de ani şi se antrenase în artele marţiale toată viaţa sa, încă din momentul în care începuse să meargă. Se afla în Java de peste şase ani şi văzuse în această perioadă câţiva oameni care aveau tot ce le trebuia ca să ajungă la capăt. Oare vagabondul ăsta de pe stradă poate să facă antrenamentul?

„Eu… Eu sunt bun prieten cu Chan Tien Sun, *Sifu {7}*, „se bâlbâi copilul. „Aş vrea să învăţ şi eu kung fu cu dumneavoastră.”

Bătrânul Maestru râse. Avea aproape şaptezeci de ani, dar arăta mai tânăr. „Există atâţia profesori de kung fu în oraşul acesta! De ce eu? Dacă te accept, care ar fi scopul tău pentru care vrei să studiezi cu mine?”

„Păi, pentru autoapărare – şi ca sport.”

„Înţeleg. Autoapărare şi sport. Cum te cheamă?”

„Chang, Sifu. John Chang,” spuse băiatul, dar era decepţionat. Bătrânul nu era deloc cum şi-l imaginase. Văzuse mulţi profesori. Majoritatea erau mândri şi aroganţi, unii erau mai civilizaţi. Dar acest bătrân Maestru! Era aici ceva ce nu putea atinge ceva de nedefinit, care aproape îl speria. Bătrânul era ironic – dar, în acelaşi timp, plin de compasiune.

Cu siguranţă *era* ciudat, chiar aşa cum spuneau oamenii; era ca şi cum o creatură fără vârstă îl privea de peste secole, plină de experienţe pe care el nu şi le putea nici măcar închipui. Liao Sifu continuă să-i pună multe întrebări despre viaţa şi familia lui; părea foarte amabil la acel moment – aproape patern. Băiatul îşi dădu seama că este supus unui fel de test şi încercă să dea cele mai bune răspunsuri cu putinţă.

„Revino mâine la ora patru după-amiază”, spuse bătrânul în final. „Putem să vorbim mai multe atunci.”

În ziua următoare, John sosi exact la ora stabilită, dar bătrânul nu era de găsit nicăieri. Îşi petrecu restul după-amiezii aşteptând pe scări. Liao Sifu apăru într-un târziu, pe la şapte.

„Ei bine”, îi spuse el băiatului dezamăgit, „e prea târziu să mai facem ceva acum. De ce nu vii mâine patru?”

La fel i s-a întâmplat şi a doua zi. Şi în ziua următoare. Şi în cea care a urmat.

Băiatul era foarte decepţionat. Îi era clar că bătrânul învăţător nu avea nicio intenţie să-l accepte şi că doar se distra pe seama lui. Decise să abandoneze ideea de a studia împreună cu Tien Sun şi să-i spună bătrânului să uite de toată treaba. Dar ceva îl trăgea să revină, ceva ce nu putea să identifice foarte clar. În a cincea zi, Liao Sifu îşi respectă întâlnirea de la ora patru şi îl interogă din nou pe băiat; de această dată vorbiră aproape două ore. Maestrul îl ţinu pe scări, fără a-l invita în casă.

Lucrurile au mers aşa, vreme de o lună. Bătrânul profesor se întâlnea cu John pe scările din faţa casei, vorbea cu el vreme de câteva ore şi apoi îl trimitea acasă. Băiatul era descurajat şi plictisit. Ar fi abandonat, doar că Tien Sun îl încuraja să nu se lase, insistând că Liao Sifu este un mare Maestru. Aşa că John îşi făcea apariţia în fiecare zi, sperând să îl influenţeze pe profesor.

După o lună, Maestrul îi dădu băiatului speranţe. John sosi în

faţa casei lui Liao Sifu la ora patru după amiază – ora stabilită. Bătrânul tocmai pleca să facă un comision. Îl salută pe băiat, începu să se depărteze, apoi se întoarse şi îl privi.

„Kung fu e foarte greu de învăţat. Este un antrenament foarte greu. Eşti capabil de el?”

Băiatul era în extaz. „Da, sigur că da!”, spuse.

„Atunci vino mâine la prânz, dacă simţi că eşti un tip muncitor.”

În noaptea aceea John fu atât de emoţionat, încât abia putu să doarmă. În sfârşit! Va începe antrenamentele în ziua următoare, cu misteriosul Liao Sifu. Auzise mai multe despre bătrân în luna sa de aşteptare şi chiar începea să îl venereze. În sfârşit, va putea să împărtăşească din secretele ştiinţei marţiale a bătrânului! Aşteptarea meritase. Tien Sun avusese dreptate.

În ziua următoare, când băiatul apăru punctual la casa Maestrului, fu invitat înăuntru, pentru prima oară după o lună. Văzu că vecinii aveau destul de multă dreptate să-i spună bătrânului „Domnul Banană Ciudată.” Nu exista în casă niciun fel de mobilă, nici măcar un pat. Băiatul gândi: *oare unde doarme? Văzu* o gaură în tavan, prin care intra ploaia şi care fusese lăsată aşa, fără a părea că cineva ar fi intenţionat să o repare.

Liao Sifu i se adresă răstit. „Curăţă casa cu mătura şi cu mopul de acolo. Foloseşte grebla pe care o vei găsi în curtea din spate ca să strângi toate frunzele din jurul casei. Aa şi dacă tot eşti aici, umple bazinul de rezervă cu apă din puţ, bine?”

Bătrânul se întoarse să plece. „Poţi să vii iar mâine la prânz, dacă vrei”, îi spuse lui John. Apoi plecă. Băiatul rămase singur în casă.

John era confuz. Dacă e un Maestru aşa de mare, gândi el, de ce trăieşte astfel? (Mai târziu avea să afle că Maestrul nu păstra nimic din ce ar fi putut dori o altă persoană.) Dar făcu treaba care i se ceruse şi lăsă casa fără pată. Ştia că Maeştrii de kung fu adesea testau răbdarea şi hotărârea ucenicilor lor şi se decise să-i arate bătrânului că merita să-i fie elev.

Când reveni în ziua următoare, bătrânul îi mai spuse o dată să cureţe casa şi îl lăsă la treabă. *(Pentru ce? Tocmai am curăţat-o ieri! Şi nu e nimic aici care să se murdărească,* se

gândi John.) Băiatul făcu din nou treaba aşa cum i se ceruse, în ciuda faptului că o considera o pierdere de timp.

Când se întâmplă acelaşi lucru din nou, în următoarele două zile, băiatul începu să se gândească dacă va fi vreodată învăţat kung fu, sau dacă va rămâne un servitor neplătit, pentru tot restul vieţii sale.

În a patra zi după ce fusese primit în casa lui Liao Sifu, John descoperi că purgatoriul său avea să capete o nouă dimensiune. Bătrânul era foarte sociabil în acea zi, aproape jovial. Îi oferi lui John ceai şi băură împreună o vreme, fără să spună nimic; Maestrul îl studia. Brusc, Liao Sifu privi în ceaşcă cu dezgust şi îl scrută pe John cu o inspiraţie de moment.

„Ştii”, spuse, „am un prieten mai jos pe stradă, la vreo cinci sute de metri, care are o fântână cu apă minunată.”

„Da, Sifu”, replică John cu ezitare. Nu îi plăcea direcţia în care o lua discuţia; în plus, ştia că apa de fântână era la fel în toată zona. Învăţase despre astfel de lucruri la şcoală; irigaţiile şi igienizarea erau foarte importante în Asia de Sud-Est.

„Vreau să cari apă de la fântâna lui şi să îmi umpli rezervorul de aici. Vino cu mine.”

Ieşiră pe balcon şi bătrânul îi arătă unde se afla casa prietenului său.

„Care e problema cu apa din puţul tău de aici, Sifu?” întrebă băiatul, timid.

„Nu e bună. Ceaiul capătă un gust amar.”

„Dar, Sifu, apa e la fel în tot cartierul.”

„Nu, nu este.”

„De ce nu putem să folosim apa din puţul acesta?”

Bătrânul se ridică. „Dacă nu vrei să faci treaba, poţi să pleci, să ştii. Dar să nu te mai întorci. „Plecă şi îl lăsă pe John în picioare, pe balcon.

Băiatul era furios, dar era şi înspăimântat de bătrân.

John auzise lucruri chiar şi mai neobişnuite despre el; Liao Sifu devenise o legendă în cartier. Aşa că îndeplini corvezile ce se aşteptau de la el, stătu o vreme după Liao Sifu să se întoarcă, apoi plecă, văzând că acesta nu mai vine.

Lucrurile au mers aşa săptămâni de-a rândul. În fiecare zi, băiatul mergea la casa Maestrului, curăţa înăuntru, grebla,

curăţa exteriorul şi căra apă dintr-un puţ aflat la o jumătate de km distanţă. Asta îi lua toată după amiaza, iar apoi bătrânul îl trimitea întotdeauna acasă, fără să-l înveţe nimic. Tien Sun continua să-l susţină, să-l încurajeze de fiecare dată când se întâlneau, insistând că Liao Sifu era minunat şi că, în curând, va începe să-l antreneze pe John cu adevărat.

„Şi ţie ţi s-a întâmplat acelaşi lucru?”, îl întrebă John pe prietenul său, după o lună.

Chan privi în pământ. „Păi, nu. Pe mine a început să mă înveţe imediat.”

Băiatul se înfurie instantaneu. Bătrânul îl folosea! Îşi tinu furia toată noaptea şi în dimineaţa următoare. Când veni timpul să meargă la casa bătrânului, dădu buzna înăuntru şi îl înfruntă pe Maestru. Atitudinea copilului îl amuză pe bătrân.

„Mă înveţi kung fu, sau nu?”

„Care e problema ta?”

„Chan Tien Sun mi-a spus că pe el ai început să-l înveţi imediat, că l-ai acceptat ca elev de cum a venit!”

„Aha, înţeleg. „Liao Sifu îşi păstră aerul serios. „Ştii, nu are dreptate. Până acum, eu nu am avut niciodată un elev în viaţa mea. Prietenul tău nu este elevul meu.”

„Poftim? Dar el... „Brusc John se simţi foarte mic şi înspăimântat.

„Îl învăţ pe Chan Tien Sun pentru că familia sa m-a ajutat odată, când eram foarte bolnav. Eram doborât de febră şi lipsit de puteri. Când n-am apărut timp de trei zile, tatăl lui Tien Sun a intrat la mine în casă şi familia sa mi-a dat apă şi mâncare. Mai târziu, mi-au cumpărat medicamentul pe care îl cerusem şi mi-am revenit. Dacă nu ar fi fost ajutorul lor, aş fi fost mort. Aşa că îl învăţ pe fiul lor, ca să îmi plătesc datoria faţă de ei. Înţelegi?”

„Da, Sifu. Dar eu vin aici în fiecare zi de două luni, lucrez din greu, fac curat – şi până acum nu mi-ai arătat nimic. Nicio mişcare!”

În ciuda puterilor sale neobişnuite de concentrare, Liao Sifu trebui să se întoarcă pentru a îşi ascunde zâmbetul. „Kung fu e foarte greu de învăţat, „spuse el. Apoi părăsi casa, înghiţindu-şi râsul.

Băiatul începu imediat să facă curăţenie şi să îşi

îndeplinească sarcinile zilnice. Se întrebă dacă nu cumva ratase şansa pentru totdeauna.

Liao Sifu îl mai ţinu să lucreze timp de două luni. Când băiatul încheie patru luni de servitorie, Maestrul îi vorbi. „Acum vom vedea”, îi spuse Maestrul, „dacă eşti în stare de antrenament.”

John era în extaz.

„Vreau să stai aici, aşa. „Liao Sifu îi arătă introducerea elementară în ceea ce a fost numit popular „Postura Călăreţului” *(M-a Bu* în chineză.) John îi copie nerăbdător mişcarea, luând postura. Liao Sifu mormăi aprobator, îl corectă scurt, apoi, spre oroarea lui John, se întoarse şi porni spre uşă.

„Sifu!”, strigă băiatul. „Cât vrei să stau aici aşa?”

Maestrul se încruntă la el. „Păi, cât de mult poţi, desigur!”, spuse şi ieşi.

Testul lui John a continuat încă două luni. Maestrul insista să-l pună să cureţe în interiorul casei şi în jurul ei şi să care apă de la fântâna de departe; când îşi termina treaba, John trebuia să stea în Postura Călăreţului ore în şir, fără întrerupere. Maestrul era neînduplecat, nu îi dădea niciun minut de odihnă. Prin chinul acesta, băiatul a perseverat. Chiar a devenit vesel. *Am mai studiat kung fu înainte să vin aici,* se gândea, *dar niciodată aşa!*

În cea de a cincea lună, băiatul observă ceva neobişnuit. Maestrul cumpărase câteva piese elementare de mobilier pentru casă. Aceste obiecte erau folosite rareori, dar se aflau acolo. Printre ele se afla o masă mare, lungă de trei metri şi lată de un metru, pe care Liao Sifu o folosea ocazional ca birou.

În prima zi a celei de a şaptea luni a perioadei sale de probă, Liao Sifu se hotărî să-l accepte pe băiat ca elev. Îl testase vreme de şase luni şi îşi făcuse o idee clară despre caracterul său. Pentru a-l iniţia pe copil, decise să-i facă o expunere a celor mai elementare aptitudini ale sale.

Băiatul a fost stupefiat. Liao Sifu era neaşteptat de binevoitor în acea zi. Spre surprinderea lui John, îi dădu un cuţit ascuţit şi sări pe masă. „Urcă încoace, băiete”, spuse.

John urcă, confuz şi oarecum speriat.

„Nu-ţi face griji”, spuse Maestrul. „Nu te voi răni.”

Băiatul rămase acolo.

„Vreau să mă ataci cu cuţitul acela. Dacă mă poţi face să sar de pe masă, sau dacă îmi atingi cămaşa cu lama, câştigi.”

Băiatul împunse înainte cu cuţitul, în glumă.

„Nu te jucă!”, mârâi bătrânul. „Atacă-mă, sau părăseşte casa mea!”

John făcu o lansare, pe jumătate convins. Bătrânul abia se mişcă.

*

Apoi, dintr-o dată, ceva îl lovi pe John peste faţă, cu putere. Fu aruncat de pe masă, iar cuţitul îi zbură din mână. Indiferent ce se întâmplase, se întâmplase atât de repede, încât nu putuse să reacţioneze. (Maestrul pur şi simplu îl pălmuise peste faţă, o mişcare prea rapidă pentru ca ochii băiatului să o poată urmări.)

John se ridică, tremurând de durere şi de furie. Faţa îl înţepa şi se înroşea acolo unde fusese lovit.

Bătrânul se încrunta la el de pe masă. „Fie mă ataci cu cuţitul, fie am să te pălmuiesc până o vei face.”

Băiatul sări pe masă. Se aruncă înainte sălbatic, intenţionând cu adevărat să-l rănească pe bătrânul Maestru. Nu avea unde să scape de el, se gândi. Fie va trebui să sară, fie să se lase tăiat. Exact în momentul în care John era pe punctul de a-l atinge, bătrânul făcu un salt complet peste capul său şi ateriză în spatele lui.

John deveni fanatic. Se întoarse şi atacă sălbatic, cu toată viteza, puţin păsându-i dacă îl va răni sau nu pe bătrân. Dar oricât ar fi încercat, nu putu să ajungă la Liao Sifu. Părea că bătrânul Maestru se mişca întotdeauna în ultima secundă; chiar când cuţitul era aproape în el, dintr-o dată el nu se mai afla acolo. Învăţătorul nu blocase niciodată o lovitură, nu se opusese, nu îl atinsese niciodată. Doar se mişcase în jurul băiatului, ca şi cum John nici nu s-ar fi aflat acolo. Nu avea îmbrăcămintea tăiată şi nici nu sărise de pe masă.

Era ca şi cum te-ai lupta cu o fantomă.

Dintr-o dată, băiatul avu o sclipire în care întrezări vastitatea cunoaşterii şi a puterii pe care o poseda bătrânul. Acesta nu era un om obişnuit. Aruncă cuţitul şi îngenunche pe masă, în faţa bătrânului profesor.

„Maestre”, spuse, „te rog, iartă-mi aroganţa şi furia. Te rog să mă accepţi ca elevul tău.”

Bătrânul zâmbi. Părea la fel de relaxat ca întotdeauna, ca şi cum nu ar fi depus niciun fel de efort.

„Foarte bine, domnule Chang”, spuse el. „Azi începem ucenicia ta.”

John ne conduse la taxi şi ne ură o seară bună. Am rămas tăcut tot drumul până la hotel. Mă gândeam la povestea serii şi la cât de norocos eram că o auzisem. Povestea fusese vie şi – cunoscând personalitatea lui John – era ca şi cum fusesem martor la evenimente, mai degrabă decât să le aud la a doua mână. Scenele se desfăşurau înaintea mea pe ecranul minţii.

„Eşti foarte tăcut”, spuse Doris.

„Mă gândeam cât sunt de norocos, cât suntem de norocoşi cu toţii”, am spus.

„Da, ai scăpat foarte uşor, dacă te gândeşti. John nu ţi-a făcut deloc greutăţi.”

„Nu la asta mă refeream. Eu pot doar să sper să merit încrederea lui Sifu – până acum am făcut o varză din antrenamentul meu şi, din fericire, el e foarte tolerant. Nu, mă gândeam la John – la cât de diferit este el de Liao Sifu şi totuşi cât de asemănător.”

„John e şi occidental şi oriental, în egală măsură”, spuse ea.

„Da”, am răspuns. „Ştii, am sentimentul că bătrânul a ştiut acest lucru, cu multe decenii în urmă. Poate că pur şi simplu, a văzut schimbările care se întâmplau în jurul lui, chiar şi la acea vreme – şi a extrapolat efectul pe care îl vor avea în viitor. Sau poate că a fost mai mult decât atât – nu ştiu. Adică, toată viaţa lui trebuie să fi fost una de continuă schimbare şi de continuă agitaţie, ţinând seama că a venit din China şi având în vedere vârsta lui. Trebuie ca a asistat la atâtea: Războaiele Opiumului, Revolta Boxerilor, căderea împăratului şi instituirea republicii, războiul între ruşi şi japonezi, perioada lorzilor războiului, invazia japonezilor – vreau să spun, toate lucrurile astea s-au întâmplat pe când el încă se afla în China. Poate că a simţit Occidentul suflând în ceafa Orientului. Sau poate, cumva, a putut vedea viitorul şi a ştiut că John va fi persoana potrivită care să ducă linia sa în secolul douăzeci.”

„Desigur”, spuse ea.

Se prinsese de la început. Femeile sunt atât de receptive, în comparaţie cu bărbaţii!

Capitolul al IV-lea
NEMURITORII

POVESTEA MAESTRULUI

Era o noapte temperată şi bătea un vânt răcoros. Mersesem la casa profesorului meu să-l văd, aşa cum făceam în fiecare seară de când mă aflam în Java. John tocmai terminase un joc de ping-pong cu fiul său şi era obosit într-un mod plăcut; fiul său, Johann, câştigase în ziua aceea şi era în extaz (meciul continua neobosit de cinci ani, dar niciuna dintre părţi nu voia să se predea.) De la distanţă, cei doi arătau la fel; era greu de spus care era tatăl şi care fiul. Îi privisem jucându-şi jocul de multe ori în trecut şi întotdeauna era foarte amuzant. John avea mişcări de Maestru de kung fu, cu trunchiul drept, alunecând din calea mingii şi contrând ca şi cum ar fi dat cu pumnul. Mişcările fiului său aduceau cu cele ale unui jucător de tenis de masă expert, cu greutatea sprijinită pe degetele de la picioare, puţin aplecat înainte, anticipând mişcările oponentului său. Orientul se întâlneşte cu Occidentul, mă gândeam, privindu-i.

„Ai sosit la timp pentru cină”, spuse John şi m-am simţit ciudat, ca întotdeauna. Părea că de fiecare dată când veneam la el acasă mi se dădea totul pe gratis; după o vreme, mă simţeam ca un profitor.

John şi fiul său şi-au făcut duş şi ne-am aşezat la masă, cu obişnuitele şi nesfârşitele feluri de mâncare chinezească.

Am terminat ultimul, ca de obicei. Înainte de a merge pentru prima dată în Orient, întotdeauna mă considerasem o persoană care mănâncă repede. Însă fusesem îndoctrinat de chinezi că, atunci când mănânci, mănânci – va exista mereu timp pentru conversaţie, mai târziu. Era împotriva obiceiurilor mele de grec; în ţara mea, cina este un prilej pentru relaţii sociale şi adesea durează ore în şir.

John îşi hăpăi mâncarea şi se ridică de la masă. „Bine”, zise el, „când termini, vreau să văd cât de departe ai ajuns cu Nivelul întâi. Îţi voi da un test.”

„Glumeşti! Tocmai am mâncat!”

„Şi ce dacă? Nu are importanţă!”

Minunat, mă gândii. Asta trebuie ca e o glumă. Abdomenul meu era plin, nu de *chi,* ci de orez prăjit şi de friptură de vită Sechuan. M-am forţat să mă liniştesc; indiferent ce se va întâmpla, va fi interesant.

Am mers la clinica de acupunctură şi m-am aşezat pe podea, într-o poziţie jumătate lotus, cu dosul palmelor pe genunchi. Nu trecusem niciodată prin aşa ceva; inima parcă îmi bătea cu o mie de bătăi pe minut.

„Eşti tensionat!”, spuse John. „Relaxează-te. Concentrează-te.”

„E greu când eşti supus la test…”

„Te obişnuieşti”, spuse el şi râse.

M-am forţat să mă relaxez şi am reuşit să intru parţial în meditaţie. A fost suficient pentru John. Şi-a adus degetele arătătoare aproape de palmele mele deschise. Am simţit o smucitură; curentul mi-a intrat prin centrul palmelor şi mi-a trecut prin corp, până în *dantien,* în centrul abdomenului.

„Cam 20 la sută plin”, spuse el.

Eram dezamăgit. Sperasem la mult mai mult. Însă învăţasem o lecţie – şi lecţia aceasta era că cele mai mici detalii contau foarte mult în acest gen de antrenament. Poţi să petreci o grămadă de vreme antrenându-te incorect şi să nu ajungi niciunde, iar eu făcusem o serie de greşeli. Nu fusesem niciodată un elev bun, iar antrenamentul la distanţă a prilejuit multe scăpări.

John nu era iritat; părea mulţumit că mă antrenasem şi aşa. „Atât de mulţi oameni au venit la mine”, îmi spuse, „cerându-mi să îi accept ca elevi – şi apoi nu au făcut nimic din antrenament! Oamenii cred că le pot da un soi de pilulă sau aşa ceva, prin care să le dau puterea mea.”

„Ca vechii alchimişti chinezi.”

„Ceva de genul ăsta. Kosta, e nevoie de efort şi perseverenţă. Ştii, chiar şi eu am studiat vreme de optsprezece

ani.”

Am ieşit pe balcon şi am stat în noaptea călduţă, sorbind din ceai.

„Deja ţi-am spus”, zise el, „cum mi-am întâlnit eu Maestrul şi cum am fost acceptat ca elev al său. Vrei să auzi şi restul poveştii?”

„Desigur.”

„Ar putea ieşi un film bun, Kosta. Poţi să scrii scenariul în anii următori.”

Se lăsă pe spate în scaun şi privi în depărtare.

„Ţi-am spus că în copilăria mea eram foarte săraci; nu ştiam sigur dacă vom mânca în fiecare zi. Trebuia să fac tot felul de munci, pe ici, pe colo, ca să o ajut pe mama să ne ţină în viaţă, aşa că nu puteam să merg la şcoală.” John îşi sorbi ceaiul.

„E groaznic”, continuă el, „să fii disperat, să nu ştii niciodată ce se va întâmpla în ziua următoare, să te întrebi dacă vei supravieţui până la sfârşitul lunii, flămând, adesea însetat. Pentru o persoană cinstită, asemenea condiţii sunt încă şi mai grave; e uşor să decazi sau să ajungi la crimă, când te confrunţi cu o soartă grea. Criminalitatea în ghetourile oraşelor mari din toată lumea este la un nivel foarte înalt – şi asta e de înţeles, având în vedere natura umană. E nevoie ca cineva să aibă o personalitate excepţională pentru a lua poziţie şi a spune:, în ciuda acestei karma, nu voi cădea. Şi noi nu am căzut niciodată. Mama ne ţinea curaţi, cinstiţi şi harnici.”

Privirea îi rătăci în noapte, lăsând amintirea amară să pătrundă în monologul său. Era ciudat să-l văd aşa, atât de uman. Profesoral meu era de cele mai multe ori deasupra unor astfel de lucruri, sau poate pur şi simplu aşa îl vedeam eu. Dar, în acel moment, am remarcat durere şi tristeţe pe faţa lui, deşi nu se zărea nicio urmă de furie. La ce se gândea oare?

„Sora mea s-a măritat când eu aveam opt ani”, continuă el. „Cumnatul meu era, să spunem, din clasa de mijloc şi avea ceva bani, aşa că am mers să trăiesc cu ei în casa lor. El m-a trimis şi la şcoală; am început la vârsta de opt ani şi a trebuit să muncesc din greu ca să recuperez, dar am reuşit. Deja ţi-am spus cum l-am întâlnit pe Liao Sifu când aveam zece ani.”

„Da. O poveste minunată.”

John afişă un zâmbet larg. „Avea simţul umorului, dar niciodată nu-i pricepeam glumele. În orice caz, am studiat kung fu cu Liao Sifu în fiecare zi, vreme de opt ani, fără întrerupere. Mă antrenam *în fiecare zi,* efectiv. La optsprezece ani eram căsătorit, aşa că trebuia să mă antrenez cu întreruperi, date fiind responsabilităţile mele crescute, dar nu m-am oprit niciodată. Liao Sifu nu m-a lăsat să o fac.”

Se opri să soarbă din ceai. „Când am împlinit şaisprezece ani, am început să conduc un minibus ce transporta oameni şi mărfuri în jurul oraşului; am fost obligat să abandonez şcoala, date fiind problemele noastre financiare din ce în ce mai mari. În ciuda dificultăţilor cu care mă confruntam, am continuat să practic kung fu şi meditaţia în fiecare zi. A, am uitat să-ţi spun că Liao Sifu îmi arătase meditaţia pentru Nivelul întâi – aceeaşi pe care lucrezi tu acum – când aveam paisprezece ani.”

„Nu mai devreme?”

„Nu. E mai bine dacă sistemul nervos al elevului este dezvoltat complet, înainte de începerea antrenamentului. De asemenea, este bine ca elevul să fi trecut de începutul pubertăţii.”

„Înţeleg.”

„Liao Sifu ştia tot ce făceam la orice moment. Mă ui mea acest lucru; nu îmi puteam da seama cum face. Chiar mă gândeam că are oameni care mă spionează! Ştia, spre exemplu, dacă mă antrenasem sau nu într-o anumită zi şi când încercasem, în mod intenţionat, să evit antrenamentul.

Ştia şi când minţeam. Îmi amintesc o zi când am mers la el acasă şi m-a întrebat dacă îmi făcusem meditaţia. Ca să îţi spun adevărul, niciodată nu îmi explicase nimic şi mă întrebam mereu de ce trebuia să fac toată meditaţia asta inutilă, aşa că încercam să o evit de câte ori puteam. Scena a fost ceva de genul acesta:

„Liao Sifu: Ai meditat astăzi?”

„Tânărul John: Da, Sifu.”

„Liao Sifu: Ai meditat astăzi?”

„Tânărul John: Da, Sifu.”

PLEOSC! John zbură prin cameră.

„Liao Sifu: Minţi!”

Am izbucnit în râs. John mi se alătură pentru scurtă vreme.

„După aceea”, continuă, „Liao Sifu îmi era ca Dumnezeu. De vreme ce ştia tot ce făceam, nu exista nicio posibilitate să-l mint, aşa că am decis că e mai bine să fac exact ceea ce îmi cerea. Am devenit un elev silitor, fără să lipsesc nicio zi, investind multe ore. Se pare că în anii de la sfârşitul adolescenţei mele fie lucram, fie mă antrenam – nu făceam prea multe altele.

Împlinisem nouăsprezece ani, când am avut ocazia să întrezăresc adevărata putere a Maestrului meu. Mă chemă pe la el într-o zi şi mă anunţă că terminasem Nivelul întâi. Habar nu aveam despre ce vorbea.”

„Şi ce înseamnă Nivelul întâi?”, am întrebat eu. „Mi-ai arătat metoda de antrenament, dar nu am vorbit niciodată despre ce ar trebui să fac.”

„La Nivelul întâi îţi umpli *dantien-ul* cu *chi yang.* Trebuie să fii efectiv în meditaţie pentru a realiza acest lucru – şi depinde şi de timp. La Nivelul Doi dăm formă *chiului* yang după caracteristicile noastre fizice, astfel încât practicantul să-l poată împinge afară din corp. Asta este, de fapt, Nei Kung.”

„Şi Nivelul Trei?”

„Vom vorbi despre asta când va veni vremea. Îţi voi spune un lucru: la Nivelul Patru îţi aduni laolaltă *chi-ul* yang cu cel yin şi începi să devii cum sunt eu.”

„Câte niveluri există?”

„Şaptezeci şi două.”

„Poftim?”

John zâmbi.

„Nimeni nu a spus că e uşor. Nivelurile corespund cu numărul de chakre din corpul uman. Ştii ce este o chakră? Un centru energetic?”

„În zilele noastre, toată lumea ştie.”

„Poate. Ultima chakră ce trebuie deschisă, Nivelul Şaptezeci şi Doi, este chiar în vârful capului.”

„Ştiu de ea. Am practicat meditaţia budistă.”

„Înţeleg. Eu nu ştiam nimic despre lucrurile astea, până în ziua în care profesorul meu a venit la mine şi mi-a spus că am terminat cu Nivelul întâi. În seara aceea mi-a făcut o demonstraţie a puterii interne, Nei Kung.”

„Ce a făcut?”

„Îţi mai aminteşti de masa lungă pe care o avea în casă, pe care se desfăşurase lupta noastră? Era lungă de trei metri. A pus un castron la un capăt şi s-a aşezat la celălalt capăt. A pus patru degete de la mâna dreaptă pe masă; degetul mare se afla dedesubt. Când a împins înainte cu degetele, castronul a explodat.

La început nu am crezut. Degetul lui mare se afla sub masă, aşa că imediat am început să caut un buton sau un fir sau ceva. Am crezut că pusese exploziv în scrumieră, că era un truc! Liao Sifu a râs şi mi-a cerut să aduc vechea mea prietenă, mătura. Am început să mătur cioburile castronului, dar el a spus clar să-i aduc lui mătura. M-a întrebat dacă era o mătură „măsluită” sau nu şi eu am spus, nu, sigur că nu. La urma urmei, mătura aceea îmi devenise o bună prietenă în ultimii nouă ani! Mi-o luă din mână şi o sprijini de perete. Apoi îşi trecu mâna dreaptă peste ea şi îmi ceru să iau mătura şi să mătur podeaua. Când am apucat-o, s-a transformat în praf în mâinile mele!”

John luă o sorbitură de ceai. „în clipa aceea”, zise el, „am început să-mi dau seama ce era profesorul meu. M-a făcut să promit că voi medita şi mă voi antrena cu sârg pentru a obţine această putere – şi eu am fost de acord imediat.”

„Sifu”, am spus eu, „vrei să spui că te-ai antrenat cu el nouă ani de zile şi că nu ţi-a arătat niciodată, nici măcar o dată, ce poate să facă?”

„Nu, niciodată.”

„Dumnezeule mare!”

John râse. „Eu le spun mereu tuturor elevilor mei că pentru ei e uşor şi că îi răsfăţ în permanenţă. Poate acum mă vor crede.”

Se întoarse cu faţa înspre mine. „Ştii”, spuse el „a fost de două ori mai greu pentru mine să nu mă îndoiesc de ceea ce vedeam, eu fiind un chinez modem. Puteri ca ale lui erau material de legende chineze, iar eu învăţasem la şcoală că lucrurile astea erau o pură aberaţie. Era la sfârşitul anilor ’50, când oamenii credeau că toate lucrurile venite din Occident sunt bune şi toate lucrurile din Orient sunt superstiţie. Dar eu ştiam şi că Liao Sifu era un mare vindecător, care vindecase oameni de boli groaznice, cu care doctorii occidentali nu reuşiseră să

facă nimic.”

„Folosea acupunctura, ca şi tine?”, am întrebat.

„Nu. Niciodată! El vindeca ţinându-şi mâinile la o anumită distanţă de pacienţi şi trecându-le deasupra lor, iar ceea ce simţeau aceştia ar putea fi descris cel mai bine cu cuvintele *o căldură aurie.* Uneori îşi completa tratamentul cu ierburi. Putea să vindece chiar şi cancerul, ceea ce eu nu pot.”

Am rămas tăcut, căci tatăl meu murise de acea boală cu două luni în urmă. John dădu din cap, citindu-mi gândurile. Reuşise să-mi comunice puterea lui Liao Sifu într-o propoziţie simplă, care îşi atinsese ţinta imediat.

„Oricum”, continuă el, „m-am ţinut de treabă în timp. Am terminat Nivelul Doi şi intrasem în Nivelul Trei, când Sifu mă chemă la el într-o seară. Mi-a spus că voia să mă testeze din nou, în acelaşi fel în care o făcuse când eram copil, aşa că am sărit pe masă şi ne-am pus pe treabă, de data aceasta cu mâinile goale. Acum eram deja la Nivelul Trei, ceea ce înseamnă, Kosta, că aveam ceva putere, dar Maestrul mi-a spus să nu mă abţin, să-l atac cât de tare şi cât de repede puteam. Mi-a ordonat să încerc să-l omor! Pe atunci nu prea ştiam să refuz.

„Ne-am luptat vreme de vreo şase sau şapte minute fără niciun rezultat; eram bucuros că reuşisem să rămân pe masă! Brusc, am făcut un salt înainte şi l-am lovit în piept, iar Liao Sifu fu aruncat de pe masă. Folosisem o tehnică pe care o numim Meng Hu Chu Tong:, tigrul fioros ţâşnind din peşteră’.

„Părea rănit”, spuse John. „Am sărit de pe masă şi l-am ajutat să se ridice. Se ţinea de piept în locul în care îl lovisem. Mi-am cerut scuze imediat, dar el râse doar şi îmi spuse că eram minunat, că ajunsesem la punctul la care îmi puteam copleşi Maestrul. Imediat am pufnit cu mândrie şi, de la acel moment, am fost mereu foarte curajos – cocoşeşte, chiar, înainte de incident eram chiar timid, să ştii… Făcuse asta ca să-mi îndepărteze frica din inimă.”

„De fapt nu-l rănisei, ci te lăsase să-l loveşti”, am spus eu.

„Desigur, Kosta! Liao Sifu era la acel moment la Nivelul Patruzeci şi Opt, iar eu eram la Nivelul Trei. Ai idee ce înseamnă asta?”

„Păi, nu. Nu-mi pot imagina.”

„Aveam cam tot atâtea şanse să-l rănesc pe câte ar avea un fluturaş să te rănească pe tine. Dar, la vremea aceea, chiar credeam că sunt foarte bun!”

„Înţeleg.”

„Iar reversul incidentului a fost că am devenit insuportabil de arogant. Mă luptam cu oamenii tot timpul şi câştigam întotdeauna. De obicei se sfârşea cu un singur pumn – abia dacă îmi foloseam chiar şi puterea pe care o aveam *pe atunci.* Eram tânăr şi mândru. Ştii, obişnuiam să mă bat aici, în Java, în turnee de lupte fără mănuşi, făcute numai pentru elevii chinezi de kung fu – şi eram campionul neînvins.”

Îşi îndreptă corpul în mod inconştient şi un zâmbet îi licări pe faţă la amintirea tinereţii. A trebuit să zâmbesc. Apoi deveni brusc serios. „în 1962, Maestrul m-a chemat iar la el şi mi-a spus că mai are doar trei luni de trăit. L-am crezut şi l-am întrebat ce plănuia. Îmi spuse că voia să moară în China. Nu avea bani, aşa că am strâns fonduri de la toţi cei pe care îi vindecase, ca să-i plătim biletul; i-am plătit facturile şi încă mai rămăsese o sumă frumuşică ce putea să-i ajungă până în ultima lui zi.

Înainte să plece, am mers la el acasă în fiecare noapte în cele două luni care au urmat. Într-o seară mi-a dat o carte veche cu secretele puterii interioare şi toată calea până la Nivelul Şaptezeci şi Doi. M-a pus să promit că nu voi deschide cartea şi nu o voi citi până ce nu terminam Nivelul Trei. Şi am trecut printr-o ceremonie Taoistă formală; Liao Sifu a făcut un talisman, un *fu,* cum îi spunem noi. A desenat talismanul pe o bucată de hârtie şi a trebuit să scriu, pe aceeaşi hârtie, următoarele trei promisiuni:

Că, dacă voi termina Nivelul Patru:

1. Nu aveam voie să folosesc această putere în scopuri malefice.

2. Nu aveam voie să fac bani de pe urma acestei puteri.

3. Nu voi face demonstraţii pentru nimeni altcineva decât pentru studenţii mei.

Am semnat talismanul cu o picătură din propriul meu sânge şi Liao Sifu îl arse. Apoi amestecă cenuşa cu încă un strop din

sângele meu şi îmi dădu să beau amestecul. M-a legat, Kosta; a trebuit să fac exact ceea ce promisesem.”

John tăcu şi apoi continuă cu o voce moale. „Plecă înspre China la bordul unui vas, cu încă două sute de oameni. Îl ştiam pe unul dintre oamenii cu care mergea acolo, aşa că am tot cerut informaţii de la familia lui. Liao Sifu închiriase o căsuţă şi se bucura în pace de timpul care îi mai rămăsese. Mânca mâncarea ce îi plăcea, se plimba… lucruri din astea. „ „Nu avea familie acolo?”, am întrebat.

„Nu. Pe nimeni”, spuse John, vorbind încă şi mai încet, „îţi voi spune povestea lui într-o altă zi, poate mâine. Mergeam la casa acelui om în fiecare zi, ca să cer veşti – şi într-o zi sosi şi mesajul care era de aşteptat. Liao Sifu murise, aşa cum prezisese chiar el şi murise chiar în ziua pe care o prevăzuse. Am întrebat familia omului aceluia să-mi spună cum se întâmplase – a trebuit să aştept aproape o lună până să vină răspunsul. Liao Sifu îl rugase pe vecinul său să-i cumpere un ziar în ziua aceea, pe la ora şase după-amiază, apoi se aşezase în balansoar pe prispă, să citească. La şapte fix a murit în cel mai ciudat mod. I-a ieşit sânge din ceea ce noi numim cele şapte orificii ale capului – ştii, ochii, urechile, cele două nări şi gura. Poate un accident vascular masiv sau ceva, nu ştiu.”

Am stat în tăcere o vreme. Mi-am dat seama că John vorbea despre moartea omului pe care îl considerase tatăl său. Nu ştiam ce să spun şi eram emoţionat şi eu.

„Trebuie ca te-a iubit foarte mult, Sifu”, am spus eu. John zâmbi. „Da. Ştiu că m-a iubit. Dar mi-am dat seama mult mai târziu, din acţiunile sale, că era dispus să-mi dea tot ce are, inclusiv viaţa sa. Îţi voi spune despre asta altă dată. Dar nu mi-a spus niciodată în cuvinte că mă iubeşte… ştii, niciodată,”

„Poate în cultura lui nu se obişnuia aşa”, am spus. „Desigur”, continuă John. „în orice caz, anii au trecut, Kosta. Am continuat să mă antrenez şi am terminat Nivelul Trei. La un an după aceea, am atins Nivelul Patru şi am început să îmi dezvolt puterea.”

„Cum era?”, am întrebat.

„Ca şi cum ai călări un taur nărăvaş!”, răspunse el. „Prima dată când am reuşit, am leşinat şi nu am putut să rezist. Era

atâta putere acolo! Ţi-am spus deja că la Nivelul Patru *chi-ul* nostru yin şi cel yang se unesc. Puterea generată atunci este incredibilă – este ca şi cum ai avea un fulger în abdomen. A doua oară când am încercat, am eşuat din nou. Dar a treia oară... a treia oară am ţinut puterea zece minute, apoi am forţat-o să intre în chiar centrul *dantienului* meu. Şi atunci puterea a fost a mea, pentru totdeauna!”

„Câţi ani aveai când ai ajuns la Nivelul Patru?”, am întrebat.

„Treizeci şi doi.”

„Şi apoi?”

„Şi apoi, Kosta, viaţa a mers înainte. Aminteşte-ţi că nu îmi puteam folosi puterea pentru câştig personal. Am continuat să lucrez ca şofer şi noi am rămas tot foarte săraci. Mi-am continuat şi antrenamentul şi am ajuns la Nivelurile Cinci, Şase şi aşa mai departe. Citisem în textul pe care mi-l dăduse Liao Sifu cum puteam folosi această putere în combinaţie cu acupunctura pentru a vindeca – şi am început să fac asta. Am vindecat mulţi oameni, Kosta. Şi nu puteam să iau bani pentru asta! Adică, oamenii îmi ofereau bani din recunoştinţă şi eu trebuia să spun nu. Nici măcar cât să plătesc pentru hrana familiei mele. În unele zile rămâneam flămânzi; nu ne puteam permite nimic de mâncare, iar la acea vreme deja aveam o familie numeroasă.

Într-o zi, un bogătaş pe care îl vindecasem îi dăduse fiului meu mai mare nişte bani la şcoală – şi am fost forţat să-i ordon să-i dea înapoi. Iar mai târziu l-am ameninţat pe băiat că-l dau afară din casă, dacă mai acceptă vreodată bani de la cineva! Era înnebunitor.

„Dar cinci ani mai târziu, viaţa mea s-a schimbat”, continuă el. „Aveam treizeci şi şapte de ani la acea vreme şi eram disperat. Mâncam din două în două zile, copiii mei plângeau, iar eu eram încolţit, ca să spun aşa. M-am înfuriat, m-am înfuriat foarte tare pe situaţie. La urma urmei, singurul lucru pe care trebuia să-l fac era să deschid o şcoală de kung fu – şi aş fi câştigat milioane; nu era nimeni care să poată face ce făceam eu. În după-amiaza aceea – eram în dormitor – am început să strig către cer de furie. Am tot strigat la Dumnezeu, Kosta. Am urlat la El: „De ce mi-ai dat această putere? De ce? Mă urăşti?

Ce am făcut ca să merit asta? (şi multe alte lucruri de care nu sunt aşa de mândru.)”

John mă privi în ochi. „Atunci brusc am auzit vocea Maestrului meu în urechi; îmi spunea: John, nu-ţi face griji, viaţa ta se va schimba curând. La început am crezut că mintea îmi joacă feste, dar vocea fusese atât de reală – am privit în jur. Şi iată-l pe Liao Sifu, stând în colţ, la fel de material ca tine şi ca mine!

„M-am frecat la ochi şi m-am holbat din nou la el. Am crezut că înnebunisem din cauza stresului de a încerca să o duc de pe o zi pe alta. Arăta atât de real, însă, încât am zis să încerc să vorbesc cu el.,

Maestre? ’, am spus, timid.

Liao Sifu râse” Da, eu sunt. Nu trebuie să fii aşa de uimit.’,

Dar… dar tu eşti… eşti mort! ’, am spus eu.,

Fără îndoială’, răspunse el. Părea foarte amuzat.,

Ce faci aici? ’,

Asta este specialitatea’ tipului nostru de antrenament—faptul că, după moarte, îţi păstrezi caracteristicile şi puterile pe care le-ai avut în timpul vieţii. Când treci de Nivelul Patru, îţi poţi lua cu tine tot *chi-ul* yang.

„Nu ştiam ce să spun, Kosta, „continuă John. „Nu prea credeam ceea ce vedeam, dar era acolo, clar ca lumina zilei şi la fel de om ca în ultima zi în care îl văzusem. Este greu să ne îndoim de mărturia propriilor noştri ochi.”

„Când ai probleme’, spuse Liao Sifu, ’meditează, caută-mă şi voi veni să te ajut.

„Şi aşa am făcut, Kosta şi aşa a făcut *şi el.* La început îl chemam aproape în fiecare zi – şi toţi îl puteau auzi, însă doar cam 10% din oameni îl puteau vedea şi aceia în nuanţe diferite. Cred că trebuie să ai foarte mult *chi* yin pentru ca să poţi vedea bine un spirit. În orice caz, pentru unii el era transparent, iar pentru alţii material ca tine şi ca mine. Dar nimeni nu s-a îndoit nicio clipă că era acolo. Chiar şi când îl puteau numai auzi, aveau o senzaţie fizică atunci când se afla el în preajmă, ca un fel de câmp electromagnetic sau aşa ceva. „John se opri. „Nu pari şocat de ceea ce spun.”

„Nu”, am spus eu. „Poveşti ca aceasta sunt motivul pentru

care am venit să te caut în primul rând. Aş fi fost dezamăgit dacă nu erau adevărate.”

„Şi crezi că oamenii din Occident vor crede şi ei?”

„Cred că oamenii din Occident sunt pregătiţi să creadă. Anul 1950 a trecut de mult.”

John râse. „Chiar aşa”, zise. „În orice caz, Liao Sifu m-a ajutat să vindec mulţi bolnavi, îndrumându-mă ce medicament tradiţional şi ce tehnică să folosesc. Întotdeauna avea dreptate şi întotdeauna starea pacientului se îmbunătăţea. Ciudat este că nu folosea niciodată aceeaşi formulă de două ori, pentru aceeaşi boală; de fiecare dată depindea de persoană.”

„Întotdeauna de la caz la caz.”

„Da. Am încercat asta de multe ori, să ştii. Îi dădeam unui alt pacient cu aceeaşi boală acelaşi tratament ca şi pacientului care fusese vindecat de spiritul lui Liao Sifu şi nu se întâmpla nimic. Într-un final, am lăsat-o baltă.”

„Dar toată medicina chineză e aşa, nu? Întotdeauna depinde de caz.”

„Da. De asta e atât de greu. Medicina chineză este chiar o formă de artă, nu o ştiinţă. Nu poţi deschide o carte de reţete şi să prescrii medicamente, aşa cum face un medic occidental.”

John se opri o vreme, apoi continuă. „Şi într-o zi veni la mine un om bogat pe care îl ajutasem şi mă întrebă dacă voiam să fiu partenerul lui într-o afacere. I-am spus că nu am bani şi el a spus: e în regulă, tu faci doar treaba şi eu vin cu capitalul. L-am întrebat pe Maestru dacă e în regulă şi mi-a spus că da, era în regulă ca oamenii să fie recunoscători, atâta vreme cât nu luam bani în mod direct pentru serviciile făcute. Aşa că am acceptat angajamentul, ca să spun aşa şi am făcut un schimb profitabil. Iar de atunci am studiat şi am învăţat căile lumii afacerilor, cu aceeaşi sârguinţă cu care am studiat kung fu. După cum vezi, mi-a mers bine.”

Casa lui valora şase milioane de dolari.

„Ceea ce îmi spui tu”, am zis rar, după ce termină, „este că ai dovedit multor oameni că există viaţă după moarte.”

„La sute de oameni, Kosta, „răspunse el. „încă mai pot să o dovedesc oricui, la orice moment. Vrei să faci cunoştinţă cu un spirit?”

Am sărit în sus, ca răspuns.

„Foarte bine”, râse el. „Mâine vom merge într-o scurtă călătorie cu maşina – e cam la o jumătate de oră de aici. Putem să vorbim mai mult despre asta, atunci.”

HSIEN

Ar fi o neglijenţă din partea mea să continui la acest punct, fără a vă da câteva elemente despre ceea ce alchimiştii Taoişti consideră în mod popular a fi „nemurirea” – şi despre teoria din spatele nemuririi, aşa cum o prezintă şcoala de credinţă Taoistă *nei-dan.* Se crede că nemuritorii au calităţi similare cu ale lui John Chang şi se spune că modificarea legilor naturale acceptate este un lucru obişnuit în preajma lor.

Totuşi, trebuie să vă atenţionez că tehnica şi metoda Maestrului Chang diferă mult de cele folosite de alte sisteme. De asemenea, aşa cum am spus mai devreme, învăţăturile lui John nu au nimic de-a face cu religia. Dacă expunerea de mai jos vă trimite la alte cărţi, trebuie să vă avertizez să nu practicaţi metodologia prezentată în acele publicaţii; nu am habar dacă procedurile descrise sunt reale sau doar imaginate (sau dacă sunt sau nu periculoase pentru elev.)

Fiinţa umană perfecţionată, nemuritoare, sau *hsien* (literal, „omul muntelui”) este o figură centrală a Taoismului religios. Tehnicile prin care oamenii căutau nemurirea se bazau atât pe alchimia internă, cât şi pe cea externă. Şcoala externă (*wei-dan*) a dezvoltat tehnici bazate pe experimentarea unor substanţe chimice şi pe regimuri alimentare şi a sperat la nemurirea fizică efectivă. Există dovezi concludente că ei chiar au inventat un elixir care oferea o întinerire cel puţin parţială (am auzit că în zilele noastre conducătorii moderni ai Chinei consumă o asemenea poţiune pentru a-şi menţine vitalitatea şi tinereţea.) Şcoala internă *(nei-dan)* a pus accent pe controlul respiraţiei, pe exerciţii fizice speciale, pe meditaţie şi tehnici sexuale. Prin controlul respiraţiei şi deplasarea forţei vitale *(chi)* prin câmpurile corpului, persoana îşi prelungea viaţa în acest trup şi ajungea la nemurire prin hrănirea în interior a unui „corp spiritual” embrionar *(shen),* care devenea sinele nemuritor după moarte {8} De-a lungul evoluţiei sale, Taoismul nei-dan a ajuns

să se structureze în jurul a trei teme:

1. Filosofia *wu-wei* (spontaneitate şi non-intervenţie), legată de un profund respect pentru viaţă şi de o percepţie lărgită a lucrărilor naturii la toate nivelurile.

2. Alchimia internă pentru transmutarea înzestrărilor minţii şi corpului într-un spirit nemuritor *cu putere asupra lumii fizice.* Acest spirit, *shen,* era creat şi hrănit prin distilarea energiei vitale *(chi),* potenţată de puterea inerentă din sămânţa sexuală purificată *(jing.)* Această „purificare" era un proces de meditaţie.

3. Practica absolutei meditaţii, prin care sunt înfrânte pasiunea şi dorinţa, permiţând astfel practicantului Taoist să intre într-o stare de iluminare, în care corpul spiritual poate exista independent de corp şi poate radia pentru a „călări pe nori" {9}

Cuvântul *hsien* în chineză este compus din ideograma pentru *munte* şi din cea pentru *om* – şi înseamnă exact asta. Se crede că, deşi munţii în sine sunt yang, *unii* munţi sunt plini de yin-ul primordial al universului şi la această energie se adună căutătorii Taoişti să-şi „încarce bateriile" şi să se bucure de liniştea împrejurimilor în meditaţie. Eu însumi vin dintr-o zonă muntoasă, aşa că pot să probez acest lucru când mă antrenez în munţi – energia pe care o simt este de sute de ori mai puternică decât ceea ce simt când mă antrenez în oraşul în care locuiesc de obicei.

Şcoala wei-dan, care a căutat o formulă chimică pentru nemurirea fizică efectivă, nu are o legătură directă cu acest text. Pe de altă parte, *nei-dan,* sau şcoala internă, are. Taoiştii *nei-chia,* care au urmat această şcoală, au căutat un mijloc prin care condiţia existenţei umane să poată fi transformată într-una care să dureze la nesfârşit – dar nu neapărat în formă fizică. Pentru a realiza acest lucru, ei au lucrat exclusiv cu instrumentele pe care ni le-a oferit natura – acelea ale minţii, corpului şi spiritului nostru. „Elixirul nemuririi" era decantat nu în vreun vas, folosind arsenic, mercur şi perle, precum în şcoala wei-dan, ci chiar în corp, folosind propriile energii vitale ale persoanei.

În China, cele trei calităţi ale energiei omului sunt numite

San Bao, sau „cele trei comori.” Acestea sunt *jing, chi şi shen,* sau esenţa, energia şi conştiinţa (spiritul.) Prin transmutarea celor trei comori din formă nerafinată, în formă subtilă şi prin reacţia lor ulterioară se concepe un „ceva” misterios. Acest „ceva” este spiritul embrionar, care, ca orice copil, are nevoie de gestaţie, înainte de a putea fi născut.

Însă dacă yoghinul Taoist reuşeşte să îşi dezvolte corpul spiritual, el poate exista independent de corpul său fizic şi, ca atare, este nemuritor.

În centrul credinţei în corpul spiritual se află premisa că, în vreme ce omul are un suflet care continuă să trăiască după moarte, acest suflet nu este nemuritor şi va muri şi el după o vreme. Personal, eu cred că această doctrină a apărut pur şi simplu pentru că, după o anumită perioadă de timp, practicanţii nu mai puteau percepe spiritele anumitor persoane decedate – *pe când înainte de acel moment puteau.* Nici eşecul şi nici ignoranţa nu sunt tolerate pe larg în China; nu poţi să spui, pur şi simplu, „nu ştiu.” Aşa că învăţătorii Taoişti au fost nevoiţi să inventeze ceva – iar dogma prezentată mai sus a fost rezultatul. Veţi afla în capitolele următoare că presupunerea mea are o bază reală.

Jing termenul înseamnă de fapt „esenţă” – este materia primordială a vieţii. Mulţi cred că ni se dă o cantitate fixă de *Jing pentru* toată viaţa şi că, dacă o folosim pe toată, ne părăseşte norocul. La bărbaţi, se află în formă nerafinată în spermă şi este depozitată în testicule. Într-o formă mai rafinată, jing circulă prin măduva osoasă a corpului şi este stocată în rinichi. Ca urmare, păstrarea esenţei era de o importanţă crucială; aceasta este abordarea care a dus la teoriile de ejaculare controlată şi reţinere a spermei, care au devenit reprezentative pentru Taoism în literatura occidentală populară. Unii învăţători spuneau că *jing are* o tendinţă naturală de a ieşi în afara corpului. Ca urmare, ei interziceau actul sexual vreme de o mie de zile în şir în timpul antrenamentului, pentru ca jing-ul să se poată „acumula” şi să însufleţească centrii energetici ai corpului. Alţii permiteau un minim de eliberare sexuală; filosoful Sun Szuemo recomandă următorul program: „Pentru bărbaţii la douăzeci de ani, o ejaculare la patru zile; la treizeci de ani, una

la opt zile; la patruzeci de ani, una la şaisprezece zile; la cincizeci de ani, una la douăzeci şi una de zile. De la vârsta de şaizeci de ani în sus, emisia trebuie evitată în general, deşi un bărbat de şaizeci de ani, care este încă robust, îşi poate permite o ejaculare pe lună.”

Asta este departe de stimularea sexuală exorbitantă, evidentă în societatea Occidentală.

În Europa, abia dacă poţi să mergi pe stradă fără să te gândeşti la sex; femei cu sânii mari ţâşnesc de pe coperţile revistelor la fiecare chioşc (unele goale, altele îmbrăcate sumar), pe când echivalenţii de sex masculin trag de fiare şi, din priviri, promit cititoarelor orgasme repetate şi nesfârşite. Cu greu poate fi considerat acest lucru drept natural; trebuie numai să ne uităm la lumea animalelor şi să ne dăm seama că încercarea de reproducere nu este un lucru pe care un mamifer îl face în fiecare zi. {10} Câinele meu mă întrece la fugă şi când doarme şi a tras la sanie prin zăpadă adâncă; omul mediu nu poate spera să aibă dibăcia sa fizică. El se reproduce doar de două ori pe an. Poate că această conservare naturală a

Am discutat despre *chi. Shen,* comoara finală, este ceva mai dificil de identificat. În formă nerafinată, cu siguranţă înseamnă „minte, sine, suflet”; voi folosi termenul *conştienţă personală.* Aşa cum am stabilit mai devreme, mulţi Taoişti cred că spiritul în sine nu poate dura la nesfârşit şi că trebuie „cultivat intens” pentru a se obţine premiul nemuririi. Se pare că există un proces pentru asta.

Am spus că *jing,* esenţa vieţii, este mai întâi transmutată şi rafinată, devenind *chi.* Am văzut prezentate în literatură multe procedee pentru aceasta – de la cele mai seducătoare, la cele mai dureroase. 6Cea mai obişnuită abordare este, pur şi simplu, abstinenţa sexuală, combinată cu exerciţii de respiraţie.

Dacă observaţi că accentul este pe bărbat şi pe spermă, aveţi dreptate; puţine s-au scris în textele Taoiste, care să fie de folos femeilor aflate în căutarea Căii. Cu toate acestea, în istorie şi în legende, au existat nemuritori Taoişti şi Maeştri care erau femei. Literatura nu spune nimic despre *cum* şi-au dezvoltat ele puterile şi cum au obţinut nemurirea (luarea vreunei pastile trebuie omisă ca posibilitate.)

Odată *jing* transmutat în chin prin meditaţie şi respiraţie, practicantul se eliberează de legăturile vieţii lumeşti şi „caută liniştea”, astfel încât să poată însufleţi în continuare shenului, prin *chi.* (Se spune că zona în care se află germenele *shen este* între şi în spatele sprâncenelor – al treilea ochi, cum îl numesc unii.) Dar o dată *shen* conceput, trebuie să intre în gestaţie; o dată încheiată gestaţia, trebuie să se nască; o dată născut, trebuie hrănit – şi aşa mai departe, până ce poate să existe independent. Procedura cere rafinarea continuă a *jing*ului în *chi* şi transferarea energiei *chi* către *shen.* Nu mai e nevoie să spunem că această procedură necesita o vreme îndelungată, poate chiar întreaga viaţă a practicantului – şi nu era un lucru pe care să-l poţi trata cu uşurinţă.

Pentru alchimistul Taoist, *dantien-ul* era creuzetul în care se decanta elixirul nemuririi. Acolo, *jing-ul* se rafina şi devenea *chi,* iar chi-ul purificat din *dantien* era trimis în sus către „Valea Spiritului”, între sprâncene, să nască *shen-ul* embrionar. Numai e nevoie să spunem că *dantien-ul* era o, marfă’ extrem de preţioasă şi păstrată cu atenţie (într-adevăr, în China se obişnuieşte chiar şi astăzi să se înfăşoare abdomenul împotriva frigului, lăsând pieptul şi braţele învelite mai puţin.)

De la acest punct, mai exista un pas – dacă practicantul dorea într-adevăr nemurirea. *Shen-ul* independent trebuia unit cu Originea Tuturor Lucrurilor, cu Tao. În esenţă, învăţătorii spuneau că personalitatea trebuia să se unească cu fluxul întregului univers. Dacă un astfel de lucru este posibil, el poate fi doar etapa finală a dezvoltării umane.

În Tao Te Ching se face referire clară la embrionul *shen* şi la continuitatea conştiinţei după moarte:

Aceia care îşi păstrează centrul îndura.

Aceia care mor, dar continua sa existe, sunt nemuritori.

Această secţiune anume a *Bătrânului Maestru (Tao Te Ching)* este foarte importantă şi cititorul ar trebui să o reţină în capitolele următoare. Ea a provocat multă consternare şi confuzie printre sinologi în Occident, punându-se întrebarea: cum adică „mor, dar continuă să existe”? Sincer, sper că acest text va ajuta la clarificarea acestui impas. 7

Daţi-mi voie să îmi repet avertismentul, înainte de a

continua. Deşi s-a scris multe despre asta în numeroase publicaţii, metoda San Bao nu este exact cea urmată de Maestrul Chang; există unele asemănări şi multe dintre concepte sunt corespunzătoare (motiv pentru care le-am şi inclus aici), dar în esenţă atât abordarea, cât şi metoda sunt diferite. Nu ar trebui sub nicio formă să urmaţi metoda San Bao fără îndrumare directă şi competentă, în încercarea de a genera capacităţi ca şi cele ale profesorului meu. Acela ar fi drumul nebuniei şi al morţii.

REVELAŢII

În seara următoare, eram în maşină cu Maestrul meu şi cu familia acestuia, îndreptându-ne spre un loc de la periferia oraşului în care trăia. Eu tăceam; îmi era greu să vorbesc, cu atâta agitaţie în minte – şi în seara aceea era multă. Comentariile lui John din ziua precedentă mă scuturaseră zdravăn. Încă o dată, nu mă îndoiam de el nicio secundă – eram nerăbdător şi preocupat de ce aveam să văd *în* acea seară.

„Mergem la casa unui prieten de-al meu”, spuse John. „El a auzit zgomote ciudate în timpul nopţii, pe când familia sa dormea – şi se teme că este vorba de un spirit. Că veni vorba, ei abia s-au mutat în casa respectivă.”

„Deci poveştile despre case bântuite sunt adevărate”, spusei eu.

„Desigur”, răspunse el. „Spiritele sunt legate de spaţiu şi timp, în acelaşi fel ca orice altceva ce există, dar la un alt nivel, deoarece ele fac parte din lumea yin. Noi suntem yang, ele sunt yin.”

„Dar şi noi avem energie yin în corpurile noastre, nu-i aşa?”, am întrebat eu.

„Corect”, răspunse el. „Dar un spirit pur există într-un continuum spaţiu-timp diferit de al nostru. Un an pentru noi este o zi pentru spirite; ele nu sunt limitate de momentul prezent, ci există şi în viitorul imediat şi în trecutul imediat, înţelegi?”

„Cred că da. „Mi-am scos un creion şi o hârtie. „Vrei să spui, ceva de genul acesta? „Pe hârtie, am desenat:

„Exact!”, spuse el. „Ştii că în meditaţie ni se încetineşte respiraţia şi pulsul? Asta se întâmplă deoarece trecem tot mai

mult în conştiinţa noastră yin.”

„Înţeleg. Dar, vrei să spui că avem două corpuri separate, un corp yin şi unul yang – şi conştiinţa noastră poate trece de la unul la celălalt?”

„Nu. Nu e atât de simplu şi de uşor. Spuneam că tot ce există *pe* Pământ este yang, deşi Pământul în sine este yin. Noi, ca fiinţe umane, suntem creaturi yang, dar avem şi energie yin. Combinaţia celor două ne dă viaţă. Când murim, când încetăm să mai avem viaţă, conştienţa noastră trece în starea yin de fiinţare. „Se opri. „Dar nu rămâne nealterată în acest proces”, continuă.

„Şi ceea ce vom vedea în noaptea asta, dacă există acolo ceva, este un spirit uman, nu-i aşa?”, am întrebat. „O… fantomă? „Uram cuvântul acela.

„Da”, spuse el.

„Înţeleg. Sifu şi cum rămâne cu ceea ce ni se spune despre viaţa de după moarte – raiul şi iadul, reîncarnarea, lucruri de genul acesta?”

Rămase în tăcere o vreme foarte îndelungată şi am crezut că îl jignisem. În sfârşit, vorbi: „Nu ştiu”, spuse.

„Dar ai văzut atâtea spirite, ai vorbit cu Maestrul tău după ce a murit şi…”

„Nu am spus că nu am avut experienţe legate de viaţa după moarte, „mă întrerupse el. „Am spus că nu ştiu cum este starea finală a vieţii după moarte.”

John îşi aprinse o ţigară. „îţi voi spune ce ştiu”, continuă el. „Se pare că există o stare intermediară între viaţa aceasta şi cea următoare. Eu o numesc unda albă şi unda neagră. Spiritele acelora care au fost buni în viaţă merg în unda albă, iar cei care au fost răi merg în unda neagră. E foarte asemănător cu conceptele de rai şi iad, cu excepţia unui lucru – niciuna dintre stări nu este permanentă. La un anumit punct, toate spiritele se îndreaptă direct în sus, către Dumnezeu. Ce se întâmplă cu ele la acel moment, nu ştiu. Depinde pe cine întrebi, presupun.”

„Vrei să spui că există rai şi iad?”, am întrebat, uimit.

„Nu asta am spus, nu-i aşa? Am spus că se pare că există o zonă caracterizată printr-un câmp de energie yin albă, în care intră spiritele cu o karma pozitivă. Acolo li se dă tot ceea ce

doresc – şi *ele chiar doresc.* Am intrat în câmpul alb; oamenii erau adunaţi, sărbătoreau, mâncau şi beau, doar că nu era, de fapt, mâncare. Totul este o iluzie pentru binele lor; spiritele doar *cred că* mănâncă şi beau. Poate că trebuie să se bucure de ceea ce le-a fost negat în viaţă, pentru a putea merge mai departe, nu ştiu. Poate cred că sunt încă oameni."

„Dar nu sunt?"

„Nu. Perspectiva mentală şi emoţională a unui spirit mediu este foarte diferită de cea a unei fiinţe umane."

„Dar nu şi ale Maestrului tău. El arăta şi suna la fel şi mort şi viu."

„Da. Un spirit care are chiar şi puţină energie yang este foarte diferit. Un spirit ca al Maestrului meu îşi păstrează toate caracteristicile umane."

M-am gândit la rândurile clasice din Tao Te Ching, rânduri care creaseră atâtea controverse între academicieni în trecut.

Aceia care îşi păstrează centrul îndură.

Aceia care mor, dar continua să existe, sunt nemuritori.

Înţelesul acestui text îmi era clar la acel moment. Conform gândirii Taoiste, pentru a putea să exişti ca fiinţă umană după moarte, trebuia să iei cu tine ceva din energia ta yang. Oare „centrul" la care se referea *Lao Tzu* să fie *dantien,* care se umplea cu energie yang la Nivelul întâi? Iar după cum spune Chang Sifu, pentru a rămâne *complet* uman după moarte, trebuia să îţi iei cu tine *toată* energia yang – adică să închei Nivelul Patru. Ca şi Liao Sifu. Ca şi Maestrul meu.

Mă străbătu un fior. Era vorba aici de evoluţie?

Omenirea nu era nimic altceva decât terenul pentru creşterea spiritelor superioare? M-am gândit la cum ia fiinţă un embrion: din milioane de spermatozoizi, numai unul devine copil. Aşa să fie şi cu noi – dintr-un milion de oameni, numai unul să fie destinat să devină *hsien*? Şi toată treaba are de-a face doar cu crearea unor entităţi de acest gen? Sau evoluăm ca specie, până la un punct la care *toţi* putem să continuăm să trăim fără corpurile noastre fizice?

Voiam cu disperare să schimb subiectul, dar nu puteam să-l ocolesc. M-am gândit la „undele" metafizice ale recompensei şi pedepsei, de care vorbise John. Concepte cum ar fi raiul şi iadul,

Câmpiile Elizee şi Hades, erau la fel de vechi ca şi omenirea. Să fie oare adevărate?

„Şi unda cea neagră?”, am întrebat.

„Dacă vei ajunge vreodată la Nivelul Patru, aminteşte-ţi că ţi-am spus să nu mergi niciodată în unda neagră, dacă poţi. Nu e un loc plăcut. Spiritele de acolo au dorinţe, sunt în durere, plâng şi le este refuzat totul; e întuneric beznă şi nu poţi vedea nimic. Singurul lucru bun la unda neagră este că nu durează o veşnicie; după o vreme, spiritele acelea sunt eliberate – atunci când li s-a împlinit karma.”

„Sifu, ce este karma?”

„Consecinţa acţiunilor lor, a gândurilor, emoţiilor şi dorinţelor lor – consecinţa vieţii lor, dacă vrei.”

Devenea prea mult, prea antropomorfic pentru a putea fi digerat – ca ceva din mitologia antică, sau ca şi credinţele cele mai ezoterice ale marilor religii ale lumii.

Păru să-mi ghicească gândurile. „Nu am răspunsuri finale pentru tine, Kosta. Nu am nicio dogmă cu care să răspund la întrebările pe care oamenii şi le pun cu privire la propria lor existenţă. Pot doar să-ţi spun ce am văzut, iar tu poţi să alegi să mă crezi, sau nu. Consideră-mă ca pe un metafizician. Nu ţi-am spus nimic despre credinţele mele religioase – şi nici nu o voi face.”

„De ce nu?”

„Pentru că nu vreau să mă amestec în religia nimănui”, zise el.

„Sifu, ceea ce descrii este un model atât de… elementar, atât de primitiv, încât…”

„E prea greu de digerat, în epoca noastră ştiinţifică, unde totul trebuie să fie complicat şi matematic? Ei bine, poţi să apreciezi singur. Poate că problema cu epoca noastră, cu aceste vremuri, este că ne-am îndepărtat prea mult de primitiv, respingându-ne astfel natura noastră esenţială.”

„Şi Dumnezeu, Sifu? Ai pomenit de multe ori de Dumnezeu – şi acum şi în trecut. Există într-adevăr Dumnezeu – o forţă care are grijă de noi, centrul existenţei noastre?”

„Eu ştiu că există.”

„De ce? Cum ştii tu că există Dumnezeu?”

„Altă dată, Kosta.”

Am ajuns la casă. „Sifu”, am întrebat, pe când ieşeam din maşină, „de ce unele spirite sunt legate de pământ, ca acesta – dacă există vreun spirit aici?”

Ridică din umeri. „Tu de ce locuieşti acolo unde locuieşti? Depinde de caz. În cea mai mare parte, spiritele se ţin departe de oraşe şi aşezări – ele preferă sălbăticia.”

La uşă ne-au întâmpinat prietenul profesorului meu şi familia acestuia. Casa era destul de plăcută – o clădire cu două etaje şi trei dormitoare. Era destul de modernă şi fusese construită abia de vreo douăzeci de ani. Cu siguranţă că nu era un castel vechi de secole! Au mai sosit şi alţi oameni; s-a adunat un grup destul de mare pentru a vedea spectacolul. John a glumit cu bărbaţii, au vorbit despre fotbal, despre ultimele tendinţe în mediul de afaceri mondial şi despre calitatea unui restaurant care se deschisese de curând.

Părea că lucrul pe care cu toţii îl ocoleau cu grijă era dacă locul era sau nu bântuit. După o vreme se hotărâră să treacă la treabă. „Bine, Kosta”, zise John. „Vino.”

Am urcat pe scări la etajul de sus şi toată lumea s-a adunat. Eram atât de mulţi, că abia puteam să încăpem în cameră. Gazda scoase o masă şi participanţii au pus pe ea tot felul de ofrande pentru spirit. Era acolo un beţişor parfumat, o ţigară într-o scrumieră, ceai fără zahăr, cafea fără zahăr, prăjituri fără zahăr şi apă. Mi s-a atras atenţia că zahărul l-ar ofensa pe acel spirit.

„Poate mirosi ofrandele”, îmi spuse fiul profesorului meu. „Asta le place.”

M-am gândit la o perioadă cu ani în urmă, când studiasem budismul tibetan. Învăţasem că acele entităţi care se află în stare de spirit erau numite mâncătoare de mirosuri. Tot atunci mi se spusese că cei mai mulţi dintre oameni se reîncarnau în decurs de patruzeci de zile; m-am gândit la conceptele de dogmă şi dovadă.

Profesorul meu trecu în partea în care mă aflam eu. „Dacă există un spirit”, spuse el, „vei vedea cum se mişcă ofrandele, pe măsură ce le ia.”

„Vrei să spui că spiritele au destulă putere ca să deplaseze

obiecte?”, am întrebat.

„Nu, nu, nu. Eu voi intra în meditaţie totală – la graniţa între somn şi veghe, da? Iar la acel moment spiritul va putea să ia de la mine *chi* yang şi va muta obiectele.”

„Da”, am spus, „dar cum să ştiu că nu tu mişti obiectele? Doar te-am mai văzut făcând telekinezie.”

Râse încântat; nu era câtuşi de puţin ofensat. „Dacă îţi tragi în sus *chi-ul* yin în acest fel, poate vei reuşi să vezi ceva. „îmi arătă metoda. „Nu cred că vei reuşi să vezi chiar spiritul, pentru că yin-ul tău este foarte slab”, continuă el, „dar s-ar putea să vezi ceva. Mai ales dacă e un spirit negru.”

Ne-am strâns cu toţi în jurul mesei. Cineva stinse luminile. Încăperea era luminată difuz doar de câteva lumânări. (Lumina, fiind yang, ar fi alungat spiritul.) Toată lumea a tăcut, iar John şi-a început meditaţia. Am făcut aşa cum îmi spusese profesorul meu – să-mi trag în sus energia yin. S-a lăsat o tăcere intensă, o absenţă totală a sunetului, apoi brusc au început să se întâmple câteva lucruri.

Am auzit un sunet ca şi cum ar fi suflat vântul; beţişorul parfumat păru să se împartă în două, ca şi cum aş fi văzut dublu. M-am frecat la ochi. Beţişorul începu să se mişte! Cu o mişcare ondulatorie, se îndreptă în direcţia profesorului meu, care imediat începu să vorbească. Vorbea în chineză, nu puteam înţelege cuvintele, dar puteam să-mi dau seama, după tonul vocii, că înălţa laude şi domolea ceea ce se afla acolo.

Ceaşca de ceai începu să se mişte pe masă şi am auzit un sunet ce reda satisfacţia *(aaaahh.)* Mi-am spus: *mintea îţi joacă feste.* Mi-am tras energia yin în sus şi am încercat să mă concentrez. *Ceva* se afla deasupra mesei. Era indefinibil şi vag, ca un val de căldură deasupra unui vas cu smoală încinsă, dar nu puteam să neg că vederea mi se înceţoşa când mă uitam în acea direcţie. De fapt, era greu să te uiţi la acel lucru, dar greutatea păru să dispară, atunci când ochii mei *(intenţia* mea?) s-au ancorat pe el. Îl puteam vedea în câmpul meu vizual periferic. Dacă îmi ţineam linia privirii în jos pe tăblia mesei, puteam vedea ca un fel de nor ce dansa şi se juca deasupra mesei. M-am întrebat: *Vederea noastră – cu ochii – este oare yang? Oare acesta să fie motivul pentru care pot să-l văd numai*

cu vederea periferică?

John vorbea într-una, toată lumea începu să râdă şi eu m-am simţit ca un intrus. Brusc, suportul de beţişoare zbură de pe masă şi ateriză la picioarele Maestrului meu; era de porţelan, aşa că se sparse în mii de aşchii.

Instantaneu, cineva aprinse luminile şi oamenii începură să cureţe mizeria. Am mers la John. Părea enervat.

„Ce s-a întâmplat?”, l-am întrebat.

„Spirit prost!”

„N-am văzut nimic, doar o ceaţă.”

„Pentru că e un spirit alb”, replică John. „Dacă ar fi fost un spirit negru, l-ai fi văzut.”

De ce a răsturnat suportul de beţişoare?”

„Pentru că e musulman, „zise John, „şi beţişorul parfumat l-a ofensat. El consideră beţişoarele ca aparţinând religiei budiste.”

„Poftim? Cum poate un spirit să fie musulman – sau, mă rog, de orice altă religie?”

John râse. „Kosta, spiritele sunt în stadiul intermediar, încă nu au primit răspunsurile la întrebări şi, crede-mă, sunt mult mai curioase cu privire la viaţa de apoi decât suntem noi. Interes direct, vezi tu. Multe spirite îşi păstrează credinţele religioase după moarte; unele chiar devin foarte evlavioase – mult mai evlavioase decât erau în timpul vieţii.”

„Ca să vezi!”

„Prea mult? Ai auzit vântul, când spiritul a intrat?”

„Cred că aş putea să jur pe orice că l-am auzit.”

„Aha. Energia ta yin este slabă, ştii. Va trebui să lucrezi la asta. O să-ţi arăt cum, mai târziu. Un spirit vine întotdeauna cu un astfel de vânt. Maestrul meu era atât de zgomotos, de ziceai că e elicopter. Oricine putea să-l audă când venea.”

Am rămas înmărmurit, simţindu-mă ca un caraghios. M-am gândit la cuvintele pe care le folosesc diferite Culturi ale lumii ca să descrie energia noastră vitală: *chi în* chinezeşte, *pneuma* în greceşte, *spirit* în englezeşte, *ruah* în ebraică, *prana* în indiană, *rlung* în tibetană. Toate înseamnă „vânt sau abur.” Şi se lega, se lega totul prea mult, pentru a mai putea fi ignorat.

„Ei”, zise John, „trebuie să vă daţi cu toţii puţin mai în spate. E prea multă energie yang în jurul mesei şi îi este frică.”

„Îl chemi din nou?”

„Oh, da. Ştii, n-a fost chiar politicos. Dacă m-ar fi rugat, aş fi dat beţişorul la o parte.”

John aprinse încă o ţigară şi o puse în scrumieră. Am mers spre locul în care stătea fiul profesorului meu şi m-am aşezat lângă el. „Poţi să-mi traduci ce spune tatăl tău?”

„Sigur. În esenţă, îi pune spiritului întrebări şi apoi articulează răspunsurile pe care le primeşte – cu voce tare, ca să le putem auzi şi noi.”

„N-o să-l deranjăm dacă vorbim?”

„Pe tata? Când e în meditaţie, nu-l poţi deranja nici dacă vrei.”

Luminile se stinseră din nou. Toată lumea se aşeză pe podea, mai departe de masă; doar John rămase în faţa acesteia. M-am concentrat ca şi mai înainte, pe capătul ofrandei aprinse – în acest caz ţigara; încă o dată, aceasta păru să se împartă în două; încă o dată, lucrurile începură să se petreacă brusc. Ceaşca de ceai începu să se mişte şi se vărsă puţin ceai; apoi paharul de apă, ţigara. John începu să vorbească şi – cu ajutorul fiului său – am putut înţelege conversaţia. Era ceva de genul acesta:

„Da, da, înţeleg. Eşti musulman şi nu mai aprindem beţişoare pentru tine. Nu am vrut să te jignim. Ţi-a plăcut ţigara? Bine, bine. De ce eşti aici? Aha, Dumnezeu a spus că trebuie să rămâi aici şi să nu pleci, orice ar fi. E în regulă. Pot să locuiască oamenii în casa asta? O, îţi place de ei! Da, sunt oameni buni, nu-i aşa? Îţi place budinca de banane? Sigur că o să-ţi lase budincă drept ofrandă. În fiecare marţi seară. Bine. Dar trebuie să promiţi că îi vei proteja şi că nu vei încerca niciodată să le faci rău. Dacă e vreo problemă, poţi să vii la mine. Promiţi? Bine. Şi ei promit că îţi vor da budincă de banane în fiecare marţi seară. Şi ţigări? În regulă. Bun, e bine. Mă bucur că eşti mulţumit. Că veni vorba, cine crezi că o să câştige meciul de fotbal de mâine? Nu, mai încearcă, pentru că vreau să fac un pariu cu prietenii mei. Aha, bine. Da, e şi echipa mea favorită.”

Oamenii începură să râdă. Luminile se aprinseră. Proprietarul casei notă cererea spiritului. Cineva luă din prăjiturile şi cafeaua ce fuseseră puse ca ofrandă. Atmosfera era foarte destinsă, fără

nicio notă mistică.

Era lucrul cel mai natural pe care l-am văzut în viaţa mea. Eram invidios, incredibil de invidios. M-am gândit la Occident şi la cum e tratată moartea acolo, la separaţia şi frica pe care o simt oamenii pentru morţii lor, iubiţi sau nu.

Aici erau oameni care făceau totul cu nonşalanţă şi uşurinţă. Aşa cum cea mai primitivă cultură putea ţine legătura cu morţii prin şaman, lumea spiritelor nu le era străină. Moartea chiar *era* o tranziţie ce putea fi verificată, conştiinţa trecând la altceva diferit. Era ca şi maturizarea; majoritatea oamenilor îşi dau seama că vor îmbătrâni şi acceptă acest lucru – îşi fac planuri de pensie. La urma urmei, asta face parte din viaţă. Dar ce planuri ne facem noi, în Occident, pentru „pensia” noastră de după moarte? Singura noastră consolare e religia, indirectă şi distantă, construită pe dogme ce nu pot fi verificate şi cu o întreagă ierarhie de intermediari între noi şi ceea ce va urma. Însă aici era ceva ce oricine putea atinge, un fapt banal. John vorbise cu mortul despre sport, pentru numele lui Dumnezeu!

M-am uitat la Maestrul meu, cu o uimire cu totul nouă. Am mers la el – glumea cu prietenul său şi cu soţia acestuia.

Aruncă o privire înspre mine. „Ei bine, Kosta”, zise. „O experienţă nouă?”

„Da, Sifu. De ce l-ai întrebat despre meciul de mâine?”

„Pentru că întotdeauna pariez cu prietenii mei cine va câştiga jocul. Un spirit mediu poate vedea în viitor cu aproximativ o zi. Am trişat.”

„Şi e sută la sută? Adică, pot să prezică viitorul cu precizie?”

„Depinde de spirit. Cu cât sunt mai puternice, cu atât sunt mai exacte. Ăsta era un bătrân foarte mic, aşa că nu-l cred chiar aşa de mult, însă până la urmă a fost un tip de treabă.”

„Te-ar minţi – ar încerca să te înşele?”

„Nu. Un spirit nu poate să mintă, nici chiar un spirit negru. Ele pot să vorbească sau nu. Dar asta nu înseamnă că au întotdeauna dreptate.”

După ce îmi ură noapte bună, mă trimise înapoi la hotel în dubiţa unui prieten, împreună cu un grup de alte persoane. Eram atât de stupefiat de ceea ce văzusem, încât abia mai puteam vorbi.

Unul dintre cei din dubiţa vorbea engleza bine şi încercă să se angajeze într-o conversaţie cu mine, dar fără succes. Probabil că l-am insultat. Omul era din Sumatra de origine şi începu să le spună celorlalţi că grecii erau chiar rasişti şi aveau prejudecăţi legate de oamenii cu pielea mai închisă la culoare. Am intervenit de îndată ce am înţeles sensul conversaţiei, explicându-i că, pur şi simplu, nu vreau să vorbesc. Eram tulburat de cele ce văzusem în acea seară.

„Oh!”, spuse el. „A fost prima oară când ai văzut un spirit?”

Am dat din cap şi el păru încurcat.

„Oamenii din ţara ta nu mor?”, întrebă el – şi eu n-am ştiut ce să-i spun.

Hamlet numea moartea „ţinutul nedescoperit, de la al cărui hotar niciun călător nu se întoarce. „Oamenii aceştia îşi pierduseră toată spaima legată de acel „alt” loc. Pentru ei nu era niciun fel de „ţinut nedescoperit”, ci unul care fusese explorat şi cartografiat.

M-am întrebat dacă mă va crede cineva.

Capitolul al V-lea
POVESTEA LUI LIAO SIFU

Era seară târziu când m-am aşezat să stau de vorbă cu profesorul meu. Meciul de fotbal la care se uita la televizor tocmai se terminase şi câştigase echipa lui favorită. Cunoscându-l pe John, probabil că pariase o sumă bunicică pe rezultat – şi presupun că şi câştigase. Ca urmare, era într-o dispoziţie bună. Trecurăm încă o dată în balconul exterior şi ne aşezarăm să luăm obişnuitul ceai.

„Ţi-am promis că îţi spun astăzi povestea Maestrului meu”, începu John. „Deja ţi-am spus cum l-am găsit şi cum m-a acceptat ca ucenic. Mai trebuie să înţelegi şi că între abilităţile lui Liao Sifu şi ale mele este o mare diferenţă. Puterile mele sunt nimic, în comparaţie cu ale lui,”

Am dat din cap şi am rămas tăcut, deşi simţeam că îmi vine să râd isteric. Era ireal să-l aud vorbind astfel despre capacităţile lui. Deocamdată puterile lui John erau de neconceput pentru mine – şi fusesem martor la doar o mică

fracţiune din energia lui. În cei trei ani de când eram cu el văzusem telekinezie, pirogeneză, telepatie, generare de energie, dislocarea materiei, utilizarea circumstanţelor favorabile, levitaţie, absorbirea unor cantităţi imense de energie cinetică şi poate chiar comunicarea cu spiritele morţilor. Acestea erau fenomene la care eu fusesem martor şi pentru care puteam depune mărturie. Puterea completă a lui John Chang era incredibilă, dacă ceea ce îmi spuseseră alţii era adevărat (şi nu aveam niciun motiv să mă îndoiesc); cu siguranţă nu-mi puteam imagina puterea lui Liao Sifu.

„Liao Sifu se născuse într-un sat numit Lee Hwa Kang, în provincia Santong din China”, continuă Maestrul meu. „Făcea parte dintr-un clan mare – clanul Liao, aşa cum o spunea şi numele lui. Clanul acesta avea un stil propriu de kung fu, pe care îl numeau Liao Chia Chuan. Liao Sifu a început să studieze arta familiei la vârsta de cinci ani şi a continuat să o studieze până pe la douăzeci de ani, când deja stăpânea sistemul. Atunci era deja destul de priceput atât la elementele externe, cât şi la cele interne ale artelor marţiale – Şi era şi un bun luptător.

Şi mă tem că s-a luptat mult. Vezi tu, lângă satul lui, la vreo câţiva kilometri, se afla un alt sat. Satul se numea Pu Chia Siang, care înseamnă, de fapt” satul familiei Pu’. Între cele două sate se afla un izvor, singurul din zonă (era, Kosta, o zonă destul de aridă) şi s-au luptat pentru această sursă de apă. Clanurile lor se luptau de o sută de ani şi mulţi muriseră.”

„Trebuie să fi fost oribil”, am spus eu, „să te lupţi pentru dreptul de a bea.”

„Da”, spuse John. „Dreptul de a supravieţui, vrei să spui. Ştii cum se strâng leii în Africa în jurul izvoarelor şi îşi aşteaptă prada? Ei, imaginează-ţi ceva de genul acesta şi o să înţelegi cam cum era pentru ei. În fiecare zi a vieţii lor, pentru că omul are nevoie de apă proaspătă ca să trăiască, nu?”

„Nu era apă niciunde altundeva? *Nimic?”*

„Nicio picătură, mi s-a spus. Ei, poate că mai era apă la cincizeci sau şaizecizeci de km distanţă, dar ai face aşa o călătorie ca să iei apă pentru familia ta şi să o cari înapoi?”

„Nu.”

„Nici ei. Aşa că s-au luptat, fiecare clan încercând să-l oblige

pe celălalt să se dea la o parte.

„Acuma”, continuă el, „în provincia Jiangsi – la o distanţă ce o parcurgeai în cam o lună, cu mijloacele vremii – se afla un profesor faimos, numit Pai Lok Nen.”

„Când se întâmpla asta, Sifu?”, l-am întrerupt eu.

„A, partea asta a poveştii lui Liao Sifu se desfăşoară undeva între 1915 şi 1925 – poate cu câţiva ani înainte, sau cu câţiva ani după... în orice caz, din cauza războiului, Liao Sifu nu s-a căsătorit şi, în general, a avut o existenţă foarte agitată. Poate că regiunea lor era ca Bosnia sau Kosovo în zilele noastre. Pe la vreo treizeci şi cinci de ani, viaţa i s-a schimbat dramatic. Una dintre rudele sale studiase cu Pai Lok Nen. Acest om s-a întors la Lee Hwa Kang la un moment dat şi era absolut vizibil că, între timp, dezvoltase abilităţi uriaşe. Pentru că Liao Sifu era un artist marţial sincer şi dedicat şi (să o spunem pe şleau) dat fiind războiul, ruda scrise o scrisoare de recomandare pentru Liao Sifu, să meargă şi să studieze cu Pai Lok Nen. Aşa că Liao Sifu porni la drum şi, în final, datorită scrisorii, fu acceptat ca elev al lui Pai Lok Nen. A stat cu Pai Sifu cinci ani şi apoi s-a întors în satul natal. La acel moment avea aproape patruzeci de ani şi ajunsese la Nivelul Douăzeci şi Şase.”

John se lăsă pe spate în scaun şi îşi luă o poziţie mai confortabilă. „Acum”, continuă el, „nu uita că erau alte vremuri atunci. Ştirile nu circulau foarte rapid – dacă circulau – iar mare parte din China trăia în condiţii de lumea a treia. Când Liao Sifu s-a întors acasă şi-a găsit clanul decimat. Mai rămăsese în viaţă un singur bărbat, care era schilod şi nu putea să meargă. Trăia din pomenile vecinilor. Liao Sifu înnebuni de durere; îi pierduse pe toţi cei pe care îi iubise. Îţi poţi imagina, Kosta, să pleci de acasă cinci ani şi când te întorci să afli că toţi fraţii şi toate surorile, verii, unchii şi mătuşile, iubitele şi prietenii au fost ucişi?”

„Da, pot”, am spus moale. „Sunt din Balcani.”

„Nu-i aşa?”, zise John. „Deci poţi să înţelegi o asemenea durere, sau poate că ai şi tu situaţii similare în familia ta. Liao Sifu vru să se năpustească şi să atace satul vecin. Dar bărbatul din clanul său nu-l lăsă.,

Eşti ultimul dintre noi rămas în viaţă,” zise el., Ne-au ucis pe

toţi. Chiar dacă eşti la Nivelul Douăzeci şi Şase, sunt mulţi războinici în Pu Chia Siang, iar tu eşti singur. Poate că or să te omoare şi atunci clanul Liao se va pierde.

Bărbatul era bătrânul său din clan; dată fiind etica confucianistă a vremii, Liao Sifu trebuia să-i dea ascultare. Omul îl trimise înapoi la Pai Lok Nen, smulgându-i promisiunea că va studia încă cinci ani. Aşa făcu Liao Sifu, înghiţindu-şi mânia şi durerea şi punându-le deoparte. Totuşi, se gândea la răzbunare tot timpul; nu putea să-şi ia gândul de la ea. Cinci ani mai târziu, când se întoarse în sat, depăşise Nivelul Treizeci. Aceasta e o răscruce foarte specială pentru cei ca noi, ştii. Ca un fel de absolvire."

Am vrut să-l presez să-mi dea mai multe detalii, dar John tăcu brusc, cu privirea pierdută în spaţiu. Vorbi după ceva timp.

„Când Liao Sifu reveni acasă, găsi trupul semenului său străpuns de o suliţă. Nici măcar nu avuseseră bunul simţ să-l îngroape; cadavrul putrezea acolo unde rămăsese. Atunci Liao Sifu înnebuni. Era ca şi cum s-ar fi spart zăgazul; toată durerea pe care o suprimase în toţi acei ani nu mai putu fi ţinută şi năvăli afară. Parcă ruda sa fusese ultimul pod care îl lega de raţiune; odată pierdut, Liao Sifu înnebunise. Se lăsă purtat de mânie şi de ură şi se duse la Pu Chia Siang să-şi ia răzbunarea de sânge.

„Vreme de o oră, ucise tot ce mişca – toţi erau neputincioşi în faţa lui. Era ca şi cum îngerul Morţii le atacase satul şi războinicii din Pu Chia Siang nu puteau face nimic ca să-l oprească. Ucise bărbaţi, femei, copii şi animale, chiar şi pui de găină! Atât de mare era mânia lui, Kosta, încât voia ca satul să fie şters de pe faţa pământului, să nu rămână nicio viaţă, nicio fiinţă vie să nu otrăvească pământul. Suliţele şi săbiile ricoşau din el de parcă ar fi fost de hârtie; nu putea fi rănit – şi totuşi, ucidea de la distanţă de zece metri, cu tunete de energie Nei Kung. Nu-i scăpa nimic. Dacă fugeau, îi prindea; dacă se ascundeau, îi găsea.

După o oră, cum stătea în ruinele satului, nebunia îl lăsă şi văzu limpede ce făcuse. Ştiu că abuzase de puterea cu care îl binecuvântase Dumnezeu şi că devenise un demon, într-o oră luase peste o sută de vieţi omeneşti. Liao Sifu era un om bun;

chiar nu voia să rănească pe rumeni, să ştii. Crima săvârşită îi zdrobi inima, de parcă ar fi fost de sticlă – şi el muri pe dinăuntru. În acel moment cunoscu durerea, agonia extrem de reală a remuşcării, înaintea căreia suferinţa pe care o simţise din mânie era nimic. Liao Sifu era şi Maestru Taoist; ştia despre lumea spiritelor şi despre viaţa de după moarte. Ştia că va trebui să-şi răscumpere karma acţiunilor sale, când va muri. Aşa că i se făcu foarte frică pentru sufletul lui. În disperare, alergă înapoi la profesorul său, Pai Lok Nen.”

John făcu o pauză şi sorbi din ceai. Eu eram tăcut, şocat de ce auzisem. „întotdeauna am crezut”, am spus într-un final, „că trebuie să fii o persoană bună şi de o înaltă moralitate ca să poţi să dezvolţi astfel de abilităţi. Că puterea merge mână în mână cu integritatea divină. Cum se poate ca Liao Sifu, în progresul său până la acel nivel, să nu fi depăşit gândurile de răzbunare?”

John râse. „Ai citit prea multe cărţi occidentale, Kosta, sau te-ai uitat prea mult la serialul *Kung Fu.* Omul e om; să nu crezi că e aşa de uşor să încetezi să mai fii fiinţă umană! Liao Sifu cunoştea consecinţele, ştia că ceea ce făcea era greşit, dar tot s-a răzbunat – şi încă sângeros. La urma urmei, era om, nu era Dumnezeu, iar familia sa fusese ştearsă de pe faţa pământului. Tu ce-ai fi făcut?”

Mi-am lăsat privirea în jos. „Nu ştiu”, am spus. M-am gândit la imaginile lui Buddha de pe *thanka* tibetane – de obicei arătau un Buddha cu un bodhisattva al compasiunii pe de o parte şi cu un bodhisattva al puterii, pe de altă parte. M-am gândit la icoanele din biserica ortodoxă greacă – religia cu care mă născusem: Fecioara, personificarea compasiunii, era o temă centrală, dar Arhanghelul Mihail, pe care pot să-l numesc fără grijă un tip dur, era şi el prezent foarte des. Începeam să înţeleg că puterea şi bunătatea sunt într-adevăr două lucruri separate.

„Sigur că ştii”, continuă John. „Şi mai târziu te-ai fi căit şi tu, ca şi Liao şi ar fi trebuit să plăteşti preţul, aşa cum a făcut şi el. Kosta, răzbunarea şi regretul sunt teme care apar peste tot în literatura umană; nu e aşa de uşor să devii Dumnezeu şi să ierţi. Imaginează-ţi-i pe evrei, iertându-i pe nazişti.”

Trecutul sângeriu al Balcanilor îmi era întipărit în gene; avea dreptate şi ştiam asta. I-am spus şi dădu din cap.

„Da”, spuse. „E greu să fii puternic, e de două ori mai greu să fii puternic şi bun, dar asta *trebuie* să facem. Acesta este destinul nostru. Copiii mici sunt rareori buni de la sine, ştii asta? Ştii şi tu că trebuie să înveţe compasiunea...”

„Oh, da”, am spus. Aveam amintiri amare.

„Mintea unui copil îţi va da o idee despre cum e natura elementară a omului. Scopul nostru în viaţă e să devenim mai mult decât ceea ce am fost născuţi. Cei mai mulţi oameni nu reuşesc; doar cred că sunt mai buni. Şi ştii, de asta e aşa de important ca noi să ne alegem elevii cu atenţie. Nu vrem să creăm monştri.”

John privi în noapte şi câinele veni alergând la mângâiat John se jucă o vreme cu animalul şi eu îmi completam notiţele. Un servitor mai aduse ceai şi, după o vreme, John îşi continuă povestirea.

„Pai Lok Nen trăia pe un munte numit Lung Hu Shan” Muntele Tigrului şi Dragonului’ „, zise el.

„Este vorba de acel munte Lung Hu Shan pe care linia Tien Shih Chang şi-a întemeiat aşezământul? Am întrebat.[8]

„Da”, răspunse. Părea mulţumit că ştiam ceva despre istoria Chinei. „Dar Pai Lok Nen nu era membru al sectei lor; ei îl respectau foarte mult şi astfel i-au oferit un loc pe pământul lor. Pai Lok Nen era ermit, Maestrul şcolii Mo-Tzu[9]; trăia pe o insulă în mijlocul unui lac. Profesorul meu mi-a spus că era o zonă inaccesibilă; apele lacului erau foarte greu de traversat. Liao Sifu folosea nişte copaci ca să traverseze, sărind dintr-unul în altul ca Tarzan, dar Pai Lok Nen doar arunca o frunză pe apă şi plutea pe ea.”

„Dumnezeule mare!”, am spus. „La ce nivel era el?”

„La Nivelul Cincizeci şi Unu.”

„Nu pot să-mi imaginez!”

„Nu”, replică John rânjind, „nu poţi. Ei, China era împânzită de bandiţi la acea vreme, iar Pai Lok Nen era întotdeauna gata să ajute oamenii. Lupta pentru săteni şi omorâse mulţi răufăcători. Ucisese chiar el peste o sută, mi s-a spus – mulţi dintre ei cu aptitudini de un nivel chiar foarte ridicat. Însă cauza lui Pai Sifu era dreaptă, căci el lupta pentru a-i proteja pe alţii, nu pentru câştigul său personal. Există karma asociată şi cu

acest gen de luptă, dar nu atât de multă, mai ales dacă te angajezi în ea fără gânduri de mărire sau ego. Pai Lok Nen era ermit. Nu lupta ca să devină faimos, sau ca să seducă femei; lupta pentru că lui îi căzuseră sorţii să fie protectorul celor din jurul său. Era şi vindecător şi vindecase sute de oameni. Ştii, chiar a cruţat viaţa multor bandiţi care s-au căit şi au încetat să mai fie hoţi şi ucigaşi; această cruţare avea să fie desfacerea faptelor sale, într-un final.”

„Îi lăsa să plece, pur şi simplu?”, întrebai.

„Nu. Întotdeauna se asigura că nu mai puteau teroriza oamenii, înainte să le cruţe viaţa şi să le redea libertatea. De vreme ce ideea pare să te şocheze atât, îţi voi spune acum povestea unui om foarte rău, la un nivel incredibil de înalt şi a întâlnirii sale cu Pai Lok Nen. Omul se numea Lim...”

Duelul Nemuritorilor Liao stătea în faţa unui foc în vâlvătăi, cufundat în gânduri. Era o după-amiază rece – destul de rece pentru a avea nevoie de căldură ca să îşi încălzească oasele. Avea peste cincizeci şi cinci de ani, dar constituţia şi înfăţişarea îi erau ale unui om mult mai tânăr; oamenii credeau că este un *hsien,* un nemuritor, ucenicul nemuritorului Pai Lok Nen. În rarele dăţi când se aventura în satele din jur, se închinau înaintea lui şi îl omeneau din modestul lor avut, cu respectul rezervat unei divinităţi.

Dacă ar şti că nu sunt decât un ucigaş, se gândea el. Decimarea satului Pu Chia Siang îl bântuia tot timpul şi ştia că într-o zi avea să plătească pentru ea. În schimb, la sugestia lui Sifu, Liao se dedicase vieţii monastice – încerca să ajungă la cel mai înalt nivel de putere la care putea în această viaţă şi să-i ajute pe toţi cei care îi meritau ajutorul. Poate atunci, când va veni vremea să intre în lumea cealaltă, Domnul Dumnezeu va avea milă de el, la judecata Sa.

Cum am putut să omor copii?

Liao privea flăcările. Adevărul era că nu avea nevoie de căldura focului ca să se simtă confortabil, nu mai mult decât avea nevoie de asta un urs polar; depăşise astfel de lucruri. Dar de ce să risipească energia internă pentru a se încălzi, când avea la dispoziţie un foc bun şi mult mai plăcut? Liao stătuse cu Pai Sifu pe Muntele Tigrului şi Dragonului mulţi ani după acea zi

nefericită, meditând, antrenându-se şi studiind sistemul liniei Maestrului său. Învăţase mult şi avansase la Nivelul Patruzeci; spre necazul său, sarcina îi devenea mai grea, nu mai uşoară, pe măsură ce înainta către nivelurile superioare. Nivelul Patru, pe care îl considerase cutremurător la vremea lui, fusese floare la ureche în comparaţie cu asta; râdea, gândindu-se la unii dintre elevii mai tineri pe care îi ştia, care se luptau cu Nivelele Trei şi Patru şi care erau atât de mândri de asta. Îi aştepta o trezire dură.

Pai Sifu plecase într-una din călătoriile sale de izolare de zece zile, lăsându-l singur cu Bătrânul Hoţ. Metoda de antrenament a lui Pai Lok Nen era foarte isteaţă: medita zece zile undeva sus în munţi, apoi revenea la căsuţă vreme de zece zile, să se recupereze şi să se pregătească pentru sesiunea următoare. Moderaţia şi perseverenţa erau cheia succesului; Liao ştia asta.

Numele Bătrânului Hoţ era Assam şi avea aproape şaptezeci de ani. Assam fusese hoţ la drumul mare şi terorizase ţinutul din jur, până ce avusese nenorocul să şi-l aleagă pe Pai Lok Nen ca victimă. Când impasibilul nemuritor îl învinse, Assam ceru îndurare pentru viaţa lui, promiţând că va face orice, numai să fie cruţat; nu va mai fura şi nu va mai răni pe nimeni, niciodată. Pai Lok Nen nu ştia ce să facă cu omul; nu putea să-l lase unde era, căci banditul cu siguranţă nu era de încredere. În sfârşit, se hotărî să-l ia cu el, ca servitor. Ca să se asigure că Assam nu va mai răni niciodată pe nimeni şi nici nu va fugi, îl schilodise, paralizându-i parţial nervul sciatic de la piciorul drept. Pai Sifu îl dusese apoi pe insulă, de unde îi era cu neputinţă să mai evadeze. Acum Assam bântuia peste tot pe insulă, având ca semn de identificare bocănitul cârjei groase pe care o folosea ca să-i susţină greutatea.

Liao îl trimisese pe Bătrânul Hoţ să adune ceva lemne de foc; omul se urnise morocănos, neplăcându-i instrucţiunile mai tânărului Liao. Se plângea mereu, dar ce putea face? La urma urmei, Liao era un elev al Maestrului, unul de nivel înalt, iar Assam nu avea nicio putere să cârtească. Încercase în repetate rânduri să-l convingă pe Liao că faptul că era servitorul lui Pai Lok Nen nu însemna că era şi servitorul *său,* dar Liao nu ţinea

seama de asta. Şi de vreme ce Assam era îngrozit de puterile lui Liao – şi pe bună dreptate – făcea ceea ce-i spunea acesta.

Dar nu era nevoie să se grăbească. Aşa că îi trebui o după-amiază întreagă, ca să facă o treabă de o oră.

Liao era singur de tot când auzi sunetul. Venise uşor, pe ascuns şi însoţit de o ameninţare. Liao ştia ce era asta. Un om se apropia de casă, cineva atent, scrutându-şi drumul pe măsură ce înainta şi conştient de pericole. Un om pornit pe luptă, se gândi Liao. Un duşman?

Se ridică şi se furişă la uşă. Dincolo de grădină, văzu o formă întunecată, ce se apropia cu precauţie. Aceasta se opri când îl simţi, aşteptă şi apoi începu să se apropie din nou. Liao văzu că omul avea un bandaj întunecat legat peste ochi. Un orb. „Bună ziua, frate”, spuse Liao. Nu era un orb obişnuit; Liao nu avea nevoie să vadă cum mergea, ca să îşi dea seama de asta. Omul ajunsese pe insulă – numai asta şi era destul.

„Bună ziua”, răspunse omul. „Asta e casa Maestrului Pai Lok Nen?”

„Asta este.”

„Aha. Bine. Eu sunt un vechi prieten de-al lui; Nu ne-am văzut de doisprezece ani.”

„Te rog, intră să te încălzeşti. Pai Sifu se va întoarce curând.”

Liao se dădu la o parte ca să-l lase pe orb să treacă. Observă că omul intră în colibă cu atenţie, pândind parcă un posibil atac. Mai văzu şi că omul vibra şi mustea de o putere similară cu cea a profesorului său cu siguranţă că e peste Nivelul Cincizeci, se gândi Liao. Era oare cu putinţă să fie mai sus decât Maestrul său?

Când simţi că nu mai era nimeni în încăpere, omul se aşeză recunoscător lângă foc şi începu să-şi încălzească mâinile. Liao văzu că era mai în vârstă, pe la optzeci de ani, cam de vârsta Maestrului său.

„Pot să te servesc cu ceai, domnule…?”, întrebă Liao.

„Ah, Lim. Numele meu este Lim. Da, te rog. Ţi-aş fi recunoscător.”

„Cum l-ai cunoscut pe Pai Sifu?”, întrebă Liao, în timp ce făcea ceaiul.

„Ah. Cum spuneam, ne-am cunoscut acum doisprezece ani.

Lui îi datorez actuala mea... putere.”
„Înţeleg; Eşti un elev al liniei Maestrului meu?”
„Nu. Am studiat cu altă şcoală, la fel de veche şi la fel de puternică.”
Liao îi dădu omului o ceaşcă de ceai fierbinte.
Lim sorbi cu încântare. „Mulţumesc”, spusei „Ceaiul e cel mai potrivit într-o zi rece cum e asta.”
„Da, aşa este. Ai ajuns la un nivel foarte ridicat, bunule domn.”
„Da. A fost nevoie de mult timp şi de perseverenţă, dar am reuşit să devin ceea ce sunt, după zece ani de antrenamente dure. Cred că Maestrul, tău va fi destul de surprins de puterea mea.”
Liao privi la faţa ascunsă de glugă. „Va fi surprins, dar va fi oare şi mulţumit?”, zise el în sfârşit.
Celălalt puse ceaşca jos. „Cum te cheamă?”, întrebă Lim în sfârşit.
„Liao Tsu Tong.”
„Liao Tsu Tong, dacă nu te bagi în luptă, îţi voi cruţa viaţa azi, ca recunoştinţă pentru ceaiul ce mi l-ai oferit.”
„De ce îl urăşti aşa de mult?”
Celălalt îşi dădu bandajul jos de pe ochi; două găvane goale se holbau la el. Era faţa unui demon.
„Mi-a luat ochii. Nu-l pot ierta”, spuse Lim.
„Înţeleg”, spuse Liao. „Şi eu mi-am risipit viaţa căutând răzbunare. Dar Pai Sifu a fost întotdeauna drept cu pedepsele. Ce ai făcut ca să meriţi o aşa sentinţă?”
„Nu contează.”
„Ba bineînţeles că da! Dreptatea lui Dumnezeu trebuie înţeleasă.”
„Ah, da? Şi tu ai urmat dreptatea lui Dumnezeu, atunci când te-ai răzbunat? „.
Liao privi în altă parte.
Orbul râse ironic. „Cred că nu, ha?”, zise Lim. „Şi chiar şi aşa, cine e Pai Lok Nen ca să vorbească în numele lui Dumnezeu? Numele tău mi-e cunoscut, Liao Tsu Tong şi e cunoscut în toată China, dar nu am ştiut până acum că eşti elevul lui Pai.”
Liao scrută faţa torturată. „Ce vrei să spui, că numele meu e

cunoscut în toată China?”
„Dacă te porţi cum se cuvine şi nu te bagi, te voi lăsa să trăieşti, ca să descoperi ce vreau să spun.”
„Eu mi-am regretat acţiunile. După doisprezece ani, mânia ta nu a fost domolită de timp?”, întrebă Liao.
„Domolită de timp? Eşti copil, de îmi pui întrebări din astea? Vreme de zece ani mi-am sacrificat viaţa, n-am făcut nimic altceva decât să mă antrenez în fiecare zi, nu m-am gândit la nimic altceva decât să-l găsesc şi să mă răzbun. Mi-au trebuit doi ani să-l găsesc; oamenii din ţinut îl protejează, nebunii. Nimeni nu voia să-mi răspundă la întrebări! Dar l-am găsit, în sfârşit.”
„Şi care a fost crima ta?”
Celălalt rămase tăcut. „Fie eşti foarte curajos, fie foarte prost. Am fost lord al războiului într-o provincie vecină. Banda mea de războinici lua tribut de la oraşele din jur. La un moment dat, m-am lăcomit şi un bătrân l-a chemat pe Pai Lok Nen. Oamenii mei au fost distruşi şi mie mi-au fost luaţi ochii.”
„Se pare că ai primit ceea ce meritai.”
„Poate. Nu e treaba ta să judeci, distrugător al Pu Chia Siang.”
„Ţi-a cruţat viaţa. A fost milos.”
Cana se sfărâmă instantaneu în mâna lui Lim şi ceaiul fierbinte se transformă în abur supraîncins. În clipa aceea, Liao se temu pentru viaţa sa. „De o mie de ori să mă fi omorât!”, urlă Lim. „Eram puternic şi m-a făcut slab! Orice doream – o femeie, o bijuterie, orice puteam avea! Eram rege în ţinutul meu, iar el m-a transformat în cerşetor!”
Liao îşi păstră locul.
După un moment Lim se calmă şi se întoarse spre foc. Îşi legă din nou bandajul pe ochi.
„Mai vrei ceai?”, întrebă Liao. „Se pare că ţi-ai pierdut ceaşca.”
Lim râse. „Da, fără îndoială, eşti foarte curajos. Într-adevăr, mi-ar plăcea încă o cană de ceai.”
Liao se ridică şi se duse la un dulăpior. Aduse o ceaşcă şi îi oferi lui Lim ceai.
„Ştii”, zise el, „Pai Sifu nu mai este tot ce a fost odată.”

„Ce vrei să spui?”

„A fost schilodit într-o luptă. Nu mai poate folosi un picior şi acum merge în baston.”

„Hmm. Trebuie ca a fost un duşman năprasnic acela. Mă bucur că celălalt nu l-a ucis; că l-a lăsat pentru mine.”

„Da, dar Sifu nu este Maestrul care era odată. Este schilod acum şi şi-a pierdut puterea.”

„Oare eşti chiar aşa de tânăr şi de prost, sau doar îmi pui la încercare soarta şi răbdare? Ştii la fel de bine ca şi mine că starea sa fizică nu are nimic a face cu asta! E la fel de puternic precum întotdeauna. De altfel, îl urăsc atât de mult, încât chiar şi dacă ar fi mort, i-aş distruge mormântul şi i-aş vandaliza cadavrul.”

„Înţeleg. Te compătimesc, domnule Lim. Am simţit o astfel de ură şi eu; ştiu ce-i poate face un astfel de vierme, sufletului unui om. Fie să-ţi găseşti pacea.”

Răspunsul celuilalt fu înghiţit de sunetul cuiva care se apropia. Amândoi au auzit paşii grei; bocănitul ritmic al bastonului. Lim se ridică uşor şi rapid, cu faţa la uşă. Îl împinse pe Liao în zidul din spate. „Nu ne întrerupe, că dai de belea”, şopti încet Lim. „Nu uita ce ţi-am spus.”

Assam ducea o încărcătură de lemne şi mergea cu greutate. Lăsă încărcătura grea din spate şi o puse uşor într-un colţ în grădină, încă legată cu sârmele de care se folosise ca să facă mănunchiul. Blestemat să fie dacă îi mai duce lemnele lui Liao şi în casă! Obraznicul ăla era cu aproape cincisprezece ani mai tânăr decât el, la urma urmei şi era cazul să-şi respecte bătrânii! Era destul că se dusese afară să caute lemne, la cererea lui Liao; cu atât mai rău pentru tânărul nemernic, dacă asta durase toată după-amiaza!

În colibă, Liao văzu silueta omului întunecând intrarea. Nu avea niciun fel de îndoială cu privire la ceea ce avea să se întâmple şi ştia că şi Lim simţise apropierea celuilalt. Lim se afla înaintea lui, cu spatele la el şi cu faţa la uşă. Era gata de luptă. Ei bine – şi Liao la fel.

El era la Nivelul Patruzeci, dar ştia că Lim e la un nivel mult mai sus. *Totuşi poate că o să meargă,* se gândi el.

„Ai grijă! E o capcană!”, îi strigă lui Assam şi în aceeaşi clipă

îl lovi pe Lim cu toată puterea lui în zona rinichilor (şi de la numai un metru distanţă.) Se aşteptă ca celălalt să zboare în faţă în urma impactului şi atunci să îl lovească de mai multe ori.

Nu se întâmplă nimic. Lim nu fusese afectat de loc.

Liao avu o fracţiune de secundă în care să blesteme situaţia cu cea mai rea înjurătură care îi veni în minte. Apoi Lim porni ca un şuier de vânt. Dădu cu piciorul în spate şi îl lovi pe Liao, care trecu prin zid şi ateriză afară în grădină, unde îşi pierdu cunoştinţa. În acelaşi timp, îl lovi pe Assam de trei ori, de la cinci metri distanţă, cu tunete de energie generate din centrul palmei. Assam muri instantaneu în urma primei lovituri, dar Lim nu putea să creadă că Pai Lok Nen e aşa de uşor de înfrânt (căci, într-adevăr, strategia lui Liao de a-l prezenta pe Assam drept Pai Lok Nen ţinuse) şi lovi iar şi iar.

Când Liao îşi reveni, Maestrul său stătea aplecat deasupra lui. Era dimineaţă. Fusese fără cunoştinţă toată noaptea.

„Eşti bine?”, îl întrebă Pai Sifu.

Liao se ridică şi tuşi, scuipând sânge. „Cred că da”, spuse. „Dintr-un motiv oarecare, a vrut să mă lase în viaţă. Assam?”

„Mort. Dus. Cine a făcut asta?”

„Lim. A spus că îl cheamă Lim.”

„Lim? Nu cunosc pe nimeni care se numeşte Lim.”

Liao se simţi cuprins de exasperare pentru scurt timp. Se părea că profesorul său ucisese atât de mulţi răufăcători, că uitase detaliile întâlnirilor. „Era orb. A spus că tu i-ai luat ochii.”

Pai Lok Nen rămase uimit. „El? Lordul războiului? Da, sigur, îl chema Lim, aşa e, îmi amintesc acum. Dar cum? Adică, atunci când am luptat era la un nivel destul de ridicat, dar în niciun caz ăsta!”

„Ura.”

„Poftim?”

„Ura i-a alimentat antrenamentul.”

Pai rămase în tăcere. „Desigur”, spuse într-un târziu. „Regret că l-am lăsat în viaţă. Mulţi vor suferi pentru că m-am gândit eu să arăt îndurare. Unii oameni pur şi simplu nu pot fi mântuiţi.”

Liao se ridică; picioarele îi tremurau. Văzu gaura din zid, prin care trecuse corpul lui când fusese aruncat în spate.

„Ajută-mă cu Assam”, îi spuse brusc Pai Sifu.

Merseră la rămăşiţele bătrânului. Din corpul în sine mai rămăsese doar o masă gelatinoasă.

„Ştii de ce a funcţionat strategia ta? „îl întrebă Pai Sifu.

„Poate. Cred că pentru că omul era atât de obsedat, încât era orb în mai multe privinţe.”

„Nu. Pentru că Lim este evident mai sus de Nivelul Cincizeci. O lovitură de la un astfel de om trece prin şira spinării şi face oasele praf. Assam a fost lovit cel puţin de trei ori, poate chiar de patru; după cum vezi, n-a mai rămas prea mare lucru din el. Craniul lui e terci; Lim n-a mai putut să verifice cadavrul şi să vadă dacă eram eu sau nu.”

„Înţeleg. „,

De ce l-ai păcălit că Assam era eu?”

„Pentru că, sincer, Sifu, omul m-a înfricoşat şi nu aveam idee care dintre voi avea mai multă putere. „r „Şi te-ai gândit că nu e nimic dacă sacrifici viaţa lui Assam?”

„Pentru viaţa ta, Sifu, nu.”

„Şi, din câte văd, te-ai gândit că nu e nimic nici dacă îţi sacrifici propria viaţă.”

„Era datoria mea, Maestre. „îngropară corpul lui Assam. Nu avea formă şi era dificil de apucat; era ca şi cum bătrânul ar fi fost transformat într-o nevertebrată uriaşă, moartă. Pai rămase tăcut toată ziua. Când veni seara, se aşezară lângă foc. Pai Lok Nen îi dădu lui Liao o carte mare şi nişte manuscrise.

„În cartea asta, „îi spuse Sifu, „se află secretele puterii interne până la Nivelul Şaptezeci şi Doi. Aceste manuscrise te desemnează moştenitorul meu. Acum tu eşti maestrul şcolii mele de Pa Lei Chuan (boxul tunetului celor opt căi.) Poţi să pleci sau să rămâi aici, după cum doreşti. „ „Tu te duci după Lim.”

„Este datoria mea. Am dezlănţuit un monstru pe pământ şi trebuie să înfrunt consecinţa acţiunilor mele.

Îţi interzic să vii cu mine, dacă asta voiai să întrebi. „ „Maestre...”

„Îţi interzic!”, ;

Dar desigur”, continuă John, „Liao Sifu nu l-a ascultat. Când Pai Sifu plecă, îl urmări de la distanţă, ţinându-se departe de profesorul său, dar fără să-i piardă urma. Lui Pai Lok Nen îi

trebui o săptămână să-l găsească pe Lim, dar îl găsi. Se întâlniră într-o junglă. Liao Sifu era aproape, dar nu îndrăzni să se amestece.”

Profesorul meu luă o gură de ceai.

„Se luptară trei zile şi trei nopţi”, spuse el cu voce moale. „în final erau la egalitate; amândoi se aflau la Nivelul Cincizeci şi Unu. Distruseră jungla din jurul lor în timpul luptei, dar tot nu putu vreunul să-şi stabilească un avantaj. S-au luptat ca vechii zei, aruncându-şi unul altuia tunete şi fulgere, Kosta. În sfârşit, în zorii celei de a patra zi, Pai Sifu, disperat, folosi o tehnică numită Ching Tjik Tue Lik, care în chineză înseamnă, Cocoşul de aur stă într-un picior.” Ţi-am arătat mişcarea asta ieri – e o tehnică foarte periculoasă, prin care poţi lovi trei puncte cu o singură mişcare, dar în acelaşi timp îţi deschizi punctele tale slabe, pe care oponentul le poate lovi. Din cele trei puncte atacate, Lim reuşi să blocheze două, dar cea de a treia lovitură îl surprinse în piept; însă în acelaşi timp şi el reuşi să îl lovească pe Pai Sifu în piept. Amândoi căzură şi rămaseră acolo. Apoi Liao Sifu ieşi din ascunzătoare şi se apropie. Până atunci nu îndrăznise să se amestece, după cum am spus.”

„E chiar aşa de mare diferenţă între puterea de la Nivelul Patruzeci şi cea de la Nivelul Cincizeci?”, am întrebat.

„Da şi la fel între Nivelurile Douăzeci şi Treizeci, sau Treizeci şi Patruzeci”, răspunse John. „Pădurea, Kosta, arăta de parcă fusese distrusă de bombe. Liao Sifu se apropie de corpurile lor. Lim era mort, dar Pai Lok Nen trăia. Liao Sifu îl îngropă pe Lim şi rămase cu Pai Sifu, încercând să-i redea sănătatea. Însă, la un moment dat, Pai Lok Nen muri. Liao Sifu îl îngropă şi rămase în zonă încă patruzeci de zile, apoi plecă.”

„Unde s-a dus?”, am întrebat.

„Îl aştepta o surpriză. Se duse într-un oraş mare din apropiere şi văzu că era faimos. Guvernul pusese recompensă pe capul lui; era cel mai căutat criminal din China.”

„Masacrul din sat”, am spus.

„Da. Peste tot erau afişe cu poza lui. Fu obligat să se refugieze mai întâi la Nanchang, în Jiangsi, unde rămase o vreme, apoi plecă din China. În final se stabili, fără niciun ban, în Java.”

„Chiar ca în vechiul serial *Kung Fu,* cu David Carradine!”, am spus eu.

John reflectă o vreme. „Nu mă uit niciodată la serialul ăla, ştii”, spuse într-un târziu. „Adică am văzut fragmente, din când în când, la televizor, dar niciodată nu m-am aşezat să văd un episod întreg. Ascultă, crezi că au auzit de undeva povestea lui Liao Sifu şi au copiat-o? „{11}

Capitolul al VI-lea
LECŢII DE ÎNVĂŢAT

EXAMENUL

Data următoare când l-am văzut pe Maestrul meu, ploua cu găleata. Fusese plecat o săptămână în străinătate, cu afaceri; îmi petrecusem timpul călătorind, citind şi digerând cum putusem mai bine învăţăturile de la întâlnirile noastre precedente. Aşteptarea mea nu fusese prea plăcută, pentru că deja văzusem cea mai mare parte din ţară, iar oraşul în care locuia el era un loc plictisitor. John telefonă în ziua în care reveni. Mi-am luat obişnuitul taxi spre casă lui, în acea după-amiază târzie, întrucât eram nerăbdător să-l revăd.

Mi-am scuturat ploaia de pe jachetă şi am intrat în casă. Se aflau mai mulţi oameni acolo şi era o oarecare agitaţie. Atmosfera era cea a unei petreceri gata să înceapă.

John strigă în semn de salut: „Kosta! În seara asta eşti foarte norocos. Voi testa doi elevi de-ai mei pentru Nivelul Doi. Ne pregătim acum.”

Niciodată nu mai văzusem un astfel de test şi imediat am devenit şi eu agitat. Meritase să aştept o săptămână. Poate cel mai important lucru cu privire la abilităţile pe care le afişa profesorul meu era că acestea erau aptitudini dobândite; ceea ce ştia el putea fi transferat şi altora. În seara aceea aveam să văd pentru prima oară dovada unui astfel de transfer. Trebuie remarcat că nu oricine poate deveni ca John Chang, la fel cum nu oricine poate deveni atlet olimpic; dar aproape orice persoană întreagă la corp poate învăţa să alerge – şi dacă nu să alerge, măcar să facă jogging. Nivelul Doi e ceva de genul acesta. Aproape oricine care are un grad corespunzător de

perseverenţă şi de disciplină îl poate încheia (deşi poate dura chiar şi cincisprezece ani.) însă să ajungi ca Chang Sifu, asta o putea face, probabil, un om dintr-o mie. Poate şi asta era prea mult.

În orice caz, eram foarte nerăbdător să văd ce puteau să facă cei doi.

Ei erau singurii de acolo care nu păreau prea bucuroşi. Amândoi erau foarte emoţionaţi şi se scuzau să meargă la toaletă foarte frecvent, iar apoi petreceau ceva timp pe balcon, în meditaţie, încercând să-şi recapete controlul asupra minţii şi corpului. Mi se spusese că nu depindea de elev când va fi testat; momentul şi locul erau adesea alese chiar de John, care spunea: „Acum. „Asta era ideea cu testul, mi se spunea: să prinzi elevul fără să se aştepte, astfel încât acesta să înveţe să fie pregătit în orice moment din viaţă pentru orice i s-ar putea întâmpla.

M-am bucurat că nu eram eu în locul lor. Unul dintre bărbaţi arăta chiar demn de milă.

Se iscă o ceartă; un elev de-al lui John, pe care îl cunoşteam bine şi care era acolo ca martor, începu să protesteze zgomotos. Un alt bărbat, în mod clar un elev mai avansat, nu-i luă în seamă. Ignorând dezaprobarea celuilalt, luă ţigările omului şi le scoase din cutie. I le dădu înapoi prietenului meu şi păstră pachetul. Cel păgubit merse într-un colţ bombănind, înfundându-şi ţigările într-un buzunar. Elevul mai avansat mai făcu rost de încă două pachete goale de ţigări şi le puse unul peste altul pe masă, împreună cu pachetul pe care tocmai îl şterpelise. Cutiile goale (pachete cartonate!) erau aşezate pe latura de bază, trei în rând, toate cu numele mărcii în aceeaşi direcţie.

Acum cei testaţi trebuiau să le mute, prin telekinezie, de la peste patru picioare distanţă.

John veni la mine. „înţelegi ce facem aici în seara asta?”, mă întrebă. Am dat din cap. „Vor trebui să mute pachetele de la o distanţă egală cu de cinci ori lungimea antebraţului lor; asta e tradiţia noastră.” îmi privi antebraţul lung şi degetele şi mai lungi şi zâmbi.

„În cazul tău”, spuse, „ar fi vorba de peste un metru şi jumătate. „Am început să mă agit şi el zâmbi încântat.

Lui John îi plăceau glumele dure. Eram cu el în lift, într-o seară, împreună cu încă douăzeci de persoane. Liftul avea pereţi de sticlă şi transporta oamenii în sus şi în jos într-un mall; de jur împrejur era o balustradă de oţel de care oamenii îşi sprijineau spatele. Ieşisem în oraş să mâncăm în seara aceea, la un restaurant local, la etajul superior al mallului.

Brusc, o zvâcnire de curent pulsă prin balustradă. Femeile ţipară şi toată lumea se trase înapoi, crezând că e vorba de un scurtcircuit. Şi John se retrăsese, ca şi mine, dar mie mi-a fost de ajuns o privire la rânjetul abia stăpânit de pe faţa lui ca să îmi dau seama ce se întâmplase de fapt: trimisese un puls de bioenergie prin balustradă! Liftierul avertiză pe toată lumea să stea departe de balustradă şi când am ajuns la ultimul etaj chemă echipa de întreţinere prin radio şi opri liftul din funcţiune.

Ei bine, chiar *fusese* amuzant.

În orice caz, elevii erau emoţionaţi ca naiba. Aveau de dărâmat toate cele trei pachete, pentru ca să treacă testul.

Primul îşi începu încercarea. Îi măsurară antebraţul, mâna şi degetele şi trasară o linie pe care nu avea voie să o depăşească. John stătea el însuşi pe linie şi se încrunta la elev când se apropia, asigurându-se că nu va îndrăzni să trişeze, nici măcar puţin. Omul rămase în spatele liniei, în Poziţia Călăreţului, îşi ridică palma dreaptă în dreptul liniei, respiră profund ca să se calmeze şi începu.

Îşi împinse *chi-ul* prin palmă şi înspre pachetele de ţigări. Unul dintre acestea se răsturnă. „A ratat”, şopti cineva lângă mine. „Dar va trece, cu siguranţă.”

John îl mustră pe elev şi omul o luă de la capăt. De data aceasta, fără ezitare; ştia că poate. Se concentră năprasnic şi *împinse*.

Toate trei pachetele se răsturnară pe masă. Primul fusese împins atât de tare, încât căzuse *de* pe masă. Elevul trecuse testul.

S-a făcut o pauză până să încerce şi cel de al doilea şi mi s-a permis să mă apropii de zona de testare.

„În regulă, Kosta”, zise John. „Inspectează totul cu atenţie.”

Şi aşa am făcut. Am căutat magneţi, fire, ventilatoare, ceva electric sau chimic, cu toată cunoaşterea ce o căpătasem în

doisprezece ani de inginerie. Nimic. Masa era din lemn; o ridicai de la podea. Nu existau cabluri sau fire pe niciunde. Pachetele de ţigări erau chiar pachete de ţigări, nimic mai mult; nu se făcuse nimic cu ele, în afară de faptul că fuseseră scoase ţigările. Am scos din buzunarul vestei o mică busolă pe care o port cu mine tot timpul în Orient şi am trecut-o peste masă şi peste zona din jur. Niciun magnet – sau cel puţin nu se observa niciun fel de magnetism rezidual. Nu găsisem niciun fel de indiciu cu privire la existenţa vreunei substanţe chimice de orice fel. Încăperea era luminată puternic şi totul se întâmplase la vedere. Nu era niciun fel de hocus-pocus.

Inspecţia era de prisos; am făcut-o pentru ceilalţi, mai degrabă decât pentru mine. Eu nu mă îndoiam de ceea ce văzusem. În orice caz, grupul nu ar fi câştigat nimic, înşelându-mă.

„Vreau să mai fac o inspecţie, după ce se termină testul”, i-am spus lui John, care a fost de acord imediat.

Veni rândul celui de al doilea elev; acesta era foarte emoţionat. Era clar pentru toată lumea în afară de mine, că nu avea să reuşească. Grupul repetă procedura pentru el, trăgând o altă linie; şi el, ca şi fratele lui întru învăţătură, îşi luă locul. Şi eşua. Nu se întâmplă nimic.

John îl încurajă, îi spuse să se relaxeze şi să o ia de la început.

Aşa făcu şi eşuă din nou. Omul era într-o stare emoţională foarte proastă. Am crezut că or să se oprească.

Nu s-au oprit. John l-a lăsat să încerce de la distanţă de un metru; pachetele nu numai că s-au răsturnat, ci *au zburat* de pe masă şi au aterizat la un metru mai încolo. În clipa aceea am înţeles ceva important: fenomenul de câmp asociat cu această acţiune se degrada exponenţial. Adică, se comporta după graficul următor:

Într-o zi o să cartografiez reacţia şi o să descriu semnificaţia procesului, m-am gândit. Deja ştiam şi cum voi face.

Omului i se mai dădu o şansă, dar el eşuă din nou. Atunci John îl lăsă să se oprească. Va mai fi testat încă o dată la anul, dar oportunităţile nu erau nesfârşite; la un moment dat, dacă eşuai, erai considerat un elev necorespunzător şi procesul de

instruire era întrerupt.

„Ce mai voiai să examinezi?”, mă întrebă John.

Am scos un briceag şi am tăiat în jumătate unul din pachetele goale de ţigări. Nu era căptuşit cu metal; nu avea cum să fie afectat de magnetism. Iarăşi, am făcut-o mai mult de dragul grupului, decât pentru mine; pentru ei părea foarte important ca eu să fiu convins şi trebuia să dovedesc că sunt convins.

Eram bun la genul ăsta de lucruri. Cu un an înainte, un prieten de-al lui John încercase să-mi facă un truc. Îmi oferise un baton de gumă, pe care eu l-am luat şi apoi mă întrebase dacă voiam să-i văd puterea. Am răspuns afirmativ şi el a înmuiat hârtia batonului în apă.

„Acum ţine-o în mână şi strânge”, zisese el.

Nu aveam nevoie de privirea dezaprobatoare a lui John, ca să ştiu că mi se juca o festă; faptul că înmuiase hârtia în apă îl dăduse de gol. *Sodiu metalic,* m-am gândit şi m-am prefăcut numai că strâng hârtia. Era cerată; dacă o strângeam în mână, ceara s-ar fi deteriorat şi astfel sodiul ar fi intrat în reacţie cu apa, producând o căldură intensă.

Omul păru descumpănit; se aşteptase să arunc hârtia din mână, strigând de durere. Îl dezamăgisem. „Poţi să-i dai drumul, dacă simţi căldura”, spusese. „Nu trebuie să te arzi.”

„Nu, nu e cald deloc”, am răspuns eu inocent. „Vezi? „i-am dat înapoi ambalajul, pe care îl mototolisem cu atenţie şi îl făcusem o mingiuţă de hârtie. Pe faţă îi apăru o privire încurcată; îmi luă hârtia din mână şi strânse cât putu de tare. Brusc făcu o grimasă şi o aruncă. Se uită la mine uimit; de ce nu funcţionase trucul cu străinul?

Lui John îi plăcuse mult. Oricum, ştiam că în seara aceea trebuia să-i conving că credeam că ceea ce făceau era real, aşa că am tăiat pachetul gol în jumătate.

„De cât timp studiezi?”, l-am întrebat pe cel care trecuse testul.

„De vreo doisprezece ani”, răspunse el.

„Şi cât de mult te antrenezi în fiecare zi?”

„Doar vreo oră pe zi. De asta a durat atâta. Dar ce să fac? Trebuie să-mi şi câştig existenţa.”

John „se apropie şi îi ţinu omului un lung discurs. Îi făcu o predică amănunţită, apoi îl lăsă să plece şi mă trase aproape.

„I-am spus că de acum trebuie să fie foarte atent”, zise John. „Gând termini Nivelul Doi, *chi-ul* tău este mereu pregătit să se mişte. Mare parte din el e condus de emoţii. Dacă, de furie, ar lovi acum un om, chi-ul său ar intra în corpul acelui om şi i-ar distruge inima. Omul ar muri.”

„Şi dacă, să zicem, îl loveşte la braţ?”, întrebai eu.

„Nu contează unde îl loveşte. *Chi-ul* va urca întotdeauna la inimă şi îl va omorî pe celălalt. Ştii, niciun spital occidental din lumea asta nu ar putea să ajute un om lovit în acest fel. Omul *va muri dacă* nu este tratat de cineva ca mine, în decurs de douăzeci şi patru de ore.”

„Ai dreptate. Trebuie să fie foarte atent, de acum înainte.”

„Da. Ştii, când predăm kung fu unor elevi noi, întotdeauna ne mişcăm lent şi întotdeauna fără putere. Siguranţa este principala noastră grijă. Oamenii văd asta şi cred că suntem slabi; mare greşeală.”

„Sifu, ceea ce au făcut ei este numit telekinezie în Occident. Au reuşit să facă asta cu propria lor putere, sau i-ai ajutat puţin?”

Mă privi amuzat. „I-am, ajutat puţin’, după cum spui. Ei pot să transfere *chi* din corpul lor, dar doar *chi* yang. În timpul testului, eu generez *chi* yin şi acţionez ca un pol opus, stând lângă pachete. Asta face ca *chi-ul lor* yang să se extindă la *chi-ul* meu yin, iar acţiunea asta le permite să mişte pachetele de ţigări. Testul este, de fapt, ca să văd cât de mult *chi* yang are studentul.”

„Înţeleg. Deci când spui că dacă ar lovi un om i-ar transfera *chi* prin lovitură, de fapt trebuie să atingă fizic acea persoană, pentru ca acest lucru să se întâmple, nu-i aşa?”

„Da. Pentru că ei încă mai folosesc doar *chi* yang. Ca să o facă de la distanţă, ar trebui să folosească yin şi yang împreună. Asta înseamnă Nivelul Patru.”

„Sifu”, am întrebat, „fiziologic vorbind, care e diferenţa între ceea ce am văzut şi Nivelul Patru?”

Am trecut la o masă şi John începu să scrie nişte bileţele pentru mine. „Uite”, spuse, „deja ţi-am spus că la Nivelul întâi

pur şi simplu îţi umpli *dantien-ul* cu *chi yang,* da? Asta necesită optzeci şi una de ore de meditaţie absolută. Ei bine, un student începător nu-şi poate menţine concentrarea vreme îndelungată. Poate că, într-o sesiune de o oră, el e în meditaţie efectiv vreme de l, 3 minute. Asta înseamnă că meditează doar *2,2%* din timp, ceea ce înseamnă că dacă face o sesiune de o oră pe zi, are nevoie de zece ani de antrenament ca să-şi facă cele optzeci şi una de ore de meditaţie.”

„Şi cum e meditaţia efectivă?”, am întrebat.

„Nu există gânduri şi nu există noţiunea timpului. Dacă gândeşti, nu eşti în meditaţie. Dacă eşti conştient de tine, iarăşi nu eşti în meditaţie. Trebuie să devii ca un bebeluş în pântece, acolo şi totuşi nu acolo. Meditaţia este ca graniţa între somn şi veghe, între conştienţă şi inconştienţă.”

„Foarte dificil.”

„Nu aşa de dificil, Kosta. Tu ai stat în meditaţie perioade lungi, pe când erai embrion şi bebeluş – şi treci prin starea asta şi acum, de fiecare dată când adormi. Trebuie doar să-ţi aminteşti cum.”

M-am simţit stânjenit. „Şi Nivelul Doi?”, am întrebat, ca să schimb subiectul.

„La Nivelul Doi, umplem canalele din corpul nostru cu *chi* yang şi în acelaşi timp dăm formă *chiului* din *dantien* după caracteristicile noastre fizice. Atunci putem să ne împingem *chi-ul* yang în afara corpului – dar nu în spaţiu. Când un elev reuşeşte asta, atunci poate trece testul la care ai asistat astă seară.”

„Şi Nivelul Trei?”

„Nivelul Trei e foarte greu de trecut. E nevoie de cel puţin trei ore de antrenament continuu pe zi, poate mai mult.”

„Nu vrei să vorbeşti despre el; în regulă, mi se pare cinstit. Nivelul Patru?”

„Nivelul Patru este punctul la care începem să punem yin şi yang împreună. Când închei Nivelul Patru, cele două simt aşezate în *dantien*ân acest fel”, continuă el şi desenă:

„Ca şi simbolul yin-yang”, am spus. Dădu din cap. „De ce în literatura populară se pun cele două puncte în centrul cercurilor opuse şi se spune că yin are yang în el – şi invers?”

„Nu ştiu. Cred că, de-a lungul timpului, s-au creat confuzii, sau poate cunoaşterea s-a amestecat oarecum din cauza situaţiei politice. Se mai poate şi ca eu să greşesc.”

Dar mă îndoiesc, mă gândii eu. „Pentru că mulţi oameni au scris că yin se transformă în yang şi aşa mai departe, odată cu trecerea timpului”, am continuat.

„Nimic nu e aşa de simplu pe cum pare”, răspunse el.

„Se mai scrie şi că omul evoluează de la yin şi yang la tai chi…”

„Acesta este Tai Chi. E corect.”

„… şi de aici la Wu Chi”, am încheiat eu.

„Ce este Wu Chi?”, întrebă el.

Era rândul meu să fiu şocat. Ceea ce se întâmpla era ca şi cum Profetul Mahomed întreba un musulman cine este Allah ăsta de care vorbeşte toată lumea! *Wu-chie* un concept central în Taoism, iar eu eram întrebat de un om pe care îl consideram un Maestru Taoist, în termeni fără echivoc, despre ce anume vorbeam.

„Âăă… Wu Chi e aşa; dincolo de yin şi yang”, m-am bâlbâit eu şi am desenat pe hârtie:

„Înţeleg. N-am văzut niciodată ceva asemănător”, spuse John.

„Dar toate cărţile despre Taoism vorbesc despre asta”, am spus. „Este pasul final, transformarea în care o fiinţă umană se întoarce la Sursă.”

„Înţeleg. După cum ţi-am spus de multe ori, eu nu sunt Taoist. „Ridică o mână ca să pună capăt protestului meu. „Da, ştiu, ştiu. Multe lucruri din învăţătura mea sunt, vei spune, indubitabil taoiste, iar profesorii mei vin de pe un munte taoist. Ai tot dreptul să fii confuz. Însă eu mă consider, pur şi simplu, un practicant de Nei Kung.”

Privi în jos la cercul pe care îl desenasem.

„În şcoala noastră, un om nu poate deveni niciodată aşa. Fiinţele umane – acelea care pot încheia Nivelul Patru, vreau să spun – rămân la tai chi până la Nivelul Şaptezeci şi Doi. Niciodată nu suntem la Wu Chi. Poate alte linii, cum ar fi Mao-shan Pai sau Wutang-Pai, 10să fi descoperit o metodă ca să realizeze asta, dar eu nu am cunoştinţă de ea şi nici nu am fost

martor la aşa ceva. În orice caz, noi în Mo-Pai* nu o folosim. Şi ce altceva ai mai citit?”

O grămadă de traduceri, mi-am spus, *dar acum nu e momentul.* „Problema cu cuvintele tipărite e că oricine poate scrie ce vrea, Sifu”, am spus eu.

„Bine”, spuse el, „scrie tu o carte.”

„Vorbeşti serios?”

„Da. Vreau să învăţ oamenii despre *chi* să le spun că este real – şi care este natura sa. Vreau ca oamenii să ştie că Chi Kung şi Nei Kung nu sunt hocus-pocus, ci ştiinţă.”

Iu-huu! M-am gândit. *E momentul să ne distrăm!*

O poveste chineză în zilele dinainte de moarte, Liao Sifu le spunea adesea celor doi elevi ai săi despre modul potrivit de comportament după canoanele taoiste {12} ale liniei sale. Într-o astfel de seară, se întâmplă următorul lucru:

John Chang, pe atunci având vreo douăzeci de ani, stătea la picioarele Maestrului său, împreună cu fratele său întru învăţătură, Chan Tien Sun.

Liao Sifu trebuia să plece în China într-o lună şi avea să moară peste două luni.

„Dacă noi trei am suferi de o boală mortală şi, brusc, în palma ta ar apărea o sticluţă cu un medicament care ar putea să vindece această boală, ce ai face, John?”, întrebă Liao Sifu. „Reţine că în sticluţă există doctorie doar cât să vindece un singur om şi că ceilalţi doi trebuie să moară.”

John nu ezită. Era un lucru care îi rodea inima şi mintea de multă vreme: îl iubea pe bătrân foarte tare, fără rezerve şi nu fusese niciodată în stare să-i spună asta. Maestrul îi fusese ca un tată, chiar mai mult, dar făcea şi parte, foarte mult, din vechea cultură chineză. Conform eticii confucianiste ce domina societatea chineză de la moartea lui K’ung Fu Tzu, nu era în regulă să dea glas sentimentelor mai profunde ce le avea pentru profesorul său – sau invers. Datoria şi onoarea erau în regulă, dar iubirea era pentru poeţi. Deşi Liao Sifu era taoist, încă era rezervat în acest sens; un lord britanic ar fi fost mândru de ţinuta sa şi probabil i-ar fi spus că „jumătatea lui de zâmbet” era în regulă.

John era produsul epocii modeme şi, în acelaşi timp, era

chinez; gândurile şi sentimentele lui fuseseră influenţate de stimulii multiculturali şi de răspândirea informaţiilor aparţinând civilizaţiei Occidentale. Ca atare, putea lua în calcul multe opţiuni ce ar fi putut fi considerate „comportament social corect.” Liao Sifu îi spusese că va muri în curând şi că va pleca în China ca să-şi vadă casa pentru ultima oară. Cum să-i spună bătrânului că îl iubeşte, că îi fusese ca un tată? Să o spună deschis era inacceptabil. Poate că momentul acesta era una dintre ultimele ocazii pe care le avea ca să exprime această iubire.

„Ţi l-aş da ţie, Liao Sifu”, îi spuse profesorului, cu afecţiune.

Dumnezeule, gândi profesorul. *Cum să-l învăţ pe băiatul ăsta că trebuie să se ridice deasupra propriilor lui emoţii deasupra a ceea ce îi place şi ce nu-i place, să servească universul ca întreg? Cum să-l învăţ că iubirea adevărată vine din cer, că omul ca fiinţă nu poate decât să se apropie de această esenţă?* Trebuie *să pună omenirea deasupra dorinţelor şi preferinţelor lui personale!* Într-o clipă, Liao Sifu ştiu ce avea de făcut şi îşi întări inima ca să acţioneze.

Bătrânul se mişcă exact ca un abur, iar lovitura lui fu puternică; îl pălmui pe John peste faţă cu aşa o forţă, că tânărul fu aruncat de-a latul încăperii. Liao Sifu stătea în picioare, aparent furios pe elevul său.

„Pentru că ai vorbit cu inima, nu cu mintea, te voi ierta de această dată”, îi spuse lui John. „Te-am lovit ca să îţi aminteşti de asta toată viaţa ta. Adevărul este că, dacă ar exista într-adevăr o astfel de doctorie, noi trei ar trebui să ne luptăm unul cu altul pentru dreptul de a o bea, căci viaţa este cea mai de preţ comoară dintre toate şi nimeni nu o abandonează aşa, de bună voie. Faptul că doctoria a apărut în palma ta, înseamnă că este destinul *tău* să o bei; ca urmare, *tu* trebuie să o bei, nimeni altcineva. Pune-te pe tine în ordine mai întâi şi apoi îi poţi ajuta pe alţii! Înţelegi?”

John dădu din cap, cam înţepat. Într-adevăr, nu avea să uite lecţia niciodată.

PUTEREA

N-am putut să dorm în noaptea aceea. Cu cât mă gândeam

mai mult să scriu o carte cu atât îmi dădeam seama ce mare problemă ar fi asta. Proiectul ar trebui să implice un text şi un documentar pe casetă video, îmi dădeam seama – şi asta nu era sarcină uşoară.

Cum să convingi oamenii că ceea ce văd e real?

Aproape toată lumea s-ar gândi că e un truc făcut cu efecte speciale, de acoliţi îndatoritori. Eu eram om de ştiinţă – *inginer,* pentru numele lui Dumnezeu şi aveam un dispreţ înnăscut pentru aiureli şi pentru tot ce era nefundamentat. Da, vizionam şi îmi plăceau *Dosarele X,* la fel ca oricui, dar ceea ce mă interesa în primul rând era realitatea, nu ficţiunea.

„Ştii, chiar nu cred că ar fi o idee aşa de bună, cu cartea”, i-am spus lui John, după câteva minute de gândire (spre regretul meu.) Raţionam: un asemenea efort ar avea multe repercusiuni şi ar fi dificil de inclus în plan toate situaţiile neprevăzute. Principala mea îngrijorare era cum să protejez intimitatea profesorului meu. Pe de altă parte, *chiar v*oiam ca informaţiile pe care le căpătasem să devină cunoaştere ştiinţifică publică – dacă nu pentru altceva, măcar pentru a-i feri pe oameni de adevăruri false.

Ideea îmi veni în miez de noapte şi mă lovi ca o tonă de cărămizi; m-am trezit surescitat. ’Ştiam cum să o fac! Abordarea îmi venise în somn. John îşi va realiza cartea, iar oamenii îşi vor da seama că lumea nu era un loc atât de plat şi de cenuşiu pe cât o făcea societatea noastră materialistă.

John era şi el om de ştiinţă; doar că era un *alt fel de* om de ştiinţă. E adevărat că era un personaj din legendele şi miturile chinezeşti, dar asta era în regulă. Ştiam din ţara mea că mulţi savanţi credeau, în secolul nouăsprezece, că Troia fusese un mit, până ce Schliemann a început să sape la Hisarlik. În plus, mulţi profesori eminenţi se opuseseră vehement teoriei că micenienii fuseseră greci, până în 1952, când Ventris descifrase Liniar B. Toţi acei oameni se înşelaseră, iar puţinii visători care îndrăzniseră să li se opună, avuseseră dreptate. Chiar şi în zilele noastre, comunitatea academică tinde să privească cu neîncredere şi să elimine tot ce iese din normele lor. Inchiziţia îl arsese pe Giordano Bruno pe rug în 1600, pentru că acesta insistase că Soarele şi nu Pământul se află în centrul sistemului

solar. Mă întrebam dacă societatea ştiinţifică recunoscută va încerca să mă ardă şi pe mine pe rug.

Nu contează, mă gândii. Giordano Bruno era un italian cinstit; eu eram un grec şiret şi voi folosi un cal troian ca să le dărâm zidurile.

John era material de legendă, adevărat, dar era *real,* la fel cum şi Troia era reală, la fel cum şi grecii micenieni au existat cu siguranţă.

La urma urmei, ce era ştiinţa? Abordarea noastră occidentală se baza pe două premise majore: observaţie atentă şi obiectivă şi rezultate care pot fi reproduse. Atâta vreme cât respectam aceste două criterii, puteam fi pus la îndoială, dar niciodată contestat serios.

De fapt, eram sigur că John nu avea niciun fel de chemare să meargă pe la toate universităţile şi să facă demonstraţii pentru profesorii de acolo; nici nu voiam ca el să facă asta. În orice caz, *exista* un precedent pentru ceea ce voiam eu să fac. În 1978, în Serengeti fuseseră descoperite urme de Laetoli. Erau vechi de trei milioane şi jumătate de ani şi dovedeau clar că hominizii la acea vreme mergeau vertical, la fel – dacă nu mai bine – ca omul modem. Urmele de picior fuseseră lăsate într-o cenuşă vulcanică ce reapăruse la suprafaţă după milenii de eroziune; erau foarte fragile şi nu puteau fi păstrate multă vreme. Pentru a le înregistra, echipa de oameni de ştiinţă a făcut cu atenţie mulaje de gips şi fotografii. Ca să le păstreze, le-au îngropat iar adânc în nisip, cu rezultate dezastruoase. Nisipul pe care îl folosiseră era cel preferat de vegetaţia africană locală, astfel că acum cresc salcâmi în acel loc, iar rădăcinile lor cu siguranţă distrug chiar urmele pe care cercetătorii au căutat să le protejeze. Chiar şi aşa, s-au scris sute de documente şi de analize pe baza mulajelor de gips şi a fotografiilor. Şi, până la urmă, câţi cercetători au văzut urmele cu ochii lor? Poate mai puţin de o duzină. Cu toate acestea, nimeni nu s-a îndoit că urmele existau (sau cel puţin că *existaseră)* – pur şi simplu, pentru că prezenţa lor putea fi confirmată prin redeschiderea şantierului.

Abordarea de gen „înregistrează şi apoi îngroapă” era una obişnuită pentru arheologi şi în Grecia mea natală. Ţara era

locuită de cinci mii de ani şi existau ruine peste tot; cu greu puteai să sapi în pivniţa cuiva, fără să dai peste *ceva.* Ca atare, atunci când se construia o clădire – în primele faze ale construcţiei – dacă se descoperea ceva, erau chemaţi arheologii; de obicei, aceştia doar făceau fotografii şi autentificau locul, îl acopereau cu o răşină protectoare şi apoi dădeau drumul la lucrările de construcţie în continuare. De obicei, erau suficienţi martori în jur, încât nimeni să nu pună la îndoială existenţa locului îngropat, sau să suspecteze pe cineva că ar fi inventat totul.

Mă rog, ştiam că mii de oameni îl văzuseră pe John şi puteau să depună mărturie în faţa tribunalului pentru capacităţile acestuia. Chiar şi el putea face o demonstraţie la orice moment – dacă alegea să o facă. Mi-am dat seama că tot ce aveam de făcut era să înregistrez puterile lui şi pe cele ale studenţilor săi în faţa unui grup de martori de încredere şi astfel să am tot ce îmi trebuie. Lucrul important era să aleg cu atenţie martorul pe care nimeni să nu îndrăznească să-l contrazică.

Eram aşa de surescitat, încât, în dimineaţa următoare, am dat fuga la el acasă neinvitat, fără să-i fi dat un telefon înainte. O gafă – şi de altfel un lucru pe care nu-i făceam de obicei. Era ora zece şi John încă mai era în pijamale. Arăta de parcă l-ar fi lovit un camion.

„N-am putut să dorm azi noapte”, spuse. „Mi s-a stricat aerul condiţionat în dormitor.”

Şi-a turnat o ceaşcă de cafea şi eu am început să râd; nu m-am putut abţine! *John Chang, omul contrastelor,* gândii. Acest leneş care se trezea târziu era yoghinul care îşi putea opri inima la dorinţă şi care petrecuse o dată opt zile în meditaţie totală, abia respirând, cu semnele vitale atât de slabe, încât un doctor l-ar fi pronunţat mort.

Mi-am dat seama atunci cât de important era acest om pentru omenire; era pentru prima oară în istorie când exista o astfel de fiinţă omenească. Iată o persoană care, pe de o parte, putea să fie sufletul unei petreceri, dacă voia, putea să petreacă zile întregi uitându-se la fotbal sau să facă afaceri internaţionale pe poturi mari, cu produse industriale; pe de altă parte, aceeaşi persoană era la fel de fericită în sălbăticie, purtând haine simple

de bumbac şi insensibil la căldură sau la frig. Iată un om care putea să ucidă un urs cu un pumn, un om care îşi petrecuse doi ani trăind într-o peşteră izolată în munţi, practicând meditaţia (supravieţuind cu rădăcini şi plante), un om care vorbea cu spiritele şi vindeca paraliticii.

Cu adevărat un om din amândouă lumile.

„Ştiu cum să fac să scriu cartea ta”, am spus.

Îmi aruncă o privire. La acel moment era mai interesat de cafea. I-am prins gândurile: *De ce nu te duci undeva să te joci, băieţaş.* Am afişat un zâmbet şi mai larg şi, brusc, nu sa putut abţine să râdă cu mine. „Bine, spune-mi”, zise.

I-am spus, prezentându-i abordarea mea.

Era morocănos. „înţeleg”, spuse. „Ştii că pot să fac demonstraţii doar în faţa elevilor sau a pacienţilor.”

„Asta ar fi o piatră de încercare, dar o să văd ce pot să fac.”

„Şi nu pot să câştig bani din demonstraţiile mele. Dacă mă filmezi făcând o demonstraţie, nu voi putea să câştig un ban din asta. Aminteşte-ţi de legământul meu.”

„Ei bine, donează banii în scopuri caritabile.”

Îmi aruncă o privire pătrunzătoare. Îi plăcea ideea. „Ştii”, spuse, sorbind din cafea, „întotdeauna mi-am dorit să construiesc un orfelinat. „John se îndreptă şi mă privi din nou cu interes. „Nu că aş crede că se va vinde”, continuă el. „Nei Kung a fost întotdeauna pentru cei puţini. Chiar îţi imaginezi un om mediu practicând ore în şir în fiecare zi?”

„Nu”, am răspuns eu, „dar omul mediu nu studiază nici fizica nucleară. Asta nu înseamnă că nu există centrale nucleare.”

Zâmbi şi îşi sorbi cafeaua. „Să sperăm că exemplul tău nu e cel potrivit şi că neikung nu va avea aceeaşi soartă ca şi energia nucleară.”

„Vrei să spui, ocazia ca el să fie folosit în scopuri distructive?”

„Da.”

„Nu cred. Nu dacă totul este deschis, pe masă şi la dispoziţia întregii omeniri. Principala mea grijă este să-ţi protejez intimitatea.”

„Nu te îngrijora de asta, Kosta.”

„Adică, vor veni reporteri din toată lumea şi te vor hărţui.”

„Nu pot să intre la mine în casă dacă nu îi las eu, iar dacă simt prea enervanţi şi nepoliticoşi, o să-i gonesc.”

Brrr, m-am gândit. John era un om pus pe glume tot atât de mult pe cât era şi paranormal; mi-era milă de bietul ziarist care ar fi mers prea departe, anticipând o exclusivitate. „Şi, de asemenea, vei fi asaltat de mii de oameni bolnavi care îşi caută leacul.”

„Nu-mi vei pune şi adresa, nu-i aşa?”

„Nu, bineînţeles că nu.”

„Bine. Atunci dacă oamenii ăia pot să mă găsească, înseamnă că aşa e karma lor şi va fi bucuria mea să-i tratez, aşa cum a fost întotdeauna.”

John vedea cam zece pacienţi pe zi, de obicei în timpul dimineţii. Voiam să fiu sigur că înţelegea că numărul ar putea creşte la cincizeci pe zi – şi i-am spus asta.

Rămase netulburat.

„Am analizat toate astea dinainte, Kosta. Nimic din ele nu are importanţă. Principala problemă va fi cu chinezii, care ar putea veni să mă provoace.”

„Poftim?”, am spus eu stupefiat.

„Există în China cel puţin zece maeştri ca şi mine”, zise el. „Unul dintre ei, sau chiar toţi, vor dori să vină şi să mă provoace.”

„De ce? Pentru ce naiba…?”

„Pentru că aşa e tradiţia.”

„Trebuie să fie o glumă!”

Era rândul lui John să se amuze; eu mă înfierbântam.

„Nu trebuie să-mi reproşezi *mie,* Kosta”, zise el. „Eu te înţeleg pe deplin. Dar mi-ai arătat în repetate rânduri că, de fapt, nu înţelegi cultura chineză. Din păcate, noi chinezii suntem, în cea mai mare parte, rasişti şi etnocentrici. Există şansa ca mulţi maeştri de kung fu să ia ca pe un afront faptul că noi dezvăluim adevărul din spatele ştiinţei ezoterice chineze şi că îl punem sub observaţia Occidentului. Acum, vezi tu, asta chiar nu contează, căci mulţi dintre cei insultaţi probabil nu cunosc ei înşişi adevărul exact. De asemenea, în China există o tradiţie culturală conform căreia un maestru de kung fu poate provoca un alt maestru, pentru a determina care este stilul cel

mai puternic; mulţi specialişti în arte marţiale nu-şi pun întrebări cu privire la asta, ci doar urmează tradiţia, fără ezitare. Vezi tu, asta se aşteaptă de la ei.

Unul dintre visele mele este să pot să merg la chinezi şi să le arăt cinci elevi care au încheiat Nivelul Patru – câte unul din fiecare rasă umană. Aş vrea chiar să merg şi mai departe şi să pun câte un astfel de om în fiecare ţară, dacă pot. Ca şi tine, cred că este vremea ca omenirea să avanseze şi să lase în urmă limitările trecutului. Dar există oameni în China care, fiind formaţi în maniera tradiţională, au alte credinţe decât ale mele. Unii dintre ei simt cu mult mai puternici decât mine; aceştia simt cei de care nu trebuie să te temi, Kosta. Eu nefiind o ameninţare pentru ei, ei nu vor face nimic împotriva mea."

„Ca atunci când Liao Sifu, care era la Nivelul Patruzeci, l-a atacat pe domnul Lim, care era la Nivelul Cincizeci şi Unu", am spus eu. „Lim doar s-a scuturat de el."

„Da", spuse el, „pentru că era ca un copil care atacă un bărbat, înţelegi? Adevăratul pericol vine de la cineva care este cu cinci nivele mai sus sau mai jos decât mine, pentru că o să vrea să lupte. În cazul acesta, totul se reduce la tehnică marţială, nu la niveluri de putere. „Luă o înghiţitură de cafea. „Unul dintre noi va trebui să moară", adăugă moale.

Ba pe naiba, mi-am zis. *Eşti prea de preţ pentru omenire, ca să riscăm*. „Cum poate să fie cineva atât de avansat", am spus, „şi totuşi atât de prost?"

„Nu fi aşa de iute la judecată", zise el. „Cei mai mulţi dintre aceşti oameni trăiesc în zonele sălbatice ale Chinei şi nu au nimic de-a face cu epoca modernă. Ei nu cunosc nimic altceva, în afară de tradiţia lor."

M-am gândit la serialul *Highlander,* duelul nemuritorilor capătă viaţă... ce prostie! În clipa aceea intră în încăpere imul dintre elevii lui John. Se descălţase la intrare şi auzise esenţa conversaţiei noastre.

Îl cunoşteam. Era un elev de Nivelul Trei, un fost maestru kung fu din stilul „Călugăriţa în Rugăciune" şi un luptător destul de bun.

„Şi de ce eşti atât de împotriva luptei onorabile?", întrebă el.

„Pentru că lupta de dragul luptei e o tâmpenie!", aproape că

am strigat eu. „Uite, noi grecii am renunţat la prostia asta, după războiul Troiei, acum mai bine de trei mii de ani! De asta am şi inventat Jocurile Olimpice; eram obosiţi să ne vedem cei mai curajoşi bărbaţi ucigându-se unul pe altul, doar ca să dovedească cine e mai bun luptător.”

„Şi dacă eu te-aş provoca?”

„La o luptă până la moarte?”

„Nu neapărat.”

„Aş lupta din spirit de competiţie, iar interesul meu primordial ar fi ca niciunul dintre noi să nu fie rănit. Aş prefera să pierd decât să te rănesc, spre exemplu.”

Ceea ce spusesem nu era adevărat; uram să fiu provocat la fel de mult ca şi el şi as fi sărit la momeală ca orice alt specialist serios al artelor marţiale. Chiar rănisem câţiva oameni în acest fel. Dar *era* adevărat că, după fiecare astfel de întâmplare, îmi era rău la stomac, iar la acest moment eu reprezentam un punct de vedere, nu propriile mele greşeli.

„Şi dacă te-aş provoca la o luptă până la moarte?”

„Pentru ce? Doar ca să vedem cine e luptător mai bun? Eu aş considera asta ca pe un act de război şi aş porni împotriva ta cu tot ce aş avea. Adică, aş folosi tehnologie şi chimie şi tehnici modeme, până te-aş ucide. Te-aş împuşca în timpul nopţii de la două sute de metri distanţă cu o puşcă cu lunetă, dacă aş avea ocazia; am fost pregătit să fac asta.”

„Şi dacă am avea o divergenţă personală, tu şi cu mine. Una serioasă?”

Am devenit agitat; mă prinsese. Eram în totalitate pentru duel şi eram profund dezamăgit că duelul era ilegal. După părerea mea, duelul fusese scos în afara legii de clasele conducătoare în secolul trecut, pentru a împiedica uciderea pe câmpul de onoare a progeniturilor lor din ce în ce mai fleşcăite. Încercam să-i conving pe alţii, însă, că lupta pe viaţă şi pe moarte, dusă doar pentru a vedea cine e luptător mai bun, era o tâmpenie imensă.

De ce să te baţi cu el, când, de fapt, puteţi deveni prieteni şi merge la o bere împreună?

„Atunci ne-am lupta faţă în faţă”, am bombănit.

El râse. „Voi, grecii, aveţi în Orient reputaţia unor războinici

neînfricaţi – atât în vremurile trecute, cât şi în cele modeme. Ai tăi şi-au câştigat onoarea în Coreea, spre exemplu.”

„Da, fir-ar să fie, pentru viaţă şi pentru patrie şi pentru a-i proteja pe cei inocenţi, dar nu doar de dragul rahatului ăstuia! Niciodată!”

John fu nemulţumit de izbucnirea mea; se ridică din scaun şi se îndepărtă. Când se întoarse, mă calmasem.

„Îţi poţi imagina”, l-am întrebat, „cum ar fi dacă patru sau cinci oameni ca tine ar putea să lucreze împreună în armonie, ceva ca un fel de universitate Occidentală, ca un centru de cercetare, decât să se lupte între ei? Îţi poţi imagina cum ar fi să împărtăşeşti idei şi experienţe cu un om ca tine?”

„Eu am vrut să fac asta; vrei să converteşti convertitul, Kosta”, zise el moale. „Am mers de două ori în China, căutând oameni ca mine, sperând să găsesc un frate de învăţătură. De două ori am eşuat.”

„Dar acum ştii de existenţa lor?”, am întrebat.

„Da”, zise el. „Ştiu că există cu siguranţă doi şi pot să mai simt încă opt. Cred că există cel puţin zece.”

Se lăsă pe spate în scaun. „Acum câţiva ani, „zise el, „trei din elevii mei de Nivelul Trei au mers în China şi au petrecut acolo o lună, căutând practicanţi de Nei Kung. Au căutat peste tot, Kosta; în centrele Taoiste, la templul Shaolin, în marile oraşe. N-au găsit nimic – dar nimic. În sfârşit, în ziua dinainte să plece, un negustor din Beijing le-a spus:, Hei, aud că sunteţi în căutare de maeştri de Nei Kung. Ei bine, să fiţi în parcul cutare, la ora patru dimineaţa. Există un bătrân care vine acolo şi practică Tai Chi Chuan; el e un mare Maestru.”

Aşa că s-au dus la locul menţionat şi s-au ascuns în tufişurile din apropiere. Exact la ora patru, un bătrân apăru şi începu să îşi facă exerciţiile de Tai Chi. Când şi-a terminat forma, s-a dus la un bolovan mare (mi-au spus că era înalt de un metru) şi şi-a trecut mâna peste el. Apoi s-a dat la o parte şi, de la o distanţă de zece metri sau mai mult, l-a lovit cu *chi.* Bolovanul a crăpat în două.

Elevii mei s-au strecurat afară şi au îngenuncheat, cerându-i permisiunea să-i vorbească, dar el i-a ignorat şi s-a îndepărtat; n-au îndrăznit să-l oprească. Desigur, ştiuse tot timpul că se

aflaseră acolo şi, pur şi simplu, a vrut să le transmită că ei nu erau nimic, că abilităţile lor erau acelea ale unor copii.”

„Sifu”, l-am întrebat, „oamenii ăştia înţeleg configuraţia în care se află lumea şi ce ne aşteaptă? Ştiu ce contribuţie pot să aibă, ştiu că, poate, cu ajutorul lor, am putea înlătura dezastrul ce ameninţă întreaga rasă umană? Voi, cei zece care aţi rămas, *trebuie* să colaboraţi!”

„Kosta, visătorul inocent”, spuse el. „Şi te aştepţi să ne întâlnim cu toţii, să devenim dintr-o dată buni prieteni şi să creăm o nouă ştiinţă din tradiţiile trecutului?”

„De ce nu? Sunteţi atât de puţini rămaşi, încât fiecare dintre voi e preţios peste măsură. De ce să *nu* creaţi o nouă ştiinţă? Ştii, ca şi Jedi în *Războiul Stelelor,* al lui George Lucas, care a combinat tehnologia cu măiestria interioară. Ce e mai bun din amândouă lumile, Sifu.”

Zâmbi politicos. „E un vis frumos, Kosta”, spuse. „Din păcate, nu eu sunt cel pe care trebuie să-l convingi.”

„Vrei să ştii în ce cred eu?”, îl întrebai.

Spre necazul meu, amândoi oftară. „Nu sunt sigur, „râse John. „Dar nu cred că ni se va oferi vreo şansă, în orice caz.”

„Cred că omenirea s-a dezvoltat pe două cărări diferite”, am spus. „în Occident am mers pe o abordare yang şi ne-am întors înspre afară. Ne modificăm şi catalogăm mediul înconjurător, pentru ca el să corespundă dorinţelor noastre. Ştiinţa noastră este o ştiinţă yang, vieţile noastre sunt vieţi yang. În Orient aţi urmat o abordare yin şi v-aţi întors spre interior. Voi modificaţi şi antrenaţi fiinţa umană – atât mintea, cât şi corpul acesteia – ca să devină puternică şi completă în mediul pe care natura deja l-a creat pentru voi, ca să îşi atingă potenţialul deplin, fără a altera nimic. Ambele abordări atât cea orientală, cât şi cea occidentală, se referă la cultivarea puterii, dar pentru că fiecare a urmat linii diferite, niciuna dintre abordări nu este corectă sau completă, în sine. Ei bine, a venit vremea ca yin şi yang să fie împreună, ca la Nivelul Patru. Este vremea ca omenirea să dezvolte *yin-yang kung.”* Mai voiam să le spun atâtea lucruri, dar bariera lingvistică mă împiedica. Intuitiv, am ştiut că înţeleseseră esenţa a ceea ce spusesem, dar voiam cu disperare să discut cu ei detaliile. Noi merseserăm prea departe în

Occident; era momentul ca oameni ca John, ultimii reprezentanţi adevăraţi ai polului opus al dezvoltării omenirii, să ne salveze pe noi de noi înşine.

Procesul industrial a fost, cu siguranţă şi o binecuvântare, dar şi un blestem pentru rasa umană. El ne-a permis să atingem noi culmi ale dezvoltării tehnologice. Pe de altă parte, separând meşteşugarul de produsul său, începuse ceea ce avea să fie un lung proces de separare a oamenilor unii de alţii – şi a oamenilor de lumea din jur. În esenţă, atât procesul industrial, cât şi economia de consum îşi aveau bazele în procesul de izolare, de separare. Fiecare individ îşi juca micul său rol; doar cei din straturile superioare ale societăţii puteau să le adune pe toate laolaltă. Pe când Orientul – şi în special Taoismul – era întemeiat pe sinteză; individul îşi găsea puterea în unitatea sa cu lumea. Adevăratul Taoist nu construia ziduri între sine şi lume – umană sau de altă natură.

Trebuia să învăţăm asta, încă o dată. Era momentul.

„Ascultă”, spuse John cu blândeţe. „Toţi abordăm viaţa într-un mod care dezvăluie cine suntem cu adevărat. Nimeni nu este niciodată mai presus de asta. Uneori ne testează chiar viaţa însăşi, punându-ne slăbiciunile sub reflector. Practicanţii sistemelor de kung fu nu sunt nici ei scutiţi de asta; uneori circumstanţele ne atrag în bătălii unii împotriva altora; asta e karma noastră, dacă vrei. Oamenii ăştia nu sunt răi. Pur şi simplu, ăsta e modul în care ei se testează pe sine. Poţi să înţelegi acest lucru?”

Mă gândeam în continuare la serialul *Highlander,* „îţi înţeleg cuvintele”, am spus, „dar nu sunt de acord cu acest mod de a raţiona.”

„Interesant”, spuse John dintr-o dată; se ridică şi se îndepărtă.

„Ştii”, spuse celălalt bărbat, pe un ton conspirativ, „şi John obişnuia să provoace oameni şi să fie provocat de oameni – o făcea tot timpul când era mai tânăr. S-a luptat întotdeauna; niciodată nu a refuzat o provocare. Eu sunt un exemplu. Eu practicam şi predam stilul Călugăriţei; l-am înfruntat pe John, pentru că nu credeam poveştile despre el. M-a bătut şi de atunci am devenit elevul lui.”

„Ce s-a întâmplat?”

„Tu ce crezi? Este imposibil să te lupţi cu cineva care are o astfel de putere. Pentru el, a fost ca şi cum s-ar fi luptat cu un bebeluş.”

„Dar nu te-a rănit.”

„Bineînţeles că nu-l Vrei să auzi povestea unei provocări tipice?”

„Bineînţeles!”

„John plecase în Statele Unite, în California, pentru că auzise că în comunitatea chineză de acolo existau oameni care stăpâniseră *chi*-ul. A căutat peste tot şi nu a găsit nimic, în sfârşit, a găsit un tip în San Francisco, unul care era maestru de Chi Kung. John i-a cerut să vadă o demonstraţie.

„Ei bine, omul a luat două vase de lut, câte unul în fiecare mână şi apoi le-a strâns, expirând cu forţă. Cele două vase s-au spart în bucăţi. Omul s-a uitat la John; John n-a spus nimic. Atunci omul a luat un cui şi l-a băgat în tăblia unei mese, împingându-l cu pumnul. Nici acum John nu a spus nimic. În sfârşit, omul a cerut unui elev al său să îi aducă un cuţit mare şi a stat acolo, făcând forma Chi Kung numită „Cămaşa de Fier”, pe când elevul îl ataca cu cuţitul. Elevul nu a reuşit să-l taie.

„John s-a întors către imul dintre elevii săi, pe care îi luase cu el şi l-a trimis cu o treabă. Apoi i-a vorbit maestrului de Chi Kung.

„Ai terminat?” l-a întrebat John.

Da, a răspuns omul, cu ceva întârziere.

Bine. Ai nişte monezi?

Monezi? Ce fel de monezi?

O, orice fel de monezi sunt bune.”

Omul îi dădu două monezi de un sfert. John le puse în centrul palmelor şi strânse. Apoi le dădu înapoi omului, îndoite la jumătate. Când omul a văzut monezile, aproape că i-au ieşit ochii din orbite.,

Ai un băţ? ’, întrebă John.

Omul îi găsi un băţ şi John îl împinse în şi prin tăblia mesei cu palma, chiar lângă cui. Maestrul de Chi Kung rămase tăcut. Apoi elevul lui John se întoarse; reuşise să găsească un brici cu lamă dreaptă, la un magazin de tacâmuri din apropiere. John îi dădu

briciul maestrului de Chi Kung şi îi ceru să-l taie, în orice loc dorea. Omul încercă din răsputeri, dar nu reuşi să-l rănească pe John, chiar dacă, în final şi-a angajat în asta toată puterea şi toată emoţia.

„Şi ce s-a întâmplat după aceea?”, am întrebat.

„Nimic. Omul pierduse concursul.”

„Şi a devenit elevul lui John?”

„Nu. Era prea mândru.”

„Ştii de ce a pierdut omul acela?”, întrebă John dintr-o dată, din spatele nostru. Se furişase în tăcere şi asculta.

„Pentru că avea numai *chi yang?”,* am răspuns eu.

„Aşa este. Era un practicant devotat, dar nu avea toate informaţiile necesare. El făcea Chi Kung, dar nu Nei Kung. Poţi să te antrenezi o viaţă şi să nu ajungi nicăieri, dacă antrenamentul tău nu este corect. Nu contează cât de *mult te* antrenezi; contează doar *cum* te antrenezi, în orice moment la care practici.”

„Pentru noi, în Occident, „am spus eu, „meditaţia este dificilă.”

„Da”, spuse el. „Este greu să stai liniştit în vremurile noastre, dar liniştea este, în final, cheia succesului. Suntem suprastimulaţi de mediul nostru. E greu să vă menţineţi gândurile în momentul prezent, nu-i aşa? Mereu vă uitaţi în faţă, în spate, vă îngrijoraţi de una, vă înfuriaţi de altă. Trebuie să vă aduceţi mintea unde vă aflaţi *acum* – nu unde aţi fost, sau unde vreţi să fiţi.”

„Şi cum fac asta?”

„Nu pot să-ţi spun. Fiecare îşi găseşte calea.”

Minunat, mi-am zis. *Sper să reuşesc într-o zi.* L-am întrebat, „Sifu, Nivelul Patru se completează strict prin meditaţie, nu?”

„Da”, spuse el. „Meditaţia este cea mai importantă. Când meditezi, îţi echilibrezi mintea conştientă cu cea sub A1

Conştientă. În aceste vremuri am ajuns să ne ignorăm sistemul limbic, trunchiul cerebral şi ne concentrăm doar pe partea anterioară a creierului şi pe logica simplă. Dar asta nu este ceva natural şi ne limitează capacităţile. Este ca şi cum ai folosi doar o mână, când ai la dispoziţie două.”

„Dar cum se poate să nu fim afectaţi de tot stresul şi de

graba din vieţile noastre?”, am întrebat.

„E greu. Trebuie să faci alegeri conştiente cu privire la stilul tău de viaţă. De exemplu, ca să ajung la Nivelul Patru, eu am plecat de acasă şi am petrecut un an de zile în junglă. Am făcut asta, ca să ajung la o stare de calm total. Am revenit la primitiv; asta e cel mai important. Mintea ta trebuie să fie extrem de liniştită, pentru ca yang şi yin să se alăture. Eu am reuşit să termin Nivelul Patru într-un an după ce am terminat Nivelul Trei, să ştii.”

„Şi cum a fost?”

„Efortul te face foarte slab – poate mai slab decât când ai început să te antrenezi. Îţi „ademeneşti” cei doi centri să se împreuneze ca doi iubiţi, pozitivul şi negativul. Prima oară când am reuşit şi s-au întâlnit, puterea a fost atât de mare, încât am leşinat, după cum ţi-am mai spus. Dar cartea pe care mi-o dăduse Maestrul meu despre puterea interioară spunea:,

Ignoră durerea. Nu te concentra pe ea; dacă te concentrezi pe ea, aceasta va deveni de nesuportat.” Am urmat acel sfat, dar nici data următoare când am încercat, nu am putut să suport. Abia la a treia încercare am reuşit să apuc puterea şi să mă ţin de ea vreme de zece minute. Atunci a fost a mea.”

„Şi atunci ai devenit cum eşti acum?”

Râse. „Bineînţeles că nu! Kosta, încă mai aveam de progresat. Ştii, când eşti la Nivelul Patru, trebuie să asuzi şi să te lupţi cincisprezece minute ca să faci puterea să iasă; Am început să o folosesc doar când am terminat Nivelul Cinci.”

„Deci ai bateria în stomac, dar mai ai de legat cablurile.”

„Bineînţeles! La început, cât de puternic eşti, depinde de cât de multe cabluri eşti în stare să legi.”

„La început?”

„Da. După aceea, pe măsură ce mergi mai departe, devine mai complicat.”

„Dar când cineva termină Nivelul Patru este *hsien,* nu-i aşa. Este nemuritor?”

„Nu, după părerea mea. Eu cred că cineva trebuie să treacă de Nivelul Treizeci, ca să fie considerat *hsien”*

Am vrut să întreb de ce, dar mi-am dat seama că John nu avea chef să continue conversaţia. Fiul său, Johann, ne salvă din

situaţie; veni şi-i provocă pe tatăl său la un joc de ping-pong.

John nu putea niciodată să reziste unei provocări.

Capitolul al VII-lea
YIN ŞI YANG

Titani în ai cărui ochi nemuritori,
Suferinţele muritorilor, văzute în trista lor realitate,
Nu erau ca acele lucruri ce zeii le dispreţuiesc;
Care-ţi fu recompensa pentru milă?
O tăcută suferinţă, intensă; stanca, vulturul şi lanţul,
Toate, pentru ca cel mândru sa simtă durerea...

George Gordon, Lord Byron, *Prometheus*

Andreas era un australian de origine poloneză, cu toată exuberanţa şi deschiderea unui australian tipic – o versiune mai tânără a lui Paul Hogan, daca vreţi. Era un frate de învăţătură; ne întâlniserăm în Java, la casa lui Chang Sifu, întruna din călătoriile mele acolo. A te afla în preajma lui Andreas însemna să te găseşti în preajma neîncetatului său potop de bere şi ţigări; de obicei era distractiv.

Şi Andreas, la rândul său, îl întâlnise pe Chang Sifu în condiţii prea bizare ca să fie o simplă coincidenţă – îl căutase vreme de nouă ani după ce văzuse *Inelul de foc.* Sub îndrumarea profesorului nostru am trecut împreună prin multe experienţe ciudate şi făceam schimb de impresii, ori de câte ori aveam ocazia.

Acum ne aflam din nou pe drum spre ferma de creveţi, într-o dubiţă ce mergea cu viteză, în timp ce John, se tocmea’

Cu şoselele din Java, cu flerul său obişnuit. Cu noi se mai afla şi Handoko, un chinez de asemenea frate de învăţătură, un bun prieten şi translatorul nostru de nădejde pentru Chang Sifu, atunci când discuţia devenea prea „profundă” pentru engleza conversaţională {13} Handoko avea o problemă la piciorul drept, o afecţiune neurologică congenitală ce rămăsese nevindecată până ce îl întâlnise pe Chang Sifu, cu mulţi ani în urmă. Ca urmare a tratamentului continuu, piciorul său se recupera; nervi ce fuseseră adormiţi vreme de treizeci de ani reveneau la viaţă. Era incredibil să vezi aşa ceva. De fiecare

dată când îmi vizitam profesorul, vedeam că piciorul prietenului meu devenea din ce în ce mai puternic, muşchii din ce în ce mai pronunţaţi; circumferinţa coapsei sale, odată atrofiată şi fleşcăită, era mai mare şi mai puternică de fiecare dată.

Sifu ne amuza cu un flux continuu de poveşti despre tinereţea sa, despre antrenamente, despre profesorul său. Ne promisese şi o demonstraţie neobişnuită pentru seara aceea, una prin care avea să ne arate cum erau, de fapt, cele două forţe opuse, yin şi yang; cu toţii eram încântaţi de călătorie şi nerăbdători să vedem spectacolul. Chiar Sifu ne invitase la ferma de creveţi, iar asta era un lucru neobişnuit în sine; de obicei, doar ne spunea să-l aşteptăm până se întorcea.

Terminasem Nivelul Unu şi începusem Nivelul Doi; cele mai grele etape se aşterneau în faţa mea. Până atunci nu mă antrenasem serios, ci mai degrabă de complezenţă. O serie lungă de probleme personale – de la moartea tatălui meu din cauza unui cancer la plămâni şi până la un şir de probleme financiare – mi-au împiedicat serios antrenamentele. La aceste probleme se adăuga şi faptul că până atunci reuşisem să citesc tot ce se scrisese în englezeşte despre Nei Kung, Chi Kung şi Taoism; multele teorii şi metode prezentate îmi creaseră o stare de mare confuzie şi mă făcuseră să investesc mult efort. Nu demult (doar de curând) începusem să înţeleg cele două idei pe care profesorul meu le avansase încă de la început. Prima era că, deşi profesorii din linia lui veneau din centre taoiste şi multe dintre teorii se structurau pe principiile taoiste, profesorul meu nu era cu adevărat un taoist. Şi a doua, că existau tot atâtea metode de Nei Kung şi Chi Kung câţi maeştri chinezi sunt; cu siguranţă, nimeni nu ar trebui să încerce să avanseze, luându-se după cărţi. „N-o să faci decât să te încurci în felul acesta”, îmi spusese John. Aflasem ulterior că, în ceea ce privea propriul meu antrenament, avusese dreptate. Nei Kung şi Chi Kung erau, în esenţă, manifestări ale ştiinţei şi filosofiei chineze; de-a lungul timpului, acestea adoptaseră diverse abordări religioase, pur şi simplu pentru a supravieţui. Însă eu, fiind om de ştiinţă prin natura mea, a trebuit să le pun pe toate laolaltă, din punct de vedere istoric şi cultural, înainte să urmez o anume cale. După ce mi-am clarificat această parte, am putut să mă concentrez pe

antrenament.

Ne-am oprit la un restaurant de pe drum şi am înfulecat porţii uriaşe de mâncare învechită. Locul unde avea afacerea profesorul meu era în apropiere; se duse să facă o treabă şi ne lăsă acolo. Am stat să-l aşteptăm în faţa unui pahar de Coca Cola caldă.

„Ce crezi că o să ne arate în seara asta?”, întrebă Andreas. Pronunţia lui era cam cum ar fi fost a lui Crocodile Dundee, după o săptămână de beţie. Andreas încercă să-mi arunce o ţigară; degetele îi erau pătate de nicotină.

„Cine ştie. Ceva uimitor”, am spus eu, făcând o grimasă şi aruncând cu delectare beţişorul cancerigen intact într-o găleată de gunoi. Eram obosit şi într-o dispoziţie caustică. O problemă la stomac mă făcuse să pierd vreo cinci kilograme; hainele îmi atârnau ca nişte zdrenţe.

„Ei, haide, Kosta. Nu mai fi aşa morocănos; înveseleşte-te niţel.” {14}

„Ştii”, îi zise Handoko lui Andreas, „Kosta e seniorul tău; trebuie să i te adresezi întotdeauna cu respect.”

„Pe naiba.”

„Şi mie la fel. Noi suntem mai mari, tu eşti mai tânăr – noi avem vechime.”

Confucianismul înrădăcinat care îi lega pe toţi expatriaţii chinezi era o sursă nesfârşită de suferinţă pentru noi, occidentalii; nu eram de acord cu această etică şi adesea asta ne crea probleme. Ca grec, deşi credeam că vârsta trebuie respectată, ştiam şi că existau o grămadă de bătrâni proşti. Ideea de a mă ploconi în faţa cuiva, doar pentru că era mai în vârstă (sau mai bogat) făcea sângele să-mi fiarbă în vine* Trebuie să înţelegeţi că, în vreme ce noi, în Occident, găsim frecvent în literatură imaginea părintelui care moare pentru a-şi salva copilul, în confucianism rolurile acestea sunt inversate; copilul este cel care moare îndatorat părintelui. Pentru mine, era o filosofie străină şi ciudată şi nu mă mulam deloc pe ea. În anii care au urmat, dispreţul pe care îl aveam pentru moralitatea confucianistă avea să-mi creeze probleme.

Andreas, pur şi simplu, nu putea digera ideea că eu eram senior faţă de el.

„Puştiul se înfierbântă”, am spus eu şi am început cu toţii să râdem.

„Să-ţi spun eu ce am văzut”, i-am spus lui Andreas. „Anul trecut, John a vrut să îmi arate cum este yang-ul. Era noapte. Tocmai terminase de jucat ping-pong cu Johann, aşa cum fac în fiecare seară. Sifu a luat mingea de ping-pong în mâna stângă şi a ţinut-o în centrul palmei. Şi-a deschis mâinile şi a ţinut palma dreaptă la o distanţă de vreo şaizeci de centimetri. Brusc, în minge a început să pulseze o lumină albastru-violet; făcea şi un zgomot – ca un fel de ciripit de canar. Din minge săreau scântei alb-albăstrui către palma lui dreaptă; erau ca nişte fulgere în miniatură. A ţinut mingea în sus pentru câteva secunde, apoi mi-a dat-o mie. Nu era extrem de fierbinte, dar era caldă. Mi-am făcut numărul obişnuit şi am tăiat-o pe jumătate pe loc, lucru care a enervat pe toată lumea, pentru că era ultima minge din casă şi ei doreau să-şi continue jocul. Dar trebuia să mă asigur că nu erau niciun fel de circuite înăuntru.”

„Mari probleme în mica Chină”, zise Handoko, referindu-se la o scenă asemănătoare de la începutul filmului lui John Carpenter.

„Da”, am dat din cap, dar mintea îmi era în altă parte. Mă gândeam, aşa cum făcusem şi în seara demonstraţiei cu pricina, la lucrările lui Wilhelm Reich din perioada anilor 1940 şi 1950. Reich spusese că particulele forţei vitale necunoscute pe care o descoperise, pe care o numise „bioni de orgon”, erau albastre. Era aproape culoarea pe care o avea *chi-ul* yang pe care-l văzusem cu ochii mei atunci când profesorul meu îl strânsese în minge, cu forţa intenţiei sale. Iar *chi e*ra, în esenţă, forţă vitală.

Existau motive pentru care această demonstraţie fusese cea mai importantă dintre toate pe care le văzusem: ea definise natura *chiului* yang. În primul rând, suprafaţa mingii de ping-pong era făcută din plastic solid, fără pori, iar mingea în sine era goală. Imediat l-am întrebat pe John dacă putea reproduce demonstraţia cu o bilă de cauciuc, plină – răspunsul lui a fost negativ; pentru ca acest test să funcţioneze mingea trebuia să fie goală. Declaraţia lui însemna că nu asistasem la un fenomen de suprafaţă. Mai degrabă, energia fusese transferată *în interiorul mingii,* unde strălucise ca un bec obişnuit. În sensul

fizicii moleculare, asta însemna şi că energia pe care John o numea *chi* yang nu era nici particulă, nici undă, ci ambele.

Eram convins că demonstraţia arăta că *chi-ul* yang era un fenomen solar, chiar aşa cum menţionau clasicii chinezi.

Wilhelm Reich a murit într-o închisoare federală, în 1957, în urma unei goane după vrăjitoare a guvernului SUA, în timpul căreia lucrările şi notiţele lui au fost capturate. Dacă el a descoperit *chi-ul* yang şi a fost persecutat de structurile de putere de atunci, oare cine erau cei ce n-ar fi dorit ca astfel de cunoaştere să devină una obişnuită? Întrebarea asta m-a înfricoşat; mă neliniştea ceea ce urma să înfrunt, când aveam să mă apuc de cartea lui Sifu.

Posibilitatea ca *chi-ul* yang să aibă culoarea albastră era importantă pentru mine, personal şi dintr-un alt motiv. De-a lungul istoriei, printre popoarele de pe malul Mediteranei era ceva obişnuit să se poarte mărgele albastre sau talismane albastre, ca leac împotriva deochiului. Practica vine din timpurile neolitice şi continuă şi astăzi. Să însemne oare acest lucru că purtarea culorii albastre era, pur şi simplu, folosirea culorii yang, ca protecţie împotriva puterii yin? Era o speculaţie interesantă.

„Mâna dreaptă îi devenise complet yin, iar mâna stângă era yang, astfel că între ele zburau scântei”, zise Handoko.

Am dat din cap, încă gândindu-mă la Reich şi la argonul lui.

În seara aceea, stând pe o canapea, în biroul confortabil al lui John, noi trei învârteam pe toate părţile, problema naturii exacte a energiei yin şi a celei yang. John ne-a privit feţele, a comandat cafea pentru toţi patru, apoi s-a aşezat confortabil în scaunul de la birou; ştia că avea să fie o conversaţie lungă.

„Yin şi yang”, spuse el încet, „există în lume. Ele sunt forţe universale care se găsesc peste tot în natură, de la un capăt al universului, la celălalt. Nu sunt doar concepte filosofice – ele sunt forţe fizice efective, care pot fi experimentate şi observate de oricine.”

„De unde vine *chi-ul* yang?”, am întrebat.

„El se află în aer. Natura îl creează, viaţa îl foloseşte. Toate lucrurile vii au atât *chi* yin, cât şi *chi* yang.” Lovi cu pumnul în birou. „Asta este yang. De la sine, yang este lipsit de viaţă. Pentru ca să existe viaţă, un corp trebuie să aibă atât yin, cât şi

yang.”

Toate lucrurile îl poartă în spinare pe yin şi îl îmbrăţişează pe yang; când cele două se combină, energia vieţii este creată în mod armonios. Această frază din Tao Te Ching îmi apăru din nou în minte; eram intrigat de modul în care învăţăturile lui Sifu completau şi, în acelaşi timp, contraziceau literatura despre Taoism existentă.

„Când spui, toate lucrurile vii, vrei să spui plante, animale...?”

„Toate! Tot ce este viu are *chi* yin şi *chi* yang.”

„De unde vine *chi-ul* yin?”, întrebă Andreas.

„De la pământ. Yin-ul vine de la pământ. Este ca un fel de fenomen de câmp ce ne hrăneşte forţa vitală şi care poate fi blocat de materiale izolatoare. Spre exemplu, dacă ai un covor făcut din materiale sintetice în casă, *chi-ul* yin nu poate trece prin el. Asta nu e chiar bine pentru sănătatea ta.

„*Chi*ul yin intră în corp printr-un punct de acupunctură pe care îl numim *hui yin,* adăugă el. Acesta este amplasat între tractul urinar şi anus.”

Ooo, m-am gândit cu uimire. *Tată Cer şi Mamă Pământ, chiar ne daţi viaţă. Chiar aşa cum credeau toate culturile vechi ale lumii.* Iar noi, ca specie, distrugeam totul în goana noastră după aur. M-am întrebat dacă în viitor va exista destul aer curat pentru ca generaţia următoare să-şi poată primi porţia de *chi* yang. Sau măcar să-şi poată găsi un loc cu copaci, în care să poată sta liniştiţi şi să îşi adune *chi* yin. Probabil că nu.

„Când ne antrenăm pentru Nivelul Unu, colectăm doar *chi* yang? „întrebă Andreas.

„Nu. Adunaţi atât *chi* yin, cât şi *chi* yang, întrucât cele două merg întotdeauna împreună, luptându-se, una încercând tot timpul să o completeze pe cealaltă. Dar în *dantien* puneţi doar *chi* yang. *Chi-ul* yin merge altundeva în corp. Vă este inutil, înainte să terminaţi Nivelul Patru.”

„Şi pentru Nivelul Doi”, am întrebat eu, „comprimăm *chi-ul* yang în *dantien,* corect?”

„Da”, spuse John. Scoase o foaie de hârtie, luă un creion şi desenă pe ea un cerc. „Să spunem că ăsta e *dantien-ul*, da? Mai întâi el este gol; apoi îl umplem cu chi yang. Deci:

„Apoi, pentru Nivelul Doi, comprimăm *chi-ul*yang şi introducem, de fapt, o cantitate dublă pe aceeaşi suprafaţă. O întărim, ca să spunem aşa. La asta lucrezi tu acum, Kosta. După cum ştii, pentru încheierea acestui antrenament este nevoie de abstinenţă sexuală. „Pe hârtie, desenă:

Nu mă încânta prea mult partea cu abstinenţa sexuală, dar rezultatele erau de necontestat şi nu se putea altfel. Explicaţia lui Chang Sifu fusese foarte diferită de cea prezentată prin alte teorii pe care le citisem. Conform literaturii chineze obişnuite, ideea era că energia din sperma bărbatului

(cuvântul chinezesc *jing* înseamnă, în acelaşi timp şi „spermă” şi „esenţă”) se transformă în *chi.* Chang Sifu spusese, pur şi simplu, că abstinenţa sexuală ţinea „porţile *dantien*ului” deschise, astfel încât să putem comprima *chi-ul.* Nu aveam idee dacă metodologia efectivă urma un model sau pe celălalt, sau pe ambele; *ştiam* că, atunci când mă antrenam consecvent, nu aveam nicio problemă să nu ejaculez, fie că făceam sex fără ejaculare, fie că practicam abstinenţa. Nu aveam idee dacă asta însemna că *jing-ul* se transforma în *chi.*

„Şi Nivelul Trei? „am întrebat.

Mă surprinse că mi-a răspuns. „La Nivelul Trei facem *dantien-ul* mobil. Cu alte cuvinte, putem să-l facem să se mişte. Aşa:

„Mai întâi îl mişcăm în aceste patru direcţii, ca un X; după aceea putem să-l facem să se mişte oriunde”, continuă el.

M-am gândit la asta. Aveam un prieten în Grecia, care era maestru coreean de Tang Soo Do şi practicant de neikung. În repetate rânduri, el făcuse demonstraţii în public, în care spărsese două scânduri de lemn de doi pe patru, invitând pe oricine din public să încerce să facă acelaşi lucru înainte să o facă el (nimeni nu îndrăznea.) Omul acesta avea o „minge” în stomac, în zona *dantien*ului – o masă solidă pe care o mişca după dorinţă. Prin utilizarea acestei mingi, după cum arătase John, omul putea să-şi treacă energia în braţe şi în picioare. Un doctor, după ce l-a examinat, a crezut că prietenul meu are cancer, când a simţit imensa formaţiune; doctorul sărise în sus înspăimântat, când prietenul meu îşi mişcase bila aceea încoace şi încolo. I-am spus asta lui John.

„E la fel şi pentru noi”, răspunse el, după o lungă tăcere. Omul acela este cel puţin la Nivelul Trei.”

„Vrei să spui că mingea care se mişcă în stomac corespunde cu Nivelul Trei la noi?”, am întrebat.

„Da. Este o bucată solidă de *chi* yang întărit, din care se poate alimenta şi pe care o poate folosi după cum vrea.”

„Sifu, care este diferenţa de abilitate între, de exemplu, cineva de la Nivelul Cinci şi cineva de la Nivelul Şase?”, întrebă Andreas.

„Puterea se dublează”, spuse John cu simplitate. „Pentru fiecare nivel *după* Nivelul Trei, puterea se dublează.”

„Stai puţin”, am spus eu. Handoko, Andreas şi cu mine ne uitam unii la alţii, şocaţi. „Sifu, adică, vrei să spui...”

„Da. Fiecare nivel are putere dublă faţă de cel precedent.”

„Deci Nivelul Şase are de două ori puterea de la Nivelul Cinci, Nivelul Şapte de două ori puterea de la Nivelul Şase – şi aşa mai departe... „spuse Handoko rar.

„Da”, zise John, simplu.

Handoko şi cu mine ne-am uitat din nou unul la altul. Stăteam cu gura deschisă. Probabil că scena era într-un fel suprarealistă, ca un film mut.

„Iisuse”, am spus.

Implicaţia era că nivelurile de putere progresau exponenţial, urmând legea algebrică 2(x-3.) Cineva care se afla la Nivelul Patru era de două ori mai puternic decât o fiinţă umană. Cineva la Nivelul Şase era de 2x2x2 = 8 ori mai puternic. Iar cineva la Nivelul Treizeci era de 227 de ori (în mare, cam de 134 *de milioanele* ori) mai puternic decât o fiinţă umană medie, cel puţin din punctul de vedere al forţei vitale. Ei, eram sigur că exista un algoritm şi că numerele nu urmau o progresie liniară cu exactitate, aşa cum părea să o sugereze tradiţia lui John, dar chiar şi dacă era o marjă de 50%, care era problema? Oricum cineva la Nivelul Treizeci ar fi... un *Dumnezeu* pentru orice scop practic.

Eram bucuros că stăteam jos. Era imperativ că această putere să nu ajungă pe mâini greşite în vremurile noastre. Asta însemna nu numai elementele criminale (poveştile lui John arătaseră că o astfel de putere se putea obţine, indiferent de

etica persoanei), dar şi Societatea Internaţională de Produse de Consum. Nu se poate imagina ce ar putea face o corporaţie multinaţională dacă ar avea în spate o astfel de forţă. Sau chiar o agenţie guvernamentală.

„Ştii”, spuse John, „în întreaga istorie a Chinei au existat doar doi oameni care au ajuns până la Nivelul Şaptezeci şi Doi. Unul a fost Tamo, sau Bodhidharma, care i-a învăţat pe călugării de la Shaolin. Celălalt fost Chang San Feng, din Wutang-Pai, care a fost şi el unul dintre principalii maeştri în linia şcolii noastre. „11

„Stai puţin, Sifu”, zise Andreas. „Acelaşi Chang San Feng despre care se spune că a pus bazele stilului Tai Chi Chuan?”

„Nu pot să îţi spun dacă a pus sau nu bazele Tai Chi”, răspunse John. *„Ştiu că* a studiat o vreme la templul Shaolin şi că, după un timp petrecut în izolare, a ajuns la Nivelul Şaptezeci şi Doi, studiind Taoismul. A pus, însă, bazele şcolii interne de kung fu, din care facem şi noi parte. Linia noastră merge înapoi până la Chang San Feng, ştii.”

„Sifu”, am întrebat rar, „când crezi că a trăit Chang San Feng?”

„Acum aproape o mie de ani”, spuse el. „De ce?”

*Dinastia Sung, m-am gândit. Chiar aşa cum susţin şi poveştile despre el. „Pentru că diferite documente îl plasea*ză la diferite momente în istoria Chinei”, am spus. „Unii spun că a ajuns până la vârsta de cinci sute de ani. Alţii spun că mai trăieşte şi astăzi, că nu a murit niciodată. „12

John rămase tăcut. „Era la Nivelul Şaptezeci şi Doi”, spuse el simplu.

„S-ar putea să fie încă în viaţă?”

„Nu. A trăit până la vârsta de două sute de ani şi a murit, ca orice om. La fel şi Bodhidharma.”

„Sifu”, zise Andreas, „ne spui acum despre Nivelul Patru?”

„Dacă doriţi... Când am terminat cu Nivelul Trei, ne trimitem *chi-ul* yang în jos, către *hui yin.* Acolo se va aduna tot atâta yin, cât yang am trimis. După un timp, poate luni sau ani, yin şi yang se ridică împreună, aşa:

„Cercul alb este yang, cercul negru este yin. Ele plutesc în interiorul corpului, iar durerea este incredibilă, constantă. Numai dacă ai disciplina de a o ignora, numai aşa poţi să le controlezi

şi să le prinzi puterea în interiorul *dantienului* tău. La acel moment, ele se strâng împreună şi iau această formă, ca şi simbolul *tai chi.*”

Eu mai văzusem asta, aşa că nu am fost atât de surprins ca ceilalţi doi.

„Dacă reuşeşti”, continuă John, „forţându-le împreună, le obligi să şi reacţioneze. Reţine, ele nu sunt ca şi polii electrici; ele nu se atrag, ci se resping. Aşa se generează scânteia, fulgerul dintre cele două – şi atunci începi să fii ca mine.”

„Şi dacă nu reuşim?”, am întrebat eu. — „Atunci probabil că veţi muri”, răspunse John uşor. „Nu are rost să faci genul ăsta de antrenament dacă nu eşti pregătit să mori pentru el.”

Se lăsă o tăcere apăsătoare.

„De exemplu”, continuă John, „ştii despre Mo-Tzu?”

„Da.”

„Mo-Tzu a fost fondatorul liniei noastre. El ştia despre *chi-ul* yin şi despre *chi-ul* yang, dar nu avea nicio idee cum să le pună laolaltă. Aşa că a experimentat cu elevii lui; unuia i-a spus să încerce într-un fel, altuia să încerce în alt fel. Mulţi au murit; le datorăm respectul nostru acelor oameni, căci fără sacrificiul lor nu am fi descoperit metoda precisă prin care putem pune laolaltă cele două energii.”

Nu ştiam ce să cred despre asta; cu siguranţă, era un lucru crud să trimiţi oamenii la moarte, într-un soi de laborator uman. Dar, pe de altă parte, nu multora le păsa să îşi amintească modul în care guvernele noastre absorbiseră, cu bucurie, informaţiile venite din laboratoarele naziste de experimente asupra prizonierilor evrei. Şi cât din cunoaşterea noastră medicală se baza acum pe aceste date? Ca societate, ne pierdusem dreptul de a judeca astfel de lucruri.

„Şi Mo-Tzu a reuşit? „am întrebat.

„Nu. Niciodată nu a putut să facă yang-ul să se întâlnească cu yin-ul. Asta a reuşit-o un profesor necunoscut al şcolii lui Mo-Tzu – Mo-Pai – cu sute de ani mai târziu. După el, au mai existat diverşi maeştri principali la diferite niveluri, până la Chang San Feng, care a devenit primul care a ajuns la Nivelul Şaptezeci şi Doi. El ne-a lăsat o carte care prezenta metoda; este cartea pe care mi-a lăsat-o Liao Sifu. Când vei ajunge la Nivelul Trei – dacă

vei ajunge vreodată – o poţi copia. Dar trebuie mai întâi să înveţi să citeşti în chineza veche.”

„Poţi să ne arăţi cum sunt yin şi yang, individual?”, întrebă Andreas…

„Da. Atinge-mi mâna. „John îşi întinse braţul şi Andreas îi atinse degetele eu degetele sale. John trimise un fulger de chi prin degete; imediat, Andreas îşi retrase mâna ca şi cum l-ar fi ars. Eu păţisem la fel în repetate rânduri, în trecut.

„E fierbinte, nu-i aşa?”, râse John.

„Deci, când faci demonstraţia cu ziarul care ia foc, trimiţi *chi* yang către el?”

„Da.”

„Şi cum este *chi-ul* yin?”

„Yin-ul este pasiv. El poate doar să urmeze, niciodată să conducă. El poate absorbi energie, dar nu poate niciodată să iniţieze mişcarea. Cunoşti ritualurile în care oamenii merg pe cărbuni încinşi şi lucruri de genul acesta?”

„Da.”

„Le avem şi noi în Grecia”, am intervenit şi eu, „La noi se numesc Anastenaria. „Andreas mă fixă cu privirea.

„Când mergi pe cărbuni încinşi, foloseşti *chi* yin”, spuse John. „Uneori oamenii folosesc yin-ul propriilor lor corpuri, alteori este vorba *de chi-ul* yin al spiritelor. Energia yin absoarbe energia yang a focului. „1*

Interesant, m-am gândit. Conform teoriei medicale chineze, punctul de acupunctură *yongquan* se găseşte pe talpa piciorului; el este asociat cu meridianul rinichi, care se consideră a fi yin. Oare *chi-ul* yin se depozita în rinichi – şi apoi *chiul* acesta curgea cumva de-a lungul meridianului, pe talpa piciorului, pentru a proteja persoana care mergea pe cărbuni?

„Pot să-ţi arăt cum este yin”, zise John. „Numai o clipă.”

Dispăru pentru câteva minute. Când se întoarse, aduse o puşcă cu aer comprimat, din acelea în care trebuie să pompezi ca să se încarce – şi o cutie de carton plină cu alice de plumb.

Luă o cutie de conserve de fructe, goală; aliajul nu era aluminiul subţire de la cutiile de Coca Cola, ci un metal mai gros, precum tabla din care se fac conservele de peşte, de exemplu. John începu să pompeze puşca cu aer; după vreo

douăsprezece cicluri complete, când nu mai putea apăsa levierul cu forţa musculară, puse o alice de plumb în încărcător. Puse cutia de conserve pe podea, iar în spatele acesteia puse o carte groasă de telefon. Apoi plasă ţeava puştii la vreo doi centimetri de conservă şi apăsă pe trăgaci.

Conserva fu găurită diametral dintr-o parte în alta. Puşca cu aer comprimat era puternică; ar fi putut răni cu uşurinţă un om.

„Bine, Handoko. Tu primul”, zise John. Îmi dădu puşca; am pompat de douăsprezece ori şi am pus o alică în încărcător. John îi spuse lui Handoko să îşi pună palma pe gaura ţevii puştii cu aer. „Când îţi spun să tragi, apeşi imediat pe trăgaci”, îmi spuse John.

Stând în spatele lui Handoko, John îşi puse prima falangă a degetului indicator de la mâna dreaptă în curbura spatelui lui Handoko. „Trage! „îmi spuse şi aşa am făcut. Puşca s-a descărcat cu sunetul caracteristic pe care îl fac astfel de arme.

Handoko îşi deschise mâna. Alicea se afla în palma lui.

Nu era deformată. Ceea ce absorbise energia cinetică a alicei, indiferent ce ar fi fost* nu deformase cu nimic alicea în sine. Nici Handoko nu fusese în niciun fel rănit. Şi nici nu simţise nimic.

„Eu urmez”, am spus. Am scos o alice din pachet. Cu briceagul, am zgâriat suprafaţa alicei, la vârf* Astfel o voi putea recunoaşte; nimeni nu o va putea schimba cu alta. Am pompat puşca de douăsprezece ori, am pus alicea însemnată în încărcător şi i-am dat arma lui Handoko. Am apucat gaura ţevii cu mâna dreaptă.

John veni în spatele meu şi îmi trase cămaşa din pantaloni. Ca şi în cazul lui Handoko, îşi puse degetul îndoit de la prima falangă în scobitura spatelui, în zona rinichilor.

Dintr-o dată am simţit de parcă mi s-ar fi pompat aer în interior. Îmi simţeam stomacul destinzându-se şi vezica presată; îmi venea să urinez. Nu exista nicio altă senzaţie; nu simţeam rece, nici fiori de energie, nici descărcări electrice, nimic. Doar sentimentul de plin.

„Trage!”, strigă John.

Am auzit zgomotul şi mi-am privit palma. Ţineam alicea însemnată, nedeformată. Nu simţisem când mă lovise; fusese

doar o senzaţie uşoară – o atingere fină, nimic mai mult.
„Ciudat”, am spus.
Eram intrigat; puşca cu aer străpunsese conserva de tablă dintr-o parte în alta, atunci când se trăsese cu ea de aproape. Ca inginer de materiale, credeam că aliajul cedează la o greutate de aproximativ două mii de kilograme pe centimetru pătrat. În comparaţie, ţesutul moale din corpul omenesc nu rezistă la mai mult de şaptezeci de kilograme pe centimetru pătrat. Nu se putea să nu fim răniţi de alice; ar fi trebuit să-mi străpungă osul şi să-mi taie muşchiul şi tendonul în trecere.
Iar alicea era nedeformată! Ceea ce ne protejase pe noi, o protejase şi pe ea. Nu era vorba de un scut invizibil şi greu în jurul alicei, aşa cum par să sugereze anumite personalităţi. Indiferent ce ar fi fost acolo, acel ceva absorbise toată energia care fusese trimisă şi nu lăsase nicio urmă.
M-am simţit dintr-o dată ameţit, tulburat de implicaţii. Prima lege a termodinamicii părea să nu se aplice în acest caz.
Iar John îşi putea transfera forţa asupra altora.
M-am înfiorat din nou, gândindu-mă la posibilitatea ca cei puternici să pună mâna pe acest tip de informaţie.
„Eu sunt la rând!”, Andreas aproape că sări din scaun.
„Ei bine, pentru tine o să trebuiască să facem altceva”, zise John. Eu cred că îl vom lăsa pe Kosta să te împuşte în stomac.”
Eram încântat şi imediat am început să pompez cu putere ca să încarc puşca.
„De douăsprezece ori, nu mai mult”, mă avertiză John.
Andreas îşi ridică tricoul peste cap şi rămase acolo, în picioare. John îşi luă locul în spatele lui, ca şi mai înainte. Mi-am luat un rânjet deosebit de rău şi l-am privit pe Andreas direct în ochi, îndreptând puşca spre abdomenul lui.
Se clătină. Pot să arăt foarte rău când vreau – trăsăturile balcanice…
„Trage! „strigă John şi eu am tras. Pe faţa lui Andreas se lăţea o privire şocată; era îngrijorat. Se aştepta la ce era mai rău.
Alicea îi căzu de pe abdomen, pe care rămăsese o mică pată roşie.
John veni şi se uită la semn. „De ce ţi-a fost frică? „îl întrebă

pe Andreas.

„De Kosta! Avea o privire pe faţă, de parcă *ar ti vrut* să mă împuşte”

„Aiurea”, am spus. „De obicei folosesc o puşcă cu ţeava retezată pentru astfel de treburi. Simt mai puţine şanse să scapi, în felul acesta.”

John se uită la mine, apoi se întoarse spre Andreas. „Dacă îţi e frică sau dacă emoţiile tale o iau razna, energia yin nu va fi stabilă şi nu te poate proteja la fel de mult ca atunci când eşti calm. De asta ţi-a rămas semnul acela.”

Am luat alicea de plumb de jos. Era nedeformată, ca şi mai înainte. Am spus asta şi i-am arătat-o lui John.

„O, da”, zise el. „Eu i-am dat energia yin; el a aruncat un pic din ea în afara corpului, fiind speriat,”

„Sifu, putem reţine această energie yin, pe care tu o transferi în interiorul corpului nostru, pentru o perioadă mai lungă de timp? „am întrebat.

„Nu. Puteţi reţine doar atâta energie yin câtă energie yang aveţi. Când fac o astfel de demonstraţie, energia yin pe care v-o dau vi se scurge din corp aproape imediat Este o pierdere a propriei mele energii, pe care trebuie să o compensez prin meditaţie.”

„Deci nu-ţi place să o faci prea des.”

„Bineînţeles că nu. Am făcut-o pentru voi, elevii, ca să puteţi să înţelegeţi ce este *chi-ul* yin.”

„Îţi mulţumim, Sifu”, am spus toţi la unison.

Am rămas tăcut în cea mai mare parte a serii. Existenţa energiei yin ca fenomen asociat cu câmpul energetic al planetei noastre ar putea completa o serie de lacune din teoria generală a câmpurilor. Ce anume era? John spusese că se comporta asemănător cu un câmp electromagnetic, că putea fi blocată de un material izolator şi că fluxul acestei energii putea fi întrerupt foarte uşor. Cum ar putea un om de ştiinţă să caracterizeze un fenomen pe care nu-i putea detecta? Şi cum ar putea un om de ştiinţă să nu dea curs unei astfel de provocări? De exemplu, virusurile şi bacteriile plutesc în jurul nostru şi în noi, cu miliardele, dar nu le putem percepe direct; aceste forme nu au putut fi detectate până ce nu s-a descoperit microscopul. Ca să

facem acelaşi lucru cu energia yin, ar trebui, mai întâi – ca nişte noi Leeuwenhoek – să găsim un mod de a o cuantifica şi de a o măsura, iar apoi să folosim informaţia pentru a o face cunoscută comunităţii ştiinţifice din toată lumea. Eram mai incitat de energia yin decât de cea yang; eram destul de sigur că *chi-ul* yang avea să fie descoperit şi cuantificat curând, având în vedere că se lucra mult în domeniul energiilor vitale şi al fenomenelor psihice. Cât despre energia yin – ei bine, Occidentul nu avea nicio idee ce însemna ea.

Omul de ştiinţă care avea să identifice fie energia yang, fie pe cea yin, avea să primească premiul Nobel, eram sigur de asta. Mai ştiam şi că forma actuală a lumii s-ar putea schimba, odată ce vom fi înţeles *chi-ul* – şi s-ar putea schimba în bine. Viaţa şi natura nu armai fi tăgăduite.

John menţionase că un elev trebuia să fie cel puţin la Nivelul Trei pentru a putea simţi energia yin; că o fiinţă umană, yang prin însăşi natura ei, nu poate simţi direct energia yin. Mai degrabă, fiinţa umană simte *prezenţa* energiei yin, prin reacţia pe care această o are la yang. Este vorba de o forţă neidentificată, care nu lasă nicio urmă şi pe care nu o putem simţi în corp, nici chiar atunci când este în exces (la fel ca în cazul gravitaţiei, spre deosebire de electricitate), dar ale cărei rezultate le văzusem, le trăisem, le simţisem.

Era o situaţie frustrantă pentru un inginer. Văzusem „eterul”, dar aveam nevoie de un mod în care îi puteam dovedi existenta în faţa lumii.[13]

Un alt lucru care mă intriga era şi faptul că majoritatea oamenilor în Occident consideră yin-ul şi yang-ul doar concepte filosofice, mai degrabă decât ca pe nişte energii fizice efective. O prezentare serioasă care să le plaseze pe cele două într-un curent ortologic ar fi cel puţin revoluţionară. O, literatura era plină de o grămadă de referiri la energiile yin şi yang ca energii fizice (mai ales în cărţile de arte marţiale şi în textele de chikung), dar cei mai mulţi sinologi considerau yin şi yang nimic altceva decât o modelare dualistă, ceva gen binoamele computerelor. La fel, văzusem mulţi autori respectabili care considerau Taoismul o filosofie, mai degrabă decât o colecţie de texte de învăţătură bio-fizică.

Am rânjit în sfârşit – un rânjet deosebit de maliţios, gândindu-mă la tulburările pe care le voi stârni când mi se va da ocazia.

Mai târziu, seara, am făcut schimb de notiţe cu Andreas, care studia fizica la colegiu. A fost îngrozit. „Să nu spui la nimeni”, zise el. „Hai să o digerăm şi să vedem unde ne va duce. Poate că lumea nu e pregătită acum pentru astfel de informaţii. Poate că nu va fi pregătită niciodată.”

Am mormăit ceva destul de neplăcut ca răspuns şi i-am urat noapte bună. *La naiba cu fricile tale, puştiule,* m-am gândit. Pariez zece contra unu că Andreas nici n-a citit vreodată *Faust* al lui Goethe, oricum. Totuşi, nu puteam nega că avea dreptate. Îngrijorările lui erau justificate, dacă încercai să cuantifici pur şi simplu puterile lui John, *fără* a avea pregătirea spirituală necesară şi să supui, în esenţă, ştiinţa Orientală celei Occidentale. Infernul chiar îşi deschidea larg porţile la capătul *acelui* drum. Dar, după cum credeam eu, succesul urma o cale mai precipitată. Trebuia să *revizuim* teoria fizică Occidentală şi să convingem oamenii de ştiinţă să îmbrăţişeze conceptele de *chi* yin şi yang. Astfel, graniţa dintre fizică şi metafizică s-ar prăbuşi inevitabil şi ar schimba destinul lumii pentru totdeauna. În bine, speram eu.

Modelul cu care trebuia să rivalizăm aici era nu Faust, ci Prometeu. Vedeam că John ardea de nerăbdarea de a transmite întregii omeniri cunoaşterea despre acest foc. Altfel, de ce ar accepta elevi din Occident? Principala mea preocupare era să mă asigur că informaţia va deveni publică. Doream să zgâlţâi starea de fapt existentă – să scutur scaunele din vârf şi temelia de la bază. Mă gândisem la sute de aplicaţii şi chiar lucrasem pe o direcţie de cuantificare a fenomenului. Mă gândeam dacă nu cumva zeii mă vor lega cu lanţuri de o stâncă şi vor pune un vultur să-mi mănânce ficatul, dacă făceam încercarea.

Poate că, de fapt, va merita. Aveam să aştept şi să văd ce se va întâmpla.

Am dormit ca un copil şi l-am visat pe Byron.

Capitolul al VIII-lea
VOIA CERULUI

Ne aflam în mijlocul unei dezbateri fierbinţi. Problema era, încă o dată, dacă învăţăturile lui John puteau sau nu fi numite Taoism. Combatanţii în această ceartă eram eu şi Wei Chin, elevul de Nivel Trei care predase înainte stilul de kung fu „Călugăriţa în Rugăciune.” Handoko era arbitrul, iar Andreas era publicul. Ringul era prispa din faţa casei lui John, ca de obicei, iar lupta era sângeroasă. Îmi încolţisem inamicul, dar acesta era puternic; reuşea să alunece şi să scape dintre corzi după cum dorea, evitându-mi „loviturile.” Chiar când îmi imaginam că-l prinsesem în gheara zdrobitoare a raţiunii, el se încolăcea şi se elibera, răspunzând cu lovituri puternice.

Era distractiv. Niciunul nu câştiga.

„Taoismul”, spunea Wei Chin, „este o religie. Noi suntem o şcoală de kung fu.”

„Da”, spuneam eu, „dar suntem o şcoală de kung fu ai cărei maeştri superiori vin din centre Taoiste precum Lung Hu Shan şi Wutang-shan. De asemenea, mare parte din antrenament reprezintă Alchimie Internă Taoistă esenţială, chiar aşa cum citeşti despre ea în literatură, iar rezultatele sunt foarte asemănătoare.”

„Metoda de antrenament este diferită; nu e deloc acelaşi lucru.”

„Bine, dar ea abordează, în mare parte, aceleaşi concepte. În Occident, când vorbeşti despre yin şi yang, despre starea Tai Chi pe care noi o avem la Nivelul Patru, în sistemul nostru, sau despre *neikung,* vorbeşti despre Taoism. În Occident, cuvântul *Taoism* a devenit sinonim cu filosofia chineză.”

„Da, dar pentru noi, chinezii, Taoismul este acelaşi lucru cu Tao-chiao, cu religia Taoistă. Noi, în şcoala Mo-Pai, nu suntem Taoişti. Voi, occidentalii, vă înşelaţi.”

Era o dilemă interesantă. Wei Chin era foarte cult în materie de istorie şi cultură chineză, datorită învăţăturilor tradiţionale; eu citisem tot ce se publicase, în limba engleză, despre filosofia chineză.

Toţi patru vorbeam deodată, când, la un moment dat, John apăru cu o ceaşcă de cafea în mână; probabil că îi păream personaje de desene animate. A rămas în picioare şi ne-a privit

în tăcere o vreme, amuzat. „Despre ce ne certăm? „a întrebat.:

„Taoism”, zise profesorul metodei, Călugăriţa.

John doar dădu din cap şi îşi trase un scaun. „Bine”, spuse, „în seara asta o să vă spun despre propriile mele credinţe şi experienţe spirituale. Apoi puteţi să-mi comparaţi credinţele cu Taoismul, după bunul vostru plac.”

Faţa noastră, a celor doi occidentali, fu cuprinsă de un moment – împietrit şi ireal – de tăcere, pentru ca apoi acesta să fie înlocuit de priviri de avidă lăcomie. Am tăcut de tot şi Andreas s-a tras mai aproape.

„În tinereţe”, începu John, „chiar nu dădeam nicio atenţie diferitelor lucruri pe care profesorul meu, Liao Sifu, mi le spusese despre metafizică. Vedeţi voi, nu prea mă interesa asta; eu voiam, pur şi simplu, să învăţ să mă lupt şi să am putere. Dar ulterior, multe din lucrurile acestea mi-au revenit în memorie. V-am spus deja cum, într-un târziu, după ce am încheiat Nivelul Patru, spiritul maestrului meu m-a găsit şi m-a îndrumat vreme de mulţi ani. Venea întotdeauna când? *

Îl chemam – şi uneori chiar şi când nu îl chemam, ca să mă mustre pentru greşelile pe care le făceam.”

Sorbi o înghiţitură de cafea şi mă privi.

„Liao Sifu, ştiţi, făcea multe minuni. Păcat că niciunul dintre cei implicaţi nu vrea acum să iasă în faţă şi să depună mărturie.”

„De exemplu? „am întrebat eu.

„Bine, două cazuri. Unul se referă la un elev de-al meu care mergea pe motocicletă când, deodată, a avut un sentiment intens că ceva nu era deloc în regulă. Trase pe marginea drumului. Ţinea în portofel o poză de-a mea; o scoase şi se rugă cu glas tare cerurilor:, Liao Sifu” spuse” te rog, *Si-Gung {15}*, orice ar fi această ameninţare, te rog, protejează-mă pe mine şi familia mea.” în acea clipă, fratele omului era zdrobit de un camion, într-un accident pe un şantier. Toată lumea a crezut că murise; nu avea cum să mai fie în viaţă, deoarece un camion de ciment căzuse pe el. Însă când au dat la o parte camionul, i-au găsit trupul întreg şi nevătămat; omul trăia.”

John ne căută privirile şi găsi acolo acceptare. Văzusem prea multe ca să nu îi dăm crezare.

„Un alt incident”, continuă el, „a fost cazul unui chirurg care câştiga bine şi a cărui fiică făcuse un cancer la oase. Ea se afla în spital în Singapore, iar singurul tratament pe care îl aveau la dispoziţie pentru ea era să îi amputeze piciorul drept, înainte ca tumora să se extindă. În disperare, omul veni la mine să ceară ajutor; nu era elevul meu, ci doar cineva care ştia despre mine. Mi-am chemat profesorul şi l-am întrebat dacă vrea sau nu să îl ajute pe doctor; mi-a spus:, Ah, el. Întotdeauna refuză să îi trateze pe cei care nu îl plătesc – şi se poartă cu oamenii de parcă ar fi vite. Spune-i că, dacă vrea ca fata lui să se facă bine, trebuie mai întâi să dea o treime din toată averea lui celor săraci; apoi, în fiecare noapte de la doisprezece la cinci dimineaţă, vreme de o săptămână, trebuie să stea treaz şi să se roage la Dumnezeu pentru iertare. Numai atunci îi voi da medicamentul care să o ajute ne fată.”

„Între timp, fata trăia sub presiunea timpului; piciorul trebuia amputat în câteva zile, pentru ca viaţa ei să fie salvată. Dar omul credea în noi, deoarece auzise multe şi decisese să aibă încredere în noi. Şi-a dăruit banii, aşa cum poruncise Liao Sifu şi şi-a petrecut nopţile în căinţă. La încheierea unei săptămâni, veni să-mi ceară leacul, dar Liao Sifu nu-mi răspunse la chemare. Aşa că omul plecă înapoi la Singapore, furios şi blestemându-mă. Când a ajuns, i-a făcut un examen complet fiicei sale, sperând că încă mai era timp pentru amputare. Dar nu putu găsi nicio urmă a cancerului de oase; pur şi simplu, nu mai era acolo.”

Luă încă o sorbitură de cafea. Noi eram cu toţii tăcuţi, captivaţi.

„Spiritul lui Liao Sifu a fost cu mine vreme de cincisprezece ani. În acest timp, mi-a fost cu neputinţă să nu dezvolt un interes profund pentru metafizică, având în vedere că lucram cu ea, aproape în fiecare zi. Am început să văd spirite, indiferent dacă voiam sau nu şi încă îmi mai amintesc prima dată când am ieşit eu însumi din corpul fizic.”

Se lăsă pe spate. „Stăteam culcat pe pat şi, la un moment dat, am alunecat în meditaţie. Dintr-o dată, m-am trezit privind la mine însumi, întins pe pat. *Interesant,* m-am gândit. *Ăsta e corpul meu yang, aşa că acesta trebuie să fie corpul meu yin,*

iar conştiinţa mea s-a deplasat de la unul la celălalt. Aşa că am vrut să-mi dovedesc că ceea ce se întâmpla era real. Mai întâi, m-am îndreptat către întrerupător şi am încercat să aprind lumina. Am auzit clicul întrerupătorului, dar nu s-a întâmplat nimic; lumina a rămas stinsă. *Bine,* m-am gândit, *o să merg afară şi o să las uşa deschisă.* Aşa că am deschis uşa şi am ieşit, lăsând-o întredeschisă. M-am plimbat în jurul casei. Afară erau nişte şoferi de taxi, care stăteau pe trotuar şi jucau cărţi; le-am memorat feţele, hainele şi numerele de la maşini şi m-am întors în casă. M-am asigurat din nou că uşa este deschisă şi m-am dus în dormitor, unde mi-am văzut corpul pe pat. Mergeam înspre el şi, dintr-o dată, mă găsesc treaz, fiind aşezat. M-am ridicat. Lumina era stinsă şi întrerupătorul nu se mişcase; *prima lovitură, m-am* gândit. Apoi am luat-o înspre uşă, să văd ce se întâmplase acolo; era încuiată şi cu lanţul pus, aşa cum o lăsasem înainte de a mă întinde în pat. *Bine, a doua lovitură,* mi-am zis. Aşa că am ieşit din casă. Acolo chiar i-am găsit pe şoferii de taxi, exact aşa cum îi văzusem, jucând cărţi, cu aceleaşi feţe, cu aceleaşi numere la maşini.”

Mă privi. „Ştiu la ce te gândeşti, Kosta: lucrul ăsta se întâmplă tot timpul în sălile de operaţii, nu? Dar pentru mine, la acel moment, era o experienţă nouă. Şi de atunci am putut să înţeleg ce se întâmplă cu cei care au experienţe extracorporale; conştiinţa li se deplasa, pur şi simplu, de la energia yang la energia yin. Nu a trecut mult până am învăţat să fac asta la dorinţă.

„În orice caz”, continuă el, „în tot timpul celor cincisprezece ani, Liao Sifu mi-a tot spus că aveam datoria să merg în munţi şi să petrec o vreme retras, departe de alţi oameni. În sfârşit, în 1992, i-a venit vremea să părăsească această lume pentru totdeauna; penitenţa lui se încheiase şi putea acum să meargă sus, la Dumnezeu., Asta e ultima ta şansă,” mi-a spus., Acum sau niciodată.” Nu mă interesa să plec – îmi plăcea viaţa mea; mă distram şi afacerile îmi mergeau bine. Dar pentru că îi promisesem lui Liao Sifu că aveam să o fac am plecat, într-un sfârşit. Într-o zi mi-am luat nişte haine şi nişte încălţări confortabile, mi-am pus paşaportul în buzunar şi am luat cu mine câteva sute de dolari. Purtam şi ceasul meu Rolex, căci

voiam ceva care să arate timpul exact şi, oricum, îl puteam vinde pentru bani dacă eram disperat. Nu aveam nicio idee unde voi fi trimis; credeam că în Himalaia, sau ceva de genul acesta. Aşa că i-am spus soţiei că mă duc la fermă pentru câteva zile şi i-am sărutat – pe ea şi pe copii – de rămas bun. Pe drum, i-am dat şoferului o scrisoare prin care explicam totul, apoi i-am spus să tragă puţin pe dreapta, ca să-mi iau ţigări. Am dispărut din raza lui vizuală. După vreo câteva ore de căutare, şoferul s-a întors acasă şi i-a dat scrisoarea soţiei mele. Ea a plâns mult, la fel şi copiii, dar pentru că deja mă îngrijisem de protecţia şi de bunăstarea lor, nu mai puteam să fac nimic altceva.

„Într-un sfârşit am ajuns în junglă, la graniţa dintre Malaezia şi Borneo. Cel mai apropiat sătuc se afla la trei zile de mers; eram izolat de societate. La început nu mi-a plăcut locul acela. La căderea nopţii nu puteam să-mi văd degetele înaintea ochilor; dacă încercam să aprind un foc, se adunau atâţia ţânţari, încât m-ar fi mâncat de viu! Dar acolo insistase profesorul meu să merg.

„Nu era prea multă mâncare la dispoziţie; trebuia să vânez sălbăticiuni şi să scobesc după fructe şi mura Un fapt amuzant era că se afla acolo un trib de Dayaki, care m-au hărţuit şi, într-un final, m-au atacat deschis cu suliţe şi, odată, cu săgeţi. Am doborât un copac mare şi l-am aprins în flăcări, cu ajutorul chiului meu; după asta m-au lăsat în pace. Trebuie să fi fost foarte înspăimântător pentru ei. Pariez că încă mai spun poveşti despre mine, ca să sperie copiii neascultători!”

Am râs cu toţii; mi-l imaginam pe John, pus mereu pe şotii, dând savoare întâmplării. Săracii băştinaşi!

„Oricum”, continuă John, „acolo am rămas şi am meditat; trăiam într-o peşteră. Ploua des şi mâncarea era puţină, în ciuda acestor lucruri, după o lună puteam să suport situaţia destul de bine; după şase luni nu mai voiam să plec.

În timp, s-a întâmplat un lucru foarte ciudat. Puteam petrece din ce în ce mai mult timp în meditaţie; odată nu m-am mişcat vreme de opt zile. Iar conştiinţa îmi zbura prin lume peste tot, după cum doream. Mi-am văzut familia, acasă; văzându-şi de treburile lor; mi-am văzut prietenii şi rudele, pe toţi şi pe oricine

voiam. Tot ce trebuia să fac era să doresc să văd ceva – şi eram imediat acolo; dacă închideam ochii, evenimentele reale îmi zburau prin minte de parcă m-aş fi uitat la televizor. Am scris scrisori familiei şi prietenilor, spunându-le ce făceau într-o zi sau în alta, apoi mi-am făcut drum în sat ca să le trimit. Oamenii au fost foarte surprinşi la primirea scrisorilor. Îmi amintesc chiar că îi priveam primind scrisorile – le vedeam feţele când citeau ceea ce scrisesem.

Pe muntele acela am văzut multe spirite; spiritele şi animalele erau chiar tovarăşii mei permanenţi. Şi atunci când conştiinţa mi s-a lărgit, am putut să văd spiritele cum mergeau în sus, tot timpul. Într-o zi, m-a lovit curiozitatea şi am decis să le urmez, ca să văd unde merg. Mi-am trimis conştienţa afară din corp şi le-am însoţit.

Pământul se retrăgea de sub mine şi, cumva, se petrecea o deplasare. Nu pot să explic ce simţeam. M-am aflat brusc într-o undă de negru; în jurul meu era multă durere şi furie, ură şi gelozie. Am părăsit repede acel loc, pentru a mă găsi într-un câmp de alb; acolo am văzut multe spirite în jurul meu, foarte bucuroase. Unele din ele făceau mişcări de parcă ar fi mâncat sau ar fi băut; m-au invitat să mă alătur lor. *Bine,* m-am gândit, *mi-ar plăcea o bucăţică de pui.* Instantaneu, în faţa mea apăru un copan gustos, dar când l-am apucat, mi-am dat seama că nu era real, că era o iluzie pentru spiritele din acel loc, care credeau că simt încă oameni. Dar am văzut alte suflete, care mergeau mai departe în sus. Le-am urmat prin încă două niveluri de energie albă şi, după acel punct, n-am mai putut să trec mai departe.”

John se opri, iar eu mi-am controlat nevoia imperioasă de a îl întrerupe. Erau atâtea întrebări pe care voiam să i le pun. La urma urmei, ceea ce descria el erau cerurile.

„După o vreme”, continuă John, „m-am îngrijorat pentru corpul meu fizic, pentru că ştiam că timpul trecea foarte diferit în acel loc şi nu aveam nicio idee de cât timp eram plecat. Am decis să revin pe pământ. La întoarcere, am trecut iar prin unda cea neagră. Eram curios; nu poţi să vezi nimic în locul acela, dar poţi auzi vaietele spiritelor. Aşa că m-am apropiat de unul dintre ele şi l-am întrebat” Hei, ce faci? (Da, Kosta, e chiar atât de

simplu!) Spiritul îmi spuse” Oh, sunt rănit, sufăr şi mă doare.” Brusc mi s-a făcut foarte frică şi, cu această emoţie puternică, m-am trezit înapoi în corpul meu fizic.”

Ce replică poţi să ai la o astfel de poveste? O auzisem, în formă prescurtată, în trecut, dar nu avusese impactul acestei naraţiuni mai lungi. Nu mă mai îndoiam că John chemase spiritele, chiar în faţa mea – vorbise de trei ori cu umbrele morţilor, având-mă pe mine ca martor tăcut. Deşi nu pot, ca om de ştiinţă, să jur că nu producea o iluzie special pentru mine, folosindu-şi puterile de necontestat, trebuie să mă întreb despre motivaţia pe care cineva ar putea-o avea ca să pună la cale o astfel de înşelăciune. Cu siguranţă, nu avea nevoie să trişeze. Nu mă îndoiam că John putea să mă facă să văd ceva ce nu se afla acolo, dacă aşa alegea, dar de ce să o facă?

Mi-am amintit de originile şamanice ale practicilor Taoiste; 14ceea ce John tocmai descrisese era foarte asemănător cu călătoria şamanului în lumea spiritelor, inclusiv diferitele ei niveluri. Eram foarte sigur că John nu-i citise niciodată pe Joseph Campbell; el descria ceea ce văzuse. Şi nu câştiga nimic dacă ne înşela. De fapt, sacrificiul său era imens, căci puterile sale erau foarte reale.

„Există vreo posibilitate să-ţi dai seama dacă cineva o să devină un spirit alb, sau unul negru?”, am întrebat.

John mă străpunse cu o privire ascuţită. „Te gândeşti la tatăl tău”, spuse el. „Ei bine, da, dacă moartea lor nu este cauzată de violenţă sau vreun accident, atunci de obicei poţi să ştii, după privirea omului, în ce se va transforma. Înainte de a părăsi complet lumea noastră, omul întrezăreşte ce-l aşteaptă dincolo.”

Tatăl meu murise cu uşurare, după ce se luptase cu cancerul mai bine de şase luni. De fapt, murise conştient, aşteptându-ne pe toţi să ne strângem în jurul lui, înainte să-şi dea ultima suflare. I-am spus asta lui John.

„Probabil că tatăl tău este un spirit alb acum”, spuse el. „Dar ştii, pentru că nu a avut yang pe care să-l ia cu el, natura sa este mult mai simplă decât crezi.”

„Ce vrei să spui, Sifu?”, am întrebat.

„Vreau să spun că un spirit obişnuit este, în esenţă, ca şi

mintea noastră subconştientă. El nu poate gândi deliberat, nu poate lua decizii şi nu poate crea. El este expus celor pe care le aduce cu sine.” John rămase tăcut o vreme, apoi îmi surprinse privirea şi o susţinu cu privirea lui. „De exemplu”, spuse el, „tatăl tău îşi aminteşte totul despre tine. Ştie că eşti fiul lui. Îşi aminteşte că te-a ţinut în braţe atunci când erai născut. Nu îşi poate aminti, însă, cum era când te iubea.”

Cu toţii am fost şocaţi.

„Spiritele au doar yin”, continuă el cu voce moale, „aşa că ceea ce le defineşte continuitatea este pur şi simplu karma lor, bună sau rea. De aceea este atât de important să poţi lua cu tine energie yang atunci când îţi vine timpul.”

„Pentru că în felul ăsta îţi păstrezi caracteristicile umane”, am şoptit. John dădu din cap aprobator. „Şi faptul că avem *chi* yang în *dantien* micşorează în vreun fel efectele karmei?”, L-am întrebat.

„Nu. Tot va trebui să plăteşti pentru ceea ce ai făcut – sau să fii recompensat pentru asta. Dar dacă ai cu tine energie yang, lucrurile sunt mai uşoare şi mai deliberate, în orice caz.”

„Raiul şi iadul”, zise Andreas.

„Nu chiar”, răspunse John. „Niciuna din stările pe care le-am descris nu sunt permanente. După o vreme, toate spiritele se întorc la Dumnezeu.”

Şi iat-o: marea întrebare în jurul căreia mă învârtisem de când ajunsesem să îl cunosc. N-am putut să mă abţin. „Sifu”, am îndrăznit, „spune-ne despre Dumnezeu. Îl pomeneşti destul de des. „Şi să îl menţionezi pe Dumnezeu nu era ceva prea Taoist, mă gândii eu; poate că asta era distincţia între învăţătura lui John şi Taoismul obişnuit.

John se lăsă pe spate şi ne privi pe rând. „Bine”, zise el. „înainte să merg în munţi, în străfundul inimii mele nu prea credeam în Dumnezeu. A, obişnuiam să merg la biserică în fiecare duminică, pentru că, de fapt, sunt creştin, dar nu aveam credinţă; mergeam la biserică aşa, pur şi simplu. Pe când eram în munţi, am vrut să îl experimentez eu însumi pe Dumnezeu, să văd dacă e real sau nu.

„M-am rugat vreme de săptămâni în şir, cerându-l lui Dumnezeu să mi se reveleze. În sfârşit, m-am aşezat în

meditaţie profundă şi mi-am trimis conştienţa să zboare, ca şi mai înainte. În fiecare zi, în fiecare clipă, ceream:, Doamne, te rog, spune-mi adevărul despre viaţa de apoi; care religie are dreptate? Te rog, Doamne, spune-mi.” N-am primit răspuns, dar am continuat cu perseverenţă.

Fără nicio înştiinţare, într-o zi, o voce tună în aer, deasupra mea. Era ca răsunetul unui tunet şi îmi spuse:

Religia e ca un baston. Când eşti copil, ai nevoie de ajutorul părinţilor ca să mergi. Când eşti bătrân, ai nevoie de un baston. Când eşti un adult sănătos, nu-ţi trebuie bastonul; dacă încerci să alergi, bastonul, te va împiedica. Toate religiile sunt aşa; cunoaşte-l pe Dumnezeu direct şi nu vei mai avea nevoie de ele.”

Am ieşit din meditaţie şi am avut o tresărire; fusese atât de puternic şi atât de real! Simţisem cuvintele ca pe un fel de vibraţie în interiorul meu. La început am fost în extaz, dar când am încercat să ajung din nou la voce, nu am primit niciun răspuns. Aşa că, după o vreme, am început să mă îndoiesc; în final, nu mai credeam că fusese Dumnezeu, ci doar un spirit puternic care se distra cu mine. Nu uitaţi că avusesem multe experienţe de acest fel cu Liao Sifu – şi ştiam că există numeroase astfel de fiinţe. Într-un sfârşit, am devenit foarte furios.

Rătăceam prin munţi, ca un nebun, strigând înspre cer.

Vorbeşte cu mine, Doamne,” ţipam., Dacă nu vorbeşti cu mine, nu voi crede în Tine!

John chicoti pentru sine. „Nu vă puteţi imagina în ce hal eram”, zise el. „Eram foarte slab, pentru că nu aveam prea mult de mâncare; barba şi părul îmi erau lungi, căci nu aveam cu ce să mă bărbieresc. Hainele îmi atârnau pe corp şi probabil că miroseam foarte urât. Treceam de la momente de meditaţie extrem de profundă, la momente de furie extremă, ca şi cum cineva ar fi acţionat un întrerupător în interiorul meu; adesea mă aşezam în lotus, în meditaţie şi apoi săream brusc, dintr-o mişcare, să mă duc să rătăcesc alergând pe culmile munţilor. Tot timpul aveam în minte un singur gând: voiam să vorbesc cu Domnul Dumnezeu. Voiam o dovadă că este real.

S-a întâmplat cu opt zile mai târziu. Mă aflam în meditaţie şi

îl imploram pe Dumnezeu să mă lase să vin la el. Brusc, o stea străluci incredibil, ca un al doilea soare şi căzu din cer prăbuşindu-se, aterizând chiar în faţa mea, cu o explozie de ţărână şi praf. Făcu o gaură imensă şi rămase acolo, arzând. Un vânt urla şi îmi scutura corpul şi pământul cu intensitatea a o mie de uragane.,

Încă nu eşti suficient de curat ca să vii la Mine! ’ spuse o voce – şi am ştiut că era El.

Am ieşit din meditaţie, cu o tresărire şi am deschis ochii. În faţa mea, în pământ, se formase un crater mare. Şi am ştiut, în inima mea, un lucru care m-a făcut bucuros peste poate: vocea încă mai era cu mine! Dumnezeu îmi dădea voie să vorbesc cu El.

L-am întrebat multe lucruri în zilele ce au urmat; am vrut să ştiu ce purtare era corectă şi ce purtare era greşită. De exemplu, voiam să ştiu dacă era în regulă să te lupţi, căci eram maestru de kung fu şi fusesem implicat în multe lupte. Vocea mi-a spus că e în regulă să mă apăr, dar că nu trebuia niciodată să iniţiez agresiunea; multe lucruri se judecau în funcţie de cum te simţeai în interior. Dacă mă temeam pentru siguranţa mea, puteam chiar să *atac* primul, pentru a mă proteja pe mine şi familia mea, dar nu existau graniţe şi linii îndrumătoare care să delimiteze comportamentul; totul se reducea la cum te simţeai în interior.

*

L-am întrebat despre vânătoare şi despre uciderea vânatului. Am surprins în voce o nuanţă de amuzament când a răspuns la întrebarea asta, căci a spus:, Mă întrebi pe Mine despre asta, pentru că săptămâna trecută ai ucis o sălbăticiune ca să o mănânci, nu? Este în regulă să ucizi pentru hrană; toată natura este o luptă pentru supravieţuire. Dar niciodată nu trebuie să faci din a ucide un sport sau o mândrie, căci întreaga natură îi aparţine lui Dumnezeu.”

John îşi înclină capul. „în orice caz, L-am întrebat multe lucruri de genul acesta; la unele am primit răspuns, la altele nu. „Privi în sus, înspre noi, cu un zâmbet.

Andreas sparse tăcerea. „Sifu, vrei să spui că ai vorbit cu

Dumnezeu?”

„Aşa cred”, zise John. „Am vorbit cu o conştiinţă incredibil de puternică. Nu ştiu nici până în ziua de azi dacă era Dumnezeu, sau vreun înger, sau vreun alt fel de spirit. Dar *ceva* a venit şi mi-a răspuns la întrebări şi a rămas cu mine vreme îndelungată.”

„Cât timp ai petrecut în munţi?”, am întrebat.

„Doi ani”, răspunse el. „Am revenit pentru că fiul meu a făcut o artrită reumatoidă. Medicina occidentală nu putea face nimic pentru el; prietenii mei l-au dus la un vindecător băştinaş, care a spus simplu:, Doar tatăl poate vindeca acest copil’. Aşa că m-am întors.”

„L-ai vindecat?”

„Da, cu acupunctură, în două luni.”

„Şi pur şi simplu *ai ştiut* că era bolnav; nu ţi-a trimis nimeni niciun mesaj?”

„Deja ţi-am spus – pe când mă aflam în munţi, puteam vedea oameni şi locuri îndepărtate, în timp ce mă aflam în meditaţie. Îmi urmăream mult familia; asta m-a ajutat să nu mă simt aşa de singur.”

Apăru un servitor cu ceaiul, pe care l-am acceptat cu toţii cu recunoştinţă. Nimeni nu voia să reia conversaţia. Ceea ce tocmai auzisem ne şocase pe toţi mai mult decât orice spusese sau făcuse John până atunci. Iată un om care declara – foarte simplu şi direct – că stătuse de vorbă cu Dumnezeu; era culmea experienţei umane – la asta nu mai erau prea multe de adăugat.

Voiam să îl întreb o mie de lucruri. În zilele noastre, am pierdut luxul de a putea să vorbim în termeni atât de personali atunci când descriem eternul, având în vedere modul în care sunt structurate societatea şi ştiinţa. Oamenii nu se aşează pur şi simplu să îi pună întrebări lui Dumnezeu!

Domnul Dumnezeu însuşi?

De ce nu? Îl credeam pe profesorul meu. Cel puţin credeam că nu e nici mincinos, nici nebun. Văzuse... ceva.

Am îndrăznit să întreb. „Sifu, când ai vorbit cu Dumnezeu, l-ai întrebat ce se întâmplă cu sufletele noastre după ce murim?”

Păru încurcat. „Ţi-am descris deja unda neagră şi pe cea albă”, spuse.

„Da şi ai spus că niciuna dintre stări nu este permanentă, că după un timp toate spiritele urcă la Dumnezeu.”

„Da.”

„Ce se întâmplă după aceea? Ne reîncarnăm? Trăim doar o singură viaţă? Încetăm să mai existăm? Care e treaba?”

„Ţi-am spus deja că nu ştiu.”

„Dar…”

Niciodată nu mi-a răspuns la întrebarea asta. „John îşi scoase o ţigară, o aprinse şi se lăsă pe spate. *„Pot să* îţi spun ce cred eu, ca persoană. Asta nu predau altora; am elevi care sunt creştini, budişti, musulmani, sceptici – ca tine – şi multe altele… Nei Kung nu are nicio bază în teoria religioasă. Dacă vrei să îmi cunoşti părerile, eşti binevenit, dar nu uita, ele nu sunt nimic altceva decât opiniile mele personale.”

„Bine.”

„Cred că este logic să existe reîncarnarea, căci Dumnezeu este foarte drept şi foarte cinstit. De ce să sufere cineva pentru ceva ce nu a făcut? De ce unul să se nască schilod şi altul să aibă totul încă de la naştere? Nu pare cinstit şi nici măcar logic. Aşa că, fie universul este nedrept, fie – dacă crezi într-un singur Dumnezeu, atunci el a făcut un plan de dreptate în vieţile noastre. Aşa că da, cred în reîncarnare.”

Nu voiam să mă contrazic cu el; de-a lungul istoriei omenirii, diferite religii chiar postulaseră existenţa unui Dumnezeu *nedrept,* pentru a explica distribuţia diferită a binecuvântărilor în viaţă.

„Mi-ai mai vorbit despre karma {16} şi în trecut, „am continuat eu. „Consecinţa acţiunilor noastre?”

„Acţiune şi reacţiune. Oamenii plătesc pentru acţiunile rele şi sunt recompensaţi pentru cele bune. Este logic, nu?”

„Crezi că ne purtăm karma de la o viaţă la alta?”, întrebă Andreas.

„Da. Eu personal, ca individ, aşa cred”, răspunse John.

Studiasem budismul vreme de mai mulţi ani; una dintre chestiunile pe care această religie nu le aborda suficient (după părerea mea) este chiar evoluţia foarte evidentă a speciilor, care se petrece continuu în jurul nostru, ca şi cum ar urma un plan divin. Iar prezenţa omului şi dezvoltarea sa pe planetă nu

pot fi explicate satisfăcător nici măcar de ştiinţa modernă, luând astfel naştere o serie de teorii cu omuleţi verzi care fac experimente pe primate şi altele asemănătoare.

„Sifu, evoluţia este dirijată?”, am pus eu întrebarea ce trebuia să redirecţioneze discuţia înspre punctul esenţial.

„Poftim?”

„Dumnezeu are un plan pentru oameni şi pentru Pământ? Există o inteligenţă îndrumătoare în spatele întregii chestiuni?”

„După părerea mea, da.”

Şi iată-ne în problema care forma miezul discuţiilor între ştiinţă şi religie.

„Şi Dumnezeul acesta e un judecător?”, am continuat eu. „El hotărăşte karma fiecăruia?”

„Nu. Noi ne hotărâm propria karmă. Dumnezeu intervine foarte puţin în vieţile noastre şi în judecata conştiinţei noastre după moarte.”

„Şi atunci unda albă şi cea neagră, pe care le-ai descris?”

„Ce e cu ele?”

„Nu Dumnezeu decide al cui spirit merge într-o zonă sau în alta şi cât timp va rămâne acolo?”

„Nu chiar; karma decide asta. Dumnezeu, de fapt, intervine foarte puţin în toată situaţia. În chineză, numim voia cerului *jodo.* De exemplu, faptul că tu, Kosta şi tu, Andreas, vă aflaţi aici este jodo. Ştiţi câţi oameni au venit să mă caute şi nu m-au putut găsi? Faptul că vă aflaţi aici este voia cerului.”

Ne-am uitat unul la altul. Cu siguranţă, amândoi ne găsisem profesorul în circumstanţe neobişnuite – *imposibile,* statistic vorbind.

„Sifu”, am insistat, „de ce faptul că te-am găsit pe tine nu înseamnă pur şi simplu doar karma bună? Care e diferenţa între jodo şi karma?”

„Jodo vine de la *Dumnezeu”,* spuse el. „Karma vine de la *noi.”*

„Deci Dumnezeu are un plan, dar depinde de noi să ne ridicăm la acest plan”, spuse Andreas.

„Da”, răspunse John. Şi vei suporta consecinţele tuturor acţiunilor tale, fie rele, fie bune. Karma este pur şi simplu legea naturii, ca biologia şi ca fizica; jodo este voia cerului. Nu pot să

fiu mai clar decât atât. Pentru cea mai mare parte dintre oameni, jodo decide pur şi simplu momentul şi locul naşterii şi momentul şi locul morţii lor. Dar o karma rea îţi poate şi scurta viaţa; dacă ai fost destinat să trăieşti o sută de ani, ai putea să sfârşeşti prin a trăi doar cincizeci.

„De exemplu”, continuă el brusc, „Liao Sifu putea vedea karma unei persoane şi putea decide dacă să o vindece sau nu, pe baza karmei respective. Putea vedea şi jodo, voia cerului, când se apropia. Să vă spun o poveste…”

Scrisoarea

Bătrânul Liao avea puţini prieteni, deoarece majoritatea oamenilor îl considera o fiinţă ciudată şi străină, astfel că ţinea foarte mult la adevăraţii săi prieteni, în Java avusese o existenţă plină de bucurie, căci, pentru prima dată în viaţă, era membrul unei societăţi omeneşti zgomotoase şi unite. Nici circumstanţele tinereţii sale, nici izolarea din partea de mijloc a vieţii nu i-au oferit prea multe speranţe de bucurie, iar consecinţele uriaşei sale crime îl bântuiau permanent cu presimţiri rele. Liao îşi găsise pacea în Indonezia. Avea multe cunoştinţe, avea ceva prietenii şi era respectat ca un mare vindecător.

Şi avea alături şi pe băiatul pe care ajunsese să-l iubească de parcă i-ar fi fost fiu. Liao ştia că tânărul va ajunge la nivelurile superioare ale măiestriei, dar nu ştia cât de departe va ajunge.

Unul dintre prietenii săi era un om de afaceri prosper, care era şi specialist în istorie şi cultură chineză. Liao petrecea ore în şir cu acest om, sorbind din ceai şi purtând discuţii nesfârşite. Aranjase să-l viziteze într-o dimineaţă anume, aşa că Liao se porni către casa omului.

Era cam ora zece când ajunse. Un servitor îi deschise uşa şi Liao fu introdus în apartamentul interior al omului. Prietenul său se ridică să-l salute.

„Liao Sifu”, spuse el, „încă o dată, mă onorezi.”

Liao se opri scurt, stupefiat. Vedea dar că omul avea să moară la prânz! Jodo, voia cerului, atârna deasupra lui ca o sabie.

Se împotrivi unei nevoi imperioase de a sta jos. Din exterior, prietenul său nu observă nimic nelalocul lui în comportamentul

bătrânului maestru; într-adevăr, ceea ce lui Liao i se păruse o pauză nesfârşită, fusese doar mai puţin de un sfert de secundă în timp real, astfel că celălalt nu o putuse detecta.

„Nu pot să rămân acum, dragul meu prieten”, spuse Liao, „dar vreau să-mi faci un serviciu.”

Se mişcă cu viteză supranaturală şi înhăţă o coală de hârtie albă de pe biroul prietenului său, făcând să pară că a scos-o de sub roba ce o purta.

„Ai un plic? „întrebă.

Prietenul său îi dădu un plic şi Liao împături coala de hârtie în plic. După ce scrise ceva şi sigilă plicul, i-l înmână prietenului său.

„Exact la ora unsprezece şi patruzeci şi cinci, vreau să iei acest plic şi să îl duci în vârful dealului la baza căruia începe pământul tău şi să îl laşi acolo”, spuse Liao.

„Dar am o întâlnire la prânz şi, după cum ştii, casa mea se învecinează cu jungla. Vârful acelui deal deja intră jumătate de milă în junglă!”

„Da, ştiu.”

„Va trebui să îmi schimb hainele şi...”

„Da, ştiu.”

„Foarte bine, Liao Sifu. Dacă e aşa de important pentru tine, aşa voi face.”

„Îţi mulţumesc. „Spre surprinderea omului, Liao Sifu îşi luă rămas bun într-un mod destul de emoţionant.

Bătrânul maestru merse imediat înapoi la locuinţa sa şi începu să se roage cu silinţă, centrat în meditaţie profundă, cerând ca Dumnezeu să prelungească viaţa prietenului său şi să ridice orice karmă care o făcuse atât de scurtă. La unsprezece şi patruzeci şi cinci, prietenul său, impacientat că trebuie să meargă în junglă şi că asta mai presupunea şi alte acţiuni, dădu scrisoarea unui servitor, cu instrucţiunea să o ducă în pădure şi să o lase în vârful muntelui. Între timp, omul plecă spre întâlnirea pe care o avea în oraş.

Exact la prânz, pe când traversa strada în faţa poştei, către întâlnirea lui, omul fu lovit şi ucis de un camion care trecea pe acolo.

Aşa a învăţat Liao Sifu că voia cerului nu poate fi schimbată.

„Deci, Kosta”, continuă John, spune-mi acum. Sunt Taoist?”

„După judecata mea de om educat, eşti un Taoist neichia, Sifu.”

„Aha. Şi dacă îţi spun că am practicat Chi Kung şi Nei Kung strict ca arte marţiale – eu fiind directorul unei şcoli de arte marţiale, nu un preot – ce ai avea de spus? Reţine, expunerea mea la tărâmul spiritelor a venit numai *după* ce ajunsesem la yin-yang kung – Nivelurile Patru, Cinci şi aşa mai departe. Aveam treizeci şi şapte de ani când am văzut prima oară spiritul maestrului meu; pe lângă asta, am acumulat cunoştinţe şi am dezvoltat un oarece interes pentru chestiuni spirituale, numai *după* ce am plecat în munţi, să stau retras, în 1992. Cu alte cuvinte, iniţial nu am făcut neikung pentru beneficiile metafizice pe care le oferea – şi nici ca urmare a vreunei credinţe spirituale anume.”

„Bine, dacă nu eşti un alchimist Taoist, atunci ce eşti?”

„Sunt directorul şcolii Pa Lei Chian, o şcoală de kung fu. Sunt profesor şi predau o ştiinţă chinezească numită Nei Kung, care implică studierea, îmbunătăţirea şi, în final, combinarea energiilor yin şi yang în interiorul corpului; forma specifică de Nei Kung pe care o predau eu vine din linia atribuită înţeleptului Mo-Tzu. Dincolo de toate astea, sunt, pur şi simplu, un om ca oricare altul.”

Nu ştiam ce să spun la toate acestea. În vremurile noastre nu prea există îndoială – conştiinţa este la fel de mult un produs al fizicului, pe cât este un produs al spiritului. Axiomele lui Descartes, care separă psihicul de trup, s-au dovedit de mult a fi greşite. O rană la creier, sau o boală a creierului va afecta imediat personalitatea omului; medicina modernă are milioane de cazuri documentate în acest sens. „Conştiinţa” noastră este rezultatul unei întreţeseri a minţii şi a corpului, a spiritului şi a cărnii. S-au lovit oare vechii filosofi ai Chinei de acest secret, în timp ce investigau energiile yin şi yang? Izolaseră ei în vreun fel energiile corpului şi văzuseră cum pot fi ele transferate complet în spirit? Aşa se dezvoltase Taoismul ca religie? Şi ce poate oferi ştiinţa Nei Kungului lumii în vremurile noastre de progrese tehnologice rapide? Iată, aici se afla un om care avea multe din aceste răspunsuri în buzunar.

„Presupun, Sifu”, am spus, „că eşti orice vrei să fii.”

Zâmbi, iar eu îmi lăsai privirea în pământ. Urmă apoi o scurtă discuţie despre plante; John susţinea că acestea sunt conştiente şi comunică telepatic, iar Andreas – botanist avid – era de acord cu tot ce spunea el.

Eu eram neobişnuit de tăcut. În sfârşit, în pauza ce urmă, întrebai, „Sifu, ai să ne înveţi? O să înveţi lumea despre Nei Kung?”

„Deja vă învăţ.”

„Nu, vreau să spun, dacă ai să înveţi pe toată lumea, dacă o să faci demonstraţii şi să explici clar ceea ce faci?”

Rămase şi el tăcut o clipă, apoi spuse simplu: „Ştii despre Atlantida?”

„Bineînţeles.”

„Ştii de ce a fost distrus continentul Atlantida?”

„În cultura mea, spunem că Atlantida a fost distrusă pentru că zeii erau geloşi.”

„S-a întâmplat pentru că oamenii ajunseseră prea aproape de secretele cerului. Şi în zilele noastre, când omenirea va ajunge prea aproape, ea va fi distrusă.”

„De ce naiba?”

„Pentru că animalul uman încă nu este pregătit să devină un Dumnezeu.”

„Atunci de ce să ne fi creat? În mod logic, fie am fost creaţi ca să ne dezvoltăm, urmărind un scop superior, fie suntem jucăriile unei conştiinţe superioare, care pur şi simplu vrea să ne ţină sclavi. Adică, să spui că Dumnezeu însuşi ne va distruge, mă face să mă gândesc mult mai puţin la Dumnezeu.”

Afirmaţia asta seacă şocă pe toată lumea.

„Deci crezi că ar trebui să dau totul la iveală, să-mi împărtăşesc întreaga cunoaştere, să devin faimos şi să câştig premiul Nobel”, zise John.

„Da şi nu. Cred că ar trebui să oferi lumii dovezi concrete şi care pot fi reproduse, cu privire la existenţa chiului yin şi yang, fără a da informaţii specifice despre natura lor exactă. Asta ar fi suficient ca să te facă să intri în istorie drept omul care a ajutat omenirea să evolueze la următorul nivel”, am răspuns eu.

„În istoria omenirii lucrurile nu au stat niciodată aşa.”

„Nu ne-am mai aflat *niciodată* în acest punct, în toată istoria omenirii, Sifu. Uită-te la tine, de exemplu! Eşti primul maestru al şcolii Mo-Pai care acceptă elevi occidentali. Omenirea evoluează; Occidentul se întâlneşte cu Orientul. Nu există, oricum, nicio dovadă concretă că Atlantida ar fi existat {17}; poate e doar o poveste care a captivat imaginaţia unui filosof grec, cu secole în urmă – omul împotriva zeilor. „Mi-am făcut promisiunea tacită să-i cumpăr lui John o copie din lucrările lui Platon, *Kritias* şi *Timaeus.*

„Şi poate că e o poveste adevărată. Eu urmez voia cerului, Kosta. O să fac ceea ce vrea Dumnezeu ca eu să fac."

Se ridică.

„Dar o să mă gândesc la ce ai spus", încheie el.

Şi cu asta s-a încheiat şi lecţia noastră din acea seară.

Pe drum înapoi spre hotel, Andreas m-a boscorodit în continuu. Fusese şocat de abordarea mea belicoasă. „Ce-ai face", mă întrebă el, „dacă ai fi în locul lui Sifu?"

„Aş da omenirii focul", am răspuns eu, fără ezitare.

„Şi apoi să fii legat de o stâncă la malul mării şi să vină un vultur să-ţi mănânce ficatul, pe vecie..."

„Chinul lui Prometeu nu a durat o eternitate, Andreas. După o vreme, zeii l-au eliberat pentru că s-au simţit vinovaţi. El a făcut ce a făcut din milă – ca să ajute omenirea, vezi tu."

„Eşti sigur că nu din mândrie?"

Venise rândul meu să rămân în tăcere. Lovise la ţintă.

Nu ne-am mai spus multe în restul serii; fiecare rămase învăluit în propriile-i gânduri. Comentariul lui Andreas scosese la lumină ceva vital, ceva ce ştiusem întotdeauna în inima mea, dar, umbrit cum eram de propria mea mândrie, nu observasem clar înainte. Eu nu eram titan; nu depindea de mine. Doar John putea să joace rolul lui Prometheus şi să îşi împărtăşească secretele cu întreaga omenire. Misiunea noastră era să îl convingem să transmită un astfel de dar şi, prin această muncă de convingere, să sprijinim pe umerii noştri o parte din consecinţe.

Capitolul al IX-lea
KERIS

„Există în cer şi pe pământ mai multe lucruri decât poate imagina filosofia ta, Horaţiu”

Hamlet, Actul I, Scena V

Henky era un alt chinez din Java – om de afaceri şi prieten al maestrului meu, de peste douăzeci de ani. Henky încercase şi el antrenamentul Mo-Pai, dar, din păcate, nu progresase prea mult. Îşi câştigase, însă, câteva beneficii; avea peste cincizeci de ani, dar arăta mult mai tânăr, poate la patruzeci şi ceva, cu o siluetă în formă şi cu pasul alert. Sportiv împătimit, se antrena şi alerga în fiecare zi.

Henky era, în foarte mare măsură, un produs al Javei. Nu vorbea un cuvânt chinezeşte şi nu cunoştea nici istoria Chineză; mai degrabă, vorbea fluent olandeză şi o engleză decentă, pentru că fusese la o şcoală olandeză. Cercetător înflăcărat al istoriei poporului său natal, Henky era, mai ales, expert în imperiul javanez-hindus Majapahit, care dominase Java şi insulele din împrejurimi, în timpul secolului al paisprezecelea d. Ch.

Avea trei *keris*-uri în Java – toate antichităţi, toate mai vechi de cinci sute de ani, toate datând din timpul statului Majapahit.

Keris-urile erau încărcate magic.

Înainte să continui, ar fi util să facem o incursiune în istoria şi mitologia ce înconjoară această specială armă cu lamă.

A fost o vreme când toţi bărbaţii din Java, începând de la vârsta de trei ani, trebuiau să poarte un *keris;* pumnalul se mai poartă şi astăzi, la ceremoniile oficiale. Teaca şi plăselele erau adesea împodobite cu decoraţiuni rafinate, cu sculpturi şi bijuterii; se credea că ornamentele de pe lamă asigură şi mai multă protecţie împotriva nenorocirilor. Lama pumnalului are adesea nişte ondulaţii *(lok),* de obicei şapte sau nouă, deşi au fost numărate până la treizeci şi una. Un număr impar de *lok* asigură purtătorul că va avea noroc. Se consideră, de asemenea, că lama ondulată face o rană mult mai dăunătoare, deşi *keris-ul* este o armă greu de mânuit în luptă.

Toţi indonezienii şi malaezienii consideră *keris-ul* magic. În mod tradiţional, *keris*-urile vechi se păstrează ca bijuterii de familie şi sunt trecute din generaţie în generaţie. Fabricarea

unui *keris* era o muncă ce implica o mare putere şi o mare artă; *empu,* sau fierarul, era considerat un om sfânt, iar munca sa era încărcată de ritualuri.

O dată pe an, *keris-ul* era scos din teacă şi era curăţat cu suc de lămâie verde şi cu arsenic, apoi i se sacrificau ofrande. Se ardeau beţişoare de tămâie şi se făceau rugăciuni; lama era acoperită cu ulei mirositor. Cu cât iama gustase de mai multe ori sânge, cu atât *keris-ul* era mai puternic.

Keris-urile magice (nu suvenirurile pentru turişti de astăzi), se spune, pot vorbi, pot zbura, îşi pot schimba forma şi chiar pot îngriji copii. Ele pot proteja purtătorul de rele sau îi poate distruge duşmanii. Se crede că ele zornăie în teacă, pentru a-şi avertiza purtătorul de un pericol iminent. În general, *keris-u*rile sunt obiecte de profundă veneraţie şi sunt foarte puternice.

Când Henky s-a oferit să îmi arate puterile *keris*ului său, am fost tentat să râd, însă ştiam că e bun prieten cu John. În realitate, văzusem deja atât de multe la John, încât nu mai ştiam cum să abordez astfel de afirmaţii; nu îmi mai permiteam luxul de a fi sceptic.

„Un *keris* magic?”, am întrebat.

„Nu, trei.”

„Ce pot să facă?”

„Multe lucruri, *orang putih {18},* dar pentru tine s-ar putea să se mişte puţin – şi poţi să-l vezi pe John vorbind cu ele.”

„John poate să vorbească cu o bucată de metal?”

„Astea nu sunt bucăţi de metal; sunt conştiente, la fel ca mine şi ca tine.”

M-am holbat la Henky cu privirea mea cea rea, din partea stângă. Am o faţă foarte expresivă – face parte din moştenirea mea mediteraneană – şi cumva bimorfă; sunt blând şi politicos cu partea dreaptă şi rău cu stânga. Am şi foarte multe gene de Neanderthal – rezultatul mileniilor de împerecheri balcanice, care îmi sunt de mare folos, atunci când vreau să arăt ca un om periculos, ca un sfânt, sau ca un prost.

„Vorbeşti serios, nu?”, l-am întrebat.

„Întotdeauna sunt serios când vorbesc despre bani sau despre lucruri de natură spirituală.”

Banii mi se terminaseră, iar Henky îmi făcea cinste cu

prânzul. Mâncarea chinezească începuse să mă plictisească; de fapt, chiar pierdusem mult în greutate în urma „regimului cu orez”, cum îl numeam eu, aşa că Henky mă dusese la o friptură în stil occidental. Îi eram *foarte* recunoscător.

„Bine”, am spus. „O să muşc momeala. Doris soseşte în după-amiaza asta, aşa că poate aranjăm o întâlnire cu Sifu diseară. Sunt sigur că şi ea ar vrea să vadă asta.”

Prietena mea, Doris, fusese tovarăşa mea de-a lungul anilor cât l-am cunoscut pe John Chang şi, ca urmare, suferise acelaşi asalt asupra percepţiei ei bine stabilite despre realitate, pe care îl suferisem şi eu în acea perioadă. Însă ea accepta lucrurile mult mai repede decât mine, fiind mai inteligentă şi nu atât de impulsivă.

„Chiar aşa e”, zise Henky. *„Keris*-urile sunt conştiente în felul lor.”

„Desigur.”

„Fii atent, ţi-aş putea spune multe poveşti, dar mă opresc la una: Acum câţiva ani, fiica mea urma să plece într-o călătorie cu nişte prieteni. Ei au sosit la noi acasă în jeep-ul lor, iar ea pornise către uşă; brusc, se auzi un sunet ca de lovitură din dulapul în care ne ţinem keris-urile. Când am deschis dulapul, *keris-ul* meu cel mai puternic şi cel mai vechi se scutura în teacă. I-am spus fiicei mele să nu plece în călătorie, dar ea a insistat – avea un nou prieten, vezi tu. Ei bine, n-am putut să o las să plece neprotejată, aşa că i-am dat *keris-ul* cu ea, cu instrucţiuni ferme să o protejeze. În noaptea aceea au avut un accident şi jeep-ul a ieşit de pe şosea. S-au răsturnat de trei ori înainte să se lovească de un copac; maşina era o epavă, dar nici imul dintre ei nu a fost rănit – nici măcar o zgârietură. Nu aveau centurile de siguranţă, aşa că au fost azvârliţi încoace şi încolo în interiorul jeepului, destul de serios, în timp ce maşina se rostogolea.”

Nu ştiam ce să cred şi nu aveam nicio posibilitate să judec povestea lui. Cu siguranţă, existau destule mituri despre săbii magice şi legende despre arme conştiente în general, în fiecare cultură din lume (să ne gândim la *Excalibur.)* Oare să fie adevărate – în felul în care era adevărat John Chang, în felul în care era adevărată Troia, care fusese considerată de mulţi

învăţaţi un mit, vreme de generaţii, înainte de a fi descoperită de Schliemann, în secolul nouăsprezece?

Văzusem prea mult din lumea spiritului în jurul profesorului meu ca să mă mai îndoiesc; cuvântul *şaman* i se potrivea lui John la fel de bine ca şi cuvântul *Taoist,* dacă putem face într-adevăr vreo distincţie între cele două. Scriind această carte, am fost adesea încurcat la gândul, ce ar trebui să prezint despre John şi despre lumea spiritelor? Puteam să mă îndoiesc de ochii şi de urechile mele? Dacă John făcea o farsă, atunci, de bună seamă, păcălea mii de oameni. Mai existau şi alte explicaţii plauzibile pentru ceea ce vedeam – una dintre ele ar fi, pur şi simplu, că John îşi impunea voinţa şi imaginaţia asupra minţilor participanţilor, ca un fel de hipnoză în masă. Dar chiar şi dacă aşa stăteau lucrurile, însemna că puterea aceea nu valora nimic şi că nu era nicio problemă să merg în faţa unui tribunal şi să povestesc experienţa. Să nu spun nimic ar însemna să fiu laş – şi nedrept faţă de John.

Daţi-mi voie să vă împărtăşesc o astfel de întâlnire cu un spirit puternic şi binevoitor. Judecaţi singuri.

Prinţul

Hercules (nicio legătură cu eroul) era un văr de-al meu pe care îl adusesem cu mine în Indonezia. John fusese drăguţ şi îl lăsase să se alăture grupului nostru şi să asiste la convocarea unui spirit care murise la Nivelul Trei. Acest spirit era vestit ca fiind atât de puternic, încât oricine îl putea auzi, iar unii oameni puteau să-l şi vadă; pentru Nivelul Trei, cu siguranţă avea o grămadă de *chi* yang.

Fantoma era spiritul unui prinţ din secolul al şaisprezecelea, iar mormântul său se afla în trecătoarea Puncak, aproape de Bogor, în Java centrală. Ucisese mulţi duşmani în timpul vieţii, iar karma sa era să vegheze asupra insulei Java, ca pedeapsă. În ultimele patru secole, singuratica fantomă zăbovise pe vârful dealului care îi adăpostea mormântul, păzindu-şi pământul natal. Oamenii veneau acolo să doarmă şi să-i ceară favoruri şi protecţie, iar conducătorii Indoneziei, chiar şi în aceste vremuri modeme, vizitau adesea locul, cu diverşi mediumi.

Într-un grup mai mare, am mers pe potecă până la mormânt; un ministru indonezian pavase cărarea cu beton, ca să-i fie mai

uşor să ajungă. Herc era nerăbdător şi neliniştit. Îl cunoscuse pe John într-o tranzacţie de afaceri pe care o aranjasem, neştiind la acea vreme nimic despre puterile profesorului meu. Această călătorie schimbase totul; John îi arătase multe şi îi urase bun venit în casa lui. Dar vederea acestei fantome (mă rog, auzirea ei) avea să fie piesa de rezistenţă. Eu îl imploram pe John de ani de zile să mă ducă să îl vizitez pe prinţ. Într-un sfârşit consimţise – şi tocmai la momentul potrivit. În câteva luni, spiritul prinţului avea să urce în unda cea albă pentru totdeauna. Herc era norocos. Cu noi mai erau şi Handoko, unul dintre liderii industriali ai Indoneziei, câţiva prieteni şi câţiva dintre elevii lui John, în total cincisprezece oameni.

„Ţi-ai adus minicasetofonul? „mă întrebă Handoko pe drum, la urcare.

„Nu. L-am uitat în camera de hotel.”

„Oamenii au încercat şi înainte să îl înregistreze; tot ce iese e un fel de zgomot chiţăitor.”

„Poate că vorbeşte direct cu centrii din creierul celor prezenţi”, am spus eu. „Poate că nu există niciun sunet, ci doar nouă ne apare aşa.”

„Da. Sau poate că spiritul pur şi simplu nu vrea să fie înregistrat şi de fiecare dată şterge caseta.”

„Oricum, interesant fenomen”, am spus. „Asta e şi o dovadă că Sifu n-a plantat microfoane fără fir undeva în zonă.”

„Bună remarcă”, zise Handoko.

Am ajuns în zonă şi fraţii mei de ucenicie au început imediat să cureţe şi să pregătească locul. Aşa cum văzusem şi mai demult, au aşternut flori şi mâncare pentru spirit şi au aprins un beţişor de tămâie, numit *hu*.

Toţi cincisprezece ne-am adunat aproape de ofrande şi John intră în meditaţie, chemându-l pe prinţ. Imediat am auzit vaietul lung şi înfiorător al vântului, semnul unui spirit. Am văzut beţişorul de tămâie mişcându-se. Dintr-o dată, în dreapta locului unde se aflau ofrandele şi chiar în faţa maestrului meu apăru o strălucire portocalie. O voce dulce şi blândă ne vorbea în indoneziană.

„Salutare, frate Chang”, îi spuse aceasta profesorului meu. „Mă bucur că eşti din nou aici, cu mine. Astăzi ai adus mulţi

prieteni… multe feţe noi. Cum îi cheamă?”

„Handoko”, începu John.

„Handoko”, şopti vocea blând. „Şi lângă el se află nişte oameni albi. Ei vin din Olanda?”

„Nu”, spuse John repede. *„Dări Junani*… din Grecia.”

„Aha. Cum îi cheamă?”, întrebă prinţul.

„Kosta şi Hercules”, răspunse John, iar spiritul repetă numele.

M-am concentrat cât de tare am putut pe lumina portocalie strălucitoare şi am observat o mână subţire ce dansa în ea – dar oricât am încercat, n-am reuşit să mai văd nimic altceva. Conversaţia a continuat, prea greu de înţeles pentru indoneziana mea firavă; după o vreme, John i-a mulţumit spiritului şi a plecat.

M-am apropiat imediat de maestrul meu. „De ce a întrebat dacă venim din Olanda?”, am întrebat.

„Pentru că l-a văzut pe Hercules cu părul blond.

Pe când era în viaţă, oamenii albi care veneau în Java erau olandezi, iar lui nu-i plăceau. Se întreba ce faceţi aici, atâta tot. „Brrr, m-am gândit. Bine că a înţeles că nu eram duşmanii lui din vechime.

„Totul a mers bine?”, am întrebat.

„Nu chiar. Am vrut să-l întreb despre un prieten al meu care e pe moarte, dacă poate să-l ajute; spiritul mi-a spus, pur şi simplu, că prietenul meu acumulase karma negativă şi că era voia cerului ca el să moară acum. A sugerat să-i amintesc prietenului meu că există Dumnezeu şi să creadă în El pe deplin şi să nu se împotrivească pedepselor pe care i le-a atras karma sa.”

Eu eram tăcut. Cuvintele profesorului meu mă mişcaseră şi mi-am dat seama, în acelaşi timp, că ne făcuse o mare onoare. Eram primii albi pe care spiritul prinţului îi văzuse, în patru sute de ani; primii pe care maestrul meu îi luase cu el la trecătoarea Puncak.

N-am ştiut ce să îi spun profesorului meu. Încă o dată mă onorase peste poate. Să-l îmbrăţişez pe John nu intra în discuţie; Java nu este Mediterana, iar chinezii, în general, nu-şi afişează afecţiunea. Speram că, în viitor, voi putea să mă revanşez

pentru multele daruri pe care mi le oferise.

Ne-am întâlnit cu John seara târziu şi am luat cina acasă la el, ca de obicei. Mai târziu, după ce s-au schimbat politeţurile obişnuite şi ne sorbeam ceaiul pe terasă, John îi ceru lui Henky să îşi aducă *keris-urile.*

Erau trei, aşa cum spusese Henky, unul mai frumos decât celelalte două. Lamele primelor două erau ondulate, dar ultimul şi cel mai frumos avea o lamă dreaptă, fermă. Suprafaţa metalului era înnegrită, aspră şi oţelită, cum era obiceiul în Malaezia şi în Indonezia; *keris-urile* erau gravate după fabricare cu suc fierbinte de lămâie şi cu arsenic.

Keris-urile aveau un miros parfumat – suprafaţa lamelor era unsă cu un ulei cu miros dulceag. L-am întrebat pe Henky ce este.

„Uleiul unui copac pe care îl folosim în acest scop aici, în Indonezia”, spuse el simplu. „Ăsta le place cel mai mult.”

„Înţeleg.”

„Pentru keris trebuie să foloseşti uleiul de la o plantă vie, niciodată un derivat chimic.”

„OK”

„Serios.”

„Serios. Cât costă o chestie din asta?”

„Între douăzeci şi patruzeci de mii de dolari, dacă are într-adevăr putere.”

„Mă îndoiesc că voi avea vreodată unul, Henky, dar mulţumesc de sfat”, i-am spus.

„Poate îţi vei dori unul în viitor, ca să-ţi protejezi familia”, spuse el simplu.

John interveni. „Cred că ar trebui să le arătăm lui Kosta şi lui Doris ce pot să facă *keris-urile”,* spuse el. „Trebuie să staţi toţi jos, pe pământ. „Doris se conformă imediat. Eu am fost destul de prost să întreb:

„De ce?”

„Pentru că aşa e mai bine”, răspunse John, destul de simplu.

Am eliberat măsuţa dintre noi de serviciul de ceai şi ne-am aşezat în jurul ei.

Eu stăteam vis-a-vis de John; Doris era la stânga mea, iar Henky în faţa ei.

John luă o farfurie adâncă şi o întoarse invers, punând-o cu faţa în jos. Luă un beţişor şi îl aprinse, punându-l cu atenţie pe spatele farfuriei, pentru a proteja furnirul mesei. Luă cel mai mic dintre *keris*-uri şi îl puse pe masă, cu lama odihnindu-se pe teacă.

Instantaneu, concentrarea lui deveni atât de intensă, încât mi se scutură stomacul. Faţa îi deveni ca a unei statui şi aproape că-i puteam auzi inima încetinindu-şi ritmul, oprindu-se. Totul părea să se condenseze într-o sferă în jurul lui.

Dintr-o dată, lama se întoarse şi se mişcă înspre beţişor,

Doris zâmbi.

John luă *keris-ul,* trecu beţişorul peste el şi îl puse înapoi în teacă.

„Ăsta nu are chiar aşa de multă putere”, spuse el.

Scoase cel de al doilea *keris* şi îl puse pe masă, în acelaşi fel în care îl pusese pe primul. Se concentră din nou – de data aceasta, scurt.

Al doilea *keris* se întoarse şi el, rotindu-se înspre beţişor. Părea să consume fumul cu lăcomie, vibrând uşor în timp ce făcea asta. John îl luă.

„Ăsta e într-o dispoziţie foarte proastă astă seară”, spuse el. „Nu îl vom folosi.”

Fixă vârful lamei în teacă. *Keris-ul* îşi trase teaca peste „corp” cu putere, scoţând clic-clacuri zgomotoase.

„Mi-ar plăcea să mai văd o dată, „am spus.

John zâmbi. „Bine, „spuse. „Uite, ţine teaca. „îndepărtă lamă din teaca de lemn, pe care mi-o dădu mie.

Am luat teaca de lemn în mâna dreaptă, ţinând-o bine. John introduse vârful lamei în teacă. Îi şopti ceva *kerisului.*

Teaca mi se scutură din mână cu destulă putere şi lama kerisului îşi trase teaca de lemn peste ea.

„După cum am spus”, remarcă John, „ăsta e într-o dispoziţie foarte proastă şi nu vrea să fie deranjat.”

Scoase lama din teacă, trecu beţişorul peste ea şi o puse înapoi. Puse obiectul deoparte.

Henky îi dădu ultimul keris, cel cu lama dreaptă.

„Ăsta e foarte puternic”, spuse John. „A fost făcut în anii de început ai imperiului Majapahit şi se numeşte Samar. „{19}

John puse arma pe masă în acelaşi fel şi aceasta se roti imediat, aranjându-se peste beţişor.

„Sifu”, întrebă Doris, „cum de n ştii numele?”

„Mi-a spus el”, răspunse John. „îşi aminteşte totul despre cum a fost făcut, circumstanţele şi perioada. Îşi aminteşte şi numele lui. Are peste cinci sute de ani.”

John luă *keris-ul* şi trecu pe sub el beţişorul de tămâie. Dacă o bucată de metal poate părea mulţumită, atunci aceasta chiar aşa era. John şopti armei ceva, apoi o puse pe masă. Puse beţişorul înapoi pe farfurie şi se întoarse către Henky. Cei doi îşi spuseră ceva, scurt.

M-am uitat la Doris, care părea foarte fericită. Seara aceea confirmase pentru ea ceea ce îi spusesem despre propriile mele experienţe cu spirite în compania lui John, în trecut.

„Sifu”, întrebă ea, „cum poate *keris-ul* să facă ceea ce face?”

„Pentru că are energie yin”, răspunse el. „Practic, poţi să spui că e un spirit. „M-am întins să îndrept beţişorul pe farfurie. Se rostogolise până aproape de marginea farfuriei şi mă gândeam că ar fi putut să cadă pe masă şi să ardă furnirul.

Keris-ul Samar se învârti foarte rapid şi încercă să mă taie. Mi-am tras mâna la timp, pe când toată lumea, în afară de John, rămase cu gura căscată.

„Fii atent”, spuse Henky. „Ştii, ele au o minte a lor.”

M-am uitat la *keris,* cumva, ştiam cum să-l manevrez. „Nu încerc să-ţi iau tămâia, prietene”, i-am spus. „Voiam doar să o aranjez pe masă.”

„Nu înţelege englezeşte”, spuse John. „Dar hai, mai încearcă să te împrieteneşti cu el.”

Am luat prudent arma de mâner cu o mână şi cu cealaltă am trecut pe sub ea beţişorul de tămâie; m-am concentrat şi am încercat să proiectez gânduri liniştitoare, cum aş fi făcut cu animalul de casă al unui prieten, care nu mă place.

Deşi mă aşteptam, era emoţionant să simt vibraţia în mână – *keris-ul* părea să toarcă.

„Scuzele sunt acceptate”, spuse John. „Pune-l jos.”

Aşa am făcut.

„De fapt, e foarte drăguţ; acum vrea să ne arate ce poate să facă”, spuse John. Introduse arma înapoi în teacă şi o puse jos,

cu plăselele înspre el. John zâmbi şi ne privi. „Ia priviţi. „Se uită scurt la *keris.* „Samar! „spuse; arma sări complet afară din teacă, peste masă, în mâna lui deschisă.

Am fost încântaţi.

„Vreţi să mai vedeţi o dată?”, întrebă John, iar noi, desigur, am spus da.

El strigă iar *keris-ul* şi acesta îi sări încă o dată în mână.

„Pare foarte doritor să facă pe plac”, zise Doris.

Îmi veni în minte un căţel auriu pe care-l cunoşteam; dispoziţia lor părea cam aceeaşi.

John îl luă pe Samar de plăsele şi trecu pe sub el beţişorul. *Kerisul vibră* de mulţumire. Dintr-o dată, John râse şi puse arma înapoi în teacă, înmânându-i-o lui Henky.

„Ca un copil”, zise el. „Are propria lui minte, iar părerile lui sunt foarte amuzante.”

Chiar în acel moment, căţeluşa lui John, Lovely, se apropie tropăind de călcâiele mele. M-am aplecat să mângâi spatele blănos. Lovely amuşină o vreme în jur, se hârjoni un pic cu Doris, apoi porni către ceva mai interesant cu care să îşi ocupe timpul.

„Un spirit *keris o* ceva cam aşa”, zise John, arătând către Lovely. „Dacă îl mângâi şi îl piepteni şi îl hrăneşti regulat, îţi va fi loial şi va trăi fericit. Dacă îl laşi flămând şi îl ignori, dacă îl baţi şi îl loveşti, atunci poate să devină chiar dezagreabil.”

„Inteligenţa lor e cam la fel? „am întrebat., ;

Nu. Conştienţa *kerisului* nu e aşa de dezvoltată.”

„Sifu”, zise Doris, „poţi să vorbeşti cu el pentru că tu ai combinat yin-ul cu yang-ul, corect?”

„Corect.”

„Şi noi? Pe noi poate să ne audă?”

„Oh, da. Poate să vă audă, să vă vadă şi să vă simtă în moduri pe care nu le înţelegeţi. *Voi* nu puteţi să vorbiţi cu el; voi trebuie să fiţi la Nivelul Trei ca să puteţi simţi energia yin – asta dacă nu învăţaţi cum să vă folosiţi visele.”

„Există o meditaţie Budistă Tibetană care se numeşte *milam”,* am spus eu.

„Da; în Indonezia, oamenii merg deseori la mormintele sfinţilor musulmani şi dorm acolo”, zise Henky, „sperând să

comunice cu aceştia. Adesea spiritele chiar le vorbesc oamenilor în vise şi le dau răspunsuri la întrebări.”

„Sifu”, am întrebat eu, *„keris-ul* are yang? De aceea se poate mişca?”

„Nu. El are energie yin încătuşată înăuntrul unui cadru de metal. El ia yang de la mine, la cererea mea. Dar pentru că are energie yin, el poate absorbi energie yang şi astfel te poate proteja. Dacă cineva reuşeşte să combine yin-ul şi yang-ul, atunci poate face *keris-ul* să se mişte şi să-i vorbească, după dorinţă”

Am vrut să clarific ceva ce îmi bântuia străfundurile minţii – ceva incredibil, dacă ar fi adevărat.

„Sifu”, am întrebat, „Samar e o fiinţă *creată, n*u-i aşa?”

John mă privi cu interes.

„Nu, Kosta, nu înţelegi. Bună încercare, dar nu primeşti bucăţica de zahăr, cum se spune. Samar nu este deloc o fiinţă creată; el este prelungirea unui om care a existat odată.”

„Poţi să îmi explici asta, Sifu?”

„Când am dobândit prima dată puterea”, spuse John, „eram curios de ceea ce poate să facă un *keris.* Într-un magazin de antichităţi, am găsit un *keris* de putere, care ruginea; vezi tu negustorul nu putea să simtă *keris-ul* încărcat. Arma aceea era veche de cinci sute de ani, dar el credea că e un gunoi şi o trata ca atare. Am cumpărat-o pe câţiva dolari şi am luat-o acasă, unde i-am cercetat originile, folosindu-mi propriile capacităţi. Chiar în centrul *kerisului,* îngropată în straturile de metal, era o bucăţică de hârtie pe care era scris un farmec, cu litere sanscrite. Era foarte asemănătoare cu un talisman chinezesc, un *fu.* Atunci am înţeles tehnica fabricării *kerisului.”*

„Ce este un?”, întrebă Doris.

„Un farmec, un talisman Taoist de protecţie şi vindecare”, i-am răspuns eu repede şi m-am întors către John.

„Fu vine din propria noastră persoană, „zise John. „Când facem un *fu,* ne prelungim conştiinţa şi puterea în talisman – iar acolo, acea putere poate servi unui scop anume. De exemplu, când vorbesc cu un *keris,* de fapt vorbesc cu spiritul celui care a făcut *keris-ul*; omul acesta, în trecut şi-a prelungit o parte din propria sa forţă vitală şi din spirit în acest *fu* care se află în

inima acestui *keris.”*

Se lăsă pe spate. „Un *fu* e ca o antenă, „continuă. „Ştii, când eram tânăr şi voiam să meditez, aveam mari probleme în timpul nopţii – sunt atât de mulţi ţânţari aici, la tropice! Nu puteam să ne permitem plase de ţânţari, iar otrăvurile chimice încă nu existau, aşa că aveam probleme cu concentrarea, din cauza atacurilor lor constante. Liao Sifu mi-a arătat cum să fac un *fu* care să atragă ţânţarii; trebuia să mă concentrez, să scriu farmecul pe hârtie şi să îl încarc cu putere. Apoi îl puneam în grădină şi astfel eram în pace, cât doream să meditez. După ce terminam, mă duceam să rup *fu-ul* şi să eliberez ţânţarii; întotdeauna găseam sute acolo.”

„Vrei să spui că ţânţarii erau atraşi de hârtie?”

„Da. Dar forţa mea vitală era cea care făcea farmecul cu putinţă.”

„Cât ţine un fu?”

„Toate obiectele astea au o durată de viaţă, iar energia lor trebuie înnoită permanent”, răspunse John. „în cazul *kerisului,* corpul de metal este în mod natural un bun păstrător al energiei yin. Când *keris-ul* este moştenire de familie, puterea lui este reînnoită anual, prin ceremoniile asociate cu păstrarea unui astfel de obiect. Dar, ştii, pentru a face un *fu,* practicantul trebuie să aibă abilităţi ca ale mele – şi poate chiar şi atunci va face unul sau două în toată viaţa lui. Nu e uşor. Fu-urile pentru turişti pe care le vezi de vânzare în templele Taoiste nu au nicio putere reală; sunt imitaţii – ca o imitaţie de Rolex.”

Doris era tăcută.

„Sună aproape a magie”, spuse ea într-un târziu.

John ridică din umeri.

„Poate, într-un fel. *Magia,* sau vrăjitoria, dacă vrei, este prin definiţie utilizarea energiilor exterioare pentru a îndeplini o anumită sarcină sau a împlini o anumită dorinţă. Strict vorbind, având în vedere că un *fu* vine din propria noastră persoană, el nu este magie. Nu invocăm spirite ca să facem un *fu* în orice caz, Doris, chiar dacă ar fi să consideri aceste *keris-uri* ca fiind magice, ele nu sunt făcute de *mine.*

Eu nu sunt vrăjitor. Antrenamentul *nei-kung* pe care l-am practicat toată viaţa mea îmi dă, pur şi simplu, putere asupra

genului ăsta de lucruri.”

M-am gândit la conceptul de *fu* ca antenă către spiritul făuritorului decedat.

„Sifu”, am spus, „mi-ai zis cândva că un spirit nu poate să mintă. Asta înseamnă că nici nu poate crea, corect?”

„Da, Kosta, Unirea lui yin cu yang este cea care permite creaţia; acest atribut anume este ceea ce face viaţa pe Pământ atât de specială. Fiinţa umană e încă şi mai specială, căci ea posedă aptitudinile biologice de a face pe deplin uz de puterea sa de creaţie.”

„Creierul.”

„Da.”

„Deci acest *fu* care este în *keris,* această antenă – ea îi transmite făuritorului *keris*ului informaţii şi îi permite să acţioneze şi pe Pământ”, am spus eu.

„Da, dar numai cu energie yin”, răspunse John.

„Corect. Puterea influenţei sale depinde de *fu,* nu-i aşa? E ca şi cum ai programa un calculator nu-i aşa?”

Fig. 1

Un exemplu de *fu* chinezesc Budist tipic, folosit pentru protecţia împotriva forţelor negative, la (a.) Silaba sanscrită folosită pentru a încărca talismanul este prezentată la (b.)

Oricum, imaginea în sine nu este, încărcată’, aşa că ar fi inutil să o copiaţi şi să încercaţi să o folosiţi.

„Da şi nu. Personalitatea făuritorului era determinată, în timpul vieţii acestuia, de interacţiunea dintre yin şi yang; acum, că e numai yin, el nu se poate dezvolta, nu poate minţi şi nu poate crea. Înţeleg ce spui, însă; deciziile lui sunt filtrate prin *fu* şi limitate de faptul că el este un spirit. Asta aşa e.”

Doris îl privi pe John. „Are dreptate? Scrierea caracterelor – fie ele sanscrite sau chinezeşti – atunci când faci talismanul, este un fel de programare?”

„Destul de asemănătoare”, zise John. „E un mod de a iniţializa un proces. Tu nu eşti rezultatul unei programări? Creierul tău, care e un fel de computer, a citit stimulii externi, ca şi date de intrare, pe vremea când erai bebeluş. A procesat datele şi, de-a lungul anilor, s-a format personalitatea ta. Este, în mare, acelaşi lucru, doar că tu, ca fiinţă umană, ai şi yin şi

yang, în echilibru. *Keris-ul* nu. Cumva, să faci *un fu e* ca şi cum ai naşte un copil. În esenţă, iei o parte din tine şi o pui în altceva, iar antena asta va continua să existe o anumită vreme.”

John se opri ca să-şi aprindă o ţigară şi se lăsă înapoi pe spate. „Problema este”, zise el, „că mulţi indonezieni şi malaezieni îşi tratează *keris-urile* de familie ca pe obiecte de adoraţie, mai degrabă decât ca pe nişte companioni loiali şi modeşti, care sunt cu adevărat.”

Doris îl privi pe Henky, care rânjea.

John zâmbi. „Nu Henky. Adevărul e că mă îndoiesc că un *keris o* să câştige vreodată premiul Nobel pentru fizică, date fiind cele două limitări pe care le-am menţionat mai devreme. Samar este un exemplu de *keris foarte* inteligent. Un *keris* ar trebui tratat ca un animal de casă – hrănit şi îngrijit, dar niciodată adorat ca un Dumnezeu. Asta e o greşeală foarte gravă – una pe care o reproşez mereu prietenilor mei. Unii oameni chiar se roagă la ierburile lor!”

Lovely veni iar, tropăind. John o luă în braţe şi-o puse în poală şi începu să o mângâie. „Aşa ar trebui să te porţi cu un *keris* – şi, de altfel, cu orice fu: ca şi cum ar fi un prieten loial şi protector. Poţi să o mângâi, dacă vrei, dar mă îndoiesc că o să te rogi vreodată la ea, nu-i aşa? Există un singur Dumnezeu şi numai El ar trebui să fie adorat de oameni.”

Chiar n-am mai avut ce să spunem la această declaraţie atât de simplă. Poate că, dintre toate lucrurile pe care le văzusem în preajma lui John, *keris*-ul şi conceptul *fu* erau cele mai şocante. Vedeam că şi Doris era tulburată de întrepătrunderi.

Este oare posibil să fie adevărate toate legendele şi miturile omenirii? Multe lucruri îmi deveniră dintr-o dată clare. Anii de învăţătură academică se puseră cap la cap cu anii de căutare a adevărurilor ezoterice; momentele pe care le petrecusem cu John îmi trecură prin minte ca un uragan – şi am avut, dintr-o dată, răspunsul la întrebările care mă bântuiseră vreme de zeci de ani.

Surprinsesem, cu înţelegerea mea, o luminiţă din ceea ce înseamnă natura.

Rămânea să văd ce voi face cu aceasta.

John mă studie cu atenţie şi dădu din cap. Poate că văzuse

ceva pe faţa mea, ceva care îmi oglindea cursa nebunească a gândurilor prin minte. Stânjeniţi, Doris şi cu mine ne-am ridicat şi am spus noapte bună. Era vremea să mergem acasă.

Din ziua aceea am mai văzut sute de *keris*-uri, unele cu o impresionantă putere, altele cu mai puţină, dar fiecare având propria sa personalitate distinctă. Fenomenul nu încetează să mă uimească. Voi încheia acest capitol cu simpla afirmaţie că sunt convins acum că magia *keris-urilor* este adevărată. Deocamdată, ar fi inutil să mai spun altceva.

Capitolul al X-lea
NATURA REALITĂŢII

Pe la apus, pe o plajă de pe insula Evia, la nord de Atena, am intrat, în sfârşit, în starea de conştiinţă hipernormală. Stăteam în poziţia jumătate-lotus, făcându-mi exerciţiile de Nivelul Doi, trăgând chi yang în interior, trimiţându-l jos în *dantien* şi comprimându-l acolo prin respiraţii yoghine.

Dintr-o dată, am auzit un zumzăit, ca un elicopter sau ca elicea unui vas (de fapt, chiar am crezut, mai întâi, că trece un vapor.) Zgomotul devenea din ce în ce mai tare. Dintr-odată, totul s-a făcut negru: *Dumnezeule, am un accident vascular,* m-am gândit. Însă nu era un sentiment dezagreabil; senzaţia era chiar plăcută. Am observat fenomenul o vreme, complet conştient, după care mi se făcu frică şi mi-am tras *chi-ul* în sus. Am revenit la realitate şi am continuat să vibrez, ameţit, vreme de câteva secunde. Mă simţeam puternic, nu slab; ăsta nu fusese atac de cord. Voiam să îmi termin setul de exerciţii pe care îl începusem, aşa că mi-am trimis *chi-ul* înapoi în jos. Zumzăitul începu din nou, dar de data asta, temător, am întrerupt procesul şi m-am retras. O a treia repetare avu acelaşi rezultat Devenea prea mult. M-am ridicat în picioare – îmi tremurau – şi am mers către locul unde aştepta Doris.

Era furioasă. „Ai spus că stai numai douăzeci de minute”, zise ea.

„Ei bine, am crezut, adică, am vrut... Am stat mult?”, m-am bâlbâit eu. *Unde a zburat timpul?* M-am gândit. Un exerciţiu îmi lua, de obicei, *un* minut; vrusesem să fac douăzeci, înainte să

mergem la cină, la o *tavernă* din apropiere.

„Ce spui? Am aşteptat aici, uitându-mă la tine, patruzeci şi cinci de minute! Odată nu te-ai mişcat absolut deloc f *

Vreo douăzeci de minute. Am fost îngrijorată.”

Am fost şocat. Se părea că, vreme de douăzeci de minute sau mai mult, îmi ţinusem respiraţia şi îmi pierdusem cu totul conştiinţa timpului.

Imediat l-am sunat pe John.

„Felicitări”, spuse el.

„Ce vrei să spui, felicitări?”

„Bună experienţă! Asta înseamnă că avansezi frumos în Nivelul Doi.”

„Aşa trebuia să se întâmple?”

„Desigur.”

„Ce e zumzăitul acela? Un prieten sufit mi-a spus că este chakra *dantienului,* rotindu-se.”

John râse. „Da? Ţi-ai transferat conştiinţa în *dantien,* atâta tot.”

Atâta tot? Miraculosul devenise, se pare, rutină, iar sublimul era ceva obişnuit în preajma lui John. Cum puteam să aduc o astfel de cunoaştere în lumea occidentală, fără să fiu luat în râs, sau condamnat? Cum era cel mai bine să fac? Şi cum să-mi stăpânesc, în acest timp, ambiţiile şi speranţele personale? Gândurile acestea îmi erau pregnante în minte la momentul incidentului de mai sus – şi pe bună dreptate.

Vă amintiţi că Liao Sifu îl făcuse pe profesorul meu să promită că nu-şi va demonstra niciodată puterile în public, nici nu le va folosi pentru a obţine profit, sau în scopuri malefice. Când John luă decizia să meargă mai departe cu o carte şi un film, în mai 1996, s-a consultat cu maestrul său, care murise cu mai bine de treizeci şi patru de ani în urmă şi care se înălţase în 1992. Pentru a ajunge la conştiinţa lui Liao Sifu, John a postit mai mult de zece zile şi a intrat în meditaţie profundă, trimiţându-şi conştienţa departe. Liao Sifu i-a spus că este în regulă să continue; era momentul potrivit, iar omenirea era pregătită. De asemenea, el l-a avertizat pe John că va purta karma acelui efort. Dacă putem să învăţăm omenirea despre binefacerile efective ale meditaţiei, ale Chi Kungului şi ale Nei

Kungului, atunci binecuvântările vor fi, într-adevăr, uriaşe; dar dacă lucrurile mergeau prost şi cream un Frankenstein, atunci karma va fi foarte rea.

Iniţial, când mi-am luat sarcina de a scoate o carte pentru profesorul meu, am văzut repede că este nevoie de o autoritate ştiinţifică notabilă, care să dea credibilitate scrierilor mele. Eram şi foarte conştient de limitările impuse de jurământul pe care John îl făcuse maestrului său. Demonstraţia publică în condiţii de laborator nu era permisă. Planul cu care am venit eu pentru a depăşi acest obstacol era foarte simplu: John avea voie să trateze pe oricine avea o boală reală, iar fenomenul electrogenezei, pe care îl folosea în aceste tratamente de acupunctură, era o demonstraţie suficientă pentru orice fizician de laborator. Strategia mea era să găsesc o distinsă autoritate care era bolnavă, să aranjez o şedinţă de tratament cu John şi să sper că o voi convinge să ne sprijine. John ar fi putut atunci să facă o demonstraţie completă, *pe peliculă,* în faţa acelora dintre elevii săi care erau şi ei oameni de ştiinţă recunoscuţi – eram destul de mulţi. Ar fi fost suficient, dacă aveam omul potrivit în echipa noastră. Am petrecut ore îndelungate „mirosind” oamenii şi stabilind contacte cu cercetători eminenţi. În două astfel de cazuri, John dădu înapoi în ultimul moment, astfel că a trebuit să dau telefoanele necesare oamenilor (care, probabil, în acea clipă erau convinşi că Dynamo Jack era un şarlatan.)

După multe luni de frustrări, am revenit în Indonezia, în noiembrie 1997, unde m-am întâlnit cu Andreas şi cu Handoko. La acel moment, Chang Sifu ne-a spus din nou că o demonstraţie în public era în afara oricărei discuţii. Învăţătorul său îi dăduse permisiunea să facă o carte şi un film, dar încă mai era legat de promisiunea pe care i-o făcuse lui Liao Sifu. La discuţiile care au urmat, Andreas avu ideea să îl înciudă în proiect pe Lawrence Blair {20}, ca om din lumea filmului, care deja fusese martor la ceea ce putea să facă maestrul nostru – şi pentru că Inelul *de foc* fusese mijlocul prin care făcusem cunoştinţă cu John. Era o idee bună. În dimineaţa următoare, m-am urcat într-un avion înspre Bali şi am început să-l caut pe Blair.

Lawrence Blair şi John nu-şi vorbiseră de zece ani; John era

supărat pe Blair, deoarece, credea el, dr. Blair îl păcălise. După John, materialul original pentru *Inelul de foc* fusese filmat ca *documentaţie* ştiinţifică a capacităţilor sale, nu pentru uz comercial. Lawrence era înfricoşat de John şi s-a ţinut departe de el zece ani de zile, când a auzit că profesorul meu e supărat.

M-am întâlnit cu dr. Blair în aceeaşi seară, în casa sa din Ubud; din ce spunea el, era la mijloc o neînţelegere. Blair folosise cuvântul *dokumentair* în malaeziană atunci când vorbise cu John; Chang Sifu îşi tradusese cuvântul ca şi „documentaţie”, pe când Blair crezuse că are undă verde să folosească materialul.

I-am adus pe amândoi la o întâlnire în săptămâna aceea, cu intenţia de a-l pune pe Lawrence să-mi facă un al doilea documentar, folosind materialul pe care-l avea de la *Inelul de foc.* Aparent, întâlnirea a mers foarte bine, căci John luă o decizie neaşteptată. Dr. Blair a primit permisiunea să filmeze *un alt* documentar cu John, asistat de Henky. Am suspinat uşurat, liber să-mi continui proiectul.

Aveam un program de respectat. Voiam să ajung la aceia ca mine, la oameni cu diplome occidentale de tehnicieni, care erau şi artişti marţiali cu experienţă, oameni care ar putea şi care ar vrea să combine antrenamentul Nei Kung al lui John, cu o abordare ortologică şi cu ştiinţa occidentală.

Omenirii îi trebuise mult, mult timp ca să evolueze până aici şi să aibă femei şi bărbaţi care nu simt nici orientali, mei occidentali, ci câte puţin din ambele. Era momentul să îşi recupereze investiţia. Poate aceia pe care George Lucas i-a numit Jedi se vor întrupa.

Dar nu va fi sarcină uşoară, căci regulile nu pot fi încălcate. Ştiam pe propria mea piele ce se întâmplă când cineva încalcă un jurământ în preajma lui John. Să împărtăşesc cu cititorul un astfel de incident.

O schimbare de vreme

Conduceam înapoi spre Atena, venind din sătucul meu din nordul Greciei, când se porni ploaia.

Cu mine în Golful VW se mai afla şi Spiro, un pilot de douăzeci şi opt de ani care îmi era prieten şi elev de arte marţiale. Era primăvară, peste tot erau flori şi tocmai trecuse

Pastele. Soarele strălucea şi nu era un nor pe cer.

Destul de repede şi având în vedere că tatăl lui Spiro tocmai îşi pierduse un rinichi în urma unei infecţii, tema conversaţiei noastre ajunse la moarte şi la posibilitatea unei existenţe după moarte. La acel moment îl cunoşteam pe John de vreun an şi ardeam de nerăbdare să povestesc cuiva, oricui, ceea ce văzusem. Aveam, însă, ordine stricte să nu discut cu nimeni ceea ce văzusem – şi îi promisesem asta lui John.

Prinzând momentul, i-am spus lui Spiro ce învăţasem în Indonezia, că nu mai aveam nicio îndoială că există viaţă după moarte. I-am descris unda albă şi pe cea neagră şi ceea ce mă învăţase John.

Dintr-o dată, o masă de apă lovi parbrizul. Nu mai vedeam nimic, aşa că am pornit ştergătoarele.

Treceam prin nişte câmpuri proaspăt arate. „Trebuie ca am trecut prin vreo stropitoare”, i-am spus eu lui Spiro. Ciudat că nu o văzusem.

Am continuat să conduc; trecu vreo jumătate de minut. Apa continua să curgă pe parbriz, cu neînfrânată duritate; am dat ştergătoarele pe viteză maximă.

„Nu, e o furtună”, spuse Spiro. Era confuz. Ca pilot profesionist, se pricepea la vreme şi nu fuseseră niciun fel de indicaţii că ne-ar fi aşteptat vreun duş – ca să nu mai vorbim de unul de o astfel de intensitate. Ploaia continuă să ne zgâlţâie cu putere, în aşa hal, că abia mai puteam vedea.

Ne-am continuat călătoria în tăcere. După cam vreun kilometru, am observat ceva ciudat. Maşinile care veneau spre mine pe banda opusă nu aveau ştergătoarele pornite.

M-am uitat la pământ, cum treceam cu maşina. Părea uscat! „Ce rahat de ploaie mai e şi asta?”, am spus eu cu voce tare. În aceeaşi clipă, am auzit un scâncet stins şi înfricoşat din scaunul din dreapta. „Ăă, ai făcut ceva ce nu trebuia să faci când mi-ai spus ceea ce mi-ai spus?”, mă întrebă Spiro. L-am privit. Era alb de spaimă şi de uimire.

„Nu ştiu”, am spus eu. Situaţia era ireală, ca un desen animat care prinsese viaţă, iar mie începea să-mi placă. De fapt, chiar am râs, apoi am privit înspre cer.

„Îmi pare rău, Sifu”, am spus. „N-o să se mai întâmple.”

Împroşcându-ne cu o rafală de stropi de final, ploaia se opri brusc. Am tras pe dreapta dincolo de curbă şi am ieşit repede din maşină.

VW-ul meu era leoarcă. Arăta ca o maşină ce stătuse o săptămână în furtunile tropicale. Alte maşini, complet uscate, treceau în stânga şi în dreapta, cum stăteam noi pe marginea drumului. Soarele strălucea; ca şi mai devreme, pe cer nu era niciun nor.

Spiro îmi surprinse privirea. „Ei bine” spuse el, „fie nu s-a întâmplat şi eu mă despart de tine – fie s-a întâmplat şi atunci încep antrenamentul. „Se opri o secundă şi zâmbi. „Când poţi să îmi arăţi Nivelul Unu?”

L-am sunat pe John imediat ce am ajuns înapoi acasă şi i-am descris incidentul. Mă lăsă să vorbesc, fără să omit nimic.

„A fost de la maestrul meu! „a spus el. „Data viitoare, când faci o promisiune, ţine-te de ea, orice ar fi!”

Din ziua aceea mi-am ţinut toate promisiunile pe care le-am făcut. Mi-e teamă de propria mea mândrie şi lăcomie, vedeţi şi încerc să fiu conştient de ele pe cât de mult posibil. Scriind această carte, de exemplu, prezentându-l pe John Occidentului, de fapt merg pe sfoară; Şi eu va trebui să îmi duc karma acţiunilor şi a intenţiilor, bune şi rele. Mă tem de cele din urmă; inima mea este departe de a fi pură, iar mâinile nu îmi sunt atât de curate pe cât mi le-aş dori.

REINVENTAREA ROŢII

După cum am spus în repetate rânduri, ideea nu e să supunem ştiinţa Orientală celei Occidentale, ci mai degrabă să creăm o ştiinţă *nouă,* care nu înseamnă nici Orient, nici Occident. Teoria ştiinţifică este întotdeauna – ca să îl parafrazăm pe Dr. Fritjof Capra {21} – în cel mai bun caz, o *aproximare,* încercarea cuiva de a modela sau de a documenta natura şi procesele realităţii fizice. De exemplu, teoria newtoniană clasică era destul de adecvată pentru a ilustra comportamentul maselor mari şi lente, dar avea probleme când trebuia să caracterizeze câmpurile electromagnetice şi chiar şi mai multe probleme la scară atomică. Încercările şi tribulaţiile gânditorilor lumii pot fi amuzant de urmărit (dacă eşti tipul de om căruia îi place să se

uite la oameni inteligenţi care se dau cu capul de ziduri de cărămidă.) De exemplu, acum două sute de ani, oamenii credeau în ceva numit *phlogiston* – o substanţă imaginară, care se credea că există doar pentru că omenirea nu înţelegea bine combustia. Faptul că nu reuşeau să găsească un model corespunzător pentru combustie era un obstacol insurmontabil în calea unui progres real în domeniul teoriei chimice. Cum nu erau niciodată dispuşi să spună „nu ştiu”, oamenii de ştiinţă ai vremii au anunţat existenţa acestui phlogiston imponderabil – o substanţă conţinută în toate materialele care se oxidează. Desigur, nu există aşa ceva.

Eu, ca om de ştiinţă, nu puteam să nu ţin seama de ceea ce văzusem cu proprii mei ochi şi, în afară de cazul în care John era cel mai mare magician al lumii (sau un mutant genetic), nu avea cum să înşele atâta lume. Putem să desconsiderăm oricând aspectele metafizice ale acestui text, ca fiind iluziile sau impresiile personale ale lui John, dar nu aveam cum să desconsiderăm energiile la care fusesem martor şi pe care le experimentasem împreună cu alte mii de oameni. În plus, presupunerea că puterile lui John sunt rezultatul unei mutaţii genetice nu este valabilă, deoarece, în timpul antrenamentelor, toţi elevii săi întâlniseră în corpurile noastre, energiile pe care le descrisese el. Într-o şedinţă de antrenament, spre exemplu, aproape că mi-am omorât, accidental, unul dintre elevi, care mă surprinsese cu un pumn rapid. Ca reacţie, l-am lovit în piept cu palma dreaptă, în timp ce îl blocam cu stânga. Omul – un grec masiv, puternic, de la ţară – suferi imediat ’un uşor atac de cord şi se prăbuşi. Nu exista nicio explicaţie raţională pentru o astfel de reacţie – şi nici nu au putut să găsească la spital vreo explicaţie pentru starea omului. Era – şi, mulţumesc lui Dumnezeu, încă mai este – un om cu o sănătate excepţională.

Piatra de căpătâi a cunoaşterii noastre este ştiinţa fizicii. Majoritatea oamenilor iau astăzi fizica cuantică drept bună ca atare, sau o privesc cu neîncredere; într-adevăr, aplicaţia ei practică imediată, puterea nucleară, ne va nenoroci până ce nu vom ajunge să înţelegem fizica fuziunii. În 1905, când Albert Einstein (pe atunci un funcţionar la oficiul elveţian de brevete) şi-a publicat de-acum clasicele scrieri cu privire la relativitate şi

la ceea ce avea să devină mecanica cuantică, reacţia comunităţii înrădăcinate de fizicieni newtonieni a fost destul de urâtă. 1Ân ciuda acestor proteste, o echipă de oameni dedicaţi şi strălucitori*, lucrând dincolo de graniţele internaţionale, au pus irevocabil, în următoarele două decenii, fundaţia teoriei cuantice. Ideea e că, într-o scurtă şi năucitoare perioadă de douăzeci de ani, percepţia omului despre univers s-a schimbat radical şi brusc, distrugând toate concepţiile înrădăcinate ale comunităţii ştiinţifice. Deşi e mai liniştitor să ne gândim că teoria ştiinţifică e Constantă şi că se află întotdeauna în vârf – mai reducând astfel din insecuritatea vieţilor noastre – adevărul este că teoria ştiinţifică este mereu schimbătoare, în încercările ei de a descrie realitatea. Şi folosesc în mod intenţionat termenul *mereu schimbătoare,* mai degrabă decât pe cel de *evolutivă deoarece,* în multe cazuri, despărţirea de anumite modele de gândire recunoscute a fost un lucru destul de provocator.

Imaginaţi-vă şocul comunităţii ştiinţifice consacrate când a ajuns să fie înţeleasă realitatea atomului. Până atunci, oamenii presupuneau că atomul este o particulă de masă solidă, incredibil de grea şi indivizibilă; mecanica cuantică (şi descoperirea razelor X) au arătat că atomii sunt formaţi în cea mai mare parte din spaţiu, că există doar în relaţie unii cu alţii şi că pot fi definiţi doar cu ajutorul legilor probabilităţii.

Teoria relativităţii şi mecanica cuantică simt, din necesitate, ştiinţe holistice şi ecologice; totuşi, în raport cu evoluţia socială a umanităţii, descoperirea acestora este destul de recentă şi ele încă nu au avut timp să îşi manifeste efectele benefice. (într-adevăr, derivatul lor iniţial – energia nucleară

* *Einstein, Max Planck, Niels Bohr, Werner Heisenberg; Erwin Schrof* dinger, Wolfgang Pauli, Paul Dirac şi Louis de Broglie. — a avut un impact negativ până acum.) Cu siguranţă le vom vedea şi latura pozitivă, în următorii cincizeci de ani; pe moment, este o alinare să ştim că înşişi creatorii teoriei cuantice au putut aprecia rapid cât de îndeaproape urmează această nouă fizică, modelul misticismului Oriental. Mulţi dintre ei au început să studieze înţelepciunea Orientului, pentru a-şi înţelege mai bine creaţia; Niels Bohr a fost în China în 1937. Zece ani mai târziu,

când regele Danemarcei l-a făcut cavaler, Bohr şi-a ales ca blazon simbolul tai chi (yin-yang), ca o recunoaştere a armoniei între ştiinţele vechi orientale şi ştiinţele noi occidentale.

Să presupunem, pentru un moment, că atât abilităţile lui John, cât şi teoriile sale se dovedesc adevărate. Aş dori să vedem puţin ce i-ar putea aduce omenirii astfel de informaţii. (Pentru o abordare mai detaliată, consultaţi anexa 2.)

În secolul trei d. Ch., înţelepţii chinezi au descris procesul prin care lucrurile au fost create de la Sursă şi vor reveni la aceasta. 15Pentru a simboliza starea dinainte de începutul timpului şi al spaţiului, cei care vor deveni cunoscuţi drept Taoişti au inventat conceptul de Wu Chi (literal: „nu există extremitate"), simbolizat printr-un cerc. Wu Chi este starea de vid în care toate lucrurile sunt nediferenţiate de suprem, de starea ultimă. Din această stare, străluceşte un punct de mişcare, de yang pur. Interacţiunea între yin şi yang duce la starea de Tai Chi (extremitatea supremă); aici, yin-ul şi yangul sunt îmbrăţişate, distincte dar împreună, contracarând fiecare forţa celeilalte.

Dacă; teoriile lui John şi modelul din figura 2 sunt exacte, atunci arhetipului universului îi lipseşte un ingredient foarte important: faptul că substanţa care exista înainte de „Big Bang" {22} se întrepătrunde constant cu materialul actualului nostru univers fizic, nemişcarea (yin) şi mişcarea (yang) fiind echilibrate şi împreună pentru totdeauna. Putem spune că un astfel de postulat ar explica şi nenumăratele discrepanţe existente în cadrul teoriei fizicii, pe care le-au observat şi le-au raportat oamenii de ştiinţă din toată lumea. Yin nu este chiar „eterul" căutat de Hendrik Lorentz şi de Jules-Henri Poincare {23}16, dar într-adevăr el oferă multe posibilităţi interesante.

Fig. 2 (a) Wu Chi, yin pur. (b) şi (e) O scânteie de mişcare în vid; yangul în mijlocul yinului. (d) Tai Chi, yin şi yang îmbrăţişate şi echilibrate

John mi-a dezvăluit odată următoarea afirmaţie esenţială: „Tot ce se află pe pământ este yang, dar pământul în sine este *yin."* Pentru mine, ca om de ştiinţă, asta înseamnă că energia yin este asociată cu culoarele gravitaţionale – planetele şi alte particularităţi – şi că echilibrul pe care îl descrie simbolul tai chi

există în univers după cum urmează:

Acest grafic simplu sugerează lucruri incredibile. În primul rând, sunt destul de sigur că *chi*-ul yang este un fenomen solar {24} John spusese: „Chi-ul yang se află în aer; natura îl creează. „L-am văzut că este de culoare albastră, aşa cum am notat mai devreme. Ca practicant de Nei Kung, pot să simt *chi*-ul yang, depozitat permanent în *dantien,* este fierbinte, exact aşa cum îl descriu vechile texte chinezeşti. Ambele observaţii se potrivesc perfect cu lucrările lui Wilhelm Reich cu privire la orgon. Se pare că, de asemenea, concentraţia chiului yang creşte odată cu creşterea înălţimii; adică, *chi-ul* yang tinde să se rupă de gravitaţie (de aceea practicanţii Taoişti se strâng în munţi.) Eu pot să simt cum *chi-ul* yang vrea să o ia în sus, în corpul meu – dacă asta e vreo indicaţie. Existenţa chiului yang arată clar cât suntem de nebuni, ca specie. Considerând că stilul nostru actual de viaţă este concentrat pe distrugerea mediului şi presupunând că natura circulă şi propagă energie vitală esenţială, atunci înseamnă că, prin eliminarea naturii, ne sinucidem.

Marea surpriză, însă, la modelul universului pe care îl prezintă John este energia yin, pentru că aceasta se comportă pur şi simplu diferit de orice alt fenomen fizic înregistrat. Nimic nu o explică – nici telekinezia, nici controlul mental. John mi-a trecut acest fel de energie prin corp de mai multe ori, iar senzaţia a fost diferită de tot ce am întâlnit până acum. Era ca un fior rece, o boare de iarnă, vidul spaţiului cosmic. Teoria chinezească clasică numea *chi*-ul yin *kan* (apă), într-o încercare de a îi descrie textura; în acelaşi timp, *chi-ul* yang este numit *li* (foc.)

Ambele denumiri sunt metaforice.

Legea conservării energiei este un pilon fundamental al fizicii. În timpul experimentului de la fermă, atunci când John ne-a trecut *chi* yin prin corp şi am prins gloanţele din puşca cu aer comprimat, alicea de plumb nu se deformase şi nici nu radia căldură. Aceasta Sugera că energia glonţului nu fusese conservată, ci, mai degrabă, într-un fel, *încetase să existe.* Conform legilor fizicii actuale, acest lucru nu este posibil.

Posibilitatea ca un astfel de continuum să existe în lumea noastră, pasiv, dar prezent mereu, este înnebunitor de incitantă.

Yin este haosul primar care a existat înainte de apariţia materiei şi a spaţiului-timp; ordinea lumii noastre vine din interacţiunea definită de simbolul tai chi. Yin *s-a luptat* împotriva lui yang, dar echilibrul forţelor lor a creat viaţă. Gândeam că înţelegerea naturii *chi*ului yin şi yang ar aduce omenirii anti-gravitaţia, viteze mai mari decât viteza luminii şi – aproape cu siguranţă – o dezlegare a ghicitorii timpului; aveam motive puternice care îmi susţineau aceste presupuneri.

Levitaţia

Eram în Barcelona. John făcea un tur prin Europa, în compania ministrului de interne al Indoneziei; mi se destăinuise, în glumă, că omul se simţea mai în siguranţă cu el în preajmă.

John veni la mine la hotel, ronţăind alune indoneziene; îmi aruncă o pungă şi se tolăni într-un fotoliu. Vreme de câteva momente am purtat o conversaţie de complezenţă; apoi, destul de brusc, tema a ajuns la *chi* în legătură cu ştiinţele biofizice.

„Nu poţi să studiezi *chi*-ul la microscop”, spuse John. „*Chi* este studiul *existenţei* noastre, nu este simplă materie. De exemplu, dacă ai *chi,* poţi să ocoleşti ceea ce definim astăzi a fi legea naturală. Poţi trece prin pereţi, poţi să te ridici de la pământ, poţi să faci multe lucruri.”

„Vrei să spui, levitaţia”, am spus eu. „Deci, poveştile cu yoghini care levitează în meditaţie sunt adevărate. Poţi şi tu să faci asta?”

„Bineînţeles!”, răspunse el. „Mi-a luat doar câteva luni să învăţ şmecheria aia, dar nu e mare lucru. Doar te ridici vreo jumătate de metru de la pământ şi stai acolo; nu poţi să te mişti în nicio direcţie, decât înapoi, în jos.”

„Da, dar...”

„Fără dar!”, mă întrerupse el. „Oricine care are *chi,* poate învăţă să facă asta. Chiar nu e mare lucru! „Se gândi la afirmaţia asta preţ de o clipă, apoi adăugă: „Dar mai întâi trebuie să ai *chi.”*

„Poţi să îmi arăţi, Sifu?”

John mă privi cu dezamăgire. „Sigur”, spuse şi se aşeză pe podea, încrucişându-şi picioarele în lotus complet. Rămase liniştit; respiraţia părea că i se oprise. Rămase aşa o vreme, ca o statuie a unui mistic oriental.

Lin şi brusc, se ridică de la podea vreo douăzeci de centimetri şi rămase acolo.

Respiraţia îmi rămase în gât. După vreo jumătate de minut, John reveni pe podea.

„Covorul e sintetic”, spuse el şi se ridică, „altfel m-aş fi ridicat şi mai mult.”

I-am mulţumit de repetate ori; păru surprins că eram atât de impresionat. Pentru el nu era măre lucru – o şmecherie de bâlci, folositoare, din punct de vedere funcţional, numai că şi demonstraţie a capacităţilor inerente ale omului.

„Ieşim la cină”, spuse din uşă. „Vii cu noi?”

„Iar mâncare chinezească? „am întrebat „Da. E un restaurant chinezesc bun în josul străzii.”

Perişorii de pe ceafă mi se ridicară {25}

„Sifu”, am spus, „pot să te întreb ceva? Ai fost în Olanda, în Germania, în Austria; Elveţia, Italia, la Nisa şi acum în Spania, da? „Dădu din cap. „În tot timpul ăsta nu ai mâncat decât mâncare chinezească?”

„Bineînţeles că nu! „replică el indignat. „Uneori mai mâncăm şi mâncare thailandeză!”

Ca să ne facem imediat o idee despre cum se pot aplica matematicile modeme la teoriile lui John, să analizăm lucrările Dr. Ilya Prigogine * în 1977, acesta a primit premiul Nobel pentru că a arătat că sistemele chimice complexe tind să se organizeze de bună Voie în relaţii structurate – cu alte cuvinte, a dovedit că auto-organizarea este o caracteristică fundamentală a universului. Aceste sisteme chimice se comportă în aşa fel încât sunt aproape vii, doar că nu generează şi nu reproduc celule. Astfel de sisteme auto-organizate par să fie la jumătatea drumului între ceea ce poate fi considerat viu şi ceea ce poate fi considerat ne-viu. Într-adevăr, în ultimele decenii, concepţiile noastre consacrate despre ce este viaţa cu adevărat au primit câteva lovituri severe. Viruşii, spre exemplu, nu pot fi consideraţi fiinţe vii, în sensul în care definim noi termenul astăzi deoarece, în afară de o celulă vie, ei nu au, de fapt, o „stare de a fi.” Doar atunci când infectează o gazdă şi penetrează o celulă, formează un sistem; în conjuncţie cu celula; acest sistem funcţionează, într-adevăr, într-un mod auto-

organizat. Contrar celor mai multe exemple din ciclul biologic însă, scopul sistemului virus-celulă este nu supravieţuirea sistemului, ci pur şi simplu generarea a sute de noi viruşi, pe seama celulei iniţiale. Poate că un astfel de comportament ar putea fi explicat prin simpla întrepătrundere a forţelor yin şi yang.

Cu sau fără viruşi, însă, sunt convins că teoria complexităţii şi a haosului deţine formula matematică pentru a modela interacţiunea energiilor yin şi yang. Ca atare, sper sincer că acest text va impulsiona, în mod absolut, formularea unui astfel de model. Nu pot sublinia suficient de mult că imaginea yin-yang, popularizată de cultura modernă, a fost interpretată greşit; yin şi yang sunt, aşa cum am spus în repetate rânduri, forţe *care se opun {26}* Cu toate acestea, viaţa este o combinaţie de energii yin şi yang, care merg în paralel. Ca atare, simbolul arhaic Tai Chi (a se vedea figura 4b) descrie mult mai bine echilibrul lor, decât cel modem, care se foloseşte astăzi (figura 4a.) Configuraţia sugerată în figura 4a este descrierea energiilor yin şi yang în curgere şi inconstante, prin însăşi natura lor.

S-ar putea spune că modelul arhaic descrie mai bine yin şi yang în situaţia de echilibru cea mai productivă a lor, chiar la momentul când cele două energii se combină pentru a crea viaţă, pe când simbolul modem descrie mai bine *procesul de schimbare a* energiilor în timp.

Fig. 4 Yin şi yang în echilibru. Figura arătată la (a) este în tensiune, se referă la Nivelurile Patru şi Cinci ale antrenamentului neikung şi necesită stări superioare de energie. Acest simbol este folosit în mod eronat în lucrările populare, pentru a descrie starea naturală a echilibrului forţei noastre vitale, care este descrisă mai precis la (b) {descriere din secolul trei al erei noastre.)17

(Un exemplu ar fi acela al unei stele în faza de stea roşie gigant – yang extrem – care se transformă într-o gaură neagră, sau yin extrem. Mai multe despre acestea în anexa 2.) În corpul omenesc, simbolul Tai Chi modem este strict alchimic şi necesită stări superioare de energie pentru a exista (deşi o dată realizat, el este permanent.)

Voi încheia acest capitol cu o, bombă de final'. Consideraţi yin ca fiind calitatea primordială, dinainte de spaţiu-timp; complementul antagonistic al propriei noastre naturi yang. Chiar şi John simte energia yin prin interacţiunea acesteia cu yang; el simte un curent electric atunci când cele două energii sunt puse împreună (aşa cum simţim cu toţii.) întrucât *chi-ul* yang este atât o condiţie, cât şi un rezultat al vieţii – şi presupunând că este, aşa cum cred eu, o energie *solara* – atunci prezenţa sa implică existenţa unei intenţii în spatele creării materiei. Putem vedea mărturii ale creşterii noastre continue de la yin înspre yang, în cartea evoluţionistă a vieţii. În vreme ce universul nostru este un echilibru de forţe yang şi yin, unele lucruri sunt mai mult una decât cealaltă. Apa este considerată un element yin. Viaţa a început în oceane, în forma unor creaturi monocelulare fluide; apoi a evoluat la plante, la peşti şi, în sfârşit, a trecut de la yin pe malul solid, sub forma amfibienilor.

Procesul nostru evolutiv a continuat pe uscat.

Cu fiecare epocă, ne dezvoltăm din ce în ce mai mult în yang. Pare improbabil ca vechii chinezi să fi înţeles procesul evolutiv, doar între 1000 î. Ch şi 300 d. Ch., când teoria yin-yang era deja elaborată pe deplin. Mai mult, aşa cum se spune în Tao Te Ching şi aşa cum confirmă John, pentru ca viaţa să existe, fiinţele vii (plante, animale, bacterii) trebuie să aibă atât *chi* yin, cât şi *chi* yang, care să curgă paralel. O masă de lemn e pur şi simplu yang şi lipsită de viaţă, pe când un copac are şi yin şi yang şi este viu.

Ceea ce încerc să spun, pe scurt, este că realitatea energiilor yin şi yang face credibile speranţele noastre legate de existenta unui Dumnezeu Creator şi ideea că *universul a fost realizat cu intenţia de a produce viaţă.*

Iar asta, în epoca noastră de logică rigidă, este poate cea mai şocantă realizare dintre toate.

Epilog

ZĂBOVESC PREŢ DE O RESPIRAŢIE…

LIMITELE CREŞTERII

O *fiinţă umană este o parte din întregul pe care îl numim „Univers” … Iluzia (separării) este un fel de închisoare pentru noi…*

Sarcina noastră trebuie să fie să ne eliberăm din această închisoare, lărgindu-ne cercul compasiunii, în aşa fel încât să cuprindă toate creaturile vii şi natura în întregimea frumuseţii ei.

Einstein

Poate că această carte nu a fost pentru voi nimic mai mult decât o călătorie prin ţara Minunilor. E posibil ca un om cu minte logică să nu fie de acord cu ceea ce a citit. Spre exemplu, dacă aş privi totul fiind din afară, fără să fiu implicat în mod intrinsec, probabil că şi eu aş ezita foarte mult, înainte să-mi exprim o apreciere pozitivă. Cu siguranţă, mii de martori pot afirma că John Chang are abilităţi unice. Pot să mai fie încă o sută ca mine, dispuşi să iasă în faţă şi să jure că John deţine cunoaşterea prin care cei mai mulţi dintre oameni pot dezvolta o oarecare abilitate în ce priveşte ceea ce noi am numit (până acum) aptitudini paranormale. Pentru un sceptic, asta hu înseamnă că tot ceea ce crede Chang Sifu se poate verifica ştiinţific – şi nici că acestea ar trebui luate ca literă de evanghelie. Ca om de ştiinţă, nu pot – şi nu vreau – să combat acest mod de gândire.

Însă pot să duc analiza funcţională un pas mai departe. Să presupunem că acceptaţi atât sinceritatea mea, cât şi pe cea a profesorului meu: Tot ce am scris aici este adevărat – şi voi credeţi asta. Mai e încă timp să vă întrebaţi care este ideea din spatele acestui efort. Adică, de ce să ne dăm osteneala? Ce se poate câştiga, practic, din lecţiile prezentate în acest text? Chiar dacă tot ce s-a afirmat aici este real şi bazat pe fapte, cum şi de ce ar afecta asta existenţa noastră de zi cu zi?

— Răspunsul este destul de simplu. Dacă existenţa noastră de zi cu zi n-ar fi în pericol – dacă nu am avea nevoie de lecţiile din această lucrare – demonstraţiile nu ar fi avut loc niciodată şi nici acest volum n-ar fi fost scris vreodată.

O caracteristică a tradiţiei ezoterice chineze este de a evita

intervenţia în cursul lucrurilor care se petrec în lume. Am văzut însă că, de-a lungul istoriei, această tradiţie a fost încălcată din când în când; mulţi maeştri (cum ar fi Pai Lok Nen şi Mo-Tzu) au mers pe o linie de mijloc şi şi-au amestecat karma personală cu karma lumii, atunci când au considerat că acest lucru era potrivit. Niciun maestru Taoist, nici chiar unul care e la Nivelul Şaptezeci şi Doi, nu este Dumnezeu; toţi sunt fiinţe umane, cu dorinţele şi emoţiile unei fiinţe umane, însă mai rafinate. Prevalente printre aceste emoţii se numără iubirea şi grija pentru semenii lor, oamenii şi pentru progresul culturii umane. Lor *chiar le* pasă, ca să spunem aşa şi nu stau întotdeauna deoparte sa privească. Uneori chiar intervin – iar asta este una dintre ocaziile în care o fac.

Nu cunosc motivele pentru care Chang Sifu şi-a deschis învăţătura către lume, dar le ştiu pe ale mele. Ca urmare, în această secţiune, aş vrea să vorbesc în nume propriu. Ceea ce urmează se bazează pe propriile mele idealuri şi opinii şi nu defineşte neapărat învăţăturile lui Chang Sifu. Însă mare parte din raţionamentul meu îşi are bazele în experienţele mele cu el. Ca urmare, orice erori sunt doar ale mele, iar tot creditul i se cuvine profesorului meu.

Trăim într-o lume problematică. Este deja vizibil că lăcomia este păcatul nostru major – cancerul inerent ce macină stilul nostru occidental de viaţă. Nu putem niciodată să spunem: „Atâta e destul” – iar asta a fost ceea ce ne-a provocat căderea. Cei mai mulţi dintre noi nu sunt conştienţi, sau pur şi simplu nu le pasă că modul nostru de viaţă ne distruge planeta – în acelaşi timp, distrugându-ne şi pe noi.

Voi vorbi despre distrugerea corpurilor noastre şi a lumii noastre, dar înainte de asta, aş vrea să vorbesc puţin despre lăcomie.

Este foarte greu de lucrat cu ceva intangibil. Cum definim *lăcomia*? Cele mai multe dicţionare spun că este” o dorinţă arzătoare şi egoistă.” E o definiţie la fel de bună ca şi oricare alta. Eu prefer să folosesc termenul *miopie,* care implică şi faptul că persoana care suferă de lăcomie nu este conştientă că, în final, îşi face rău sie însăşi. Pur şi simplu, nu are percepţia necesară pentru a putea vedea acest lucru.

O percepţie corespunzătoare este o caracteristică extrem de importantă şi de greu de înţeles. Trebuie să fim capabili să ne dezimplicăm din evenimente să le privim complet detaşaţi, pentru a putea evalua criteriile în mod corect.

Spre exemplu, să luăm atât de des folositul model al antilopei şi al biologului. Pentru o turmă de antilope, leul este o entitate rea, cu singura intenţie de a ucide şi de a sfâşia. Însă pentru un biolog, leul are un scop în schema lucrurilor; de fapt, prădătorul asigură supravieţuirea şi sănătatea prăzii. În interiorul sistemului natural de verificări şi echilibrări, imul nu poate supravieţui fără celălalt. Dar antilopa nu are percepţia necesară pentru a-şi vedea dependenţa de leu şi, ca urmare, i-ar plăcea foarte mult să scape de el.

Din păcate, viaţa este întrucâtva ca şi acest exemplu. Dorinţele şi ideile noastre preconcepute ne fac să privim lumea strict din punctul nostru de vedere. Axiomele gemene ale ignoranţei şi lăcomiei servesc adesea să ne separe şi mai mult de realitate. Uneori oamenii, la nivel de mase, pot persista atât de mult în a susţine un punct de vedere distorsionat, încât sfârşesc prin a se răni pe ei înşişi, sau a-i răni pe alţii. Multe culturi au ajuns la anihilare, exact în acest mod. În vremurile modeme, chiar şi noi am împins limitele destul de departe, dar din fericire ni s-au dat şi timpul şi mijloacele pentru a opri această autodistrugere. Cei mai mulţi oameni nu-şi dau seama că am devenit la fel ca zeii vechii mitologii – avem putere şi bogăţie aproape nelimitate, dar nu avem bunul simţ de a le folosi în mod corect.[18]

Prin instinct şi evoluţie, omul este un animal gregar, mai mulţumit să-i urmeze pe alţii, decât să exploreze şi să decidă singur pentru sine. Pe când, sub îndrumarea conducătorilor societăţii noastre, de obicei lăsăm lucrurile să meargă de la sine, până când suntem presaţi să le ignorăm, indiferent dacă acest lucru are un efect total pozitiv sau negativ asupra bunăstării noastre. Este o greşeală să credem că ştiinţa socio-dinamicii este mai puţin avansată în zilele noastre, decât, să spunem, fizica sau chimia.

Când analizăm gradul de control pe care-l exercită liderii mondiali asupra populaţiei, vedem că este uimitor. Iar lumea

poate fi un loc absolut neiertător, atunci când ne dovedim atât de înguşti la minte.

Cele mai multe fenomene din natură urmează legea progresiei exponenţiale; această regulă cardinală a dus, încă de la început, la decăderea noastră.

În 1972, o echipă internaţională de oameni de ştiinţă, conduşi de profesorul Dennis l. Meadows de la Institutul pentru Tehnologie din Massachusetts (MIT), a publicat rezultatele unui studiu, desfăşurat de MIT sub îndrumarea Clubului de la Roma, în care o simulare pe calculator urmărea declinul resurselor mondiale, pe baza tendinţelor existente. La aceleaşi concluzii au mai ajuns savanţii şi în trecut – printre aceştia, geologul M. King Hubbert, la începutul anilor 1950 – dar studiul MIT a fost primul căruia i-au dat atenţie politicienii lumii. Studiul dr. Meadows a fost publicat în final şi pentru mase, devenind bestsellerul clasic *The Limits of Growth* * vândut în milioane de exemplare în anii ’70, dar care pâre a fi fost uitat în anii ’90.

De fapt, simularea proiecta moartea prin înfometare a unei treimi din populaţia globului până în anul 2100. Distrugerea ecosistemului nostru şi prăbuşirea bazei financiare a lumii va genera şi va însoţi această foamete mondială.

Manifestările acestui fenomen sunt deja evidente în Africa, India şi în Asia de Sud-Est. Puţini simt cei cărora pare să le pese. În Grecia, de exemplu, se transpiră mai mult în discuţii despre necesitatea de a face garduri mai înalte în anul care vine, sau dacă noua prezentatoare de televiziune şi-a făcut implant de sân, sau nu *(adică, sunt dacă ce are este adevărat?),* decât pe milioanele de oameni flămânzi din învecinata Albanie, sau din Kosovo.

Aşa că, dată fiind continuitatea fenomenului lăcomiei şi ignoranţei, cât de aproape suntem de distrugerea prevăzută de modelul profesorului Meadow? La acest moment, simularea pare a fi urmată, neplăcut de îndeaproape, de realitate.

Nu se mai poate nega, spre exemplu, că încălzirea globală, provocată de industrializarea şi de despăduririle iresponsabile, este o realitate. Naţiunile Unite şi Organizaţia Meteorologică Mondială au constituit o Comisie Interguvernamentală cu privire la schimbările climatice, care să se ocupe de monitorizarea

situaţiei şi să propună un plan de acţiune. Până acum, această comisie a analizat la ce ne putem aştepta în viitor, în ceea ce priveşte încălzirea globală. Iată un scurt rezumat. Temperatura medie a planetei va creşte cu un centigrad până în anul 2025 şi cu încă două grade până în 2100. Poate că nu pare cine ştie ce, dar să nu uităm că această creştere nu va fi uniformă pe toată planeta.

Temperatura la poli ar putea să crească mult mai mult decât la ecuator, iar aerul de deasupra maselor de uscat va fi mult mai cald decât cel de deasupra apelor.

* Meadows, Dennis l., et al., The Limits of Growth [Limitele creşterii] (New York: Signet Books, The New American Library, 1972.)

(Un alt model sugerează că, în urma topirii iniţiale a calotei polare, polii vor deveni, de fapt, mai reci, iniţiind astfel o nouă eră glaciară la latitudinile înalte.)

Modelele cunoscute de manifestări ale, vântului se vor schimba; El Nino e un astfel de exemplu. Musoanele asiatice ar putea deveni ca musoanele americane. Se va înregistra o creştere a cantităţii de precipitaţii la nivel mondial – creştere care va fi şi ea distribuită neuniform. La latitudini moderate ar putea apărea o creştere cu 5–10 procente a precipitaţiilor anuale, dar zonele care simt deja uscate vor deveni şi mai uscate. Poate că întreaga Centură a Soarelui din SUA, spre exemplu, va deveni la un moment dat un deşert nesfârşit. Fenomenele climatice severe se vor înmulţi: uragane, furtuni, inundaţii.

Deja vedem aceste lucruri întâmplându-se, dacă e să considerăm că inundaţiile şi furtunile grave din ultimii trei ani ai secolului trecut sunt o indicaţie în acest sens.

În următorii cincizeci de ani, terenurile folosite la ora actuală pentru agricultură vor deveni aride şi inutile; agricultura va trebui practicată la înălţimi mai mari, pentru a asigura creşterea culturilor în climatul din ce în ce mai cald ce va urma. Calota polară se topeşte într-adevăr; oamenii de ştiinţă se aşteaptă de aici înainte la o creştere a nivelului oceanelor cu şase centimetri la fiecare zece ani.

Cât despre stratul de ozon! Acum şapte ani, un factor 2 de

protecţie solară era acceptabil pentru noi, cei ce destindem din popoarele mediteraneene; acum însă, trebuie să folosim loţiuni de protecţie solară cu factor 24 şi să luăm aminte la „avertismentele referitoare la intensitatea solară”, pentru a evita cancerul de piele.

În martie 1997, Fundaţia Naţională pentru Ştiinţă a stabilit, dincolo de orice îndoială, că peştii din Antarctica suferă mutaţii şi anomalii genetice din ce în ce mai frecvente, din cauza radiaţiilor solare crescute. La fel, Fundaţia a confirmat că, în timpul primăverii, nivelul de ozon din Antarctica scade cu 50 de procente sub limita care asigură protecţia faţă de razele ultraviolete. Şi acesta este doar începutul.

Acestea fiind spuse, daţi-mi voie să mai spun şi că materialele sintetice sunt, fără îndoială, minunate, atunci când sunt utilizate în locul potrivit. După cum voi discuta în continuare în această secţiune, nu poate fi nicio îndoială că polimerii şi materialele sintetice au dat omenirii cheile viitorului; progresele în tehnologie şi medicină la care asistăm acum nu ar fi fost posibile fără acestea.

Dar chestiunile pe care le abordez acum sunt unele subtile: lăcomia şi ignoranţa, nimic altceva. Am trăit în condiţii primitive, ceea ce nu e chiar aşa de minunat. Ideea pe care vreau să o comunic este că civilizaţia occidentală trebuie să ajungă la un echilibru atent al obiectivelor, al acţiunilor şi al responsabilităţilor. Copiii noştri şi copiii Copiilor noştri vor plăti preţul pentru deciziile noastre şi lipsa noastră de acţiune de astăzi; ca atare, iubirea pe care o avem faţă de ei ar trebui să ne tempereze dorinţele.

Cuvântul *karma* se traduce ca şi „consecinţă.” Nu trebuie să acţionezi întotdeauna, pentru ca să fii răspunzător de ceva; poţi promova consecinţele şi prin lipsa ta de acţiune. Noi, în Occident, le-am dat voie reprezentanţilor noştri aleşi să acţioneze aşa cum au făcut-o; ca urmare şi noi ar trebui să purtăm o parte din vină. Şi o vom purta. Un elev m-a întrebat odată dacă eu credeam că cetăţenii din Irak merită să-şi vadă casele distruse şi pe cei iubiţi ucişi, doar pentru că ţara lor era condusă de un dictator flămând de putere. Am răspuns afirmativ, căci din păcate ei suportau consecinţa colectivă de a-l

fi lăsat să le controleze vieţile. Conform regulii progresiei exponenţiale, ei i-au dat voie lui Saddam să crească în putere, până ce a devenit mult prea puternic pentru a mai putea face ceva în privinţa lui. Natura nu iartă prea mult.

Ei bine şi ce au toate acestea de-a face cu Chang Sifu? Nimic şi totul, în acelaşi timp. Poveştile prezentate mai sus simt, pur şi simplu, viaţa, dar ele pot servi şi ca exemple.

John Chang a fost de acord cu această carte, dintr-un singur motiv: ca să lărgească orizontul oamenilor din întreaga lume şi să le arate, dincolo de orice dubiu, că vieţile lor nu sunt atât de limitate pe cât cred ei. Uneori e suficient să-i dai omului o idee. Se pot întâmpla tot felul de minuni. Îmi amintesc de un membru al Greenpeace care, angajându-se clandestin ca bucătar pe un vas de pescuit ton, a pus industria tonului la pământ, după ce a filmat masacrul în masă al delfinilor pe vasele de pescuit. Omul acela a aruncat scânteia care a aprins focul. Sper că această carte va funcţiona în acelaşi fel.

Lecţiile lui Chang Sifu se adresează conducătorilor lumii şi omului de rând, deopotrivă. „Priviţi”, le spune acesta puterilor lumii, „universul nu e chiar atât de simplu pe cât credeaţi odată. Nu puteţi să acţionaţi aşa, fără să vă gândiţi la viitor şi fără să ţineţi seama de pedeapsă. Va trebui să plătiţi pentru consecinţele acţiunilor voastre. Există aspecte ale stării omeneşti de a fi, de care nu sunteţi conştienţi la acest moment. „Poate conducătorilor nu le va păsa, veţi spune voi. Oare nu toate religiile din lume au dat acelaşi avertisment? Mulţi oameni puternici se simt absolviţi, pur şi simplu, pentru că nu există dovadă că religia sau crezul lor personal sunt valabile, însă istoria ne-a arătat că o astfel de atitudine este greşită.

În afară de membrul Greenpeace menţionat mai sus, este uimitor cât de adesea eforturile unui singur om pot afecta cursul istoriei. Civilizaţia noastră occidentală actuală încă se mai bazează, esenţialmente, pe abordarea şi metodologia a doi învăţaţi ai secolului al şaptesprezecelea: Francis Bacon şi Rene Descartes.

Bacon a fost fondatorul metodei ştiinţifice empirice modeme. Filosof şi politician, el a scris că omul ar trebui să „prindă Natura şi să o forţeze să ne slujească. „Bacon afirma că omul, în esenţă,

ar trebui să facă din natură sclava sa, că ar trebui „să o lege la mâini şi la picioare şi să o tortureze până ce ea îşi va dezvălui secretele. „Astăzi, asemenea cuvinte ar putea părea nebuneşti. Istoricii îşi dau seama că faimosul filosof se făcea, pur şi simplu, ecoul sistemului juridic al vremii sale. Ne întrebăm cât de tare i-ar fi plăcut acestui filosof o vizită la un loc de depozitare a deşeurilor radioactive.

Cât despre Descartes, nu poate exista nicio îndoială că era un om strălucitor; însă, de asemenea, nu poate exista nicio îndoială că el este cel căruia îi datorăm o mare parte din mizeria noastră actuală. Descartes era un matematician profund, om de ştiinţă şi filosof, dar sub îndrumarea sa, omul occidental a început să se separe de pământ, de forţele naturale şi de semenii săi, într-o măsură pe care abia acum începem să o înţelegem. Într-adevăr, citatul cel mai faimos al lui Descartes, „Cogito ergo sum”, defineşte clar această separaţie. Separând mintea de corp şi făcând trupul lipsit de valoare şi subordonat minţii, Descartes a pus un zid între om şi univers – zid care nu există şi nu poate exista fizic. Este bine ştiut, spre exemplu, că Descartes făcea disecţii pe animale vii, ignorându-le ţipetele de durere şi disperare, pentru a determina structura corpurilor lor. Abordarea sa era una mecanică; natura era o maşină ce trebuia studiată, nimic mai mult. Trebuia efectuată o analiză funcţională din ce în ce mai detaliată, astfel încât, în final, fiecare componentă să-şi dezvăluie secretul final. Fără îndoială, metoda carteziană este cea care l-a dus pe om pe Lună. Pe de altă parte, este evident că, îmbrăţişând metoda carteziană, ne-am concentrat atât de mult asupra roţilor, încât am pierdut din vedere nu numai maşina, dar şi drumul pe care a pornit această maşină.

Am folosit cuvântul *separare* în mod repetat (spre necazul editorului acestui text, sunt sigur), pur şi simplu pentru că eu cred că, într-adevăr, separarea este cea care defineşte sistemul cartezian (şi, din păcate, societatea Occidentală de astăzi.) Procesul industrial, de exemplu – un derivat de netăgăduit al filosofiei carteziene – a separat meşteşugarul de produsul său. Cu alte cuvinte, lucrând pe o linie de asamblare, fiecare angajat fabrică doar o părticică din întregul proiect; valoarea sa

individuală este doar atât de mare, pe cât este şi produsul parţial căruia îi dă formă. Spre deosebire de el, fierarul medieval se mândrea cu munca lui – căci era *a şa,* de la început până la sfârşit. Muncitorul de pe linia de asamblare de astăzi, care poate nu face decât să dea găuri într-o piesă (care va fi prinsă la locul ei de altcineva), nu are niciun respect pentru ceea ce face şi abia aşteaptă sfârşitul săptămânii (sau *orice* moment în care nu lucrează.) în ciuda progresului pe care l-a înregistrat societatea occidentală în direcţia drepturilor individuale, locul de muncă este tot un loc de sclavie.

Invers, japonezii au avut un succes comercial imens cu bunurile lor de fabricaţie, în esenţă, datorită politicii lor de integrare. Preşedintele unei companii adesea merge la linia de asamblare şi asistă muncitorii; toţi funcţionarii cu gulere albe trebuie să-şi facă veacul „la linie." Această abordare hrăneşte ideea de unitate şi de mândrie pentru produs, care, în maniera meşterului din secolele trecute, i-a făcut pe oameni să considere munca importantă. Ca atare, marfa lor s-a vândut bine.

Un alt exemplu de operaţiune care se hrăneşte cu separare este industria alimentară de astăzi. Procesul de producere a cărnii este o ruşine; animalele sunt sechestrate în grajduri, nu sunt lăsate să mişte, sunt îndopate cu hormoni şi cu hrană reciclată şi apoi sunt măcelărite. Îşi trăiesc viaţa în iad – o viaţă care nu are nicio legătură cu fermele şi spaţiile vaste din trecut. Carnea este prelucrată, ambalată şi expusă în caserole curate la supermarket. Cei mai mulţi copii din zilele noastre habar nu au că ceea ce mănâncă a fost, odată, un animal viu. Fructele şi legumele, din păcate, sunt la fel de rele. Cantitatea de substanţe chimice şi de pesticide care se foloseşte ne-ar face pe cei mai mulţi dintre noi să nu mai cumpărăm fructe deloc, dacă am şti adevărul. Distrugerea continuă şi neîncetată care se petrece în mări, cu formele de viaţă marină, este încă şi mai rea. În câteva decenii nu va mai rămâne deloc peşte pentru a fi consumat.

Ideea e că toate acestea pot fi schimbate, dacă societatea adoptă atitudinea potrivită; dacă putem să ne dăm seama că stilul de viaţă pe care îl urmăm nu-şi are rostul în lume. Am văzut mulţi doctori occidentali care înainte ignoraseră teoria

medicală chineză, pur şi simplu rămânând cu gura căscată când întâlneau pe cineva care le vorbea, de fapt, pe limba lor. În Ciuda aşteptărilor lui Descartes, structura celulară a corpului *nu* este ceva constant şi mecanic; biologia celulară, de fapt, e mai degrabă ceva ca şi teoria cuantică. Pancreasul, spre exemplu, îşi înlocuieşte toate celulele la fiecare douăzeci şi patru de ore, iar stomacul îşi înlocuieşte celulele o dată la trei zile. Leucocitele simt reînnoite o dată la zece zile şi 98% din ţesutul proteinic în acel organ care este cel mai complicat şi cel mai minunat dintre organele omeneşti – creierul – este înlocuit lunar. Deci, putem aborda doctorii cu simpla explicaţie că medicina chineză se bazează pe un *proces de* schimbare continuă – nu pe detaliile anatomiei primare pe care se concentrează sistemul nostru medical occidental, cartezian. În general, această distincţie este suficientă pentru a sparge gheaţa şi a captiva atenţia publicului.

Ca să închid cercul şi să revin la Chang Sifu, este clar că punctul de vedere asupra lumii îţi poate guverna eforturile şi axiomele, precum şi direcţia socială pe care te vei înscrie, ca rezultat al acestora. Punctul de vedere holistic pe care îl înaintează învăţătura orientală (şi ştiinţa occidentală modernă) este cel spre care va trebui să ne întoarcem, dacă vrem să supravieţuim ca specie. Pentru cei mai mulţi dintre noi, oamenii obişnuiţi, lecţiile Orientului simt simple. Nu trebuie să ne complăcem în economia de consum, nici să urmăm orbeşte directivele unor manipulatori cu interese anume. Fiecare dintre noi este capabil să gândească şi să decidă pentru el însuşi. Drumul vieţii este unul de echilibru, de consecvenţă şi de simplitate.

Doctrina Taoistă spune că universul înglobează Cerul, Pământul şi Omul – şi fiecare încorporează câte o parte din Tao. Am ajuns la acea etapă a dezvoltării noastre, la care *trebuie* să acceptăm acest adevăr. Totul şi toţi din jurul nostru au dreptul la viaţă. Într-adevăr, viaţa este un dar preţios şi ar trebui tratat ca atare. Cu toată puterea noastră, oare chiar *înţelegem* viaţa? Înţelepciunea chineză străveche ne spune că totul începe de la Tao şi totul se întoarce la Tao. La fel, tehnologia noastră ne poate spune multe despre originile sistemului nostru solar şi despre viaţa de pe Pământ, iar ceea ce am aflat deja, ne dă

motiv să ne minunăm. Presupunerea că lumea noastră e, pur şi simplu, rezultatul unei aglomerări arbitrare de elemente nu mai este viabilă. Pământul are cam patru miliarde de ani. Chiar şi dacă luăm în considerare ultimele evoluţii în teoria complexităţii, nu avem cum să putem explica faptul că viaţa, sub forma bacteriilor şi a organismelor monocelulare, a început cam pe când Pământul avea vreo patru sute de milioane de ani. O singură bacterie conţine două mii de enzime; cele mai îndrăzneţe estimări ale vremurilor noastre cu privire la timpul necesar adunării arbitrare laolaltă a acestor enzime, pentru a da naştere unei bacterii, este cam de patruzeci de miliarde de ani, adică cu două ordine zecimale mai sus. A doua problemă este că evoluţia pare a fi apărut într-un fel mult prea ordonat şi intenţionat. Matematicile actuale şi teoriile actuale pur şi simplu nu pot explica evidenta complexitate şi interdependenţă a fiinţelor vii.

Se pare că, dacă într-adevăr totul face parte din Tao, atunci suntem destul de departe de a înţelege una dintre componentele sale – viaţa pe Pământ.

Ce se poate spune despre omul însuşi? Propria noastră evoluţie este tulburătoare. Fiinţele umane modeme sunt pe planetă de vreo patruzeci de mii de ani; cum şi de ce am ajuns să fim aşa cum suntem? Dimensiunile creierului nostru au explodat, în termeni evoluţionişti, dublându-se în aproape două milioane de ani. Într-adevăr, creşterea în dimensiune a creierului a fost atât de bruscă, încât restul corpului nostru nu a avut cum să ţină pasul. Cu aceste creiere mai mari, care nu puteau trece prin colul uterin la naştere, bebeluşii umani au trebuit să se nască foarte devreme pe parcursul dezvoltării lor. (Dimensiunea creierului unui copil se dublează în primul an de viaţă.) Puii celor mai multe animale încep să meargă la câteva zile după naştere. Dimpotrivă, copiii nu pot să meargă până la un an şi sunt neajutoraţi până pe la trei ani. Aceşti copii total dependenţi au restructurat ordinea societăţii; ei trebuiau să fie protejaţi şi învăţaţi să funcţioneze. Istoria evolutivă a animalului om pare a dezminţi atât procesul standard de evoluţie, cât şi principiile de auto-organizare înaintate de teoria complexităţii. Este chiar şi mai uimitor dacă examinăm îndeaproape istoria omenirii în

ultimele zece milenii. Grâul, spre exemplu, a suferit o mutaţie bruscă acum zece mii de ani, ca şi cum ar fi *vrut să* fie transformat în pâine de oamenii de atunci. Şi încă nu există nicio justificare, pe plan evolutiv, pentru efectul plăcut pe care-l are procesul de fermentare asupra laptelui, strugurilor şi grânelor.

Aşa că, după ce ne-am ocupat de Pământ şi de om, am ajuns oare să ne ocupăm acum de cer? Evoluţia este oare dirijată? Exista cu adevărat un Dumnezeu? Aşa cum am văzut, maestrul John Chang crede cu putere în Dumnezeu şi este, fără îndoială, un adept al teoriei creaţiei. Eu sunt produsul epocii mele, aşa că pun la îndoială totul O, cred cu tărie în principiile universale necondiţionate: iubire, dreptate, consecinţă. Cred în viaţa de după moarte şi am văzut spirite. Ca om de ştiinţă, mă simt mai confortabil cu noţiunea orientală de Rai, în sensul unui absolut indefinibil, incomprehensibil, gen fizică cuantică, care cuprinde întreg universul. Poate că există un Dumnezeu personal, care are ca domeniu această planetă şi care a avut grijă de creşterea noastră. Poate că El este manifestarea unui Spirit Universal ce cuprinde toate galaxiile existente, aşa cum sugerează conceptul creştin al Tatălui, Fiului şi Sfântului Duh. Nu ştiu şi simt mult prea mic pentru a judeca, astfel că tot ce pot să fac este să sper.

Nouă, ca specie, ni s-au dat şi ni se dau în continuare ocazii măreţe. Suntem însă şi în mare pericol. De acum, deci, trebuie să acţionăm cu atenţie şi să ne gândim înainte – ca nişte adulţi responsabili – pentru a ne atinge potenţialul deplin. Lumea noastră nu va mai tolera greşeli sau nebunii, nu va mai accepta copilării.

Animalul uman este, aşa cum spunea un om remarcabil cu atâta vreme în urmă, la *Sfârşitul copilăriei {27}*

Şi *mai este* speranţă pentru viitor.

Nu venim pe lume fără *a* suferi durerea naşterii, nici nu trecem prin adolescenţă fără a trăi îndoiala şi fără a avea inima frântă.

Omenirea, ca entitate, tocmai a trecut de pubertate şi se află în pragul vârstei adulte. Ca adolescenţi, am suferit o vreme şi am fost supuşi propriilor noastre slăbiciuni şi impulsuri, dar

acum creştem.

Intrând în al treilea mileniu al erei noastre (al patrulea mileniu de istorie înregistrată), omenirea este într-adevăr pregătită să devină un adult responsabil.

Priviţi cât de departe am ajuns, în mai puţin de o sută de ani şi cât de rapid avansăm la acest moment! Să ne concentrăm o vreme pe reuşitele noastre, mai degrabă decât pe eşecuri. În faţa războiului nuclear, spre exemplu, a învins raţiunea; superputerile lumii au făcut un pas în spate de la antagonismul Războiului Rece – un război care, la urma urmei, s-a purtat pentru un sistem economic, nimic altceva.

Organizaţiile ecologice simt mai puternice acum decât au fost vreodată. Răspândirea informaţiei se face la nivel global, iar gradul de alfabetizare al naţiunilor lumii a treia creşte. Cunoaşterea medicală este în plin avânt; acum putem să facem minuni.

Imaginaţi-vă că îi spuneţi unui doctor din secolul al nouăsprezecelea că acum este un lucru obişnuit să scoţi inima bolnavă a cuiva şi să o înlocuieşti cu alta, păstrată în acest scop, de la un donator potrivit (şi cu consimţământul donatorului – nici acesta ne fiind un lucru neînsemnat)!

Sau imaginaţi-vă că îi spuneţi acestui doctor că, mânuind puterea luminii, putem face operaţii chirurgicale pe ochiul omenesc, atât de delicat – şi că putem să închidem şi să deschidem creierul omului!

Cetăţenii din toată lumea sunt acum mai conştienţi ca niciodată de drepturile lor – şi dispuşi să se ridice şi să lupte pentru ele; nu numai atât, dar nu ezităm să ne ridicăm şi să luptăm *fără violenţă* pentru drepturile *altora.* Chiar şi mai surprinzător, sistemul acesta funcţionează, iar conducătorii lumii sunt gata să-l recunoască! Ghandi nu ar fi avut nicio şansă în Europa medievală.

În ciuda piedicilor, chiar am pus piciorul pe lună şi progresăm către cucerirea sistemului solar. S-ar putea să ne aflăm aproape de o nouă formă de energie ecologică. În Occident s-a adoptat o legislaţie care restricţionează acţiunile iresponsabile faţă de mediu, ale corporaţiilor. Tehnologia progresează atât de rapid, încât produsele electronice sunt adesea învechite, în decurs de

câţiva ani. Minunate materiale noi – create în urma cercetărilor noastre la nivel molecular – ne vor permite să ajungem chiar şi mai departe decât înainte. Foarte curând, când calculatoarele vor deveni din ce în ce mai puternice, vom putea să creăm viaţă inteligentă. Am clonat mamifere şi suntem aproape să înţelegem ţesătura însăşi a vieţii. Putem să facem harta catenei de ADN – cărămida existenţei organice. Poate că cineva o să poată să stabilească exact chiar şi locaţia sufletului.

În Munţii Tehachapi, la nord de Los Angeles, în California, există cinci mii de mori de vânt care produc l. 6 miliarde de kilowaţi de electricitate – mai mult decât folosesc toate gospodăriile din San Francisco într-un an. Studiile au arătat că morile de vânt, amplasate pe l, 5% din suprafaţa (cu vântul cel mai des şi puternic) a Statelor Unite, ar putea produce 25% din electricitatea pe care o foloseşte ţara. Chiar şi mai uimitor, *cei din guvernul SUA ascultă ce li se spune.*

Studii similare au arătat că, dacă 4% din regiunile deşertice ale lumii ar fi acoperite de celule solare comerciale, acestea ar putea furniza suficientă energie încât să satisfacă cererea întregii lumi. (Asta este egal cu o suprafaţă de cam opt sute de kilometri pe opt sute de kilometri şi un capital de investiţie *mai mic* decât cel de care ar fi nevoie în viitor, dacă» 7am continua să folosim petrolul şi fisiunea ca surse de combustibil.) încă o dată, liderii politici iau ideea în considerare la modul serios; principalele obstacole majore sunt facţiunile de interese particulare şi nevoia ca naţiunile să coopereze. Dar *se va* întâmpla şi asta.

În aceeaşi ordine de idei, fermele de fermentare biologică pentru producerea electricităţii au devenit o realitate, încă din 1995. În Statele Unite, o astfel de fermă, care foloseşte o celulă de combustie cu mei, furnizează electricitate pentru *o mie de* gospodării, folosindu-se doar 100 de hectare pentru cultivarea meiului! Se pare că există o reală dorinţă de a folosi combustibili care nu dăunează mediului, alături de tehnologiile viitoare. De exemplu, Tupolev, constructorul rus de avioane, în parteneriat cu gigantul german Daimler-Benz Aero-space, pregăteşte pentru producţie în 2010 un avion care va folosi hidrogenul drept combustibil. Hidrogenul arde curat şi se transformă în vapori de

apă, prin oxidare.

Ideea este că dacă n-am fi trecut printr-o fază de industrializare şi creştere tehnologică rapidă, nu am fi avut cunoaşterea pe care o avem acum şi care face ca astfel de vise să fie posibile. Ştiinţele noastre materiale şi fizice *de acum* sunt cele care ne-au adus aceste recompense – chiar pe proverbiala tavă de argint. Lumea viitorului va fi, într-adevăr, „curată” din punct de vedere ecologic, pentru că majoritatea oamenilor de pe Pământ fot ca ea să fie aşa.

Această carte este şi un bun exemplu despre cât de departe am ajuns. Chiar acum treizeci de ani, la mijlocul anilor ’60, n-aş fi îndrăznit să scriu aceste cuvinte, sau să prezint conceptele pe care le-am prezentat, de frica unei pedepse, într-adevăr, chiar şi eu simt foarte mult produsul jugului creat de generaţiile dinainte, un om nici din Occident, nici din Orient, ci din ambele Mai mult, este sigur că nici maestrul Chang însuşi nu s-ar fi ostenit să iasă în faţă în trecut, pentru că nu ar fi avut publicul corespunzător. Dar, în zilele noastre, toată lumea a văzut *Războiul Stelelor* la cinema şi *Kung Fu*la televizor – mulţi dintre noi atât când eram tineri, cât şi la vârsta mijlocie – iar lucruri ca astea sunt acceptate acum mai uşor, fiind considerate fenomene naturale. {28}

Dacă vreunul dintre noi mai are nevoie şi de alte dovezi ale creşterii noastre ca specie, atunci *visele* noastre sunt cele pe care trebuie să le cercetăm, mai mult decât realizările noastre. Unde *vrem* să ajungem? Ce anume râvnim? Priviţi în adâncul vostru. Nu cumva, de fapt, râvnim la stele? Poate fi vreo îndoială în acest sens? Dar aici e o capcană, aşa cum am încercat să clarific în capitolul acesta. Pentru ca să ajungem la stelele după care tânjim, trebuie mai întâi să păstrăm pântecele care ne-a purtat, chiar această planetă Pământ. Nu există nicio altă cale. Şi cum se încadrează Nei Kung în imaginea asta? Ei bine şi dacă tot ce am scris este adevărat? Ar putea fi toate acestea dezvoltate şi cultivate? Şi dacă da, unde ne-ar duce asta?

Cred că o astfel de investigaţie ne-ar duce chiar în pragul stelelor pe care le dorim atâta. Nei Kung este studiul energiilor noastre vitale şi mai mult decât atât; este studiul însăşi existenţei noastre.

Multe dintre răspunsurile pe care le căutăm sunt ascunse în activităţile energiilor yin şi yang. Când vom fi gata şi capabili să descuiem aceste secrete şi să le oferim întregii omeniri, atunci şi numai atunci vom păşi în viitorul pe care ni-l promit visele noastre.

Eu cred că, în această epocă, graniţa între fizică şi metafizică va dispărea de tot (oricum, dacă ea a existat vreodată), cred că însăşi moartea va începe să-şi mai piardă din teroare. Putem concepe că noi, ca specie, vom ajunge să percepem răspunsurile la întrebările care ne-au bântuit de la începutul timpurilor. *De ce suntem aici*? Şi *unde ne ducem!*

O astfel de lume este darul pe care John Chang îl face omenirii.

Anexa întâi

NOTE

1. Alexandru Macedon – „Rege al Grecilor”, în cuvintele lucrării *Omul Care Ar Fi Rege* a lui Kipling – a traversat Asia între 334 şi 326 î. Ch., cu o armată de patruzeci de mii de oameni, pentru a ajunge la graniţa nordică a Indiei. L-a oprit doar refuzul oamenilor săi de a merge înainte; ei s-au răsculat, au refuzat să continue marşul către est, dincolo de râul Hyphasis. Succesorii lui Alexandru şi urmaşii acestora au pătruns chiar şi mai departe în India, creând regate şi devenind personaje de legendă. Unii istorici spun că lista regilor greci din India este la fel de lungă ca şi cea a regilor Angliei, de la invazia normandă până astăzi. În orice caz, important este că cele două culturi s-au întâlnit şi au interacţionat într-un val *f* i de admiraţie şi respect reciproc. Schimbul de idei şi informaţii care a rezultat de aici, a avut un efect profund asupra istoriei şi dezvoltării Occidentului şi Orientului, deopotrivă.

Indienii au învăţat de la greci sculptură, arhitectură, astronomie şi matematici. Grecii au învăţat de la indieni despre lucrarea interioară a minţii şi corpului omenesc. Mulţi greci au devenit budişti; de fapt, un rege elen, Menandros, este onorat ca sfânt budist de cultul Theravadan. Nu se poate nega influenţa pronunţată pe care gândirea indiană a avut-o asupra filosofilor greci ai perioadei şi, ca urmare, a dezvoltării ulterioare a Occidentului. Cum gândirea şi ştiinţa elenă sunt cele care i-au influenţat ulterior pe romani şi, prin ei, toate popoarele europene timpurii, pot să afirm că filosofia Orientului a avut, de fapt, o influenţă puternică asupra istoriei Occidentului. Cele două popoare vorbeau bine unul de altul, chiar şi înainte de venirea lui Alexandru. Conducătorii brahmani ai Indiei, în clasicele *Legi ale lui Manu,* îi plasau pe *Javanas* (cuvântul sanscrit pentru „greci”, din Iovo… sau i-o-nes, cum erau numiţi grecii din Asia Minoră) în casta războinică (Kshatriya); grecii sunt menţionaţi şi în poemul epic indian *Mahabharata.* În secolul al treilea î. Ch., grecii Herodot (istoric) şi Hekateus (geograf) spuneau că, „dintre toţi barbarii, indienii sunt cel mai puţin barbari” (o afirmaţie puternică, ce vine din partea unor greci etnocentrici clasici.) în perioada elenă, grecii vorbeau de

înţelepţii indieni cu admiraţie deschisă. Faimoşii filosofi Apollonius şi Plotin au mers în India în căutarea cunoaşterii ezoterice, iar diplomaţii greci la curtea regilor indieni au scris cărţi de succes, în care descriau India celor rămaşi acasă. {29}

Mulţi savanţi sunt de părere că grecii sunt cei care stau în spatele şcolii budiste Mahayana. {30}

Dacă aşa stau lucrurile – şi ţinând seama şi că budismul Mahayana este cel care s-a răspândit în China, Tibet, Coreea şi Japonia, atunci Occidentul a influenţat într-adevăr foarte mult istoria Orientului. Pe de altă parte, nu se poate nega nici influenţa pronunţată pe care gândirea indiană a avut-o asupra filosofilor greci din acea perioadă şi, ca urmare, asupra gândirii occidentale, după aceea.

Filosoful Pyrhron, de exemplu – care l-a urmat pe Alexandru în India şi s-a întors în Grecia, pentru a-i influenţa pe toţi cei care au venit după el (Xeno şi Epicur, printre alţii) – a fost, practic, un student al sectei Digambara („înveşmântat în ceruri”) a religiei Jainiste *

Consecinţele perioadei elene s-au răspândit până în China în secolul întâi î. Ch., odată cu deschiderea Drumului Mătăsii; schimbul continuu de învăţătură şi tehnologie, care era produsul secundar al comerţului cu mătase, a afectat vieţile oamenilor din Spania până în China de nord.

2. Adesea m-am întrebat ce l-a făcut pe Mao Tse Dun să se întoarcă atât de dramatic împotriva culturii şi ştiinţei chineze, atacând practic tot ce îi cădea sub priviri – mai întâi în 1949 şi apoi, din nou, în sângeroasa Revoluţie Culturală din 1966. Am ajuns la concluzia că ceea ce nu-i plăcea era acest elitism şi această sechestrare a cunoaşterii, acest conflict continuu între cei puternici. Cu toate acestea, nu poate exista nicio îndoială că Mao a făcut o treabă proastă şi a distrus multe lucruri care ar fi putut fi de un real folos omenirii.

3. Mulţi sinologi şi traducători, pe bună dreptate, au disperat tot încercând să transmită occidentalilor înţelesul potrivit şi s-au mulţumit să folosească termenul „energie-timp” pentru *kung fu,* păstrând simplitatea ideogramelor chinezeşti. Aş vrea să prezint o abordare mai în stil Jedi, a înţelesului ideogramelor. Nu putem spera, ca occidentali, să păstrăm concizia caracterelor

chinezeşti în cuvinte. Totuşi, putem folosi şi o altă abordare occidentală, aceea a matematicii, pentru a duplica cultura orientală. Pe scurt:

Cu alte cuvinte, *kung fu* este integrala energiei cheltuite cu antrenamentul pe zi, supra timpul total petrecut cu antrenamentul!

Zona de sub curbă, integrala, defineşte puterea totală pe care aţi realizat-o prin eforturile voastre. Veţi vedea mai târziu cât de precisă este această definiţie. (Puteţi vedea şi cum eforturile unui elev variază de la o zi la alta; *kung fu* se referă la puterea totală acumulată în acest proces.)

Se pare că există, într-adevăr, două cuvinte în limba engleză, care transmit înţelesul lui *kung fu* – şi anume, *hard work* – *muncă grea!*

1. Teoria pe care Taoismul a făcut-o cea mai celebră este aceea a două forţe universale în opoziţie; desigur, mă refer la yin şi yang. Este greu să ne imaginăm o zonă a lumii în care aceste două cuvinte omniprezente să nu fi fost auzite. (Iar acolo unde nu au fost auzite, probabil că încă se mai folosesc alte cuvinte pentru a descrie aceste concepte.) în timp ce scriu aceste rânduri, am activat programul care îmi corectează greşelile de gramatică; cuvintele yin şi yang apar ca fiind corecte, ceea ce este încă un indiciu al largii acceptări a termenilor în Occident.

Forţele gemene yang şi yin sunt complet opuse: masculin şi feminin, alb şi negru, lumină şi întuneric, cald şi rece, pozitiv şi negativ. Ideograma chinezească pentru *yang* se poate traduce ca „partea însorită a muntelui”, iar cea pentru *yin* ca „partea umbrită a muntelui.” Corpurile noastre fizice sunt yang; energia şi fiinţa spiritelor este yin. Yang vine din cer, iar yin din pământ. Ambele forţe simt prezente în tot ceea ce există pe această planetă, dar ele nu sunt forţe armonioase, aşa cum sunt adesea reprezentate în Occident. Ele sunt într-o luptă permanentă, neputând niciodată să se întâlnească, dar interacţionând tot timpul. Trebuie subliniat că această ciocnire este o luptă a energiilor universale naturale, nu disputa a două zeităţi conştiente! Nici yin, nici yang nu au nimic a face cu binele sau cu răul; ele sunt independente de un scop sau de o moralitate.

Este foarte interesant de observat că multe grupuri culturale de diferite tipuri au făcut uz de aceeaşi imagistică. Indienii Navajo desenează Tatăl Cer şi Mama Pământ în desenele lor pe nisip, în aşa fel încât chiar şi cel mai naiv observator se va gândi la yang şi yin. Vechii greci foloseau aceeaşi idee, afirmând în miturile lor ca tot ceea ce se află pe lume a fost creat prin împerecherea Tatălui Cer (Uranus) şi a Mamei Pământ (Gaia.)

Până în anul 1000 î. Ch conceptele de yin şi yang s-au rafinat şi s-au trasat graficele interacţiunii celor două forţe; această dată arată că filosofia exista cu mult înainte de apariţia conceptului şi a cuvântului *Taoism.*

2. Tradiţia filosofică Taoistă (Tao-chia) este asociată cu textele clasice Tao Te Ching (sau *Lao Tzu), Chuang Tzu, Lieh Tzu* şi altele. S-a spus că, după Biblie şi Bhagavad Gita, Tao Te Ching este cartea cea mai tradusă din lume. De asemenea, s-au spus multe despre conflictul dintre Confucianism şi Taoism, care, în concepţie populară, îl prezintă pe K'ung Fu Tzu (Confucius) ca pe funcţionarul glorificat care subliniază importanţa obedienţei, pe când Lao Tzu este hermitul mistic ce stă undeva în munţi, în sălbăticie. Adevărul, însă, pare a fi că amândoi erau pur şi simplu nişte bărbaţi ai epocii lor, care se luptau cu conceptele ce germinau şi se dezvoltau în perioada în care trăiau ei.

Lao-tzu („bătrânul maestru") este titlul onorific cu care era numit Li Erh Tan, un funcţionar mărunt din aparatul statului Chou şi care a trăit în jurul secolului cinci Î. Ch. (Nu avem posibilitatea să dovedim sau să infirmăm această informaţie.) După moartea sa şi în următoarea sută de ani, au fost adunate vorbe ce i-au fost atribuite lui Li şi prezentate într-un volum numit *Lao Tzu.* Despre Lao-tzu omul nu ştim chiar nimic. Ce e important este că această lucrare – care a devenit cunoscută ca Tao Te Ching, undeva între secolul întâi î. Ch şi secolul întâi d. Ch. — pune bazele Taoismului filosofic. Este însă clar că Lao-tzu nu s-a numit pe sine însuşi Taoist.

Lucrarea *Lao Tzu, ca* şi cuvintele lui Confucius, este mai preocupată să ofere o bază pentru o corectă conducere politică – un manual pentru conducători, dacă vreţi. Titlul *Tao Te Ching ne* spune, într-adevăr, multe despre volum.

Tao (tradus simplu prin „calea”) este nenumitul, originea dincolo de origini. Nu poate fi definit de fiinţele umane – este infinit mai sus decât noi, aşa cum noi suntem infinit mai sus decât amoeba. Tao este incognoscibilul, eternul, fără formă sau sfârşit – şi totuşi, având toate formele şi toate sfârşiturile. Fără formă, Tao permează totul şi este obiectivul întregii existenţe.

Ti? Este un concept la fel de dificil. Poate fi tradus ca „integritate”, „virtute”, „modul potrivit de comportament în legătură cu voia cerului”, „putere”, „putinţă interioară”, „cavalerism”, „forţă răspândită cu onoare.” Principalul este că atât Lao-tzu, cât şi Confucius, credeau că *te* este ceva ce ar trebui să caracterizeze orice bun conducător. Ei nu erau prea departe unul de altul în ceea ce priveşte ideile de bază; abordarea însă era diferită. Confucius a văzut Calea ca fiind un set de reguli pe care cerul le-a impus asupra omului, de natură ierarhică şi pline de dependenţe filiale, cu ranguri clare şi neproductive. Recompensele materiale şi statutul erau compensaţiile pentru urmarea corectă a Căii. Ca urmare, ceea ce trebuia accentuat era *te* (căci te venea de la Ceruri); Calea apoi va avea grijă de sine. (Deoarece Confucianismul punea în prim plan obedienţa, este evident de ce clasele conducătoare erau în favoarea adoptării acestuia de către subordonaţi!)

Lao-tzu nu a mers pe acelaşi drum. El îndruma spre „înţelepciune” şi sublinia urmarea Căii de dragul Căii – mai degrabă decât pentru a obţine un avantaj pentru comunitate. Aşa cum era sigur că toate fiinţele se întorceau la Tao în moarte, era necesar ca fiecare individ, în viaţa sa, să revină la puritatea şi simplitatea iniţială a naturii sale elementare.

Cheia era „să manifeşti simplitatea şi să îmbrăţişezi ceea ce este principal. „Tao era asemănat cu apa, cea mai bună metaforă pentru a exprima simplitatea Căii. „Sub Cer, nimic nu este mai moale şi mai slab decât apa, însă ea învinge ceea ce este tare şi puternic, nefiindu-i nimeni mai presus.” Cheia pentru a realiza Tao era *wu-wei,* spontaneitatea şi non-interferenţa – „să te laşi în voia curentului”, ca să folosim o expresie New-Age. Totuşi, trebuie să înţelegem că wu-wei nu implică pasivitate. Mai degrabă, ca un înotător înţelept care traversează un râu adânc şi puternic, Taoistul înoată *în sensul*

curentului, nu împotriva acestuia.

Secţiunea anume din Lao Tzu pe care i-am citat-o lui John Chang este următoarea: „Toate lucrurile îl poartă în spinare pe yin şi îl îmbrăţişează pe yang; când cele două se combină, energia vieţii este creată în mod armonios.” (Tao Te Ching, secţiunea 42.)

6. Cum *jing* este asociat cu procesul reproductiv şi, aparent, curge în afară, unii Taoişti (şi Budişti ai sectei Ch'arn – cele două dogme nu sunt chiar aşa de departe una de altă) folosesc teoria chinezească a „fluxurilor opuse” pentru a face *jing să* se ridice. Această teorie spune simplu, că dacă vrei ca ceva să urce, îl tragi în jos şi invers. Pentru a face *jing-ul* să urce mai sus în corp, acolo unde poate fi rafinat şi transformat în *chi,* practicanţii îşi agăţau de penis greutăţi pe care le balansau! Am văzut fotografii ale unui călugăr de la templul Shaolin, care îşi suspenda de membru, cu sfori, un bolovan de şaizeci de livre. Nu ştiu dacă a reuşit să îşi facă *jing-ul* să urce prin această practică, dar cu siguranţă, după mulţi ani de repetiţii, a dezvoltat ceea ce se numeşte colocvial „un *schwanstuecker* enorm.” Pe de altă parte, nu ştiu nici câţi bărbaţi au suferit de impotenţă, sau au avut alte probleme în urma acestei practici (şi spun asta ca avertisment, deoarece ştiu că nu există bărbat care, citind asta, să nu fi gândit, „Aha! Deci aşa se face! „.)

Alţi Taoişti au folosit ceea ce se numeşte în mod eufemistic „dubla cultivare” – de fapt, sexul fără ejaculare. Adică, practicantul se angajează în actul sexual, până la punctul ejaculării, la care se retrage şi, sau încetează. Pasul următor este forţarea esenţei colectate să urce, încă o dată, într-o zonă y 9 ' '

A corpului în care poate fi prelucrată. Am văzut în Occident multe cărţi care descriu această tehnică, dar, iarăşi, nu am niciun fel de date care îi verifică eficienţa.

7. Pentru că acesta este un vers atât de important, imul pe care trebuie să-l înţelegeţi pentru a pătrunde prezentarea metafizică a şcolii lui John, cel mai bine ar fi să prezint o traducere literală a ideogramelor chinezeşti. Iată-le:

Nemurire, viaţă lungă (viaţă lungă)

S-au încercat multe interpretări diferite ale acestei structuri,

pentru a face mesajul să „se potrivească” în modelele filosofice occidentale. De fapt, înţelesul ei este foarte literal. O traducere precisă ar fi: „Acela care moare, dar nu piere, are viaţă lungă. „Am ales o utilizare mai imperioasă: „Acela care moare, dar continuă să existe, este nemuritor.”

Înţelesul pasajului este simplu: Indivizii care (ca şi John Chang) au realizat tai chi şi au combinat yin cu yang în interiorul fiinţei lor, îşi păstrează toată conştienţa, memoriile şi abilităţile după moarte. Ei „îşi iau yang-ul cu ei”, cum a spus, foarte potrivit, John.

3. Prezentare a Taoismului religios nu ar fi completă fără o prezentare a lui Chang Tao Ling. Născut Chang Ling, în timpul dinastiei Han târzii, în provincia Szechuan (probabil în anul 150 d. Ch., deşi alţii spun că în 35 d. Ch.), el a fost un copil geniu. La şapte ani citea şi comenta Tao Te Ching, iar la opt ani stăpânea arta feng shui (divinaţie.) Ca adult, avea aptitudini supranaturale şi o putere de vindecare imensă – atât la nivel fizic, cât şi la nivel psihologic. Dar Chang Ling a fost unic în mai multe privinţe, nu doar prin capacităţile sale. El a fost şi primul maestru Taoist care şi-a organizat discipolii într-o mişcare.

Chang a reuşit acest lucru prin instituirea unei taxe pe viaţă pentru vindecare sau pentru medierea cu lumea spiritelor. Era ceva obişnuit, încă din timpurile cele mai vechi, ca satul să-l sprijine pe şaman, dar nimeni înainte de Chang Ling nu surprinsese conceptul de organizare la un nivel atât de fundamental. Chang îşi taxa pacienţii cu cinci obroace de orez pe an, *toată viaţă* (Asociaţia Medicală Americană ar aproba acest mod de abordare.) Asta înseamnă foarte multă mâncare, iar plata era garantată pentru mulţi ani. Era o taxă pe viaţă şi în sensul că, dacă plăteai taxa, aveai asigurat tratamentul medical şi spiritual; nu mai trebuia să plăteşti o altă taxă, de fiecare dată când erai bolnav (un fel de combinaţie între biserică şi asigurare medicală.) Această dijmă i-a permis lui Chang să strângă în jurul său un mare grup de discipoli, pe care i-a structurat imediat într-o ierarhie, în funcţie de abilităţile şi talentele latente ale fiecărui individ. Această inovaţie era atât de neobişnuită, încât grupul a devenit cunoscut ca Secta Celor Cinci Obroace. Se recunoştea totuşi cinstit că făceau minuni. Cei paralizaţi chiar mergeau,

orbii chiar vedeau, ca să spunem aşa. Altfel, nu ar fi putut niciodată să o scoată la capăt, nu în China (din motive de care mă voi ocupa în capitolele ce urmează) – şi, cu siguranţă, nu în secolul al doilea d. Ch. Omul chiar avea putere.

Chang Tao Ling şi cei adunaţi în jurul lui erau unici în încă o privinţă (în cazul lui, perspectiva sa este radical diferită de imaginea populară a ermitului Taoist, căruia nu-i păsa de societate.) Chang Ling, prin faptul că şi-a organizat discipolii, că a fost de acord să ţină oamenii sănătoşi şi fericiţi prin puterile sale şi că a acceptat să lupte cu răul şi să exorcizeze demonii şi spiritele rele, *a consimţit să intervină în mersul omenirii, acolo unde putea* – acolo unde karma îi permitea.

Acesta era un pas profund pentru un Taoist, în primul rând pentru că, făcând acest lucru, el accepta consecinţele acţiunilor sale. Să nu uităm că, în conformitate cu credinţele sale, dacă reuşea, karma sa ar fi fost bună, iar dacă eşua, ar fi trebuit să plătească pentru asta. De asemenea, să nu uităm că Chang trăia în secolul al doilea d. Ch., înainte ca budismul Mahayana şi ideea de bodhisattva şi sacrificiul negării de sine să fi pătruns în China. Vă daţi seama, deja, că imaginea Taoismului, aşa cum este propagată în Occident, nu este deloc exactă.

Chang şi-a luat titlul de *T'ien Shih,* „maestru ceresc” (sau *Tien Sifu,* „învăţător ceresc”; depinde pe cine întrebi), pe care l-a trecut mai departe şi urmaşilor săi (a avut copii – iarăşi în ciuda imaginii de ermit a Taoistului.) Descendenţii săi, după o istorie de diferite războaie, urmată de stabilirea unei scurte teocraţii taoiste, s-au stabilit, într-un sfârşit, pe un munte numit Lung Hu Shan (Muntele Tigrului şi Dragonului), în provincia Jiangsi. De-a lungul secolelor, au continuat practica interferării cu treburile omenirii, depozitând în încăperile lor, printre altele, mii de borcane în care întemniţaseră puternicii demoni pe care îi exorcizaseră. Alţi taoişti, nu din cultul lor, dar afiliaţi de departe cu ei şi care le împărtăşeau credinţa că un om binecuvântat cu putere trebuie să ajute omenirea, s-au adunat pe muntele lor; acolo li s-a dat adăpost şi un loc în care să mediteze în pace. Un astfel de om, după cum vom vedea, va fi un personaj esenţial pentru această carte.

În 1927, secţiunea comunistă a Armatei Naţionaliste sa

desprins şi a atacat Lung Hu Shan, aflându-se în drum spre Hailufeng. Călugării din temple, printre care şi moştenitorul titlului de Maestrul Ceresc, au fost obligaţi să fugă pentru a-şi salva viaţa. Trupele au făcut ţăndări mii de borcane şi de recipiente, eliberând (după spusele călugărilor) mii de spirite rele, libere acum, încă o dată, să umble pe Pământ; se spune că aceste spirite sunt cele care au provocat al doilea război mondial! Descendenţii Tien Shih s-au stabilit, într-un final, în Taiwan, unde continuă să trăiască şi astăzi. Un alt lucru esenţial pentru povestea noastră este că (aşa cum s-a întâmplat şi în Mao-Shan, în 1949), unii dintre ermiţii de pe Lung Hu Shan nu au fost deloc speriaţi de apariţia armatei; erau atât de puternici, încât i-au înfricoşat pe soldaţi şi i-au îndepărtat de chiliile lor!

4. Dacă întrebi o sută de oameni care au citit despre filosofia chineză, cine a fost Lao-tzu, există şansa ca toţi să-ţi poată răspunde – unii chiar detaliat. Dar cercetătorul obişnuit ar putea fi şocat să descopere că un om a cărui şcoală a fost, din perspectivă istorică, un rival mai mare al Confucianismului decât Taoismul lui Lao-tzu, este practic necunoscut în zilele noastre. Un astfel de om este Mo-Tzu sau Mo Ti. El are legătură cu acest text, în aceea că linia şcolii de kung fu pe care a moştenit-o John Chang merge până la însuşi Mo-Tzu.

Vreme de două secole după moartea sa, şcoala lui Mo a fost principalul rival al Confucianismului. Născut în statul Lu, în anul 469 d. Ch., cam la zece ani după moartea lui K'ung Fu Tzu (Confucius), Mo-Tzu a fost extrem de bine educat în tinereţe şi, se pare, un artist marţial şi maestru de strategie. Există indicaţii că provenea dintr-o familie săracă şi că ar fi fost etichetat drept criminal, având în vedere că *Mo-Tzu* înseamnă „domnul Tatuaj." Principiile dreptăţii erau forţa con ducătoare a vieţii sale, însă, fiind prin natură un individ încăpăţânat şi extrem, în centrul învăţăturilor sale se afla iubirea universală. Cu patru sute de ani înainte de naşterea lui Christos, Mo-Tzu se zice că ar fi spus următoarele:

„Dacă oamenii ar privi alte ţări aşa cum le privesc pe ale lor şi pe vecinul lor aşa cum se privesc pe ei înşişi, atunci nu s-ar ataca unii pe alţii, căci ar fi ca şi cum s-ar ataca pe sine."

Înainte să continui, ar fi poate prudent să spun că există o

dificultate în afirma că *iubire universală ar* fi tema centrală a filosofiei lui Mo-Tzu. Din punctul meu de vedere, aceste două cuvinte descriu mai bine o conştiinţă occidentală, decât un mod oriental de abordare a vieţii (deşi voi continua să folosesc în text *iubire universală,* în lipsa unui termen mai bun.) Motivul pentru care insist pe deosebire este că Mo-Tzu era preocupat de dreptate, la fel de mult ca şi de compasiune – şi nu era un tip prea iertător. Dimpotrivă. În Occident, ca urmare a tradiţiei noastre iudeo-creştine, iubirea universală a devenit asociată cu iertarea păcatelor, lucru care aici nu este neapărat central. Poate că un cuvânt mai bun pentru învăţătura lui Mo-Tzu ar fi *universalitate {31}* care ne duce mai direct la esenţa centrală a Taoismului şi la conceptul de karma. În orice caz, o persoană universală îşi consideră vecinul la fel ca pe sine, iar pe tatăl vecinului la fel ca pe tatăl său – şi acţionează în consecinţă.

În anul 393 î. Ch., prinţul Wen din Ku Yang plănuia să atace statul Cheng, mult mai mic. Mo-Tzu a mers la el şi l-a întrebat ce-ar face dacă oraşele mai mari din ţara lui ar ataca brusc oraşele mai mici, ucigând şi jefuind. Prinţul a răspuns că le-ar pedepsi aspru. Mo-Tzu l-a întrebat atunci dacă pe el cerul nu l-ar pedepsi la fel, dacă ar ataca Cheng. Prinţul Wen a răspuns că asaltul său era justificat) pentru că oamenii din Cheng îşi uciseseră domnii vreme de trei generaţii şi deja sufereau pedeapsa cerului. Mo-Tzu l-a întrebat cum s-ar simţi dacă, atunci când îşi pedepseşte fiul pentru o faptă rea, vecinul său ar apărea brusc şi ar începe să-l lovească pe băiat, declarând că a fost voia cerului ca el să facă asta! Dacă domnul unei naţiuni măreţe îşi atacă statul vecin, omorându-i oamenii şi furându-le averile şi apoi scrie despre cât de măreţ şi de justificat a fost actul său, cu ce este el diferit de omul simplu care îşi atacă vecinii? Prinţul Wen a înţeles înţelepciunea acestor cuvinte şi a renunţat la planurile sale. {32}

Mo-Tzu nu a ezitat niciodată să ţină piept celor puternici – şi în multe rânduri şi-a riscat viaţa făcând aceasta. Forţa care îl conducea era o pronunţată iubire pentru dreptate. Discipolii lui Mo-Tzu au devenit, mai târziu, protectorii omului obişnuit şi ai locurilor sfinte. Cerul ştie de fiecare crimă pe care o comit oamenii, a scris el şi cerului îi place dreptatea şi îi displace

nedreptatea. De unde ştim că cerul iubeşte dreptatea? Într-o lume dreaptă este viaţă, bunăstare şi ordine, pe când într-o lume nedreaptă este moarte, sărăcie şi haos.

Mo-Tzu credea că cerul preţuia întreaga lume în mod universal şi căuta să existe un beneficiu reciproc pentru toate fiinţele vii. Aceasta este o declaraţie foarte simplă, directă şi elocventă, care încearcă să descrie Tao. Conform lui Mo-Tzu, cerul dorea ca cei care aveau forţă să-i protejeze şi să lucreze pentru ceilalţi, cei care aveau bogăţie să o împartă cu alţii, cei în poziţii de autoritate să lucreze etic, pentru o administrare bună, iar cei care munceau, să-şi îndeplinească sarcinile cu hărnicie. Când un stat sau o societate, ca întreg, evită un conflict la graniţele sale, îi hrăneşte pe cei flămânzi, se îngrijeşte de cei bolnavi, atunci naţiunea va înflori şi va prospera. Acum aproape două mii patru sute de ani, Mo-Tzu scria că, dacă înlocuim războiul ofensiv cu o bună administrare şi cheltuim mai puţin pe armată, vom avea multe avantaje.

Dacă un conducător acţionează în conformitate cu Legile universale ale dreptăţii şi dă un exemplu, el nu va avea duşmani şi va aduce binefaceri incalculabile lumii. Ca exemplu, Mo-Tzu observa cât de multe sute de funcţionari şi cât de multe mii de soldaţi simt necesare pentru o campanie militară. Între timp, administrarea internă era neglijată, agricultorii uitau de culturi, negustorii îşi stocau mărfurile. Dacă se recupera după aceea o cincime din arme şi provizii, se considera că acesta era un noroc. Nenumăraţi oameni mureau sau erau schilodiţi în război. Mo-Tzu se întreba dacă nu era o perversitate pentru conducătorii lumii să-şi găsească plăcere în a-şi răni şi a-şi extermina propriii cetăţeni.

Mo-Tzu a atacat şi nepotismul. Iniţial, a scris el, guvernul a fost făcut ca să servească şi să-i ajute pe cei săraci, să aducă siguranţă, acolo unde este pericol şi să restabilească ordinea, acolo unde este haos. Oamenii îi alegeau pe cei mai capabili dintre ei ca şi conducători, astfel încât guvernarea să fie unificată sub o îndrumare inteligentă. Însă, în zilele acelea, guvernarea se făcea prin linguşiri la curte şi numai rudele şi prietenii celor care deja erau la putere, erau numiţi în poziţii de autoritate. Cum cetăţenii şi-au dat seama că aceşti indivizi nu

erau angajaţi pentru binele poporului, îi urau şi nu se identificau cu ei, lucru care a dus la revoluţie. Nu era asta o nebunie? Mo-Tzu sugera ca cei care se află în poziţii de putere să-i onoreze pe cei vrednici şi să-i retrogradeze, în mod imparţial, pe cei fără capacităţi, pentru a rezolva conflictele interpersonale.

Din păcate, până la ora actuală, niciun conducător mondial (în afară de Ghandi) nu a considerat potrivit să asculte aceste sfaturi de bun simţ. Observaţiile lui Mo-Tzu sunt pertinente şi astăzi. Nu am învăţat nimic în două mii de ani. Chiar şi în aşa-numitele noastre democraţii modeme.*

„Nu contează ce ştii, contează *pe cine* ştii” şi „Puterea face dreptate” sunt principii fundamental acceptate.

Mo-Tzu credea în fiinţe spirituale non-umane şi în spiritele strămoşilor umani; ca dovadă, el comenta că nenumăraţi oameni din toată lumea avuseseră întâlniri cu astfel de Entităţi. Filosofia şi punctul său de vedere erau, dintr-o perspectivă metafizică, foarte apropiate de modelul şamanic.

Mo-Tzu putea să aibă puncte de vedere extreme – şi, cu siguranţă, imaginea sa ascetică le plăcea mai mult războinicilor disciplinaţi, decât laicilor. Purta doar haine aspre şi poseda doar puţine lucruri. Practica încontinuu alchimia internă şi artele marţiale. Documentul istoric (şi ştiinţific, la standardele de astăzi) *Huai-nan-tzu* spune că Mo-Tzu nu stătea niciodată prea mult într-un loc. Poate că principalul dezacord al autorului cu Mo-Tzu este cu privire la faptul că acestuia nu-i plăcea deloc muzica. Mo-Tzu credea că a cânta, a dansa şi a face muzică sunt modalităţi de a-ţi pierde vremea; este cel puţin trist că un individ iluminat ca el nu a trăit bucuriile expansiunii creative. Chiar celebrul filosof Taoist Chuang-tzu, numindu-l pe Mo-Tzu „unul dintre cele mai mari suflete ale lumii”, îl critica pentru „economia” pe care o făcea la muzică şi funeralii. Chuang-tzu spunea că oamenii vor cânta atunci când sunt fericiţi şi vor boci atunci când sunt necăjiţi, iar încercarea de a opri astfel de lucruri este împotriva naturii omeneşti. Sunt întru totul de acord cu el.

Cum am spus mai devreme, vreme de două secole după moartea sa, în anul 391 î. Ch., şcoala lui Mo-Tzu a fost principalul rival al şcolii lui le ung Fu Tzu.

Discipolii lui Mo-Tzu au devenit paznicii templelor şi protectorii omului simplu; cei mai mulţi dintre ei proveneau ei înşişi din oameni simpli, deşi erau foarte educaţi în acelaşi timp (un contrast mare în secolul al patrulea î. Ch..) însă şcoala sa s-a împărţit curând în trei ramuri, fiecare acuzându-le pe celelalte de erezie; din cauza acestui conflict, între ele şi cu; confucianismul, şcolile şi-au pierdut repede puterea. Până la începutul erei noastre, deja dispăruseră sau trecuseră în „subteran."

5. Pe lângă secta Lung Hu Shan, mai există încă trei tradiţii taoiste care au avut un impact asupra istoriei chineze; toate au fost constituite în secolele IV–VI. Una dintre acestea este secta *Mao-shan Shang-ch'ing* (Muntele Mao Suprema Puritate), care a urmat învăţăturile lui Wei Hua-ts'un, Yang Hsi şi Tao Hung-ching, printre alţii. Secta s-a apropiat de imaginea ermitului taoist, punând accentul pe meditaţia paşnică şi pe un stil de viaţă izolat, pentru a obţine *premiul* nemuririi. A doua este tradiţia scripturală Ling-pao (giuvaerul sacru), care s-a bazat pe texte sacre şi care punea accentul pe ritualuri şi liturgii complexe. A treia e Wutang-Pai, care a pus accent pe antrenamentul de arte marţiale, ca o cale spre iluminare; unul dintre membrii acestei şcoli, Chang San Feng, este privit ca fondatorul artelor marţiale interne şi are, cu siguranţă, legătură cu povestea noastră. (A se vedea nota 12.)

6. Chestiunea iluminării supreme sau a nemuririi este una despre care s-a scris în detaliu şi pentru care am avea nevoie de câteva volume ca s-o abordăm. Pe scurt, se pare că există diferite etape ale jocului. Din punctul de vedere al liniei lui John, prima etapă se realizează prin terminarea Nivelului Patru (de fapt, Nivelul Cinci, deşi eu nu am abordat deosebirea, pentru a nu crea confuzie), care asigură faptul că îţi poţi lua toată energia yang cu tine, atunci când mori. Un astfel de spirit încă mai este legat de legile karmei, însă va rămâne astfel, până ce atinge Nivelul Treizeci. Cu alte cuvinte, pentru a scăpa din ciclul renaşterii, trebuie să ajungi la Nivelul Treizeci sau peste, în timpul vieţii. Iluminarea supremă apare la Nivelul Şaptezeci şi Doi, când simt deschise toate cele şaptezeci şi două de chakre din corp, iar ultima, cea din creştetul capului, poate să

înflorească. La acest punct, taoistul este una cu universul.

Am găsit metoda lui John similară cu yoga Kundalini şi cu yogile budiste ale lui Naropa (precum şi cu unele ramuri ale Taoismului şi şamanismului), dar, aşa cum am spus mai sus, o comparaţie nu face obiectul acestei cărţi.

Totuşi, o chestiune la care aş vrea să mă refer este faptul că o astfel de abordare nu este restrânsă la învăţătura orientală. După părerea mea, vechii greci, mesopotamienii şi egiptenii foloseau cu toţii aceeaşi metodă. Deşi dovezile în acest sens simt, mai degrabă, circumstanţiale decât solide, se pare că teoria este pe calea cea bună.

Şarpele e un simbol ce poate fi găsit peste tot în înscrisurile religioase arhaice greceşti şi în cele egiptene. Descrierea şarpelui se referă la „energia pământului” sau, cu cuvintele lui John Chang, „energia yin” *(chi-ul* yin ce vine din pământ.)

Unii cercetători au propus teoria că chakrele din cunoaşterea orientală nu sunt nimic mai mult decât o reţea de „unde statice” în câmpul energiei yin, care ne înconjoară şi ne pătrunde. Această reţea de unde statice ne reflectă atât personalitatea, cât şi karma – ea fiind un echivalent al structurii noastre genetice.

În figura 6a este prezentată o versiune simplificată a chakrelor din cunoaşterea orientală (anume, principalele şapte chakre, nu toate şaptezeci şi două.) Comparaţi aceste chakre cu undele statice esenţiale din fizică (figura 6b) şi cu toiagul lui Hermes (figura 6c), folosit ca simbol de medici în toată lumea. Acest simbol este, de fapt, destul de vechi şi poate fi văzut pe o vază din Mesopotamia, la Luvru, care datează din anul 2000 î. Ch. (figura 6d.) De asemenea, puteţi vedea şi toiagul lui Asclepios, zeul vindecării (figura se), sau coroana şarpe a faraonilor din vechiul Egipt (figura 6f.) Toate imaginile se referă la ridicarea energiei Pământului.

Voi lăsa pe alţii să facă o comparaţie mai detaliată*

. * Toate aceste concepte au fost prezentate de Lefteris Saragas în revista Atrapos, editura Aldebaran, Atena, Grecia, în iune 1998. Schiţa originală a vazei de la Luvru a fost publicată întâi de ziarul Eleftherotypia, Atena, 4. 10. 1998.

Fig. 6 (a) Chakrele învăţăturii orientale,

(b) O undă statică,

(e) Toiagul lui Hermes.

(d) Imagine mesopotamiană care arată aceeaşi reţea de energii,

(e) Toiagul lui Asclepios.

(f) Coroana şarpe din Egipt.

12. Cealaltă figură semi-istorică ce are o legătură cu acest text este Chang San Feng, un maestru foarte puternic al alchimiei interne, căruia mulţi îi dau creditul de a fi iniţiat artele marţiale – adică, aplicarea antrenamentului nei-dan la tehnica marţială. Şcoala de kung fu a lui John Chang îl consideră un membru proeminent şi de mare succes al liniei sale. Printre altele, unii îl consideră pe Chang San Feng iniţiatorul Tai Chi Chuanului, deşi presupusa influenţă a moştenirii să le asupra tai chiului este o zonă controversată.

Huang Pai-Chia (fiul lui Tsung-Hsi): „Chang San Feng era maestrul [al artei] shaolin, dar inversându-i principiile, a dezvoltat şcoala interioară. „{33}

Aceasta este o distincţie care are anumite consecinţe pentru istoricii artelor marţiale – una care nu a fost subliniată suficient (după părerea mea) şi care, cu siguranţă, îi va ofensa pe învăţaţii Taoişti, O altă idee importantă este folosirea de către Huang a conceptului de *linişte profundă,* pentru a descrie artele marţiale. El se referă la energia yin.

Trebuie observat că artele marţiale interne nu implică neapărat mişcări curgătoare, aşa cum am ajuns să credem în Occident (dat fiind ca orice mişcare e neapărat yang.) Mai degrabă, în acest text, Huang denotă energia yin în contextul folosit de John Chang, cu alte cuvinte ca „forţă gravitaţională” care absoarbe energia şi care transformă spaţiul-timp.

Epitaful pentru Wang Cheng-nan oferă dovezi circumstanţiale considerabile că şcoala lui John descinde, într-adevăr, de la Chang San Feng.

Îl găsim menţionat pe Chang San Feng şi în textul istoric al dinastiei Ming, *Ming Shih Fan Gi Chwan;* acesta este prezentat ca fiind „mare şi înalt, cu un spate de cocor.” {34}

Se pare că primul împărat Ming a încercat să-l găsească în 1392, dar Chang nu voia să fie găsit. Şaptezeci de ani mai târziu

(în textul dinastiei Ming, *Ming Lan Yin Chi Shou Lei Kou),* îl găsim menţionat din nou. Acest împărat al dinastiei Ming reuşise, căci Chang catadicsise să-l viziteze. Alte menţiuni din perioada Ming spun despre Chang „Cele Trei Abundenţe” că s-ar fi născut în districtul Yi al provinciei Liaoning, în China de nord. El este menţionat ca şi conducător Taoist de la sfârşitul dinastiei Yuan şi începutul dinastiei Ming (1368 d. Ch.), care, în final şi-a construit un aşezământ pe muntele Wu Tang, ca să se dedice studiului Taoismului*

Să fi existat un Chang San Feng care a trăit mai mult de cinci secole? Chiar şi acum cinci arii, aş fi spus că pretenţii de genul ăsta sunt nişte aberaţii. Acum însă, ezit până şi să exprim o părere în astfel de chestiuni. Nu poate fi nicio îndoială că a existat un personaj istoric Chang San Feng {sau mai mulţi.) Cine sau ce a fost el de fapt, însă, nu putem şti. Poate că este pur şi simplu cazul unui om în fiecare generaţie, care ia locul predecesorului său – un şiretlic destul de obişnuit în istoria lumii. Sau poate că a fost într-adevăr un taoist fără vârstă, nemuritor.

Scriitorul taoist, Li Han-hsu, în 1844, la publicarea unei cărţi numită *The Complete Works of Chang San Feng* [Lucrările complete ale lui Chang San Feng, n t. J, a declarat că l-a cunoscut. Ar fi minunat dacă ar fi încă în viaţă, râzând pe seama acestui autor. Mi-ar plăcea să cred că într-adevăr trăieşte, undeva în munţii Chinei.

13. Chestiunea existenţei eterului i-a bântuit pe oamenii de ştiinţă la începutul secolului. De la descoperirea electromagneticii de către Clerk Maxwell şi Michael Faraday, controversa cu privire la modul de propagare al acestor forţe i-a tulburat pe oamenii de ştiinţă, care încă mâi lucrau cu mecanica newtoniană şi cu corpuri materiale. De-a lungul timpului, s-a ajuns să se înţeleagă comportamentul unui „câmp” şi, la rândul său, acela al unei unde. Apoi toate eforturile s-au concentrat pe înţelegerea naturii luminii, teoria lui Fresnel – că lumina se propagă într-o substanţă numită eter luminifer – fiind cea mai populară (eter care se considera că, în spaţiul absolut, există în stare de repaus.)

În 1887, faimosul experiment Michelson-Morley a arătat că, de fapt, nu poate exista un eter mecanic.

** Huang, Alfred, Complete Tai Chi.

Această descoperire a fost în centrul discuţiilor vreme de optsprezece ani, dar ea a fost, în final, acceptată, în ciuda împotrivirii feroce a unora dintre cei mai mari oameni de ştiinţă ai vremii (cum ar fi Lordul Kelvin, Hendrik Lorentz şi Jules-Henri Poincare.) Chestiunea s-a stabilizat în 1905, cu faimoasele lucrări ale lui Albert Einstein despre teoria relativităţii şi teoria cuantică. Dar încă existau adepţi ai vechii teorii a eterului – Lorentz şi Poincare, mai ales, care au introdus un model prin care un ceas încetinea, în momentul în care era introdus în eter. Cred că erau foarte aproape de adevăr.

14. Rădăcinile Taoismului se întind până la tradiţia şamanică ce a străbătut întreaga lume, începând cu vreo treizeci de mii de ani în urmă. Cuvântul *şaman* vine de la popoarele tunguşte din Siberia, care trăiau la cea mai nordică margine a lumii chineze. Totuşi, este greşit să presupunem că şamanismul ca şi credinţă, a început în Siberia. Conform dovezilor arheologice, originile sale sunt aproape cu siguranţă europene. Şamanismul a fost prima mare religie şi a ajuns din nordul Europei, peste Asia, până în America. Există indicii că era răspândită în Asia şi America de Nord între anii 11. 000 – 8. 000 î. Ch.

Şamanul funcţionează prin studierea şi cunoaşterea naturii, astfel putând să ajungă la natură la toate nivelurile. Credinţa esenţială a şamanismului este că universul este făcut din două lumi paralele şi care se suprapun – cea fizică şi cea spirituală. Noi, cei din lumea fizică, putem fi influenţaţi de cei din lumea spirituală. Ca urmare, este nevoie de un intermediar, care să comunice cu entităţile din lumea spiritelor şi să intervină pe lângă locuitorii planului fizic; acest mediator era şamanul. Forţele lumii spiritelor, care ar putea fi oameni morţi sau de origine non-umană, pot aduce noroc sau ghinion, boală sau prosperitate. Şamanul intră în lumea spiritelor prin starea de transă, în timpul căreia vorbeşte cu spiritele şi, sau devine portavocea lor. Principala directivă a lumii spiritelor era, de obicei, ca oamenii să înţeleagă şi să urmeze calea naturii; chiar cosmologia şamanismului a făcut primii paşi şi a stabilit că există, într-adevăr, o Cale pe care fiinţele omeneşti pot să o urmeze şi să fie în acord cu lumea, să evite boala şi dezastrul.

Această apropiere primordială de lumea naturală, ca şi înţelegerea ei a reprezentat moştenirea şamanismului către Taoism.

Regii timpurii ai Chinei erau şamani. Se spune că în jurul anului 3000 î. Ch primului rege, Fu Hsi, spiritele i-au arătat cum să aducă omului civilizaţia. Fu Hsi le preda supuşilor săi agricultura şi scrisul, printre altele. De asemenea, el este şi patronul artelor divinatorii chinezeşti, prin aceea că el e primul care a făcut cele opt trigrame (*pa-kua*), ce au dus la dezvoltarea ulterioară a I. Chingului. Se spune că secretul celor opt trigrame era înscris pe corpul unui cal ce a ieşit din râul Ho, pentru a i se arăta lui Fu Hsi; ca urmare, modelul este numit Ho-t'u şi descrie natura profundă a tuturor lucrurilor. Este interesant de observat că *un animal* îi arată lui Fu Hsi cunoaşterea funcţionării universului şi că Fu Hsi este adesea desenat ca purtând o blană de tigru şi însoţit de animale cum ar fi broasca ţestoasă. Nu pot exista indicii mai clare care să ne trimită la şamanism.

Unul dintre cei mai mari regi-şamani ce au urmat – şi unul extrem de respectat de taoişti, ca fiind fondatorul tradiţional al Taoismului – este împăratul Galben, Huang Ti, care a trăit, se pare, între 2697–2597 î. Ch. Se spune că el a inventat administraţia guvernamentală şi medicina, printre altele. Într-adevăr, textul medical chinezesc cel mai renumit se numeşte *Tratatul de Medicină Internă al împăratului Galben* (deşi se poate ca acesta să fi fost scris în secolul al doilea î. Ch..) Huang Ti este vestit şi ca şi inventator al coşului de fum, al plugului, al gherghefurilor de mătase, dar el este mai bine cunoscut pentru experimentele sale cu alchimia internă şi externă şi cu descoperirea secretelor nemuririi. Un alt rege şaman a fost Yue, care a fondat dinastia Hsia (2205–1765 î. Ch.); se spune că el a fost desemnat de ceruri să-şi conducă poporul. Ca şi predecesorul său cu secole înainte, regele Yue a văzut un animal ieşind din apă (în acest caz, era o broască ţestoasă care a ieşit din râul Lo) şi care purta un model de opt trigrame înscris pe spate. Modelul se numeşte *Lo-shu* şi este cunoscut ca şi pa-kua Cerului Târziu (sau trigramele, zilelor următoare'); Ho-t'u se numeşte pa-kua Cerului Timpuriu (sau trigramele, primelor zile".) Ho-t'u descrie ordinea ideală a lucrurilor în univers, în

timp ce Lo-shu descrie ordinea curgerii şi a schimbării:

Se poate vedea că ceea ce şamanismul a oferit Taoismului este sentimentul unei relaţii între legile naturii şi puterea supremă din univers, inclusiv conceptul că schimbarea nu poate fi forţată sau oprită, ci doar înţeleasă. Ideea de a „te lăsa în voia curentului” e atât şamanistă, cât şi taoistă. Este, într-adevăr, foarte greu să tragem o linie şi să le separăm pe cele două, precizând clar Unde se termină o tradiţie şi unde începe cealaltă.

15. Lucrarea înţeleptului Kuo-pu, *Ch’ing-lung ching (Tratatul Clasic cu privire la Modelele Munţilor Verzi),* scrisă în Secolul al treilea d. Ch., descrie clar procesul prin care lucrurile sunt create din Tao şi revin la aceasta. Lucrarea reflectă idei care existau de milenii şi care au fost confirmate şi de alţi scriitori din dinastia Sung, cu opt sute de ani mai târziu. Autorul începe: „La început a fost întuneric, căci Vidul nu se poate vedea. „{35}

Să comparăm acest text cu străvechiul mit grecesc (după Hesiod) conform căruia Pământul a răsărit din haos, din neformat, * sau la Vechiul Testament. Wu-chi este primordialul, Sursa. Este condiţia de nemişcare, în care toate lucrurile sunt nediferenţiate de suprem. În această stare; străluceşte un punct de mişcare – de yang pur (a se vedea Fig. 7.)

Fig. 7 Prezentarea lui Kuo-pu. (a) Wu Chi, Tao. (b) şi e) O scânteie de mişcare în nemişcare; yang-ul se află în mijlocul yinului.

(d) Tai Chi, yin şi yang îmbrăţişate şi echilibrate.

Există interacţiune între yin şi yang, iar aceasta duce la starea de Tai Chi (extremitatea supremă), în care yin şi yang sunt îmbrăţişate, distincte, dar împreună – echilibrându-şi reciproc forţele. Acesta este Unul la care se referă Lao-tzu, mama celor „zece mii de lucruri” (a tot ce este viu.) Dacă wu-chi este nemişcare absolută, Tai Chi are potenţialul schimbării. Când tai chi este în repaos, yang şi yin simt unite; când tai chi este în mişcare, atunci cele două forţe opuse se separă, în aceasta se află secretul nemuririi.

’ Cuvântul haos, în contextul său original, nu avea nimic a face cu înţelesul său de astăzi, „masa confuza şi nebuneasca.” Cuvântul *(xaos)* vine din rădăcina grecească ce înseamnă „a se

deschide larg”, referindu-se la spaţiu, la indefinibil.

7. A se vedea textul de la nota 13. *…

8. A se vedea textul de la nota 15.

9. Un exemplu istorie de cât de mult poate să dăuneze omul prin lăcomie şi ignoranţă este eliminarea completă a bizonilor din Statele Unite ale Americii, la sfârşitul secolului al nouăsprezecelea. Cei mai mulţi oameni ştiu că turmele uriaşe ce bântuiau odată câmpiile au fost măcelărite cu nepăsare, dar nu mulţi realizează şi cât de repede s-a întâmplat lucrul acesta şi de cât de puţini oameni a fost nevoie.

În 1870 erau douăzeci de milioane de bizoni care bântuiau pe păşuni; până în 1889 – după mai puţin de douăzeci de ani – rămăseseră doar o mie. Din acea o mie de bivoli, prin conservare atentă, s-a ajuns acum la o puternică turmă de două sute de mii. De ce au fost ucişi bizonii? Ce scop a avut suprimarea unei surse de hrană atât de incredibil de mare?

Este simplu. Bizonii nu aparţineau nimănui. Erau liberi şi puteau servi drept hrană maselor dezavantajate economic ale naţiunii, fără ca nimeni să obţină vreun profit. Atâta timp cât existau bizonii, baronii vitelor – şi politicienii plătiţi de aceştia – nu puteau spera să pună mâna pe piaţă. Aceşti oameni deciseseră deja că păşunile erau excelente pentru creşterea vitelor, astfel că au făcut ca bizonii să dispară. Cadavrele animalelor măcelărite erau inutilizabile ca hrană, căci până să poată ajunge cineva la ele, se alterau. Astfel că au fost duse la fabrici ca Michigan Carbon Works, din Detroit şi zdrobite pentru a fi transformate în îngrăşăminte. *Îngrăşăminte,* pentru numele lui Dumnezeu!

Acesta a fost, pur şi simplu, un caz de lăcomie şi ignoranţă lucrând mână în mână, ca de obicei. De ce nu au făcut oamenii nimic atunci, în faţa măcelului? Poate că nu le păsa. Poate că li se spusese că uciderea bizonilor nu avea nicio importanţă. Poate credeau, pur şi simplu, că bizonul nu era bun de mâncat.

Anexa a doua

OBSERVAŢII ŞI SPECULAŢII

La acest punct, o abordare cu adevărat academică despre fenomenele prezentate în acest text este în afara oricărei discuţii, întrucât nu s-au făcut niciun fel de teste de laborator. Totuşi, nu pot să mă abţin să speculez mai departe, cu privire la ceea ce am văzut în timpul cât am fost elevul lui John Chang; în această scurtă anexă aş dori să fac nişte comentarii suplimentare.

Este incitant să credem că, într-o zi, vom ajunge să înţelegem natura energiilor care i-au dat lui John puterile pe care le are. *Chi-ul* yang şi cel yin guvernează ecuaţia vieţii, aşa cum a spus-o în repetate rânduri chiar Chang Sifu. Odată, un confrate de-al meu – şi el elev – mi-a luat în râs încercările pseudoştiinţifice de a cuantifica yin-ul şi yang-ul, observând că John experimenta realitatea direct şi, ca urmare, nu avea nevoie de vreo cuantificare. Nu era departe de adevăr. Cu toate acestea, dacă Chang Sifu miare nevoie de un astfel de discurs, atunci noi, ceilalţi, cu siguranţă avem – aşa că mai bine să facem o încercare.

OBSERVAŢII

Energia yang

V. Demonstraţia cu mingea de ping-pong. Prezentată în capitolul 7, această demonstraţie a constat de fapt în transferarea energiei yang de către John în interiorul unei mingi de ping-pong pe care o ţinea în mâna stângă, în timp ce genera un pol yin în palma dreaptă. Mingea pulsa o lumină albastră şi în acelaşi timp emitea un sunet ca ciripitul unui canar. Dinspre minge înspre palma dreaptă a lui John se observa un flux continuu de scântei albăstrui – în esenţă, ca un fulger în miniatură. John a susţinut transferul vreme de vreo cinci secunde – apoi s-a oprit, obosit. Când l-am întrebat dacă poate face acelaşi lucru cu o minge de cauciuc, goală, a răspuns că nu, deoarece mingea trebuia să fie goală pe dinăuntru.

¥ Pirogeneza. Aşa cum se vede în *Inelul de foc* şi pe câteva dintre peliculele mele de amator, John poate să inducă pirogeneza, folosind *chi* yang. Materialul pe care îl aprindea de obicei era un ziar sau un şerveţel – dar, de câteva ori, a fiert şi

apă.

¥ Rafale de energie. Deşi personal nu am fost (încă) martor la acest fenomen anume, alţi elevi mi l-au descris: John este capabil să emită rafale de energie de mare putere, la o distanţă considerabilă, asemănătoare cu fulgerele. (Culoarea acestor rafale este tot albastră; energia utilizată este identică celei folosite în demonstraţia cu mingea de pingpong.) Nu mă pot opri să mă gândesc la filme ca *Mortal Kombat, Powder, Big Trouble în Little China,* sau la legenda chinezească a zeului *L'ei Kung (Zeus î*n Grecia.) Nu se ştie cât de mari sunt aceste puteri. Am auzit că nişte confraţi, elevi de-ai mei care sunt la Nivelul Trei, pot să lovească la o distanţă de până la opt metri, cu doar un mic supliment de energie yin în corpurile lor, de la John, care permite energiei yang să le iasă dincolo de piele. (Puteţi să consideraţi pielea ca pe un fel de cuşcă Faraday pentru energia corpurilor noastre.)

¥ Difracţia razelor X. La nişte teste care s-au desfăşurat cu mai mulţi ani în urmă, John şi doi elevi de ai săi, care erau la Nivelul Trei şi-au lăsat *dantien-ul* examinat cu raze X din faţă, din spate şi din lateral. *Dantien-ul* lui John arăta ca un disc circular plat, iar cel al elevilor săi prezenta şi aspecte globulare curbate (tot plate.)

Energia yin

¥ Telekinezia. L-am surprins pe John pe peliculă, mişcând o cutie de chibrituri de la o distanţă de un metru. El şi-a întins palma stângă înspre cutie, pe care o pusese pe podea, generând în acea palmă un pol yin. Cutia de chibrituri a alunecat pe podea cu o accelerare remarcabilă şi a venit să se odihnească în palma sa.

¥ Absorbţia de energie. Cu două ocazii diferite, John a transferat energie yin în corpul meu. Atunci am putut prinde un glonţ dintr-o puşcă cu aer comprimat, punându-mi mâna pe gura ţevii. La cele două teste s-au folosit puşti cu aer diferite. Alicele nu au prezentat niciun fel de deformare; de asemenea, nu a existat niciun fel de emisie de căldură şi nici impact la prindere (capitolul 7.)

Energia yin-yang

¥ Electrogeneza. Cea mai uşor de observat dintre puterile

lui John este şi cea mai dificil de cuantificat. Forţa de respingere dintre energia yin şi cea yang este cea care produce acest dinamism, cele două energii fiind „presate” împreună în *dantien-ul* lui Chang Sifu. John foloseşte această abilitate în mod obişnuit în fiecare zi, pentru a face tratamente cu acupunctură pacienţilor săi – şi transferă această energie în punctele tradiţionale de acupunctura. Însă nici testele cu voltmetre şi ampermetre de curent continuu, nici cele pe curent alternativ nu au indicat prezenţa vreunei tensiuni sau a vreunei intensităţi; de asemenea, profesorul meu nu putea să aprindă un bec slab în curent continuu (pentru a se asigura că acest „curent” chiar se transferă în timpul acestor teste, autorul a acţionat ca împământare.) Ca urmare, deşi această energie este simţită ca electricitate, în mod sigur ea nu este electricitate. O caracteristică demnă de remarcat este că acest „curent” generat nu pare a urma forma de undă obişnuită din fizică, ci prezintă o serie de vârfuri. Nu am date solide pentru a cuantifica această afirmaţie, dar am simţit efectul în corpul lui Chang Sifu, în timpul electrogenezei. Adică, am avut impresia că energia generată nu urma acest model, ci mai degrabă imul asemănător cu acesta:

Numai timpul ne va dovedi dacă această afirmaţie este exactă.

SPECULAŢII

Energia yang

Demonstraţia cu mingea de ping-pong, menţionată mai sus şi descrisă în capitolul 7, defineşte foarte mult natura chiului yang, dacă aceasta există într-adevăr ca formă independentă de energie. Culoarea albastră observată aminteşte de orgonul lui Reich – de altfel, multe dintre caracteristicile descrise sunt similare. Necesitatea de a folosi o minge netedă de plastic, goală pe dinăuntru, pentru a face demonstraţia, este foarte importantă: ea sugerează că ceea ce am văzut nu e un fenomen de suprafaţă – ci, mai degrabă, energia a penetrat carcasa de polimer şi strălucea *în interiorul* mingii, la fel cum străluceşte lumina într-un bec incandescent. Acesta pare a fi un indiciu că *chi*-ul yang nu este nici particulă, nici undă – ci ambele laolaltă. Eu cred că aceasta este energia solară depozitată în atmosfera pământească.

Energia yang este *fierbinte.* Ea poate avea efecte incendia aşa cum s-a dovedit prin demonstraţiile de pirogeneză. Mai mult, există o corelaţie interesantă între arhetipurile lui Chang Sifu şi observaţiile lui Reich asupra orgonului, în ceea ce priveşte tratamentul cancerului. Reich scria că celulele canceroase mor, atunci când sunt plasate în proximitatea bionilor de orgon. Profesorul meu a folosit cu succes o supradoză de *chi* yang pentru a trata cancerul, spunând că celulele canceroase „se usucă” atunci când sunt expuse la energie yang puternică. (Acestea fiind spuse, trebuie să temperez însă speranţele pe care s-ar putea să le fi dat celor afectaţi de cancer. Aşa cum a spus John, el nu poate să vindece cancerul. A făcut şapte încercări până acum, iar rata de succes a fost de 43 la sută. Trei dintre acele persoane s-au vindecat instantaneu şi sunt încă în viaţă, însă celelalte patru au murit pe loc, constituţia lor slăbită fiind incapabilă să suporte rafala de energie. Chang Sifu nu mai face încercări cu acest tip de terapie. Am scris acest pasaj, în credinţa că se vor face cercetări care ar putea duce la identificarea unui tratament. Odată ce vom înţelege *chi*-ul yang, vom putea şi să vindecăm cancerul.) Sunt convins că ceea ce Reich numea orgon este ceea ce noi, în tradiţia Mo-Pai, numim – de două mii cinci sute de ani – chi

yang.

Fenomenul de difracţie a razelor X este şi el interesant (ştim că energia yang este cea care induce acest efect, având în vedere că şi elevii lui John, care se aflau la Nivelul Trei, au prezentat şi ei aspecte similare.) Difracţia razelor X s-ar putea dovedi metoda prin care putem corela şi face dovada clinică a bioenergiei.

Energia yin

La acest moment, este pur şi simplu imposibil să ne facem o idee clară despre ce este, de fapt, *chi-ul* yin. Dacă vreuna dintre proprietăţile care i se atribuie ar putea fi dovedite clinic, atunci va trebui să revizuim prima lege a termodinamicii. Demonstraţia cu puşca cu aer comprimat defineşte foarte precis caracteristicile energiei yin: Energia alicei *nu* s-a conservat, nu a existat nicio deformare, nu s-a generat căldură, nu a existat impact (conservarea energiei cinetice.)

Într-o conversaţie recentă, John a descris energia yin ca fiind „ca şi gravitaţia, având în vedere că gravitaţia însăşi este *chi* yin. „Am subliniat în repetate rânduri în acest text că, dacă vom înţelege energia yin, vom avea acces la viteze mai mari decât viteza luminii. O voi mai face încă o dată aici, printr-o frază simplă: *Dacă energia poate să dispară în nimic, atunci ea poate şi să fie creată din nimic!* Imaginaţi-vă ce lovitură ar fi asta pentru industria energetică; probabil că s-ar lupta ca nişte lupi turbaţi să împiedice o astfel de informaţie să iasă la suprafaţă – fie şi ca simplă speculaţie.

La demonstraţia cu telekinezia pe care am descris-o, John a explicat că a folosit *chi* yin pentru a-şi trage cutia de chibrituri în palmă. Cred că ceea ce s-a întâmplat în timpul acestui proces de telekinezie a fost, în esenţă, o deformare a spaţiului şi timpului în direcţia palmei sale stângi, cam în felul unui culoar gravitaţional. Cu alte cuvinte, ca să folosesc un model simplu, ceea ce s-a întâmplat arată ca în figura 8. Iarăşi însă, rămâne de văzut dacă această apreciere este exactă sau nu.

Energia yin-yang

Poate cea mai clară afirmaţie pe care pot să o fac cu privire la abilitatea de electrogeneză a lui Chang Sifu este că, în mod sigur, ea *nu*este rezultatul unui flux de electroni. Dacă ar fi fost

aşa, atunci această mişcare de electroni ar fi putut fi înregistrată ca tensiune sau ca intensitate, iar John ar fi putut să producă incandescenţa într-un bec. Cu toate acestea, oricine vine în contact cu această energie poate să jure că simte un curent electric care îi trece prin corp. În plus, această energie se poate transfera prin conductori (metale, apa), dar nu prin materiale izolatoare. Dacă nu se datorează mişcării electronilor, atunci ce produce acest curent?

Aş vrea să mai încerc o dată să trag orbeşte şi să avansez ideea că s-ar putea ca acest fenomen să fie cauzat de o oscilaţie crescută la nivelul nucleului.

Mai mulţi cercetători (Kevran, Komaki, Pappas, Hillman, Goldfein){36} au sugerat că fuziunea nucleară indusă electric (fuziunea nucleară „la rece”) are loc tot timpul în interiorul corpului şi că ea ar putea fi forţa care alimentează transferul de sodiu şi potasiu în interiorul celulei. Am ales cu atenţie cuvântul *transfer*: Teoria comună (numită „pompa de sodiu şi potasiu”) propune ideea unui mecanism prin care sodiul este schimbat cu potasiul în interiorul şi în exteriorul celulei, încercând să explice potenţialul de transfer la nivel de membrană al celulei. Modelul nu a fost însă validat niciodată şi el blochează cercetătorii de astăzi. Pe de altă parte, susţinătorii teoriei fuziunii nucleare la rece sugerează că sodiul este transmutat la nivel nuclear în potasiu, în interiorul celulei {37} şi că acest proces ar trebui numit, de fapt, transmutarea sodiului în potasiu. Acest model este, desigur, în afara graniţelor acceptate ale fizicii de astăzi. Însă luând în considerare totul, mi se pare destul de rezonabil să avansez ideea că energia yin-yang a lui John s-ar putea datora unor stări de excitare crescută la nivelul nucleului. Această energie este generată ca o serie de pulsuri şi este indusă prin interacţiunea energiei solare, yang, cu forţa „gravitaţională” sau „de materie neagră” a chiului yin. Excitaţia nucleară crescută (sau fuziunea) este ceea ce elevii şi pacienţii lui John resimt ca pe un curent. (Diferenţa între punctul meu de vedere şi cel al cercetătorilor menţionaţi mai sus e că eu nu cred

»»» că această fuziune este indusă electric. Şi nici nu este „rece”, vorbind la modul strict.)

Veţi vedea că acest postulat este foarte logic, dacă analizăm

încă o dată lucrurile, dintr-o perspectivă macrocosmică, astrofizică. Ştiinţa noastră actuală acceptă noţiunea că, dacă nu ar exista dinamismul forţei nucleare care să servească drept forţă expansivă, atunci soarele nostru ar ceda şi s-ar nărui sub efectul propriei sale forţe gravitaţionale. De fapt, modelele care urmăresc evoluţia (viaţa şi moartea) unei stele, urmează arhetipul {38} din figura 9 (imaginea nu este la scară.)

Asta înseamnă că *toate* stelele sunt câmpuri de luptă între gravitaţie şi o forţă care exercită presiune exterioară. În condiţii normale, presiunea exterioară depăşeşte forţa gravitaţională şi astfel soarele radiază energie (9a.)

La o stea albă pitică, presiunea gravităţii face steaua să se năruiască atunci când i se termină „focul”, creând o structură atomică densă (9b.) O stea neutron, rezultatul morţii prin explozie a unei stele care are de două sau de trei ori masa solară, este încă şi mai compactă, cu atomii zdrobiţi şi cu nucleii aglomeraţi laolaltă (9c.) În sfârşit, ajungem la cazul unei găuri negre, unde spaţiul şi timpul îşi pierd sensul şi unde avem de a face cu o singularitate (9d.)

Figura 9.

(a) Soarele nostru. Raza sa este de l, 4 milioane de km.

(b) Stea albă pitică, cu raza de 10. 000 de km.

(e) Stea neutron, cu raza de 60 km.

(d) Gaură neagră, raza de 6 km.

Dacă privim la simbolul modem Tai Chi de mai jos, veţi vedea că el descrie cu precizie transmutarea unei stele la punctul maxim al puterii solare – cum ar fi o stea roşie gigant (yang extrem) – prin transformarea explozivă a acesteia într-o gaură neagră (yin extrem.)

Să analizăm încă o dată modelul Tai Chi al universului, folosind simbolul arhaic. Probabil că deja începe să fie mai clar:

Tai Chi este mai uşor de înţeles dacă redefinim conceptele fundamentale, astfel încât ele să coincidă cu arhetipul. Să începem cu gravitaţia. Când ne gândim la gravitaţie, cei mai mulţi dintre noi ne amintim de lucrurile elementare pe care le-am învăţat la liceu.

O masă exercită o forţă de atracţie asupra unei alte mase – şi forţa aceasta de atracţie este cea care ne ţine pe suprafaţa

planetei. Să ducem acest truism un pas mai departe şi să definim lucrurile mai precis: Gravitaţia este forţa universală care caută să facă *toată materia* să se prăbuşească într-o singură masă şi, în cele din urmă într-o singularitate. Cu alte cuvinte, gravitaţia este acea forţa ce caută să comprime spaţiul şi timpul într-o singură şi masivă gaură neagră! Acest dinamism absoarbe energie şi o trimite către niciunde. Gravitaţia este exact *chi-ul* yin intrinsec, folosit de John Chang pentru a-şi face spectaculoasele demonstraţii de absorbire a energiei. (Trebuie să repet însă că, deşi gravitaţia este un *chi* yin, câmpul yin nu se limitează la gravitaţie. Există şi alte aspecte.)

Focul solar, pe de altă parte, este forţa *expansivă* care defineşte spaţiul şi timpul şi care îi susţine existenţa. Ştiinţa occidentală numeşte această forţă solară, fuziune nucleară.

Vechii învăţaţi ai Chinei o numeau *chi* yang. Este una şi aceeaşi. La nivel macrocosmic, lupta dintre forţele gravitaţionale şi focul solar (yin şi yang) defineşte natura realităţii. La nivel microcosmic, interacţiunea acestora alimentează forţa noastră vitală. (Este logică ipoteza că, dacă o astfel de interacţiune cuprinde condiţia naturală fundamentală a universului nostru, atunci corpurile noastre şi forţa noastră vitală trebuie să o reflecte şi ele. Chinezii din vechime, care nu ştiau nimic despre găurile negre şi despre stele roşii gigant, au experimentat şi au dedus această luptă folosind alte metode.)

O ecuaţie corectă care să expună acest comportament ar fi una de natură fractalică, dar am putea afirma matematic echilibrul Tai Chi într-o formă simplificată, după cum urmează:

Daţi-mi voie să scutur şi mai tare lucrurile pentru cei care cred că mai profund de atât nu se poate. „Electricitatea” lui Chang Sifu se poate transmite prin obiecte de metal. Cuvântul englezesc *metal* [metal, n t.] este o adaptare a cuvântului grecesc *metallon*, care înseamnă, destul de simplu, „ceea ce se transmută.” Oameni mai înţelepţi decât mine au descoperit că vechile culturi erau extrem de perspicace în ceea ce priveşte modurile în care funcţionează lumea. Poate că vechii greci pur şi simplu înţelegeau lucrurile un pic mai bine decât o facem noi, astăzi.

Să încheiem cu această reflecţie.

*** Enciclopedia Britanică Online „Taoism."**

A se vedea anexa 1 pentru această notă şi pentru toate notele numerotate astfel.

* Ruyard Kipling, „The Ballad of East and West", 1889.

** Herbert Benson, *The Relaxation Response* (New York: William Morrow & Co., 1975).

Din grecescul *orto*-însemnând corect, potrivit, drept – şi „logic". Ortologic înseamnă „care are o logică corectă." N. A.

Lorne şi Lawrence Blair, *Ring of fire. East of Krakatoa,* 1988

Sper ca acest text să stimuleze astfel de cercetări.

Hoplologul este un arheolog sau un istoric care studiază armele şi utilizarea lor de-a lungul istoriei.

Yi (intenţia) poate fi tradusă mai exact prin termenul, minte intenţională', ce reprezintă puterea unificată în dantien a celor 3, minţi':, mintea' observatoare (creierul superior),. Mintea' (creierul) inimii şi, mintea' atenţiei-simţirii-conştienţei (creierul abdominal) N T.

Sifu – termenul înseamnă de fapt *părinte-învăţător,* deşi în general în Occident se foloseşte în traduceri cuvântul *maestru.*

Enciclopedia Britannica Online, „Religious Taoism".

Blofield, Joh, *Taoism. The Road to Immortality* (Boston, Shambhala Publications, 1978).

Am cunoştinţă atât de înclinaţia naturală, cât şi de ciclul reproductiv al delfinilor, pentru cititorii care cred că m-au prins pe picior greşit.

Nu aşa stau lucrurile! *Kung Fu,* serialul original, a fost un

exemplu despre cum imită arta viaţa; eroul era un călugăr mai degrabă budist decât taoist şi îl omorâse pe fiul împăratului, nu chiar un sat întreg.

Folosesc termenul *taoiste* în loc de expresia – mai potrivită – *filosofie chineză nativă.*

Handoko este prezent în toate conversaţiile profunde din această carte; doar ca, pentru rapiditate, contribuţia sa a fost îndepărtată. Multe dintre principalele idei filosofice sunt ceea ce mi-a tradus Handoko din ceea ce îmi spunea (şi mie şi altora) Chang Sifu în limba chineză.

Bogăţia şi educaţia merg mâna în mâna pentru expatriaţii chinezi; conceptul pe care îl avem noi în Vest, de clasă de mijloc foarte bine educată, nu este extrem de răspândit.

Literal, „bunic-învăţător".

Cuvântul sanscrit înseamnă „consecinţă" sau „acţiune".

Deşi există dovezi lingvistice şi factuale în acest sens.

Orang putih se traduce ca „om alb".

Deoarece a cunoaşte numele unui keris înseamnă a avea putere asupra lui, am schimbat numele armei, pentru a-l proteja pe Henky.

A se vedea introducerea şi capitolul I.

Capra, Fritjof, The Tao of Physics [Tao al fizicii] (New York: Bantam New Age Books, 1977).

Presupunând că a existat vreun Big Bang. Modelul chinezesc acoperă şi posibilitatea ca energia să fie produsă în mod constant şi ca universul să nu aibă început sau sfârşit.

Destul de interesant – când Poincare a postulat că un ceas încetineşte atunci când trece în eter, el descria, de fapt, unul din atributele energiei yin.

Eu cred că, la fel ca şi fotonii, *chi-ul* yang nu este nici particulă, nici undă, ci ambele.

Cunoscut cel mai bine pentru contribuţiile sale la mecanica statistică non-echilibru şi teoriile sale cu privire la rolul timpului în procesele ireversibile.

Figura mai nouă este alchimică şi descrie tranziţia şi fluxul energiei în timp, mai degrabă decât o situaţie statică. Modelul astrofizic actual al evoluţiei stelelor ne ajută să înţelegem acest lucru. S-ar părea că dezvoltarea unei stele până la stadiul de stea roşie gigant, precum şi transformarea ulterioară a acesteia într-o gaură neagră, sugerează tranziţia de la yang extrem, la yin. Consultaţi anexa 2, pentru o analiză mai detaliată.

Arthur C. Clarke, pentru cititorii mai tineri.

Revin la opera lui George Lucas în mod repetat, pur şi simplu pentru că simt că ea conţine ceva din direcţia în care ne-am putea îndrepta noi, ca specie. Jedi sunt foarte importanţi pentru ca ei combina în mod reuşit tehnologia cu misticul, atingând astfel inimile oamenilor din întreaga lume.

De exemplu, cartea lui Megasthensis, Povestiri indiene şi cea a lui Diimachus, Despre India. Niciuna nu mai există în vremurile noastre.

Dimou, Nikos, The Greek Buddha [Buddha cel grec, n. T.]
(Atena, ed. Nefeli, 1984)

Durant, W., The Story of Civilization [Povestea civilizaţiei, n. T.], voi. II (Geneva: Edito-Service, 1963).

Waston, Burton, The Basic Writings of Mo-Tzu, Hsun Tzu şi

Han Fei Tzu [Scrierile de baza ale lui Mo-Tzu, Hsun Tzu şi Han Fei Tzu, n. T.] (New York: Columbia University Press, 1967).

Beck, Sanderson, Ethics of Taoism and Mo-Tzu (Etica Taoista şi Morzu). Http: //www. San. Beck. Org/EC15-Taoism. Html.

Wile, ibid. Recomand această carte învăţăceilor serioşi.

Yang Jwing Ming, Advanced Yang Style Tai Chi Chuan [Tai Chi Chuan, stil yang avansat] (Jamaica Plain, Mass.: Asociaţia de Arte Marţiale Yang, 87).

Wong, ibid.

Pentru literatura în acest domeniu puteţi consulta http: //www. Papimi. Gr.

După formula 11Na23 + 8O16 + A (Energie) = 19K39.

Lasotta, Jean-Pierre, „Unmasking Black Holes” [Demascarea găurilor negre, n. T.]. Scientific American 280: 5, mai 1999.